

a községeket, mint egyetemességet, a valószínűségben nem létező, de papíron felérítelt járandóságok megfizetésére, de más ám a teoria és más a praxis. Szózat kitanító hüvelyk talán egy akad, aki az ezzel járó velumot magára veszi. Keserű kenyér lenne ez! Tessék megpróbálni ezt azoknak a jó uraknak, akik a szől asztalnál bölcsen vélnék rendelkezni. Meg kell érteni az illetékes tényezőket, hogy a falu „mesterei” a tömegek hereszény és hazafias nevelésében vannak legalább is olyan fontosak, mint az állam bármely más funkcionáriusa az ő akciói között. Szép és fontos és hivatás kántortanítóknak lenni — az ösztönös magyar lélek a mélyértelmű „mester” nevet adta neki — de amíg a kántortanító is emiatt és ruházódniok kell, amíg családok lesz nekik, amíg gyermekeiket nevelniük és iskoláztatniok kell, addig bizony az anyagi szempontokat önöknek sem lehet figyelmen kívül hagyni. Nincs semmi, ami a lendülő lélek szárnyait jobban megtépnie, mint az anyagi gondok. Jaj annak a falunak, amelynek a tanítója, a megélhetéssel való örökös csatározásban elvesztvén lelkének magasabb lendületét és rugóhőnyságát, már csak azért lép föl az orgonára s megy be a tanterembe, hogy szűkös kenyérral megkeresse. Ha a falu tanítója és kántora egyszer mesteremberré vált — ott kezdődik a vég. Illyenkor azután a legkíváltságosabb pap munkája is meg van bénítva, mert nincs neki munkatárs.

Nem is hinné az ember, hogy ez a pont — a tanító anyagi helyzete — mennyire összefügg a legutóbb sokat vitatott u. n. „tanítói tekintély”-lyel is. Az erről szóló cikkek hangulatos és kitünő írójának csak részben van igaza. Ismerék én akadémiát végzett földbirtokost, aki ebéd után az asztalnál — palamet publice — rendületlenül rágja a hörmelt, józans tanácsost, aki császes és szabál a tárgyára fölött, mindnyájan ismerünk szögletes tudósokat, akiknek a nyakukadóje mindig feléáll s cugos cipőjük füle hátul mindig kilóg. Viszont ismerék nagyon sok intelligens tanítót, aki úgy tud forgolodni társaságban, hogy bármely hivatásos világfi megirigyelhetné tőle. Az a bizonyos társaságbéli sliff — mert a ciklikó ur föleg ekhórtól mozog — tessék elhinni, leggyöbbször nem is a családi nevelés, még kevésbé a tanultság gyümölcse, hanem valami vele-

született jóérzéből származik, amit még fejleszthet a társaságban való gyakori forgolódás. De hiszen az igaz „műveltség” nem is ebben áll. Az a léleknek sokkal gazdagabb és mélyebb tartalmat jelent. Ha tehát a tanító magas, mint a ciklikó ur állítja, nincs meg a kívánatos tekintély, annak lehetnek — épügy, mint más társadalmi osztálybeliekénél — egyedi okai is, de az igaz, a lelkének öntudatlanul élő ok a „rendszer”-ben van. Nyerje az a tanító is, mint a papság, kinevezését a magasan fennálló püspök kezéből s ne mondhasák azok, akik fölött a tanítóknak tekintéllyel kell állania, „mi fogadtuk”, „mi fogadtuk”, akár csak a kanász, vagy csordást. A tanítóválasztások ritkán emelik a tanítóság tekintélyét. A szerencsétlen pályázóknak igen meg kell alánsok magokat azok előtt, akiknek tulajdonképpen ő elöttük kellene levett haloppal szólniok.

De hiszen én erre csak mellékesen akarom rámutatni. A kántortanító „rendszer”-ből kifolyó anyagi lezállása — a kath. tanítóság örökös többségét teszik ki a tanítók — a tanítóság tekintélyének lezállásával jár együtt. Hátba, emberek vagyunk. A világ kezdete óta ugy volt, hogy az anyagilag jól álltál helyzet bizonyos tekintélyt kövesztöz, a falutér harcoló embereket ellenben lenéz. Bizonyos, hogy ez helytelen és erkölcstelen följogás, de már így van ezen változatni nem lehet. Főleg a népnél a „szegény” és a „hitvány” körülbéli egy fogalom. Nem lehet igazi tekintély a faluban a „mesternek”, ha szemforgatóan folyton sajnálkoznak rajta.

Az is régi igazság, hogy: „paupertas summa meretrix.” „A szegénység a legnagyobb fertő.” Mithor a bírói status anyagi helyzetének javítását sürgetik, a förgörmötum mindig: ja, a bíró hivatala oly magas, annyira egész embert kíván, hogy annak anyagilag függetlennek kell lennie, nehogy cipőt kelljen talpálnia, vagy holmi piszkos anyagiás kísértések kitérjék. Hat nem áll mindez még fokozottabb mértékben a falu „mester”-ére? Ki tudja ezt megcáfolni? Hej, a nélkülözés sok mindenre ráis, ami mindre alkalmas, csak a tekintély jelentésére nem. Emberek vagyunk, a hősök ritkán közöfönl. Az a galicai tanító, kivel öntárgomban találkoztam, bizonyára nem jövedelmét jart a faluban disznói öli, hopyonánként 80 krajczár és egy fél pórcért. Kivánjuk, hogy az új esztendő kántortanítóknak soraगतott és igazságtalan anyagi helyzetében változtat hozzon!

Róma hercegprimást adott nekünk.

A magyar egyház dr. Serédi Justinianban, a dékai cseremeszter fiában, a római sz. Anselmo kolostor sauk cellájának lakójában, biboros hercegprimást hapott.

Róma locuta — causa finita.

Róma beszélt — az ügy el van intézve.

De nem ez, vagyis inkább nem csak ez, az egész kálholikuság és a magyarság legjobbjai általános örömeinek oka. Nagy érték, történelmet formáló jogi tény az új hercegprimás kinevezésének módja. A befejezett tények erejével igazolják a kálholikus feljogást, hogy a legfőbb kegyuri jog nem állami jog, hanem egyházi eredetű kiváltság — amelynek ma, a magyar királyi hatalom gyakorlásának szünetelése alatt, — nincs horzozója.

A békétlenkedő és kicsinyeskedő liberális politika meghiszerlette, hogy az állam és az egyház, a hormány és a kinevezett primás közre a széthúzás élet verje. Hála Európa legregőbb és legügyesebb diplomáciájának, a pápai diplomáciának és hála a magyar hormány történelmi és jogi érzésének, ez a veszély és vele a kulturharc veszélye, elmúlt Oszkanyagyorország egéröl.

Ott ma a Justitia és a Pax, az Igazság és a Béke jegyében — ezek az új biboros hercegprimás címének jelzava, a megérés és az együttműködés minden jól ígerő örömtüzei égnék. Valami nagy, hatoriol, biztató a magyar egységét szolgáló záloga az a jelennek és jövőnek, hogy a Rómából a hercegprimási trónus magaslataira emell, a bibor diszével ékesített szerszestet Bethlen gróf, a hormányelnök, a magyar országgyűlés mind a két hála üdvözli. Ez a hódolat a magyar kálholikus nemzetformáló erejének, Róma és a pápaség erejének szól. A hódolat hangja békés, baráti, bizodalmas, örövendő. A nemzet és a kálholikusm egymsára találnak, egymást ölelik és egymást támogatják. A biboros hercegprimás minden megnyitkozásából is ez visszhangzik. És ebben van Serédi Justinian hercegprimási kinevezésének első, azt mondhatók, belpolitikai jelentősége. Ha a régi hagyományok csapásán haladna, bárkit nevezett volna ki a Szentaty, ez így kifejezésre nem jutott, hovelközöleg hatáiban nem érvényesült volna.

A kinevezés tényének második nagy jelen-

lőségű hatása külpolitikai. Ma már, a kezdet kicsinyeskedő és szűklátókörű horizontján túl, az is tisztán áll, hogy a kinevezés a magyar egyház és az egész magyarság külpolitikai vonatkozásaiban nagyon áldados. Serédi Justinian, mint az egyház Canon jogainak modificalora, mint Gasparri államtitkárnak bizalmasa, mint XI. Pius pápának személyesen kedvelt fia, az egyház legfiatalabb biborosa, egy világra terjedő szervezetenek közepében dolgozott két évtizeden keresztül. Ez a fiatal, rendhivűl munkabírása tudós, aki a doktori cím előtanulmányainak ragyogó eredményei jutalmul díszgék nélkül kapta — tudását, lapasztalatát, összehöltetését magával hozza az örök városból, a magyar egyház ormára, azt nemzete javára fogja értékesíteni. Ezt ilyen jobban rajta kívül senki nem tehetné a ma élő magyar egyháziak közül.

És még is fogja lenni!

Non recuso laborem! Nem irázom sem a fáradságtól, sem a munkától, sem a szenvedéstől. Ezt a hármas érelmet vonja össze latin jelszava egy saubába. Ahi ismeri a tudós munkabírását, ahi ismeri az igazi szerzeslélek idealizmusát, szenvedésre való készségét, az elhiszi, hogy Serédi Justinian bibora fényében is inkább erre gondolt, mint arra a fényes ragyogásra, amelybe a világ egyháza és egy nemzet legnagyobb méltóságai borítottak.

Ennek a kis folyóiratnak olvasói és munkatársai, valamenyien hívó hivat a kálholikus egyháznak, engedelmes gyermekei a szentatyának, bizakodó, munkás gyermekei a magyar nemzetnek, liszteleladással köszöntik a magyar egyház fejét, a magyar nemzet legelső közöj méltóságát, Dr. Serédi Justinian, Magyarország biboros hercegprimását.

Határidő emlékeztető.

A Kálholikus Iskola 1928. évi három pengő előfizetési díja az iskolai pénztárak részéről beküldendő. — Nyugdíjnyelöltek az iskolatitkártól által befizetendőek. — Szerszestások és kálholikus utasok fönyakohás ügyét az elm. föltonfelügyelő hivatalhoz beküldendő. — Pálgamunkák a Pécs-egyházmegegyék Rit. Tanítóegyesület által kitűzött pálgatellekre 1928. március 1-ig Érték Josszi, mohácsi rit. igazgatótanító, egyesületi ülési előnk éreben, Mohács, hülendők. — Irták rendlése a második félére február 1-ig elm. föltonfelügyelő hivatalnál eszöhöndők, személyi sürgetés bevárása nélkül.

Tantervek bírálata.

Egyházmegyéinkben a tanterv-bírálat kérdése a lehető legészérűbb módon van megoldva. Tekintettel a bírálatra beérkező tantervek nagy sokaságára, lehetetlen lenne azoknak egy, vagy egy-két bíráló általi felülvizsgálata. Kitérő és ügyesolván demokratikus (ma kellemetlenül csendő szó) megoldása a dolognak, hogy az egyházmegye bevált tanítóit, tehát gyakorlati szakértőket eszközölje a bírálat. Ez a megbízatás egyszerűsággal kitüntetés is, mert a bírálat az Egyházmegyei Főtanfelügyelő igitte alatt történik és az ő aláírása által hitelesítettik. Epen ezért a bírálóknak ezen kitüntetést megbiztatásuk elvégzésében különösen komoly körültekintéssel kell eljárniok. Mig a tantervkészítő munkájának az egynévség érvényesülésének az a különös körülmények figyelembevételének tag tere nyilik, a tanterv-bírálatnál az egyén fellogásnak, az „én-neh” teljesen hátrébe kell szorulnia. Ez az nem lehet eléggé hangsúlyozni! Szükséges ez az nem lehet eléggé hangsúlyozni! Szükséges ez az előelő Hivatal presztizsének megóvása miatt. Ez utóbbi szempont kötelezi a tanító-bírálat, hogy feltételek legyenek a bírálatat tévedés elkerülésével megszerkesztini: annál is inkább, mert a tantervek sokasága miatt nem lehet a bírálók bírálatának bírálatára újabb szervet közbektatni.

A tananyagbeosztás helyes felülvizsgálásának a gyakorlatban a következő módon kell lefolynia.

Magam elé teszem a Tanterv és Utasítást, az idevonatkozó Egyházmegyei és Országos rendeleteket, a Részletes Normál Tanmenetet, a bírálatnál Tananyagbeosztást és az azon felsorolt tankönyveket és iskolai segédkönyveket. Ezek egybevetéséből kell a bírálatnak származnia. Az ezektől eltérő véleményny vagy tapasztalatból, ha azt a bíráló még oly értékesnek tartja is, hallgassa el és még tanácsként se említsse meg, mert nem szabad felelni, hogy ő az Egyházmegyei Főtanfelügyelőség nevében beszél és az Elm. Főtanfelügyelőség nevében meg különböző bírálók különböző fellogását. Hányagságot, felületlenséget ne tőrjön a bíráló, de szárszállhatóság ne legyen. A tananyagbeosztás nem szabad rendreutastiania, a személyeskedések még látszatát is kerülnie kell, mert a tananyagbeosztás mások (iskolafellogató iskolászki tagok, tanuló) elé is kerülhet. Éhelyett — ha szükséges — tegyen külön jelentést az Egyházmegyei Tanfelügyelőségnek. A dícséretre méltót bírátn meg kell dicserni.

Sttláris szempontból a tanító-bírálatnál tartózkodnia kell a pongyolástól, ne írjon első személyben.

Kerüljük a szeretetlen kritikát!
Dícséretben.

Vitéz Vida István,
rk. tanító.

Hol é Kossuth lelke?

Aki olvasta a Kossuth-szobor leleplezése alkalmából a képművelőházban elmondott beszédekert, látnia kellett, hogy hogyan darsabolták fel Kossuth egynévségét és lelkeségét a különböző pártok, hogyan használták fel nagyságának atomjait ultránygalk megvilágítására.

Az egyik extazisában a tervek és a tettek alaponúsát fedezt fel, párhuzamat talált Kossuth és korának céljai, epochális munkája s a mostani, a honssoldácion fájradós kormányhatalom célkitűzéseit között. Szerinte a jelen és a mult vívmányai, tettei, tervei eme közössége Kossuthban jutott el szimbolumához.

Egy másik, az ő lelkeket megtöltő idealizmusát, feji öncélúságot felteft radikalizmusát mondogta magának, azzal a függetlenségi gondolatall, mely Bécsert és a Habsburg-dinasztját annyira eltalálította a magyar lelkektől. Erőlködésében nem vette észre, hogy a történelmenek ez a része négytizedes küzdelmetel és minden viszontagsággalold le van zárva, hogy őt az árnyék, a semmisség, a nemlétező ellen foljaitának céljaitan, meddő harcot. Nem akarta meglatni, hogy az függés polypkarjainak már megszünt a fojlogató ereje, hogy a mi szám-

úzóit, törvényes királyunk ugyanazt akarja, amiert Zápolya a törökök jutott oltalomért, amiert Kossuth lángszava egy nemzetet tudott fegyverbe állítani.

Bármennyire közelállónak képzeli is magát a napopolitika Kossuth nagyságához, az ő lelkeségének Szent Veronika kendőjére nem tudunk ráismereti ebben a hangos pársi zsinagógában, az irányok és célok eme konglomerátumában.

De hát hol és kibében éli tovább e nagy szellemörös és ő földi halhatatlanságát? Hol található fel e nagy lelkeség összefetélenek ragyogó kincsei? Hol bukkansz rá magyarságodban az ő törhetetlen, ecébből öntött akaratára, lelki szímetritójának ezen arannyal huszot eredőjé?

Talán abban az álmotag társadalomban ismered fel e jellemvonást, amely a pacifista jelszavak mámorától nem látta meg hogyan vészlik szíjéllt őst házatetejét, hogyan tapaszárba becsületét, mi ésszárdasok küzdelmes tisztítottúze tett hófényét, s aki elhelyett, hogy deliriumos agyától kifogyott, amiert fővel mérőföldes lépésével távolodna, föle teljesen idegen öncélúság érdekszférájában élt tovább vakond-életét?

Vagy hol található fel e nagy lelkeség legnagyobb briliánsát, a törhetetlen s önfelelőző hazaszeretet? Talán keleten, ahonnan vérmérsékletének forráságát hozta, hogy lovainakert audítsa be a magyar közeleibe, áttörve az indolencia postag falát, hogy elűsségvessétség? Ott, ahol az erőszakos, kíméletlen beolvasztó törökűekékel szemben a védekezésére hényszerített lelkek élet-halálúsága folyik? Ahol nap-nap után fogy az edzett harcosok száma s euról-évre morzsolódik és öröklik a szikla, melyen a magyar fajáság váromladéha áll, úgy annyira, hogy egy-két évtized leforgása után, a megsegítés minden reményétől megfosztottan a feledés és mulandóság tarajos hullám csapnak össze muljának dicsőségé, jelenének elhagyatottsága, reménytelen küzdelme és minden viszontagságait felet?

Vagy közepén bukkansz, a ceglédli száak portája körül? Azonak, akik vállaikon akarták őt számuizetéséből nemzetének visszakerezni? Itt haggya volna tán lennének ezt az öröklétet: a honsszerelmet? Ott, ahol most az önszerdek s a köztárat való elhidegítés karöltve járnak? Ahol a lemondás érzete oly vastag ködként szállhatott alá, hogy az idegen megszállás rémségét és zaklatását, a kommun éveknek tetsző gyalázat napjait sem tudtak kiúratni semmi emóciótt, de az új viszontagsákkal való feltetlen megkérlelés urrá tudott lenni az elpohaszt lelkeségében?

Vagy hol győrti a szívet a nemzet sorsáért, főnöfért, önállóságért való agyadalom? Talán ilyen gondolat foglalkoztatná az agyát, talán ilyen felté gondyórné számszékelték a háborus-konjunktúrák hisztrolótelepén, a lipótvárosok forgatagában, a fényárbán uszó paloták káinjainak? Itt, ahonnan Judás pénze indult hódító útjára, hogy egy nemzet történetét lelcicsingytsse, meghazudtolja, hogy történetünk nyugjalt az exotikumok tarka köztösbé öltöztesse s állítsa a nagy utlág elé, hogy azt az irodalmat magának fojlogja le s Ignoutus-ék világszemléletében fúrdesse meg, amit a Halottiszedőtől Hercezz Ferencig a magyar faj fájáldoma, öröme, szenvedése, küzdelme és ezerezes viszontagsága töltött meg tartalommal? Itt bukkansz, ahol szodolsokát toboroznak a magyar gondolat, a magyar öncélúság vépáratit ellen, hogy növevessék az erőt, mely a magyar lelkeség romhalmazát tekinthi hegemonikus kiterjeszkedésének legszlárdabb alapját?

Hol fűti a lelkeket a nagy eszmék, messzenyúló célok iránt való lelkesedés? Talán a falvak és tanják lakója mereng el a multon, bizalmát és erőt heresze egy nagy magyar jób megalopázásához? Itt, ahol a lármá, zaj, káromkodás csak külső színet a

lelkek mélyén lappangó eszerű elégedetlenségnek? Itt nem hisznek, nem bíznak már senkiben, csak a jelet tarják átkosabbnak a főnövé. Az itt lakók ellomput, rekedt trombita hangja, fészekté tekintete jobbi sorsért, könnyfűst követik; előtte ezek a legnagyobb sorsproblémák s a többi: elégtű, elintudó, hallgató lelkek langgos utópiaja.

... Midőn reménytelenül keresem a nagy lelkeség világosató fényét, a szodomatú tizigazban, — gondolatotamom tul megelevednek lelki szemem előtt a Nemzeti Színház esztelke az egynévségűs ajúsággal, akit fajáságának, nemzetiségének palatkoz sebével, a rendőrlőnök praiszkölése s a hardkapok durva suhogása közben sem fojta vissza tiltakozó szavát, hogy magyarságának egyik vépáratiban vérevel mossa fel a szennyet, amit tőle teljesen idegen lelkeség egy-két óráis uralma hátrahagyott. Látnak a hisked csapat heróizmusát az ördöggal, akit a feleke magyar gyász örömoslopja ingerel, akit egy nemzet muljára, dicsőségére, küzdelmeire és minden ideáljára gyalázatból font tövis koszorút. Látnak a vérengző, lángoló szemű vadat, amint ezer sebtől vérező áldozata elői, — akit muljában lelkesbblített, jelenében meghazudtoló, lelkeségében megfertőztö, — hogan akarja éleletheitőségének útjait eltorlaszolni. Figyelem a hisked csapat gúgását küzdelmét, nézem, hogan mentik meg az utolsó deszkákat a magyar listaság, a magyar erköles részére, hogan szigetelik el a profanzitát érzelmek a magyarságot szellemében meghamisító irodalmi terfojlogás elői.

És ebben a küzdelemben, mely külsőségben oly kicsinyiség, céljaiban oly gigantikus, akarva, nem akarva talánunk ellábból a magyarságért felő gondyórné abból a nagy nemzeti akaratból, nemzeti célokért való önfelelődozásából, melyek Kossuth lelkeségében lánggalk étek, egy érvéhtellenül fértengő nemzet éleletadó forrásaképpen.

A két szellem ökölesapásában, mindősáiban jelen van a jellemrhetőség minden vonásának él és éltelességének öncélúság, hercosonátal ébenségének és hitlós elszántsága. S ettől az éberségtől, elszántságtól függ a magyarság sorsa és jövőndője.

Reményell, bizalommal tekintünk feljűk, s fájatolus szemünkön át, mintha a magyarság élet-halál tusjáján túl, — egy reményteljes futatásban — szemlétűnknek egy szebb jövőfért látánk kibontakozni, mintha a jelen tartagájából felbredne, miázmas érzelmellé megsszabadulna meglátá volna nagyrtörő célját, lelkeében a fajt öntudattal és öncélúsággal.

Bánk Jászai,
alsóegerszegi közművelő.

Mégegyszer „Tanügyi elmélkedések“.

Bár az e címen cikköz k. Kartársam „teljesen bifejeztetk“ nyilvánítottá elmélkedését, mégis tisztellett kérem Szerkesztő Urat, hogy részben félreértett gondolataim kiigazítása címen, részben mert harmadik hozzászólás is történt, meg a zárzó jogán is, szerény soraimnak helyet adni mellőztassék.

1. Aki nyilvános szereplésre vállalkozik, annak számonlana kell a kritika jogával is. Társgyalagos kritikát minden okosan gondolkozó ember nemcsak szívesen, hanem hálával is fogad. Nem objektív azonban a véleménykritika, mely a munkát végző személyek ellen szól, amely előre feltételezi, abból indul ki, hogy a munkát végző személy nem alkalmasak a munka elvégzésére. Illyenféle kritikát vétem kiolvasni a Kath. Iskola okt. 1-i számában „Tanügyi elmélkedések“ c. cikk IV. fejezetéből. Ez ellen emeltem fel szavamat. És hogy nem csodálom, bizonyítást a nevezett lap dec. 1-i számában u. a. írófél, u. a. cím alatt megjelent cikk, melyben a következőket mondja: „A tanügyi jelzésé egész embereket kíván oda, ahol eddig a buzgóság, az általános ismeret, az érzék és a jóakarattal elégséges volt.“ Bocsánatot kérek, azért, mert valaki tanár, vagy lehet egyéni Cikon, vagy Kisbátyjában, hanem Szombathelyen, Kármán utca 10. számú tanár, nem lehet egész ember. És talán ezek az emberek éppen ezért nem képesek lépést tartani a tanügyi jelzéssel? És egy gyakorlati iskolai tanár, vagy képzés feladók, tanítógenerációkat neveltek és nevelnek, — fejlődő tanügyi számára is, — és akik alapot és szempontokat adnak ahhoz, hogy a tanító „szakszerű és hivatásos ismeretlen legyen“ az elemi oktatás kérdésénél, talán nem lehetnek a népoktatási módszer eljárási szabályok megítélői? Pardon, de az ilyen szempontokkal azért kritika nem tárgyalás, hanem igenis ellenzékeskedés.

2. Az okt. 1-i cikkből kiolvasni vétem a cikkirő azon passzát is, hogy a tanítóságok kizárták az egész akcióból. A dec. 1-i cikk ebben is igazolta véleményemet. Ebben a cikkben a következőket olvassom: „A világi tanárokat hogy testületre nézve méltánytalanság, hogy semmi, vagy csak alig nyerne befolyást az olyan közérdekű ügyben, melynek ők a szervei.“ Ellenérvelései felelek. Bocsánatot kérek ha talán kissé erős les! Nem akarok sem személyeket, még kevésbé egy egész testületre méltó testület sérteni, csupán csak pozitív tényeket sorolok fel.

Püspöki rendelet.

3593/1927. — Orsz. Magyar Cecilia Egyesületi ajánlása. A katolikus Anyaszentegyháza mindig szeretett gondnal ápolta és fejlesztette a művészeti és közéleti elsősorban az egyházi zenét. Liturgiájuk is úgy alakta meg, hogy benne az áldozatnak, az imának is minden áldásnak megvan a maga éneke. S épen ezért, mert liturgiája énekes, az énekek is liturgikusnak kell lennie. Ezt szorgalmazta az egyház mindig s a legújabb időben is, kezdve 1903. nov. 22-ától a Motu proprio megjelenésének (dejtől) napjainkig, számos rendeletben intézkedett, hogy a liturgiájus ének főleje jusson érvényre mindenütt. A főleje pedig az, hogy: az istentisztelet elsősorban nem a hívők lelki épülésére rendeztetik, hanem az Isten dicsőítésére. Krisztus és a hívő seregek által s hogy a pap a liturgiális ténylekedések gyakorlásakor nem a hitközség képviselője Isten előtt, hanem Jézus Krisztus helyettese, akinek

a) Még a népiszkola legújabb tantervének megjelenése előtt a Szt. István Társulat látta, hogy tankönyvei elavultak, hibásak s így javításra szorultak. Ezért felhívást tett közé, melyben kérte a tanítóságok, hogy észrevételeiket közöljék, hogy azok szerint a könyvek átoldozhatók legyenek addig is, míg az új tanításterv megjelenik és új tankönyvek lesznek kibocsátottak. A Társulatsnak az a célja a szeme előtt, hogy ezekből az észrevételekből megismerve a tanítóságok, holottuk válogatja majd össze az újonnan kiadandó tankönyvek írt. Terve nem sikerült. Alig 10 hozzászólás futott be. Kérdem hol maradt a többi 4990?

b) A tankönyvkeresztő bizottságunk eredeti feladata csak az olvasókönyvek megszerkesztése lett volna. A többi tanítványokat pályázat útján óhajtott megírni, mert méltányosnak tartotta, hogy ebben a munkában az össztanítóság részvegyen. A Szt. István Társulat ki is írta a pályázatot. Azt írták, hogy ezerszáma fognak a pályázatok beérkezni. Csakodunk! Mindössze 3 énekeskönyv (meg is osztáltak), 5 földrajzönyv és 1 természetrajzönyv érkezett be. Ezek szerzői nagyrészt nem is maradtak. Kérdem lehet-e méltánytalansággal valódi akar a Szt. István Társulatot, akár a szerkesztőbizottságot? Végre is sem az egyik, sem a másik nem kényszerített senkit sem munkára, ha az nem akarta.

c) Azt a munkát, amit a tankönyvszerkesztés körül végeztek, nagyrészt csak kényszerűségről végeztük. A tanári elemek, akik „a népiszkola speciális pedagógiai dolgaiban nem is lehetnek járatosak.“ (Mert hiszen csupa elemi népiszkolai tanítóképzőintézet) tanárról van szó) eredetileg csak bírálati szerepet tölöltek volna be. Mikor azonban a munka tényleges keresztülviteléről volt már szó, kellett a 23 tanítósól csak 9-át, 10-át maradt, akik a munka szépségét vállalták, mert a tankönyvek most már meg kellett jelenjenek.

3. Hogy a cikkirő a Szt. István Társulatsnak a Nemzetvezetésben közzétett felhívást félreértette, azt bizonyítja az u. o. megjelent helyreigazítás.

4. Még Bogati Kartársamnak óhajtok egy szót mondani. A Szt. István Társulat nem fizette ki az írók szerződését, azt tévesen tartotta. A Társulat e tekintetben nagyon is gavalósan viselkedett. De ha nem is fizette volna ki, ez nem tartozik a nyilvánosságra, mert ez tisztára magánügy, no meg a könyvben előforduló hibáknak nem oka. (—p.)

népében áldozatot mutat be, imádkozik és áld. Amiórt is a liturgiában minden, tehát az ének is azért van, hogy Istennek méltó módon szolgáljon. Minthogy ezen a téren, bár az utóbbi időben sok jóakarattal láttam egyházmegyéim több plébániáján, még nagyon sok a leendő. Szívesen ajánlom tiszt. pápásgó és kedvelt kantonaim s tanítóim, de szeretettel híveim figyelmébe is az Országos Magyar Cecilia Egyesületet, mely az idet énben újból felvette a munkát s a fentebb írt elemek szerint óhajta az Isten dicsőiségére. Egyházaunk s benne a hívő lelkek javára munkálkodik. Az egyesület tagjai lehetnek: a) alapítók, b) tisztelőbellek, hivat érdemeikért a közügyük megvalósat, c) pártolók, kik évenként legalább 5 pengőt fizetnek és d) rendes tagok, kik az egyházi zenét tényleg művelik és (ahár mint alkotók, akár mint előadók) évenként 3 pengőt fizetnek. Jelentkezni az igazgatóság-nál lehet: Budapest, IX., Róday-utca 43—45.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1879/1927. sz. — Szüreti szünetidő. Az 1921. évi XXX. t. c. végrehajtása tárgyában 1922. évi december 21-én 130.700.VIII. a) sz. alatt hivatott rendelete az iskolázatlanság felelőtlenség tárgyában részletes utmutatással szolgál a tanítóhelyes beiskoláztatására, felmentésére stb. vonatkozólag s a rendelet szigorú betartása mindenkre kötelező is. Szóban forgó rendelet kifejezetten felsorolja azon eseteket, amikor a nyilvánossági joggal felruházott népiszkola látogatása elől felmentést lehet adni s azt is előírja, hogy minő körülmények között lehet az előírt szorgalmi idő megrovidítése iránti kérelmet előterjeszteni. E rendelet szüreti szünetidő engedélyeztetését nem említi s ezért ily irányú kérelmek betérjesztése mellőzendő, mert szüreti szünetidő emián szünetet nem áll módomban engedélyezni, mert a hivatkozott rendelet 29. §-a erre módot és alkalmat nem nyújt.

Amennyiben bármely iskola növendékét engedély nélkül mégis elmulasztatták az iskolai szüreti emián, ezek mint igazolatlanul mulasztott szigoruan kiandók lesznek s ha az éhkként hírt tanuló szülei nem büntetnének meg, erről íleltő iskolagazdagság nekem nyomban tegyen jelentést.

Ha a község különleges helyzete mégis szükségessé tenné azt, hogy a szüret alkalmmal szünet engedélyeztessék, ez esetben az iskolaszékek a fentebb hivatkozott miniszteri rendelet 44—45. §-ában előírt módon kérjék a szorgalmi idő megrovidítését.

A fent hivatkozott 130.700.VIII. rendelet vonatkozó paragrafusait ezek:

Az elmaradás indokoltságának elbirálása.

29. §. A tanító a gondviselő bejelentése és az esetleg bemutatott bizonyítvány alapján szabadon mérlegeli az elmaradás indokoltságát és az elmaradást ehhezképest igazoltnak veszi, vagy igazolatlan mulasztásnak minősíti.

A tanulónak az iskolából (istentiszteletről) való elmaradását igazoltnak kell tekinteni:

1. ha — az alábbiakban megállapított keretek között — a tanító (igazgató) a gondviselő kérelmére ahhoz előzetesen hozzájárult;

2. ha azt a tanulónak orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegsége okozta;

3. ha az orvos a tanuló a gondviselőjének háztartásában előfordult ragályos betegség miatt az erről szóló bizonyítvány értelmében az iskolából kitiltotta;

4. ha igazolva van, vagy köztudomású, hogy az iskola megközelítésére felületlenül igénybe vevő közlekedési eszköz (vasut, iparvasut, komp) működése szünetelt;

5. ha az orvosi bizonyítvány tanúsága szerint gyengébb szervezett tanuló egészségét vagy biztonságát az iskolába járás az iskola megközelítésének

esetenként igazolt nehézségei folytán veszélyezteti.

Az elmaradást igazoltnak lehet még tekinteni: 6. ha a tanuló nagyobb családi tinner, családja körében előfordult súlyosabb betegség, vagy csapás (haldéset, tüvész) miatt maradt el az iskolából, de csak akkor, ha az elmaradás két napnál nem volt hosszabb;

7. ha a tanuló kisebb betegsége (rosszullete), 8. időjárás viszonyok, az ennek folytán, vagy egyébként előállott közlekedési nehézségek, vagy 9. ruha hiánya akadályozta meg abban, hogy az iskolába (istentiszteletre) menjen.

A 6—9. pontok alatt érintett esetekben a tanító szabadon mérlegeli, hogy a felhozott ok a mulasztást kellően indokolja-e és hogy az akadály a mulasztás tartalmával arányban áll-e. Kétség esetén a kérdést a tanfőnök, ennek hiányában a gondnokos (iskolaszék) elé terjeszti, amely végérvényesen határoz.

Előzetes engedély elmaradása.

Az iskolából (istentiszteletről) való elmaradása a tanító csupán a gondviselő kérelmére és csupán egy-egy napra adhat engedélyt, foltéve, hogy az engedélyt a gondviselő a 4—6. pontokban említett okok egyikének alapján kéri.

Két, kivételesen három napi fátmaradása a tanító engedélyhez többitanús iskolánál az iskola igazgatójának, egytanús iskolánál az iskolai helyi hatóság elnökének hozzájárulása szükséges.

Iskolai helyi hatóság.

Ha a 4. és 5. pontban körülírt okok egyike, vagy a 8. pontba említett közlekedési nehézség (az iskolába vezető út járhatatlansága vagy veszélyessége) előrelátóan megszakítás nélkül két hétnél hosszabb időn át akadályozza meg a tanuló az iskolába járásban, a tanító ezt a körülményt a tudomásul vételéről (a gondviselő bejelentésétől) számított három napon belül köteles az iskola helyi hatóságának bejelenteni. Az elmaradás igazolásáról ebben az esetben az iskola helyi hatósága határoz és — a szükséghez képest — egyidejűleg a közegyi előjáróságot is megkeresi, hogy az iskolabjárás akadályának megszüntetése iránt intézkedjék.

Ha az előző bekezdésben említett akadályok egyike előrelátóan egy hónappal tovább tart, az iskola helyi hatósága az elmaradás igazolása felől hozott határozatát a vármege kir. tanfelügyelőjének hivatalból bejelenti.

A tanév (szorgalmi idő) tartama.

44. §. Az oktatás tartama valamennyi nyilvános és nyilvánossági joggal felruházott elemi népiszkolában — tekintet nélkül jellegére és fentartására — tanévenként tíz hónap. A tanév szeptember 10-én kezdődik és június 10-én 30-án ér véget.

A tanév megrövidítése iránt való kérelem.

Öt, ahon el az időszakra olyan hosszabb tartamu gazdasági munkák esnek, amelyek elvégzéséhez az elemi népiszkola tíz évnél idősebb tanuló-

nak közreműködésére elengedhetlenül szükség van, a tanév megrövidítését lehet kérni, ha az illető gazdasági munkákban az iskolába beírt tanulók szüleinek (gondviselőinek) többsége személyesen érkeleve van.

A tanév megrövidítésének engedélyezésére az iskolába beírt tanulók szüleinek, gondviselőinek kezdeményezésére az iskola helyi hatósága kérheti. A kérséhez — amelyet írásban kell előterjeszteni — csatolni kell:

1. az iskolába beírt tanulók szüleinek (gondviselőinek) a foglalkozást is feltüntető névjegyzékét; 2. helyhatósági bizonyítványt arról, hogy a községben a nagyobb gazdasági munkák szokásos elvégzése napár szerint meghatározott mely időben történik és külön-külön hány napot vesz igénybe; továbbá arról, hogy a község határában fekvő, művelés alatt álló területek művelési ágak szerint hogyan oszlanak meg, különös tekintettel azokra a gazdasági munkákra, amelyek a tanév megrövidítését szükségessé teszik.

A kérest mindenkor legkésőbbben március végéig a törvényhatósági közigazgatási bizottság elé kell terjeszteni, amely a vármege királyi tanfelügyelőjének meghatalmazott állam, ülésben hozott és kellően indokolt határozattal által foglalt szabot és tekintetben, hogy a tanév megrövidítését szükségesnek tartja-e és a tanévet mennyi idővel és milyen módon tartja szükségessé megrövidíteni.

A tanév megrövidítését a törvényhatósági közigazgatási bizottság javaslata alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyzi, vagy megtagadja.

A szorgalmi idő megrövidítése.

45. §. A tanév (szorgalmi idő) megrövidítése történhetik:

1. akár akként, hogy a szorgalmi idő a megállapított időpontnál (44. § 1. bek.) a tíz évnél idősebb tanulóknak (44. § 2. bek.) később kezdődik, vagy korábban ér véget;

2. akár akként, hogy a szabályszerű időben kezdődő és végződő tanév közben a tíz éven felüli tanulók oktatása a meghatározott időn át szünetel.

A 2. pontban körülírt esetben az engedélyezett szünetek alatt a tíz éven aluli tanulók továbbra is rendszeres oktatásban részesülnek s ha az oktatás feladatait a tíz éven felüli tanulók közül is osztályonként legalább tíz tanuló gondviselője kívánja, a kir. tanfelügyelő által megállapított órászámban ezek rendszeres oktatásáról is gondoskodni kell.

Az 1. pontban körülírt esetben azokban az iskolákban, amelyekben a tanulók nagy többsége olyan szülők gyermeke, illetőleg olyan gondviselők felügyelése alatt áll, akik a községben levő rendezet lakásukból a mezői munka idejére tanývára, telep-telepekre költöznek ki s téli lakásukon háziartásukat kint tartózkodásuk egész idejére szüneteltetni kénytelenek, kivételesen a tíz éven aluli tanulók szorgalmi idejét is meg lehet rövidíteni. Ebben az esetben a 44. § 3-ik bekezdésének 1. pontjában elrendelt névjegyzék jegyzet rovatában a szülők (gondviselők) kikötözését is jelezni kell.

Tanyákkal, telepekkel nem bíró, vagy 3 km-nél közelebb fekvő tanyákkal, telepekkel bíró községek iskoláiban a tíz éven aluli tanulók szorgalmi ideje nem rövidíthető meg.

A tanévet legfeljebb két hónappal lehet megrövidíteni.

A szorgalmi idő megrövidítésének engedélyezésére rendszerint hat tanévre szól és csupán arra az elemi népiskolára vonatkozik, amelyre azt az iskola helyi hatósága kifejezetten kérte. Az ugyanazon községben működő többi elemi népiskolában — amennyiben a tanév megrövidítésére külön engedélyt nem nyertek — a tanév tartamára, kezdetének és bevezetésének időpontjára nézve a 44. § első bekezdésében foglalt rendelkezés az irányadó.

Ha azok az okok, amelyek a szorgalmi idő megrövidítésének engedélyezésére alapul szolgáltak, megszűnnek vagy megváltoznak, — a kir. tanfelügyelő megfelelő előterjesztésre — a hat tanévre megadott engedélyt bármikor vissza lehet vonni. Ha a tanév megrövidítését a vallás- és közoktatásügyi miniszter nem tartja feltétlenül szükségesnek, ennek engedélyezésére helyett a gazdasági munkák érdekében felhatalmazhatja a vármege királyi tanfelügyelőjét arra, hogy az iskolában a tíz éven felüli tanulók oktatását oly módon szabályozza, amely a gazdasági munkára való igénybevételüket lehetővé teszi.

A felhatalmazás alapján a királyi tanfelügyelő megengedheti, hogy:

1. a tanév elején a tanítás egyhuzamban történjék. 2. a tíz éven felüli gyermekek az őszi és a tavaszi hónapokban reggel 6, illetőleg 7 óráig, 9, illetőleg 10 óráig részesüljenek oktatásban;

3. az V. és a VI. osztályban a tanítás a nagyobb gazdasági munkák tartama alatt a hét három napjára korlátozassék.

Az oktatás ilyen rendje azonban egy tanévben két hónapnál hosszabb időre nem állapítható meg.

2372/1927. sz. — **Tanítói, önkéntes fizetésrendezés.** A nem állami elemi iskolai tanítóknak, önkéntes és gyermekmenedék-háza-vezetőknél illetményhigiénésítő államsegélyének megállapítása tárgyában 88.600/1927. VIII. b. sz. ukm. rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. 25. számában) azzal hivatom fel a plebánus, iskolaszéki elnökök figyelmét, hogy a fizetések újabb megállapításánál e rendelet figyelembevételével intézkedjenek, illetve az iskolaszéket intézkedésre hívják fel.

2293/1927. sz. — **„A Magyar kultúra vándorságos évei 1918–1927.” e. munkának ajánlása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi nagym. miniszter ur 77.624/1927. VI. sz. alatt kiadott (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. 24. számában) rendeletére azzal hivatom fel a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatókat, hogy a hivatkozott rendeletnek a lehetőséghez képest saját hatáskörükben intézkedjenek.

2371/1927. sz. — **Javadalmi jegyző-könyvek felvétele.** A nm. vallás- és közoktatásügyi im. miniszter ur 90.000/1927. VIII. b. sz. alatt a tanítói (önkéntes) állások javadalmi jegyzőkönyveinek felvétele tárgyában kiadott rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny 1927. évi 25. számában) azzal hivatom fel az iskolaszéki elnökök figyelmét, hogy a javadalmi jegyzőkönyvek felvételénél szöveget forgó rendelet alapján járjanak el.

2301/1927. sz. — **Tanítóegyesületi gyűlésekhez hozott indítványok intézése.** A Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület esperesi körjegyűségeinek köznyelvre foglalt indítványokat illetőleg, amelyek egyházzhatszágai intézkedést igényelnek, — fel-

hívom az esperesi körök elnökségeinek figyelmét arra, hogy az indítványokat az egyházmegyei Hatóság csak az esetben veszi tudomásul s intézi el azokat, ha az indítványok jegyzőkönyvi kivonat alakjában, megfelelő fejtérítéses kiséretében terjesztetnek be hivatalomhoz. Az új alapszabályok is ékékint intézkednek, de a külön fejtérítészt az is szükségessé teszi, mert az egyes indítványok más és más elbírálás alá kerülnek s más és más intézkedést kívánnak s így szükséges, hogy minden egyes indítvány jegyzőkönyvi kivonat alakjában, megfelelő fejtérítéses kiséretében terjesztessenek be hivatalomhoz.

Ha tehát az őszi gyűlések alkalmával előforduló indítványokra egyházzhatszágai intézkedést kívánnak, fentiek szerinti előterjesztéseiket illető körök elnökségei pótlólag tegyék meg.

HIREK

Nagyságos és Főtitkarszolgálat
Réppest-Kanonok Egyhm. Főtanfelügyelő Úr!

Aból az alkalomból, hogy Nagyságodat a Mezős Püspök Úr Önéltésége réppest-kanonokká nevezte ki, az egész egyházmegye tanúsága nevében a legmélyebb tisztelettel párosult őszinte szeretettel üdvözlök.

Kívánjuk, hogy Nagyságodat ezen magas kitüntetés ne változtassa meg a kath. tanításág iránti eddig tapasztalt kitüntetett szeretetnek és megbecsülésnek gyaborságában; maradjon nekünk továbbra is szerető gondos alyai vezeték.

Mohács, 1927. december 19-én.

Petrovics Károly,
titkár.

Erős József,
titkár.

Komóczy István a hővelteközhöz választott az Egyesület képviselőinek s benne Egyesületünk tagjainak:

Kedves Jó Elnök Uram!

A melettség energiák forrásává lesz nekünk a természetben, hanem a lelkek munkájában is. És pedig nem romboló, hanem építő, fejlesztő, áldást hozó munkák forrása. Elnök Uram mindig megértéssel, melegséggel támogatja iparkodásainkat. Ügyesnek mondhatom Egyesületünkben is, amelynek nevében üdvözlök. Aból, hogy barátságos nekünk Mohácsról sugárzó fények is kísértőntek, — bátorlást meritek, hogy még inkább iparkodjunk egyesületi taglárásainkkal, értek és velük dolgozni. Lélektani törvény ugyanis, hogy az eredményt jobban biztosítjuk, ha az egymásra nyalakolt nekünk hivatal és másoktól kapott megbízás, hanem a munkatársaktól önként adott megértés és megbecsülés — szabad-e kimondanom ebben a vonatkozásban ezt a szót? — a szeretet fűci ősze.

Meleg barátsággal köszöntöm Elnök Úram és Elnök Úron keresztül Egyesületünk minden tagját.

Pécs, 1927. december 21-én.

Komóczy István.

Tanítói fegyelmi tanács ujjászervezése. Megyéspüspök Ur Ó Máltósága a pécsegyházmegyei rk. tanítók fegyelmi tanácsát, a fegyelmi szabályzat II. fej. 8. §-a alapján, a következőképp alakította meg, illetve nevezte ki az 1928—1930. évtelre. Elnöki: Dr. Izag Béla, prefátus-kanonok. Előadó: Komócsy István c. prépost, kanonok, eh. főtanfelügyelő. Ügyész: Dr. Jakab Béla, pápai kamarás, pécsi püspöki tanítóképzőintézet igazgató. Jegyző: Magyar Sándor, eh. tanfelügyelő. Tanácsstagok: Bartina! Ferenc, pécshányatelepi esperes-plébános, Dr. Kápolnai Zsigmond, szentszéki bíró, ker. tanfelügyelő, lakócsai plébános, Somogyi Géza, pécsi püspöki tanítóképzőintézet tanár, Erős József, mohácsi rk. igazgatótanító, egyesületi világi elnök.

Lénárt Imre

Alig néhány nappal előbb temették el Szekezd város közönségének osztálynak részese mellett Ery Béla igazgatótanítót és más ismét újabb vesztéséig ezt a székszárdi tanácsületet. Lénárt Imre, a székszárdi kétféle tanfelügyelőséghez beosztott igazgatótanító december 15-én utasította a székszárdi kórházban meghalt 45 éves korában. Lénárt Imre három nappal eszelőt hiattal helyiségében hitelen rosszul lett és a mentők beaszították a székszárdi Ferenc kórházba, hol az orvosok vizsgálát során megállapították, hogy súlyos vérértelmezésében szenvedett. Azonnal tudtát hajította rajta négre, amely azonban nem ám tudta megmenteni az életnek s rövid szenvedés után jobbjelre szenderült. Lénárt Imre személyében egy rendkívül intelligens, hépczát és közérzetetnek örvendő pedagógust vesztett el Székszárd város társadalmá. Haza esztendeig mint julán-tanító Horvátország városában működött és a forradalmi összeomlás megfordult Mosztarban, Szarajevóban és Lipicén. A székszárdi tanfelügyelőséghez három évvel eszelőt nyert beosztást s azóta a város tanterületének új hivatás és értékes tagja. A holtestet Heszthelgre szállították és a családi sírban helyezték örök pihenőre.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyéspüspök Ur Ó Máltósága Darányi István, vándorbi rk. kántortanítót 31 évi sikeres működésének elismerésül igazgatótanítónak nevezte ki.

Tanítói kinevezések. Kóvacs György síógárdai kántói a székszárdi VII. szors. és Rhosóczy Elek, menekült állami tanító a Mohács-Sziget kántói rk. iskolához egyházközségileg kinevezettek.

Szajk hős halott kántóának emléktáblája. Szajk község bucsunapján a Frey János mohácsi apátplébános által, fényes pápi segédlettel tartott ünnepélyes szentmise után leplesték le az iskolában a hős halott halt Hauk Antal kántótanító emlékére készített emléktáblát megható ünnepség keretében. Az emléktáblát a levente-zászló takarta el a letelezés előtt, mellette diszruhás leventék álltak őrséget. Az iskolások elénekelték a Magyar Hisszeget. Majd Pévald Vilmos esperesplébános bessenlente az emléktáblát. Tíli Péter iskolájú sz-

valata után Hertweg Jenő, nygbaudméri kántótanító mondott megható emlékbeszédet hős halott karfarsáról. Két iskolásleány újabb szavalata után az ifjúsági énekkar bucsuzástól énekel. Bok József német-sági énekkar bucsuzástól énekel. Bok József német-sági ker. tanfelügyelő megható beszéde és a levente-zászlóker gyászdinulója után Popl János községi bíró átvette az emléktáblát és Göbel Háróly kántótanító tett lelkes beszédben ígérteit, hogy az ifjúságot a hős halott példáján fogja nevelni. A szép ünnepség a himnussal végződött.

Horvátországi imakönyv. Megyéspüspök Ur Ó Máltósága 2534 1927. sz. alatt kelet rendeletével (megjelent a Katolikus Iskola 1927. évi 10. számában) Etelka István, németi rk. igazgatótanító által szerkesztett „Spasi Dusu Krscansko-Katolicki molitvenik” című imakönyvet a pécsegyházmegyei rk. iskolák részére engedélyezte és ajánlotta. Felhívjuk érdekelteket figyelmét arra, hogy az imakönyv elkészült s a Haladás-nyomda r.-t.-nál Pécs, megrendelhető. Ára 3 P Arra is felhívjuk érdekelteket igazgatóságait, hogy az imakönyvek beszerzése tárgyában kiadott rendeletet a horvát nyelvű imakönyvre is vonatkoznak s ezért arról, hogy az imakönyvek beszerzettyek és pedig hogy hány példányban, az eh. főtanfelügyelői hivatalnak jelentést kell tenni. Egyébként a jelentéssel kapcsolatosan a rendelet az eh. főtanfelügyelői hivatal utján is lehet eszközölni.

Hírelem. Felkérjük a pécsegyházmegyei rk. iskolai igazgatóságokat, hogy mult évi december havi számunkhoz mellékelj 2106/1927. sz. eh. Főtanfelügyelői intézkedés alapján az Országos Magyar Művészeleti Egyesület által kibocsájtott belépési nyilatkozatokat az eh. főtanfelügyelői hivatalhoz vissza-származtatni sziveskedjenek.

Szerkesztői üzenetek.

Hittitkus. Az Erlesteőkönnyűesékek minőségét kifejezősója. Megnyugtatóslak közölnéljük, hogy az eh. főtanfelügyelői hivatal által kiadott Erlesteőkönnyűesékek pécsi lementelt a pécsi állami elemi iskolában, de a léket nemcsak a pécsi állami elemi iskolában, de a legeszeresített. — **Érdeklődő.** Természetes, hogy mindazon iskolák részére, ahonnan csak félelti tka-szükségletet fedeztetése elegendő nyelvet történt a tanév elején, most a második félrebe újul két rendelet eszközölni az eh. főtanfelügyelői hivatal utján. — **Tr. I. Székszárd.** Hálás köszönet. A lap megen. Apróbb tanügyi híveket is mindenkor készségesen fogadunk. — **Többségek.** A behatárolt közleményekért köszönet s sorrendben hozzuk is.

Plébános, tanító és jegyző urak figyelmébe!

! Az összes egyházmegyei és községi nyomatványok kaphatók

HALADÁS nyomdarszénvénnyárság-nál **PÉCS**
Király- és Mór-utca sarkán

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, eh. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején. Előfizetési díj 1928. évre 3 pengő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején. Előfizetési díj 1928. évre 3 pengő.

Pécs, 1928. február 1.

XVII. évfolyam, 2. szám.

Magyar kulturprogram.

A kultuszminiszter újvi szöszata.

Magyar testiink megcsontításának, magyar lelkiink megaláztatásának tizedik esztendejét ifopsult 1928-ban. Tíz év retentó erőfejlesztése megkérgesítette a magyar tenyereket, megárcsontította az arcokat, de ellenállóba acélozta a szíveket, felemelte a lelkeket s ma már bizalommal nézünk a jövő felé.

A tíz év küzdelemben hathatós, szinte egyetlen fegyverünk a magyar kultúra volt. A magyarok isenbete vetett hittel harcoltunk kulturánkért, mert hittük, hogy annak tíze megőröszája a szorító bilincseket, fenye bevilágítja a magyar jövőt. És mikor most számtal vetünk munkánkkal, megállapíthatjuk, hogy jó harcot harcoltunk.

A siker elsősorban a Vezér érdeme, aki erős kézben, hiú lélekkel, tudással, megértéssel, szeretettel irányította a harcot. Felismerte, hogy a változott viszonyok között új eszközökkel kell harcolnunk. Kísérődobók, népiszók, polgárt iskolák százeit építette; valamennyi iskolafaj tanulmányi rendjét a modern művelődést javunkkal megfelelően átalakította: a menekült egylemet illő környezetbe helyezte el, diákjelölti intézményeket létesített és a külföldön is felépítette a magyar kultúra várait: a Collegium Hungaricumokat. Nem feledkezett meg arról sem, hogy a magyar kultúra nem korlátozható el az iskola falai közé, mert mindnyájan, akik e hazában élünk, közvetlen részesei vagyunk, — akár aktív, akár passzív módon, — a nemzeti kultúra folyamatainak. Erélyes kézzel indította meg az iskolánkülvil népművelés munkáját, mellyel a feljött földműves és

iparos lakosság műveltségi színvonalát és versenyképességét akarta emelni.

De álltak a harcot a kultúra közlegényei is. Minden tanító, minden tanár felismerte feladatát: hogy a műveltség jelentőségének az egész nemzet tudatába való besugárzása ó rajtuk fordul meg; megérezte történeti hivatásának nagyszerűségét, de átérzte a felelősséget is, mely abból a fenéségek tényből folyik, hogy a jövő generáció lelke az ő kezükben van.

Méltán állapítható meg tehát Magyarország kultuszminisztere újvi szöszatában, hogy az összeomlás romjainak eltakarítása megtörtént s hogy az elmult évtized a magyar nemzet lassu erőgyűjtése volt.

Az új évtized hajnalán a Vezér átcsoportosítja erejét; új programot ad. Programja ez: „Csakis a műveltség fohozása, — a nemzet valamennyi társadalmi rétegében, — avathatja a most következő idöket az öndudatkozás helysö nemzetl erőgyűjtés és erkölcsi, gazdasági s politikai megújodás horszakába. Ez más szóval annyit jelent, hogy fejlődésünk eddigi ütemét fokozzuk kell.

A művelődés első irányelve a natv szovinizmusról, a nemzeti gögtől, a nagyrólító illuzióktól mentes, tisztult nacionalizmus, melynek szögletöve a magyar munka. A magyar munka, melyen újáéptül munkánkat kell értenünk, — nemzet minden tagjától türelmet, kitartást, engedelmiséget, állandó résenállást, pontosságot, figyelmet és együttműködést kíván. A nemzeti művelődésnek elsőrendű feladata tehát az akaratnak és jellemnek formálása, az önmegtartodás, ön-

uralom, odaadás, engedelmesség, fegyelem erényeinek és szellemének a lelkekben való kialakítása.

A jövő magyar nemzedéknek a mainál sokkal mélyebb *szociális szellemben* kell nevelkednie. Az iskola mindenirányú munkájának: az értelmi nevelésnek, a játékoknak, műhelygyakorlatoknak, tornagyakorlatoknak, kirándulásoknak; minden iskolai alakulatnak: cserkészet, vöröskereszt; az iskolán kívül is mindennemű egyesületnek, szóval az egész társadalmi nevelésnek második szempontja tehát a *szociális érzék fejlesztése*, mert ez a legbiztosabb alapja nemzetünk demokratikus fejlődésének.

Ez az egész program azonban csak akkor áll szilárd erkölcsi alapon, ha a nemzeti érzést és szociális érzéket a mély val-

lásos érzés hatja át, mert az emberi kultúra értékeit az Istenbe vetett hit nélkül gyöhebtenek az emberi lélekben. A nemzet történetének tragikus esetei pedig megmutatták, hogy az isteni igazságosságra vetett hit volt minden időkben a magyar nép legfőbb ereje és vigasza.

Ime ez a program. Így készül az Isten igazságosságába vetett hittel, — egy földretpirt, kulturálatlan népek gyűlölködésének és barbarizmusának prédaul dobott nép, az erkölcsi, anyagi és politikai újjászülést. És ennek a népek egysírti reménye, hogy ilyen felkészültség mellett fényleg újjá fog születni, fel fog emelkedni. Ez pedig a magyar kultúra Veszérének lessz halhatatlan érdeme.

Számp! Pál.

Értesítés.

A Pécsegyházmegyei Főtanfelügyelőség irodája a vonatkozó egyházközségi rendelet alapján nyilvánlatja a Pécsegyházmegyei Rk. Tanfelügyelet által javasolt és egyházközségiig leg elrendelt Pécsegyházmegyei írkhá használát.

Az írkhát csaknem érhetetlen okokból nem használják a pedagógiailag indokolt és megkívánt módon. Eáideig csak 400.000 írka fogott el. Ha csak egy tankötelese, egy évre 10 írkhá számtalunk, akkor is 500 esernél több írkhának kellett volna elfogynia. Ez nemcsak, hogy nem történt meg, de volt iskola, ahol 126 tanköteles mellett csak 360 drb. írkhát rendelkeztek. Igen sok esetben a megrendelt írkhá ára csaknem kevesebb volt, mint a postai költség, amely költség az írkhák jövedelmének terhére esett és pedig teljesen indokolatlanul. Ily körülmények mellett állott azon állapot, hogy az előállítás költsége fedezése nagy nehézségekbe ütközik. A legtöbb iskola a tanév elején rendelkezést akként eszközölte, hogy majd a második felében újabb rendelést fog tenni. A figyelmeztetés a Kath. Iskola januári számában közöltetett a „Határokoz emlékeztető”-ben, de ennek éppen a leghanyagabb iskoláknál ez ideig eredménye nem volt. Így az egyes iskolák sürgetése válik majd szükségessé, amennyiben február 15-ig sem érkesznék be a rendelések az eh. főtanfelügyelői hi-

valatához. Csakis két eset lehetséges: és pedig vagy nem használják egyes iskolák a pécssegyházmegyei írkhát, vagy pedig egyáltalán nem használják írkhát. Mindkét eset elítélendő. Ha nem használják a pécssegyházmegyei írkhát, ez esetben az egyesületi határozattal és az egyházközségi rendeleikkel helyezkednek szembe az illeto tanítók. Ha egyáltalán nem használják írkhát a tantervi követelményeinek megfelelő módon, ez esetben hivatalos teljesítése körül követnek el fejelemértést. Mindezeket megállapítani majd a ker. tanfelügyelő, illetve kerületi iskolafelügyelő feladata lenni.

Iskolánküli népművelési előadás Godisán. Január 14.-én délután 2 órat kezdett népművelési előadás volt a német ajku Godisa községben, amelyen megjelentek a leventék, tüzóoltók és a község férjfi lakossága nagy számban. Az előadó a község érdemes tanítója, Schneider József volt, aki nagy hozzáértéssel tartott előadást a gyümölcsfa helyes kezeléséről és annak ápolásáról. A jelen voltak nagy érdeklődéssel hallgatók az előadó. Többben kérdéseket is tettek, mire az előadó bő felvilágosítással válaszolt. Már több ízben voltak hasonló előadások és mindig szufogalás volt az iskolaterem lelkes hallgatókkal. Utóbbi előadásban arra kérték tanítójukat, hogy a téll estében, hónapon is, amikor ideje engedi, tartson hasonló előadásokat.

Alakítsunk községünkben hitelszövetkezetet!

Régeinte is az volt a jelszó, de különösen ma, amikor ugszóulóan magunkra agyunk hagyata, az a jelszó, hogy egyesüljünk, szövethezzünk, mert látjuk, hogy többen egy akarattal sokat tudunk keresztüli únni, amit egymagában az ember nem tudna megvalósítani.

De nem csupán az erkölcsi szervezkedés, szövetkezés kell, mert azzal egymagában nem lehet olyan erőt kifejteni, mintha az erkölcsi erőt mögött anyagi erőt is van. Ezt az anyagi erőt meglehet szerezni minden községben, ahol a község vezetése a község értelmesebb gazdáival megérteti a szövetkezeti gondolatot és megszervezi a hitelszövetkezetet.

A nagy világháboru nemcsak az állomat tette tönkre, az állami javak pusztulását vonta maga után, hanem a magán gazdaságot is megingatja, különösen faluhelyen, mert a férfiak ott voltak a harcerekben, a gazdaság teljesen tönkrement, a gazdasági felszerelés teljesen lerongyolódott, a háboru után nem gondolhattak a gazdák ennek pótlására, mert a gazdaság nem hozott többet, mint a családnak megélhetést, tehát az elrongyol gazdasági felszerelésnek pótlására nem lehetett gondolni, mert kölcsönt nehezen is kapott és ha kapott is, uszorakamatot kérték tőle, melyet a gazdaság nem bír. el. De most már más viszonyok között élünk, most a gazdák már bátran befektethetnek a gazdaságba, különösen a többtermelés érdekében kell is.

Az bizonyos, hogy először lesznek nehézségek, de kitartással és a szövetkezeti gondolat mindig ébren tartva, végül mégis csak lesz eredmény. — Mert hisz tanítani, belejűk kell nevelni, sőt példákkl illusztrálni ezt a gondolatot, hogy szövetkezeti alapon mint mindent lehet megvalósítani, nemcsak a magán gazdaságban, hanem a község kulturális fejlődése terén is.

Hiszen tudjuk, tapasztaljuk mindnyájuk, hogy annak sok szép gondolatunk, terveink a községünk fejlődésére vonatkozólag, csakhogy, amikor meg akarjuk valósítani, leg többször azon akadunk meg, hogy kellene anyagi erőt is, vagyis pénz, pénz és megint csak pénz, amit Széchenyi mondta. De sajnos, most sincsenek olyan bőkezű adakozók, amint akkor voltak, de ha van hitelszövetkezet, akkor a szövetkezet áll ilyen szép gondolat megvalósításának a háta mögött és akkor meg van oldva a gordiusi csomó.

Hogy ezt példákkl is illusztráljam — nem légből mondom — arra vonatkozólag most röviden leírom hitelszövetkezetünk fejlődését. Még a háboru előtt alakult a mi hitelszövetkezetünk, de a háboru alatt nem sok üzlet zavart, de annál rohamosabb fejlődés-

nek indult meg a pénz romlása után 1924. év elején, mikor a pénznek megjött az állandó értéke. És azóta olyan rohamosan fejlődött, hogy most már az országban az első hitelszövetkezetek közé küzdötte fel magát és egy nagy vidéknek hiteligényeit tudja kielégíteni olcsó kamat mellett. A nyereség részben visszaadjuk a tagoknak azzal, hogy számos kulturgondolatot támogatunk a községben. — Igy pl. az iskola tanulóinak a szövetkezet adott már számos esetben szép összeget jutalomkönyvek beszerzésére. — A leventéknek juttatott folszerelésre elég tekintélyes összeget.

1927. év tavaszán volt a községünkben egy igazán imponázsan sikerült gazdanap, amely áttérítéssal volt egybekötve, ezt nem lehetett pénz nélkül keresztüli únni, itt is a háta mögött állt ennek a gazdanapnak és így lehetett az anyagi részt megoldani, hogy a hitelszövetkezet fedezze.

A szövetkezet egy szép könyvtárat már részben megszerzett és részben még szervezés alatt áll, így a szövetkezet tartja szép és hasznos könyvekkel el lesznek látva. — És még számos ilyen dolgot lehet megoldani. • De nemcsak ilyen kulturális gondolatok lehet megoldani, hanem közvetlen a nép felkérés lehet hozzáférni a szövetkezet utján. Nekünk, mint népművelőknek nemcsak az iskola felat között kell a gyermekeket nevelni, tanítani, hanem a felnőtteket is kell tanítani, jó tanácsal ellátni és ezt legjobban lehet megtenni a szövetkezet utján. Ugyanis mikor egy embernek kölcsönre van szüksége, vagy pedig, ha van megkötötött pénze, akkor eljűn a hitelszövetkezetbe és elmondja, hogy miért akarja, mire veszi fel a kölcsönt, szóval elmondja az összes keserveit, bánatát, anélkül, hogy ezt kérdeznék tőle az ember, látszik rajta, hogy most boldog, hogy elmondhatja, kilátgatja az összes keserveit tanítója előtt, így megtudhatja az ember család ügyeit, gazdálkodását. — Ilyenformán meglehet ismerni az ember teljes valójában.

Ha ezt látja a tanító, hogy a kért kölcsönt nem jó helyre használja föl, ezzel nem gyarapszik, akkor jó tanácsal lehet ellátni őt, hogy miképpen gazdálkodjék, mire fordítsa a kért kölcsönt. Amikor megkötötött pénzt hoz a szövetkezetbe, akkor is elmondja, hogy miképpen, milyen gazdálkodás mellett szerette ezt az összeget és itt lehet a takarékosságra az emberi biztatni.

Ezt az eredményt — amint már cikkem elején is jeleztem — nem lehet ám máról honlapra elérni, hanem kitartás és szorgalom kell ennek elérésére és akkor nem maradhat el a kitartó munkánk eredménye, a szövetkezeti eszmének diadalra jutása.

A tantervek bírálata.

Lapunk újévi számában egy kis cikk jelent meg a tantervek bírálatáról. A cikkítő gondolati ostromok és megszólendói, de a tanmeneteknél, — meri a tanító tanmeneteket készít, — jórészt csak, hogy úgy mondjam, a „külséjére” vonatkoznak. Minden, amit a Tanterv és Ulasítás, a vonatkozó egyházmegyei és országos rendeletek előírnak, csak „kerete” az iskolai munkának, de az élet lüktetését a tanmenetek „lelke” adja. És a bírálatok legszebb és legnagyszerűbb feladata éppen ennek a léleknek a megtalálása és megértése. Lehet a tanmenet a rendelkezések tételről-tételre teljesen megfelelő, de lélek nélkül; viszont lehetnek benne apróbb eltérések, esetleg hiányok, de az egészet egyezség, átfogó, odaadó pedagógiai lélek uralja. Vajjon melyik a jobb?

„Tavol áll tölem még a gondolata is annak, hogy az egyházmegye tiszteletreméltó tanmenetbírálói munkájuk végzésére hivatásosan, mégis néhány gondolati szeretnek felszínre vetni a tanmenetek lelkelével kapcsolatban. Gondolataim inkább a tanmenet-készítésre vonatkoznak.

Az iskolai munka sikerének lényeges kelléke a teraszúség. Ezt a teraszúséget szolgálja az előre elkészített tanmenet, melyben előre megállapítja a tanító, hogy *miért, mit és hogyan* fog cselekedni. A tanmenet, — hogy ezzel a talán merész szóval éljek, — az iskolai munka regénye. Benne van abban az összes szereplők, a tanító, a gyermek, a család, a környezet, a közösség, a nemzet, az egész társadalom, teljes és megokolt lélekrajza; ott van a cselekvés indítórugója, célja és következménye. A regény szálai két főhős, tanító és tanítvány körül szövednek, a cselekmény mégis egészes lesz, mert azt egy lélek: a tanító lelke irányítja.

A tanmenet készítésénél — bírálatánál is, — figyelembe kell tehát venni, a külső keretek mellett, az egyéni és népi lelket, annak fejlődéséből állapítoti, teherbíró képességét; az egyéni, közösségi, nemzeti és társadalmi célokat; minden egyes lépés pedagógiai rugóját és következményét. Ide ezek a tanmenet „lelkeinek” összetevői. Az olyan tanmenetre tehát, amely csak az értelmi képzésnek egyes lépését tartalmazza, — bármennyire megegyezik is mindenféle tételes rendelkezéssel, — a legjobb akaratnál is csak azt mondhatjuk, hogy „bázli!”.

A gyermek lelki fejlődése több fokozatot mutat. Az első fokozatban, mely a 3 éves kortig tart, az *érzések uralmában* a gyermek egész lelki élete. A második fokozat, a 6 éves kortig, már nemcsak jelölgy, hanem reprodukálja is az érzelmet. A harmadik fokozat az iskolába járással kezdődik és a 8 éves kortig tart. Ez a korszak nagy vál-

tozásal jár a gyermek külső és belső életében. *Külép a családból és belép egy társadalmi közösségbe; az iskola közösségébe.*

Vajjon hányan gondoltnak erre, mikor az I. osztály tanmenetét készítik? Meglátásuk-e tanmenetüknél az a főrehúsnak, hogy az I. osztályos tanuló az iskolában is feltalálja mindazt amit a családban kapott? Gondoltnak-e arra, hogy ebben a korban az önzés és a hiúság a leggyakrabban jelentkező hibák? Gondoskodni-e arról, hogy ezek hibák megszokásokká ne válhassanak?

A gyermeki lélek negyedik fejlődési fokozata a 9—10 éves korra (III.—IV. o.) esik. Ebben az időszakban jelentkeznek az *önérzet* és vele az *önállóság*ra való *törkövés*. Gondoltnak-e erre tanmenetüknél elkészítésénél? Adtnak-e módot és alkalmat a nemes önérzet fejlesztésére? Gondoltnak-e arra, hogy a gyermeki léleknek az önállóságra való törkövése háros hiányszekben is jelentkezik? Gondoskodni-e elienszerkeiről? Gondoltnak-e arra, hogy ebben a korban mar a szexualis különbségek is kezdenek jelentkezni: a fiúk és lányok elovalnak, nem szeretnek összejönni, mert érdekelt nem közösek többé? Gondoskodni-e a különböző igények kielégítéséről?

Az V.—VI. osztályos gyermek lelki fejlődésének ötödik fokozata lép. Ebben a korszakban a *belálás*, *lehalt az értelem munkássága lép előlérbe*. Akaratában az *önállóság domborodik ki*; itt rajja le az öntudatos cselekvés első alapjai. Gondoltnak-e erre? Megragadtnak-e minden rendelkezésre álló időt, módot és eszközt, hogy a gyermek lelket jellemel fejlesszük? Eszükbe jutott-e pl. hogy az akarat működésének igen fontos előző az érzelmek? Gondoltnak-e teraszú értelemnevelésre? Vagy ötlesterien végezzük ezt a fontos munkát?

És a néplelek! Az ts fejlődést fokozatokon megy át. Van gyermekeora, ifjúkora és felnőttora. Ma a férfikorot élők már az európai népek. Gondoltnak-e arra, hogy növekedésüket a férfikorát élő emberiség munkás tagjaiból nem elválnak?

Hát a speciális nemzeti célok! Hány tanmenetből olvashatni ki pl. egy angol a mi, festő-lelki integritásunkért folytatott, tudatos, teraszú, igazságos és becsületes küzdelminket?

És a még speciálisabb helyi célok! Hány tanmenetben találjuk meg a Bleyer-féle akció elleni küzdelem nyomait? Hányban az egyike ellen a küzdelmet? Stb. stb.

Nem folytatom. Ez a néhány, szinte odavetelt példa mutatja, hogy jó tanmenetet készíteni nagy dolog, de a tanmenet jól megírtnak még nagyobb!

(pl.)

Püspöki rendelet.

92 1928. lsh. sz. — **Magyarországi néprajzi és népszűréségi térképének az iskolák részére beszerzése.** A Társadalmi Egyesületek Szövetsége átadta Magyarországi néprajzi és népszűréségi térképét, mely különleges rendszerrel fogja a legalkalmasabb arra, hogy a trianoni igazságtalanságot mindenki előtt könnyen érthető módon megvilágossza. Szóban forgó térkép a békehamnyok IV/a mellékletét képezi. Tehát hiteles önmány jellegű bir. Ennek idején gróf Teleky és Cholnoky egyetemi tanárok felülbízgáltak és azt statisztikai adatokkal minden tekintetben egyezőnek találták. Pedagógiai szempontból sem emelhető ellene kifogás. A térkép ára darabonként 2, azaz kétó pengó és szétbűlidesnél a portóköltég 24 fillér, tehát olyan csekély összeg, hogy még a legszegényebb iskolafentartónak sem jelent elviselhetetlen terhet.

Mindenek alapján elredekem, hogy szóban forgó térkép a fohátóságom alá tartozó tanító- és tanítónélképőintézetek, polgári iskolák és elemi népskolák részére besze-

retszék és pedig akként, hogy minden tanteremben 1-1 térkép falra függesztve elhelyezessék. Az elemi iskoláknál a I—III. oszt. tantermek részére nem kell beszerzés. A köllések megszhélese érdekében felhatalmaztam a Társadalmi Egyesületek Szövetségét (Budapest, V. Mergelyi 2. sz.), hogy a pésegyházmegyei rk. iskolák részére rendelés bevdásra nélkül küldjön megfelelő számú térképet postai befizetéssel csatlósan mellétt. Az ekként küldött térképeket az iskolajogatódosók kötelesek átvenni s annak árát az iskolaszék, illetve iskolafenrtartó a postai befizetölap felhasználásával jutassák rendelkezélti helyére.

Elredekem azt is, hogy illetó szaktanárokok, illetve osztályvezetők tantók egy földrajzi óra keretében ismeressék meg a tanulólkál a térképet. Ezenkívül más tárgyak (történelem, olasmánytárgyalás stb.) keretében is mindengyes alkalmat használjanak fel a térkép igénybevétele, hogy a történelmi Magyarországhoz való ragaszkodást az ifjuság lelkeben minél jobban fejlessék.

Egyházmegyei fótanfolygelói rendeletek.

55 1928. sz. **Üllégi hatóságok megeresésének intézése.** B kérdésben már 1826 1925. sz. alatt (megjelent a Katolikus Iskola 1925. dec. 1. számában) intézkedtem, azonban ismétellen előfordult eset hasonló felhívom a plébános, iskolaszéki elnökök figyelmét arra, hogy a üllégi hatóságok megeresésének, melyek az isola beléltére, tanítóra, iskolaépületre, tanítói állásokra stb. vonatkoznak mindenkor hivatalom útján tegyenek eleget s közvetlenül ne válaszoljanak, mert ezt megkibánja az iskola és tanító érdekeinek megvédése. Természetesen a statisztikaszervi jelentések és egyéb kimutatások, mint eddig, ezental is közvetlenül terjesztendők a üllégi hatóságok elé.

89 1928. sz. **A tanítói és óvónői javadalmak meghatározásánál a régi mértek- és pénzegységek kiküszöbölése.** A m. kir. vallás- és közokt. ügyi nm. miniszter u. 80.907/1927. VIII. b. sz. rendelkezésben (megjelent a Hivatalos Közlöny 1927. évi I. számában) intézkedik aziránt, hogy a tanítói és óvónői javadalmi jegyzőkönyvekben a járandóságok a jelenlegi mértek- és pénzegység alapján véssenek fel s a pályázati hirdésekben is az iskolaszékhez a jelenlegi főtörvényes mértek- és pénzegységre átszámítottan jelöljék meg a javadalmakat s ekként is szolgáltatásuk az l.

Tekintettel arra, hogy hivatalból üldözendő kihágást követ el az, aki a közfoglalomban,

nyugis a szolgáltatások terjedelmének megállapítása céljából meg nem engedett mértelet használ, különösen is felhívom a felügyelőtem alá tartozó összes iskolaszéki elnököseket, hogy fenntartóhoz vhm. rendelet szigorú szemelölti tartása mellett járjanak el, illetve intézkedjenek a tanítói és óvónői javadalmak megállapításánál, illetve kiszolgáltatásánál.

95 1928. sz. **Leventeoktató tanfolyamok.** Az Országos Testnevelési Tanács III. szakköztsége a leventekiképzésnek egyessége tétele céljából általános érvényű kiképzési tervezetet adott ki. Ennek sikeres kivételése érdekében a barmanyvámegyei testnevelési felügyelőség akként intézkedett, hogy a járási testnevelési vezetők (tiszek) az oktatókkal köztenkénti I—1 napon tájékozott céljából tanfolyamot tartsanak és pedig negyedévenként egyszer. E tanfolyamokra a levente-oktató tanítók is behivatnak és pedig csütörtöki napon.

Tekintettel arra, hogy a leventeoktató megjelölés körültiltelle igen fontos, hozzájárulok ahhoz, hogy a leventeoktató tanítók a negyedévenként egyszer, csütörtöki napon tartandó tanfolyamokra, amennyiben erre behivatnak, az iskolaszék által szabadságoltassanak. Egytanítás iskolánál e napon az ismétöliskolai tanítás szünetel. Többtanítás iskolánál az ottthon maradó tanítók kötelesek az ismétöliskolai oktatást ellátni, illetve a távollevő tanítók helyettesíteni.

127 1928. sz. **„A nagy vltan hajóidőttel” című népszűrésés.** Dr. Hádán Béla. A nagy vltan hajóidőttel” c. m. ébenben nemzeti történelmi 10 legulsobbsz esztendőjének körképét festi meg s mert e mi a tanításnál is hasznos szolgáltató lesz, megengedem, hogy a felügyelőtem alá tartozó tanítók könyvtárak részére beszeressék.

128/1928. sz. A m. bír. vallás- és közoktatásügyi miniszter körlevelene. Felhívom a feljöljeleim alá tartozó tanítók figyelmét a mm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1928. sz. alatt kiadott körlevelébe (megjelent a Hivatalos Közlöny 4. é. jan. 15. számban). A körlevelébe foglalja el a tanítás és népművelés előbbrehozott célzó megállapításokat a tanítók kar szüleihez meg a legye alapos megfontolás tárgyába, mert ezáltal képes lesz a mai kor követelményeinek megfelelő működést kifejteni. Ragadjon meg a tanítók kar minden alkalmat, amely a miniszter úr által lefektetett elvek eredményesülésére vezet. Nagy segítségére lesz a tanítószágnak jelen alkalommal püspöki rendelettel előírt irredenta térkép is, amelynek okszerű felhasználása a tanítók munkáját tényleg meg fogja könnyíteni.

HIREK

Tanári könevezés. Meggyéspüspök Úr Ó Melitász Fekete János, pécsi püspöki tanítóképzőintézet helyettes-tanár (1927. évi szept. 1-től kezdődő hatályal), a IX. fiz. oszt. 3. fokozatának megfelelő illetményekkel rendszeres tanár-könevezte.

Tanítók VII. fizetési osztályba könevezése. A m. bír. vallás- és közoktatásügyi min. miniszter úr Halász Ferenc dunaszentmiklósi, Bodo János mecskesszabolcsi, Sánta Gyula somonyi és Ruzsicska József műzsi rk. igazgatótanítókat 1928. január 1-től kezdődő hatályal a VII. fizetési osztály 3. fokozatával egybeértékű illetmények élvezetébe előléptette.

A Magyar Tanítók Szövetsége legutóbbi szövetségi tanácsülésén az 1928—30. évekbe a pécsyvármegyei rk. tanítók közül Schlenker Mihály, bonyhádi rk. igazgatótanító megválasztotta igazgatósági taggá.

Műkedvelői előadás Szökeeden. Háromkirályok ünnepein úgy erkölcsileg, mint anyagiul szépen sikerült előadást rendezett a vegyesajku Szökeéd község ifjúságából alakult műkedvelői gárdá. Előadták Csepreghy: Sárca csifjóját A nagy termel zufolásig megtöltötte a község lakossága. A horvái és német anyanyelvi szerepök együtő-együtt becsülettel megállták helyüket úgy, hogy bármelyik szinmagyar község műkedvelői gárdája is büszke volna az ilyen sikerére. Az előadás után Tóth Aladár népművelési titkár elismeréséül jelezte a Szökeédi Ferenc Igazg. és Bodonyi Ferenc tanítóknak a betanítás és rendezés körül kifejtett fáradságos munkájukat és lelkesítő beszédekben biztositotta az ifjúságot a további munkára. A szindarban egy-hét szölamu irredenta ének előadásával és ügyesen összeállított élőképpel ért véget.

Tanítói könevezések. Simai Vince, a síogárdai hántortanító, Kreskay János, a hajdúcsi II. sorsz., Lovits Margit, a mohácsi XI. sorsz., Símei József, a kocsoali III. sorsz., Raczkóné Horváth Mária, a magyarheszú II. sorsz. és Bartek Margit a lángoskú tanítóitól állásra egyházközséggel könevezettek.

Fatkolafelügyelői könevezés. Tolna um. alispánja Eicher János negymánykúti rk. igazgatótanító 1928. február 1-től kezdődő hatályal a bonyhádi járás falkolának felügyelőjévé könevezte.

Szent Ferenc miséje. (Kocsis László új versei) A dunántúli írők Nemzedékek hiadása jelent meg Kocsis verseskönyve. Kocsis költészete ebben a könyvében a nagy Assisi szent Ferencnek hódol. A versek mindegyike a mise egy-egy részébe kapcsolódik s poetikus formában és nyelvvel az Isten szegénykénének zeng dicséretet. A versek gondolatoké a mai ember fájdalmát, lelki szegénységét, árvaságát, kínzó kénytelét bozza etékn kifejező erővel. Az egyes versek hangulata, külső formája összhangban van a mise megfelelő részével s már a vers muzsikája is gondolatot ébreszt. A katolikus modern költészet gazdagabb lett Kocsis munkájával. Az izlészelen kiállított verseskönyv kapható minden keresztény könyveskereskedésben. Ára 3.50 P.

Jótlékon s kulturális előadás Pécsőváradon. Önként jelentkező ifjúság két előadott szindarabbal igen kellemes hardcsontnyújtott a pécsővárdi közönségnek. Szereplőit minden ártószere, meglépő ügyességrel adták elő: „Bűnbánás a Megelőző életvitél” 3. fejelet és Révész Amádé dr. „His Dobo Katika” c. szindarabokat. Szereplők: Bayer János, Resch Kisszén Ferenc, Hering Antal, Kórmány Antal, Winkler János, Schiller János, Frick Maris, Resser Anus, Fell Terus, Weib Katika, Bösz Maris, Fell Katika, Szobles Katika és Baumholzer Terus ifjúság tagjai. Az előadás amatőri sikerre: 100 P. 4 f. tiszta jövedelem, meliből 100 P. iskolai harmontumra, 60 P. 48 f. a helyi Misszió Társulat rendelkezésére bocsátott. Az előadás sikere Háhmán Márton tanító és szereplők közli érdeme.

Főpénztáros közlése

A Katholikus Iskola 1928. évi tagdíjainak postafordultóval leendő beküldését kérjük.

Tagdíjazások: R. kath. iskola: Hőmyek, Bükök, Dercellalma, Mohács-kiló, Hoppányzsanó, Szalánok, Orszólt, Mőcsény, Vársősdombó, Dunakömlő, Böleske, Pári, Püspökpuszta, Síogárd, Mássonok, Urgendár, Siklós, Magyarhertelend, Hisszáré, Művelés. Apátipusztá, Izabellaföld, Sátorhely, Orbágy, Köbény, Abalgát, Vokány, Püspökánadás, Heccegyszabur, Tekeres, Heleszja, Károlymagyar, Almás-dombuzs, Palotabozsok, Dőbrőkös, Plucsi, Paks, Dombóvár, Ertény, Csacilipuszta, Kocska, Hísbud, Vastó, Győrúj, Szellő, Heksed, Hátoly, Püspökszent-erzsebet, Masson Lipót Vokány, Horváth József Heccegyszabur, Reinhardt György Palotabozsok, Frost Péter Némethék, Gaál János Kővároskőcs, Dr. Kápolnai Zeismond Lászlócsa, Farkas Matild Paks, Böna Ferenc Hískassa, Bende József Szakács, Bogáti János Harány, Steinbacher Péter Mőcs, Szentoroszalend Dombóvár 3—3 pengő, r. kath. iskola Bonyhádi 6, Huszolt 6, rk. hitközség Mohács 18, Kirschner János Naggyárd 130, Hirschnek Odón Pécsővárad 6 P.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSYVÁRMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felétős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsyvármegyei Róm. Kath. Tanító-Egység.” — Megjelenik minden hónap elsőjén.

Előfizetési díj 1928. évre 3 pengő.

Tagdíj 1928. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, havón a kath. szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámkiadás is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főnöktáros címre Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendő.

Pécs, 1928. március 1.

XVII. évfolyam, 3. szám.

Egységben az erőt.

Egy nemzet életében mindig jelentős erőt képvisel a nemzet kulturája. A kultúrát pedig emberek palántálják, emberek őrzik, ápolják, óvják és nevelik. Így azán minden nemzet tarsadalmában nagy erőt képvisel a tanítószág. Csonkaországunk egyetlen megmaradt kincse a magyar kultúra. Ennek apostolai a magyar tanítók. A magyar tanítószág az ország erejének nagy részét képviseli.

Ebben az országban ötezrek katolikus tanító rengeteg önémlőadósa öntözi a magyar kultúra palántáját. Ötezer ember dolgozik verejékkel, agyvelővel, szívvel, tüdővel a magyar kultúrát. Milyen hatalmas erőt képvisel ez az ötezer tanító lélek.

Ötezer lélek egyetértése, fegyelmessége egyfatharasa, önfeladatlósága valóban hatalmas erőt. Ezt az erőt aharla sorompóba állítani a Katolikus Tanítóegyesületek Országos Szövetsége, mely már evek óta nagy hitartással és szeretettel dolgozik az erők összekapcsolásán. A munkában azonban az ötezer főnyi tanítószágnak csak egy „hicsiny töredéke” vesz részt. Ez a töredék hicsiny, de „jelkes”. Ez az hicsiny, de lelkes töredék megmutatta, hogy milyen nagy erőt rejlik az egyesülésben. Egymásután „termelte” meg a katolikus tanítószág nagyszűré szociális intézményeit: a balatonlellei üdülőházat, a hévízi tanítóóthont azok számára is, akik

„öletett kezelkek nézik a napot s lemosolyogják a dolgozók fáradásait!”.

Es ez a türelem a tanító lélek legszebb hajléja. Nemcsak magának dolgozik, hanem mindannyiunk. Üdülőházat létesít, hogy pihenést találjanak mindazok, akik lelkiük hurjait a pattanású feszítékek az iskola falai között. Szanatoriumot épít, hogy gyöguatlásat találjanak az idegek, vért, tüdőt emészlő munkában megrokkantak. Es nem nézi ki mit tett, mit adott, csak azt, hogy szenvedés-e tanítóéletvére! Ez az igaz, a hicsinyi értelemben vélt szociális lélek.

A most megnyitott hévízi katolikus tanító Otthon beszédes dokumentuma annak, hogy mit tudna lemeteni az a néhány lelkes ember, ha maga mögött érezne mind az ötezer katolikus tanító összeharátást, egyetértését, egyet aharását, fegyelmességet, felléres állóképességet. Ez az egyemeletes szerény hűsöjék épület mutatja, milyen erősek tudnánk lenni, ha aharánk.

De hiabálással nem lehet csaltát nyerni! Minden éhesszólással szebben beszél a lett! Ne a szájunkkal hiabáljuk: összarlatni, hanem a lelkünkkel, szívünkkel, felléresünkkel növeljük öntudatossá, erőssé a katolikus tanítók lábort!

Számpí Pál.

Dr. Serédi Jusztinián bibornok, hereceprimás, esztergomi érsek székfoglalója alkalmából üdvözlése.

A Pécs egyházmegyet Róm. Kath. Tanítóegyesület elnöksége Dr. Serédi Jusztinián, bibornok, hereceprimás, esztergomi érsek ur Ö Eminenciáját a következő hódoló felirattal üdvözlötte székfoglalója alkalmából:

FŐMÉRTŐSÁGU URUNK!

Abból az alkalomból, hogy Eminenciád Magyarországi hereceprimási trónját elfoglalta a Pécs egyházmegye róm. kath. Tanítóegyesület nevében szívből jövő szeretettel és hódolattal üdvözlünk küldjük.

Imádkozva kérjük a mindenség Urát, hogy mint a magyar katolikus egyház főpásztorát az Ő kegyelmével s bő áldásával — az isteni Mester nyomdokain haladó egyházat erősítő, nemzetet mentő nehéz munkájában — segítse.

Katolikus hittel, magyar szímmel áll az Egyházmegye tanítószága Eminenciád mellé s igéri, hogy ezen munkájában ereje teljében támogatni fogja. Atyai áldást kérve, hódoló tisztelettel vagyunk Pécs, 1928. január 31.

Petrocs Károly,
titkár.

Erős József,
vfi. elnök.

Komócsy István,
vfi. elnök.

Ő Eminenciájára a Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület hódoló felirattal a következő kegyes s az elnökséghez intézett letrattal köszönte meg:

„Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület
Ték. Elnökségének Pécs.

Hálás köszönettel mondom azért a kedves üdvözlést, amellyel a Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület nevében székfoglalásom alkalmával felkeresett szíves volt. A jó Istennek küldött áldása legyen az egyesület és hazájának munkálkodásu.

Esztergom, 1928. évi február hó 14.

Összinte tisztelettel vagyunk

Dr. Serédi Jusztinián s. k.

bibornok, hereceprimás,
esztergomi érsek.”

Szelestey Ilona, magyarkezszii tanítónő kitüntetése.

Szelestey Ilona, a magyarkezszii rk. iskolánál egy huzamban 30 évi működött. Ez idő alatt kötelem mindenkor lelkiismeretesen s pontosan teljesítette s példás életével a népnek, vallásérhelési és hazafias példaképül és neveléselői kartársainak is tanítónőül szolgált. Ugybuzalmára rávilágít azon tény, hogy 30 évi működése alatt a tanítványok is keretén belül szabadságot soha sem velt igénybe. Népe, tanítványai és kartársai szeretettel és becsülték. Most, midőn 30 évi kiváló munkáján után nyugalomba vonul, népének és tanítványainak halála és szerete kísért a jól megérdemelt nyugalomba. Ez alkalomból Megyéspüspök Ur Ö Moltósága a következő elismerő leirattal tüntette ki őt:

„23.1928. isk. sz. A pécsi püspöktől. Tekintetes Szelestey Ilona, rk. tanítónőnek Magyarkezszii. Összinte örömmel szereztem tudomást arról, hogy Ön a magyarkezszii rk. iskolánál 30 éven keresztül mindenkor dicséretreméltó magatartást tanusított és vallásérhelési, hazafias neveléselői kiváló érdemeket szerzett úgy, hogy nemcsak jeleltes, közvetlen előjáróról rólak le elismerésüket, hanem maga a nép is épült példatárává életén. Amidőn most, nyugdíjbanvonulása alkalmából, mindezekért jópásztori elismerésemmel nyilvánítom, kívánom, hogy a jól megérdemelt nyugalom még számos esztendőn át boldog megelégedettségben élvezhesse.

Pécs, 1928. február 3.

† Ferenc s. k.
püspök.”

Katolikus Tanítónők és Tanárnők Országos Egyesülete.

A Katolikus Tanítónők és Tanárnők Országos Egyesülete azért alakult, hogy a katolikus női tanerők érdekeit minden tekintetben szolgálja s ezért igen kívánatos, hogy az ország összes rk. női tanerők és egyezsülete bejeljenek. Amidőn a belépése felkérjük a pécs egyházmegyei rk. tanárnőket és tanítónőket, egyben jelezsük azt is, hogy szobánforgó egyesület minden szerve, mint élet intézménye a Krisztus gondolatla szemint élet kialakításában igyekszik a tagok segítségére lenni.

Ebenintz zárt lelkigyakorlatokat tart az egyesület. Hivatalos közlönyét, a Katolikus Tanítónők és Tanárnők Lapját a rendes tagok illetményül kapják, melyben aktuális

pedagógiai, szociális és irodalmi kérdésekről van szó. Rendes tagsági díj egy évre 4 pengő. Az egyesület irodalmi munkássága a tanügyi irodalom fejlesztését célozza, haponként kulturelőadásokat rendez. Értékes könyvtárat a tagok díjtalanul használhatnak. Évente külföldi tanulmányutakat rendez tagjai részére. Nyaralás-, üdülés ügyében készséggel áll a tagok rendelkezésére. Budapest egy otthon és a Balatonon üdülőház létesítését terveze vette.

Mindezek alapján ismételtlen felhívjuk olvasóink figyelmét szobánforgó egyesülete s kérjük, hogy belépésükkel az egyesület erejét fokozni sziveskedjenek.

A vémenédi modern katolikus iskola felavatása.

A vémenédi római katolikus hitközség nagy áldozathézséggel a kultuszminiszter és a vallásalap jelentékeny anyagi támogatásával 5 teremes, egyemeletes iskolát épített hatalmas kulturteremmel, kéngyelman, modern tanítói lakással, pompás felszereléssel.

Az új pompás iskolát kedden avatták fel impozáns ünnepellyel. Reggel ünnepléyes szentmisét mondott Rak József esperes-piébános, majd a sok száz főnyi közönség a 24 méter hosszú, 12 méter széles, tágas, világos kulturterembe vonult át, ahol először Rak József esperes ismertette az iskola létrejöttének történetét. Hálásan emlékezett meg Klebelsberg Hunó gróf kultuszminiszteréről, aki nagyszabású kulturterveibe Vémenédi közönség is bepona és úgy a miniszterem, mint a vallásalap, összesen 32 000 pengős támogatással ezt a modern iskolát és kulturtermet létrehozta. Majd a jelenlévő Perlati György országgyűlési képviselőnek mondott köszönetet, ahinek fáradhatatlan utánjárása

nyagyon elősegítette az új iskola létrejöttét.

Az iskolagyermekhek értelmes német és magyar szavaltat után Perlati György országgyűlési képviselő üdvözlötte lelkes beszédben az iskolában és kulturteremben a katolikus és nemzeti kultura hazafias szentélyét.

Azután Komócsy István prépostkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő Virág Ferenc megyéspüspök megbízásából mondott köszönetet a kultuszminiszterem nagyarányu, lelkes hozzájárulásáért és Perlati György országgyűlési képviselő sikeres közreműködéséért a tanügy és a népnevelés szolgálatában.

Végül a németajlo dalaárd énekelte el lelkesen a magyar Himnusz, amivel az ünnepeg véget ért.

Délben közébéd volt, amelyen sok lelkes felköszöntő hangzott el.

Katolikus Ellátási Akció.

Múlt évi szeptember 1-én megjelent 9. számunkban felhívott olvasóink figyelmét a Katolikus Ellátási Akcióna. Az a mindinkább fokozódó érdeklődés, amellyel az akció eszméjét az ország minden részében fogadják, ezért szobán forgó Katolikus Ellátási Akció vezetősége az egyesület idélti szervezetellenek egysége mintára való tökéletes képtetését vette terbe. A szervezkedés alapját az ország minden közönségben megalakított „helyi beszerzőcsoporthok” alkotják. Ezek a beszerzőcsoporthok legalhalmassaban egyes katolikus társadalmi kulturális, gazdasági vagy egyéb egyesület keretén belül alakulhatnak meg.

A helyi beszerzőcsoporthok tagjai, midán a csoport megalakulását a központnak bejelentette, automatikusan tagjává válnak a Katolikus Ellátási Akciónak. Tagdíjat nem fizetnek, csupán arra kötelezik magukat, egy belépőnyilatkozatot, hogy bevasárlásukkal — anyagi érdekeik teljes megvédése mellett — akár közvetlenül, akár közvetve hitárólak a Katolikus Ellátási Akción keresztül eszközöljék.

Az egyesület vezetősége megindítja az ugynevezett „Bélegyakiót” is. Lényege az, hogy az egyesület minden tagja minden bevasárlás alkalmával a kereskedőtől a hitárólak „Katholikus Ellátási Akció bélege”-t kap. Az egyesületi összességnek megfelelő névértékű „Katholikus Ellátási Akció bélege”-t kap. Az egyesületi összességnek megfelelő névértékű „Katholikus Ellátási Akció bélege”-t kap. Az egyesületi összességnek megfelelő névértékű „Katholikus Ellátási Akció bélege”-t kap. Az egyesületi összességnek megfelelő névértékű „Katholikus Ellátási Akció bélege”-t kap. Az egyesületi összességnek megfelelő névértékű „Katholikus Ellátási Akció bélege”-t kap.

A Katolikus Ellátási Akció szálloda-, firdő-egészségügyi kedvezményekben is részesít tagjait. Tudakozó iradája a tagoknak mindenben rendelkezésére áll s duplaalászbéleg ellenében kimerítő levelében ad felvilágosítást. Biztosítási osztálya is nagy kedvezményt nyújt tagjainak.

A kinematografa terén országos és öröltási méretű intézkedéseket tesz. A husvéti hetekre egy az egész országra kiterjedő egysége „Passió-játék”-ot szándékozik rendezni. Ez a minden plébánián megrendezendő „Passió-játék” kiváló alkalom szolgáltat arra, hogy kulturális és hitéleti eredmények kívül, minden plébániát és minden katolikus iskolát abba a helyezésbe hozson, katolikus iskolát abba a helyezésbe hozson, hogy saját ohtáló képanyag fölött rendelkezessék. Addig is míg a Katolikus Ellátási Akció erre vonatkozó kimerítő ismeretét szétbűnhödt, petített kép-üggyben mindenki bizalommal forduljon a vezetőséghöz, mert amellyel, hogy a legnagyobb gonddal világotott vallást és oktató tárgy képanyag felét rendelkezés a Katolikus Ellátási Akció, a legutjánosok feltételek mellett bocsajtja azokat tagjai rendelkezésére.

Forduljon mindenki bizalommal a Katolikus Ellátási Akció központi iradághoz (Budapest, VIII. Sctousszky té. 2. sz.). Tanácsal, utbaigazítással, főleg ami a helyi szervezetek kitépítését illeti, bármikor a legnagyobb készséggel áll a központi iroda az érdeklődők rendelkezésére.

A család és az iskola együttes feladata.

Azon időben, amelyekbe az isteni kijelölésből visszanézünk, a mai értelemben vett iskola és tanító nem volt Akkoriban a gyermekek a természet öten nőttek fel, a szülők személtől hiszérte. Az anyatermesztet volt az iskola, az apa és anyja a tanító. Amikor a Sínai-hegyen felhangzott a IV. parancsolat: „Átgázdát és ágádat tiszteljed”, ebben benne volt már az értelem és érzélem szerinti egyuttal ez is: „Tisztelet tanítót!”

A szülőkhöz és tanítókhöz ez a kultúra fejlődött az emberiség történelmének folyamán és mintegy fokmérője lett a nemzetek igazi erkölcsi műveltségének.

Valamint régén az anyatermesztet öten a tanító, anyja és apa egymással karöltve végezték a nevelést, úgy ma is kell, hogy az iskola és a család egymást támogatva végezzék magasabb feladatokat: a gyermekek nevelését. És ez természetesen. Hisz az iskola a családtól nőtt ki, a szülők kötelességeinek egy részét vállalta magára és így joggal számíthat mindig a családra. Teljes tudásában vagyok annak, hogy iskolai munkaholdásunk a család támogató közreműködése nélkül nem lehet sikeres.

Ujabbán a család és az iskola elváratlan határoltságát bizonyítják a szülői értekezletek és a nevelési kongresszusok. Mindkettő annak az igazságoknak belátása hozta létre, hogy az iskolát és a szülői házat, a családot egymással kapcsolatba kell hozni.

A nevelés melegága a család. A nevelés, — amint már említetttem — legfőképpen az anya és apa feladata. Az iskola az intellektuális kiképzéssel csak berámázza a képet, melyet a szülők rajzolnak a gyermekek szívébe.

A neveléshez a gyermekek egységiségének és életének megfigyelése és megismerése szükséges, emire az iskolában a tanító képtelen, mert időben korlátozva van és főleg nincs alkalma arra, hogy a gyermek minden megnyilatkozását megfigyelje. E részben tehát a család hasonlíthatatlan kedvezőbb helyzetben van, mint az iskola. Mint szülő, tekintse kötelességének, hogy gyermekét tanulmányozza. Ez a tanulmányozás, megfigyelés rájuk nézve különben az örömöt hiapadhatatlan forrása. Nincs a szülőnek édesebb öröme annál, melyet akkor érez, mikor figyeli gyermeke értelmének kibontakozását, látókörileg nézve, kedélyvilágának gazdagodását. A megfigyelés után pedig nem szokhathatja jobban rendre, fejtegetni, pontosságára, engedelmességére, kötelesség- és tisztességudására, önmegszelíre, indulatlan, túlzó vágyaknak megfékezésére senki a gyermekeket, mint éppen a szülő. Csak az vezetheti a gyermekeket, aki ott van mellette az élet minden körülménye, küzdelme között, és

emelkek mindennept elkölmal szolgálának ezen erények és készségek gyakorlására. Az iskola legfőkébb csak figyelmeztethet és buzdíthat, csak az általános keretet adhatja meg; a családi nevelésnek kell a keretet kitöltenie. Épp így sehol nincs a szülőiség, a szeretet, a részvét, a türelem gyakorlására több alkalom, mint a családi körben, ahol a szülő, a testvérek, a szomszédok, a beletegek, a hold-dus-ök ezer meg ezer alkalmat nyitnak arra, hogy gyermekeiket a szociális érzék, az igazi felebaráti szeretet megvilákoztassák, és a vallásosság öntudatos gyakorlására buzdíthatná-e jobban valaki a gyermeket, mint atyjának, anyjának, a család tagjainak példája? Híába tanítják, vezetik, buzdítják és irángban a tanuló az iskolában, ha a család legközelebb az ellenkező példa hatás-alanná teszi az iskolában megfogalmazott jó-zándékat.

Láthatjuk, hogy a szülőkhöz, illetőleg a családnak a szoktatás és példaezés terén kell különösen az iskolával együttműködni. Tervezés volna azonban azt hinni, hogy az értelemi nevelésben a családnak semmi szerepe nincs. A gyermek nemcsak az iskolában szerez ismereteket, hanem otthon is. Épp ezért a családnak támogatni kell az iskolát és irángban is. Foglalkozni kell a gyermekekkel mindig, azon-túl figyelemmel kell kísérni a szellemi haladást, meg kell ragadni minden alkalmat a családnak, hogy gyermekeik tudásanyagát kiegészítsék, látóköriük fágítsák, kétélyeket eloszlassák, tévedéseiket helyre-igazítsák. Azonkívül megértő tisztelettel kell tanúsítani a családnak az iskola munkája iránt is, s kell, hogy a család megakadályozzon mindenféle olyan eljárást, amelyek különösen az iskola figyelmét lazítják, vagy tekintélyt lerontják.

Nézzük már most, hogy mi annak a következménye, ha a család és az iskola együttműködés megszűnik. Ha e két egymásra utalt intézmény elváolódik egymástól, aheylet, hogy egymást támogatják — és ha a kötelező iskolázatás a családnak megérlelt azt a meggyőződést, hogy a gyermek teljesen az iskolánál, — akkor létre jön az a pedagógiai anarchia, hogy sem a családnak, sem az iskolában nem nevelnek. Főlnő a gyermek sok tudománytal, minden nevelés nélkül, tele tömte magát a jó-és rossz tudás-fájának gyümölcsével, de az élet-fajának gyümölcsét nem érleli meg. S ennek a következménye az, hogy míg az agyat szélességgel kezmege az, hogy míg az akarat, ingatóg a jellem, s így az élet-hajlélmel, a készségek között nem tud megállni minden tudása, intelligenciája ellenére az iskolázott ember, mert a tudás, intelligencia nem véd meg a nevelélen embert a bukástól, az erkölcsi zűléstől.

Ne várjonak tehát a szülők mindent az iskolától, hanem legyenek ők is nevelői a gyermekeiknek. Támogassák és ne lámadják az iskolát és ha már segíteni nem tudnak, hát legalább ne rossznak. Az iskolát támadni képtelen, de veszedelmes, más csak azért is, mert a szülő hiteli gyermekei lelkéből a szükségesség tiszteletet olganygja, hogy vég-eredményben szülőinek tehetőségét sem fogja becsülni. Az iskola mindenkor apolja a szülő tiszteletét és szeretetét, méltán elvárhatja ugyanazt a családtól is. Ne az iskolának üzenjen hadat a család, hanem a gyermekek szívében levő rossznak. Legyen feyveretlenség az iskolának, hogy egyesült erővel, oktatás, fejlegmezés és szoktatás által képessé tegye a qenge, rosszrahajló gyermekeket, hogy később önmural és önművelés által saját magát felezhesse és kötelestehesse. Azonkívül a lelki élet mélyítése, a kedély nemestése és az akarat edzése által képezze ki a gyermekben a belső érzéket és fogékonyságot a lelki élet finomságai iránt; meg kell sejtetni vele, hogy van a pusztán külső életen túli igazabb élet is. Ezt a vágyat oltsa a tanító és a család a gyermekek szívébe és akkor ők is elérik azt a legnagyobb jutalmat, amit a Szentlélek

ígért azoknak: „Akkik másokat jóra tanítanak, mint a fénylő csillagok, mindörökké úgy ragyognak”.

Ami a család közreműködését illeti, sajnos, nem minden esetben lehet biztosítani, mert a legtöbb család a rendszeretlenség és öntudatlanság nevelés közét tapasztal. Már most, hogy a közreműködést mégis biztosítani kell, hogy a szülőket tudatos nevelőkké alakítsák át.

Ha sikerült felgyújtani a nevelői gondolkodás hajlamát nem bíró szülő agyában a belátást, szívében meg a szeretetet az iskola nemes feladata és általános munkája iránt és ha alkalmas módon oda tudunk hatni, hogy a családban is átérezzék a nevelői feladat betöltéséért a felelősséget, akkor a közreműködés biztosítható.

Mindaz keresztülvilágolva volna minden zökkenés nélkül, ha a család ugyanolyan érdeklődéssel foglalkozna az oktatásügy és nevelés iránt, mint a politika iránt és ha úgy apolja majd gyermekeit, mint vagyonát. Ma körülbelül úgy vagyunk, hogy ami nem gyarapítja a vagyon, céltalan; de viszont az is igaz hogy ma ez is kérdés: enni, vagy nem enni.

Meesekszabolcs

Paulicsek János

Az olvasás megkedveltetése a leventéknel.

lra: BRUNNER ANDRÁS, ig. tanító, Pért.

Hogy az önművelés legegyszerűbb és leglátosabb eszközeinek, az olvasásnak megkedveltetése milyen nagy horderű földművelés leventefejtségnek nevelésében, nem igényel bizonyítást. Szükséges azonban az állandó olvasást a földművelés-leventének életszükségletévé teheljük.

Az eszközök a nagyobb köségeiben legalább, a levente-könyvtárban adva van. Ahol az nincs még meg, az iskolai és gazdasági, népművelési könyvtárak használhatóak célra.

Sok helyről panaszolódnak azonban, hogy az ifjúság nem használja a könyvtárt vagy könyvtárat. Ez csak akkor bír, ha az ifjúság vezetői ezzel a dolog fölött napirendre ternek. Ilyen helyen aztán magukra vessenek a vezetőik, ha elmaradnak a szükség-szerű haladásban és az ifjúság finomodásában egy lépést sem tudnak lenni előre. Az olvasásra a földművelés-leventét rá kell nevelni, rá kell szoktatni, meg kell azt vele kedveltetni.

Az új leventekönyvtár bemutatása már felhelti az érdeklődést, a kíváncsiságot. De azt a könyvtárt tényleg be is kell mutatni az ifjúságnak, oda kell vinni neki a félt foglalkozás helyére. Nem várhatjuk az ifjúságtól, hogy ő induljon feljégedő utra. Lehetetlenség, hogy a sok, szép egyformaköztési,

formás könyvnek a beltartalmára is ne volna kíváncsi a levente. Ott helyben osztom hi lehet először a könyvetek. A könyvtár könyvet állnyira össze vannak válogatva, hogy legjobbját érdekelje a földművelés-fut. Valószínű ugyan, hogy fiatal leventeköztők, tanítók nem igen kerestek meg az öszebátogatásnál, de az legjellegiből utolag végezzük el. En inkább félretettem 30 drbot a 130-ból, semmint először is olyant adjak a levente kezébe, mely őt sehoggy sem érdekelhet, melynek stílusa neki sehoggy sem érdekes. Később azokból még szinten használhatóak majd. Olvasást azokat egyelőre az oktatók és más jelöltök.

Arra nincs időnk, hogy minden leventének a neki éppen legmegfelelő könyvet adjuk a kezébe, de azt megmondjuk, hogy minden könyvnek más a tartalma s ha egyet elolvasott, másodsor mar maga kereshet magának jobban megfelelőt. Különbön egy hét múlva megindul már a leventék között az eszmecsere a könyvek tartalmáról, hamar megállapítják, melyik „jó” az ő szempontjuktól és azok után kapkodnak is aztán. Megkell aztán magyarázni, hogy általában nem olyan jók a tanítói más trágus könyvek melyek a jó oldalai. Meg kell tudniok, hogy nemcsak szórakozás céljából olvasunk s lassan lassan tisztán ismeretterjesztő köny-

iskolánál számolni kell az anyagiakkal is. Hiszen a tanítóra legalább 25 %-kal több munka vána, mint azelőtt. Mentestien meg a tanítóságot azon helyzettől, hogy a fizetés ne visszafelé javíttassék. Minden tanítónak oly megéjtést kell biztosítani, amit méltán megérdemel, akkor bizton remélhetjük, hogy Magyarország jövő generációját a tanítóság teljes szeretettel fogja oktatni és nevelni a nyolc osztályú népiskolában.

A nyolcosztályú népiskola megvalósulása is az ország anyagi helyzete körül forog.

Ezen reform keresztülvitele bármily nehézségekbe ütközött, mindig csak arra kell gondolnunk, hogy az ország műveltségének emelése a nyolc osztályú népiskolára vár és ez lenne egyik legfőbb feladata.

A nyolc osztályú népiskola megvalósulására türelmetlenül várunk azzal a hittel, hogy ez is nagyban előmozdítja Nagy Magyarország feltámadását.

Ófalu.

Müller György,
tanító.

Hozzászólások az „Aktualitások”-hoz.

I.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Engedje meg, hogy kedves his hivatalos lapunknak a „Katholikus Iskola”-nak f. évi 2. számában „Aktualitások” című megjelent cikkére, az író óhaja szerint, néhány sorban reflektáljak, különösen annak 2. és 3. részére.

Cikktrő tapasztalataiban, azt hiszem minden egyesünknek van része, különösen a háború óta. Igenis vannak, kik keveslik tudásukat és iparkodnak azt mélyíteni; iparkodnak tanulni. Sajnosan tapasztaljuk azonban azt is, hogy sokan csökönnyösen ellent állanak és dacosan — nem akarnak. Csökönnyőségük talán nem is tudatos ezen ifjainknak, mint inkább tudatlan és nemzetietlen gondolkodású szülők befolyása, kik mindenben azon álláspontú állanak, miszerint: „meinen Grosvater, meinen Vater und mir war es so gut, so mus es auch meinen Sohn so gut sein.”

Eberhardt igazgató kortársunk előtt mélyen meghajtom az elismerés zászlaját, mert tudom, hogy testtel, lélekkel dolgozik. A foga azonban nem is ismeri, miszerint eredményéhez a helyi körülmények is hozzásegítenek. Bizonyára nem fognak neki átvesztetlen fejlődéseket okozni a helyiség hiánya, hol az ifjúságot összegyűjthetné, — a fűtés és világítás kérdéseit (?). Bizonyára nem vágta meg szemébe Mucsi község bírja, hogy semmi köze a levettékhez, ezek felett ő, a bíró, rendelkezik (?). Bizonyára nem történt meg még vele az sem, hogy önfelajdoló iskolán kívüli munkáját, — melynek eredménye csak akkor lehet, ha iskolájában is eredményes munkát végez és itt rajka le amannak alapját — komédiának, cirksusnak minősítette volna maga a község feje és anélkül, hogy iskolájába ez valaha is bedugta volna az orrát, nyilvánosan, mint analfabeta, a zéróval egyenlőnek minősítette volna tanítói munkáját (?). — Az ének tanításához akármilyen primitív, de hangszer tanítónyára áll rendelkezésükre (?). A szülők is bizonyára szívesebben látják, ha cseméteik a tanító felügyelete alatt tartózkodnak akár

licsi és szűk tanteremben, mint a lelket megölő „Spinstubé”-ban, ahonnan a ház minden felöltött tagja kötelességének tartja távozni és mindkét nemű ifjúságot 3—4 órán át teljesen felügyelet nélkül magára hagyja. És ha az erkölcsetelenség szodomája ellen tiltakozó szavát bátran felemlit merészl, bizonyára nem áll a község bírójával szemben (?). Az ő nehézségságának gyümölcsét bizonyára nem fergesítik az állandó és törony magas anyagi gondok, csak azért, mert didvelének hol egyik, hol másik pontján ráncigálnak és hurttartanak, — rővidítik fizetését, sőt meg is tagadják (?). — Nem állanak mögötte rejtet távolban és hódjfelhőbe burkolódva ugyanevetés: a faluból származott intelligens emberek, kik tudatosan, vagy tudatlanul rongják tekintélyét, magukat beleárta volna egyikbe, melyekhez egyáltalán semmi köze ninc, főként a tanító jóvaldalmi ügyeibe és a faluból határozzák meg, hogy az egyes természetben járulékok válsága fejében ennyit és ne többet fizessenek (?).

Mélyen tisztelt cikktrő Uram! Ezek, de főként az érzékiségre szabadtól, emillett „Spinstubé” azon dolgok, melyek a népiskolán kívüli munkánknak a kerrekítőit, melyek emberfeletti munkánk gyümölcsét fergesítik, sőt sokszor, igen sokszor lehallaszthat. Ezek és sok más, majdnem naponta előforduló, vérsz való megolátatások ohai annak, hogy sokan, a legnagyobb erők megfeszítése dacára, nem tudunk Eberhardt igazgató ur eredményéhez jutni.

Nem mondom, hogy itt-ott nincs meg nagy jobban a közőny is. Sajnos kénytelenek vagyunk beismeri, hogy egyhalmásituk bizony állat kötelezettségeinek nem úgy felel meg, mint az egy „neplánitól” elvárható volna, de ne törjünk palcat és ne írjuk ezt mindenkor és mindenben az egyén terhére. Sok körülmény játszik közre, hogy különösen az ifjabbak közőnyössé leszenek Keneseknek adatot meg, hogy nem hiúzós, éhség, hideg, guny, lekiesség, mellőzés dacára, ezeket mintegy megnevet és labbal liporva, lelki magasságban, hitu-tásáért éljen és haljon. Erőten, megyőzőt

testben bizony-bizony sokszor elesik a lélek is. Hányszor kell magamfjára vén tanítónak minden lelki erejével, az életbe ambícióval tele kijött fiatal kezdő tanító testvér támogatnia, amint én a fent emlíndoltaknak gyakorlatilag tudomására ébred, hogy meg ne törjön és közőnyössé ne legyen? Nagy dolog bizony folyton-folyvást reményből élni és mégis egész tanítónak lenni! Tanítónak lenni, hangoztatni újat, mert ez minden más foglalkozást kőrt felülmúl, minden foglalkozást az jól emelkedik. Élő embert fergeni lsten képre és hasonlatosságára. „Ólvas is, Hallassa is!” kezdeti részére nevezett cikknek csak röviden az a megjegyzésem, hogy nagyon téved cikktrő Ur, ha azt hiszi, hogy ezen kérdésben véleményünk, vagy elveink megváltoztak volna. De úgy látom, hogy cikktrő ur nem tudja, miszerint legfelsőbb helyről, külpolitikai érdekből, ulaz jelent meg, mely belegegyezést követelt és behőtli a szénakat. Ha jó lét a helyzetet, ez az ulaz csak ott jelent meg, ahol egy-egy renegát állapotban kevert a hártgát, nem merve nyíltan szembe szállani a résen álló tanítókkal.

De ne tessék félni, szűntünk nem lehet ulázal meghőtni, haza és nemzet szeretetünk nem lehet elaltatni, megneimittatni! Renegátoktól állunk hallgatva is, mint a községi sas és órnjak a bulogatót. Ha most Schwabenbál-ra csalogatnánk is, ha nyelvi kérdés vizslgált insprájánk is sultyomban, állapotban, — saszszentim meg fogja látni öhet és körmetek el fogják érní azokat, kik hofaszias munkánk alá aknát farnak.

Él szűntünkben, él lelkinánk az a szent megyőződés, hogy a Szóntagsblatt és hieinek — bárhogyan tagadják, bárhogyan simítják — nincs és nem lehet más célja, mint a nagy Németország. Az általános civilizáció csak lepel. Az általános civilizáció első feltétele nem az, hogy germanizáljunk, hanem az, hogy a nemzeti kisebbség elajjaitása hazai édes nyelvünkét. — Hába minden erőlködés, mert a magyar hiehezett, lerongolt, lenézett, kiuszorozott tanítóság hivatása magaslattán áll és ezt dörgi: Nem! Nem! Soha!

Mecsekefjnosí, 1928. évi február 12.-én.

Hering József
kántor tanító.

II.

Járják a „népművelő” emberrel a németajku közőségét. Művelik a népet és tölcserrel öntik a tudományt a fejükbe. A napokban az én közőségemben is jártak, ahol este a közőségi kocsmában sok részvétel jelenlétében, tartották meg előadásukat.

Röviden vázalom az egyik ur beszédjét. Meine liebe Landsleute! — ezzel kezdte be-

szédjét. Egész télen át önzetlenül, szűntünk teljes megyőződésből járjuk a németajku közőségeket és felrúzzuk a népet mely államokból, hogy nagy és magasztos celunkat ismeretség és terjesztjük. Átsiklott az egész magyar történelmen. Szerinte Szent István trónját a németek vették meg. Mohinál és Mohácsnál német vér öntötte át a földet. Budát „Szobleszki német” foglalta vissza a törököktől. (Csak egy picikét tévedett az előző ur) Magyarországon a németek terjesztették a kultúrát. Hat ki védte meg a nyugat kultúráját? Szóval leszógtetek, hogy az ezereves Magyarországot és annak kultúráját nekik köszönhetjük. Talán meg ők is foglalták el hazánkat!

Nem akarok országos érdeki dolgoskelt, hanem csak ninket érdeklő dolgokkal akarok foglalkozni. Mi célja a német népművelődesít egyesületnek? Rövid a válaszom erre, — igaztás a német-angyalnyelvi állampolgárok között. Nincs olyan joguk most is, mint volt? Ők okerják a kisebbségi anyanyelvi érdeket megvédeni? Nincs szükség rá, mert teljes szabadságuk van. Angyalnyelvükön a műveltséget terjeszteti? Ebben sincsenek korlátosva, mert anyanyelvükön olvashatnak és beszélhetnek. Tehát mit akarnak és mit tulajdonképpen a céljuk? Erre szeretnék felvilágosítást szerezni. Talán szuba alatt hazaifjóságot hirdeni és általában a szegény és eddig jó magyar hazafias népet félrevezetni?

A helyi egyesület működését nem ismelem, mert előbb nem vagyok tagja. Annjlt azonban az iskolában a gyermekekől hallok, hogy miért nem tanuljuk mi a postautóbusz, szállítólevél kiállítását anyanyelvünkön. Ez nem a gyermek agyában fogamzik meg. A válaszom az volt, hogy Magyarországon csak magyar nyelven illik ezeket hitölni. Ezt hozta az a), b), c) típusú iskolabeosztás. Szerintem a legjobb típus maga a tanító. Legyen az a tanító lapintatos és kössen el minden; dolgozzék és álljon résen, hogy esetleges aknamunkájukkal szerencsétlen hazánkat még szerencsétlenebbé ne tesselek.

Mi csak egy esküthittünk és az az eskühöz ragaszhozjunk. Ha tövtes is lesz utána, de hitlatsúnk és erős munkánk meg fogja hozni az eredményt. Hiszen a mi kezűnkben van hazánk jövőjének sorsa. A nevelés a mi kezűnkben van és hatóságaink támogatásával, ha erős is lesz a küzdelem, mégis csak elérjük hitűzött celunkat.

Ohajom volna, hogy hasonló iskolánál működő kortársaim állandóan szemelők tartanak a fontos ügyet és ügyes-bajos dolgainkat lapunk hasábjain panaszoljuk el egymásnak. Erős a hamadás, tehát munkára jell!

Majs, 1928. február 12.-én.

Harlweg Péter
tanító.

Egyházmegyei főtanfolygói rendeletek.

31/1928. sz. **Nagy István, várdombi plébános** alább felsorolt műveit annyiul is inkább a legmegelegben ajánlom a plébános, iskolászeiki elnökök és tanítók figyelmébe, oly célból, hogy ekeket úgy az iskolai, mint pedig a közösségek létező más könyvtárai részére beszeressék, mert e könyvek érdekességükön fogva úgy a nagyobb ifjúság, mint pedig a nép figyelmét lekötik s mert ily könyvekkel az egyesek lelki közönység és vallásatlanság jegét meg lehet törni s a keresztény igazságokat, melyekhez igazodni kell az ember cselekedeteinek, ily könyvek olvasása által lehet illetők lelkébe beplantálni. Szerző ezen gondolatoktól áthatva határozta el, hogy a kalföldi, különösen a német itrodalom kiváló termékeiből egyenként magyar fordításban kiadja, hogy esáltal is gyarapítsa azon könyvek számát, melyek lelki kultúrát vannak hivatva fejleszteni. A beszerzésre ajánlott könyvek a következők:

1. „C. Gondlach Judás és Nihodemus” elbeszélése Krisztus Urunk idejéből. Ára 3/20 P.
2. Nabor Félix „Az Aranyház” elbeszélése Pompeji pusztulásának napjából. Ára 1/60 P.
3. Nabor Félix „Az Élet Homonája” elbeszélése Tiberius császár idejéből.

Mindhárom mű megrendelhető fentnevezett szerzőnél: Nagy István, plébános, Várdomb, Tolna vm. Az árakban a portóköltés is be van számítva. Kívánatra csekklapot is mellékel szerző.

392/1928. sz. **Tanítói földék bérbeadása.** Általában véve azt tapasztaltam, hogy nemcsak sórványosan, hanem mind sürűben érkezők haszonbérleti szerződéseket hivatalomhoz jóváhagyás végett, amelyekben az óvadék nem szerepel. Óvadék hiányában nincs a bérbeadás kezében olyan eszköz, amellyel szerződésszegő bérletőt köteleztessegek teljesítésére sorbíthatná. De eztől eltekintve a nagyonkezelést szabályzat is imperatívus előírja az óvadék letételét. Amennyiben óvadék nélkül kötötték meg a tanítói földekre vonatkozó szerződés, úgy az iskolászek elnöke és az iskolászek tagjai az iskolai vagyonért érdekosorodásért a saját személyükben felelősek. Mindezek alapján felhívom a plébános, iskolászeiki elnököket arra, hogy már a bérbeadásra vonatkozó átvérési feltételekbe, később a megkötendő haszonbérleti szerződésbe az óvadék letételét vegyék fel, hogy ekként egyrészt a személyi felelősség alól mentesítsenek, másrészt, hogy a szerződések egyházhatósággal jóváhagyhatók legyenek.

393/1928. sz. **Polgári iskolai 1927. tanévi benépesítési adatai.** Vonatkozással a 84/9.1928. VI. sz. önk. rendelet (melyben a Hivatalos Közlöny f. é. február 1. számában felhívom a feljölgetem alá tartozó összes polgári ju- és leányiskolák igazgatószágit, hogy amennyiben a beiratások eredményéről, az osztályok népességének anyagáról és feladatokról szerinti megadást feltüntetésevel a kimutatást még nem terjesztették volna be illetékes kir. tanfelügyelőséghez, ez haladéki nélkül tegyék meg, jövedben pedig szobánforró kimutatásukat minden év november 15-ig feljölgetés beadására nélkül küldjék be a kir. tanfelügyelőséghez.

358/1928. sz. **Tanulók tanulmányi kirándulásai alkalmazható elvezethető vasúti kedvezmény.** A m. kir. vállalás- és közoktatásügyi miniszter urnak a Főtitkárától Egyházi Főhatóságokhoz ítezett értesítést a tanulók tanulmányi kirándulásainak kiszolgálható vasúti kedvezmény tárgyában a feljölgetem alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóitól tudomástétel és mihetartás végett alábbiakban közlöm:

„370/1928. VI. ö. i. sz. A m. kir. vállalás- és közoktatásügyi Miniszteről, Valamennyi Főtitkár, Egyházi Főhatóságnak. Van szerencsém a Főtitk. Egyházi Főhatóságot tisztelettel értesíteni, hogy a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur f. évi január hó 18.-án 63/24/1928. VIII. sz. alatt hozsám ítezett átiratában arról értesített, hogy a tanulók tanulmányi kirándulásaira, a Minisztertanácsnak 1924. évi febr. hó 15.-én tartott ülésén a tárgyban hozott határozata értelmében, csakis a személy- és vegyesonatra érvényes 50 %-os menkedezménynek szolgáltatható ki. Kitátságba helyezte azonban, hogy indokolt esetekben, közvetlenül hozzá benyújtó kérelmekre, amennyiben a tanulmányi kirándulás képesen elérni kívánó, tovább a kiinduló állomástól legalább 150 km-re, vagy ennél hosszabb távolságra esik, a kért 50 %-os menkedezménynek gyorsvonatra való engedélyezést megfontolás tárgyává fogja tenni. Felkérem a Főtitk. Egyházi Főhatóságot, hogy arról a bőles főtátságára alá eső intézeteknek igazgatószágit értesítsen melőttassék. Budapest, 1928. évi február hó 10.-én. A miniszter rendeletéből: Dr. Tóth s. k. miniszteri tanácsos.”

409/1928 sz. **„Egy csokor tulipán”** c. 150 irredenta és hazafias gyermekverset magában foglaló és Füssény Huszár Amália, ny. áll. óvodón által írt ki művecsékét a feljölgetem alá tartozó iskolai könyvtárai részére beszerzésre ajánlom. Szerző férje szegedi főreáliskolai tanár volt, háborus hatónai szolgálatra alatt szerzett betegségében 1920. évben elhunyt. Fentnevezett szerző ugyancsak betegségé miatt nyugdíjaztatott s most csekély nyugdíjjal kénytelen gyermekével együtt élni. Szerző jövedelméről is agyakkorolnak az igazgatószágit, ha szobánforró verskönyvet készítenek az iskolai könyvtárai részére beszerzik. Ára 4 pengő. Megrendelhető a szerzőnél (Szeged, Deák Ferenc utca 28. sz.)

517/1928. sz. — **Részletes helyi tananyagbeosztás és órandek készítése.** A Katholikus Iskola 1927. évi július 1-én megjelent számában 1188/1927. sz. által alkotott intézkedem, hogy az új tankönyvek alapján készítsék és jóváhagyott helyi tantervek és órandek további intézkedésig alkalmazhatók.

Felmerült eset kapcsán tájékozódás végett közlöm, hogy az 1188/1927. sz. rendelet kapcsán jóváhagyott tantervek és órandek változatlanul használhatók mindaddig, amíg akár a nm. püspöki kar újabb rendelete, akár a tanítástületben, vagy az osztály elrendezésében előforduló változás új tanterv és órandek készítését indokoltá nem tesz. A jóváhagyott tantervek és órandek nem a tanítók, hanem az iskolák tulajdonát képezik s így évközi tanítványváltás esetén az utód köteles az elődje által készített jóváhagyott tantervet és órandet használni a tanév végéig. Fentiek szerint történő változások esetében az új tantervek és órandek minden év július 1-ig jóváhagyás végett az egyházmegyei főtanfolygói hivatalhoz beérteszendők.

527/1928. sz. **Toborzási tevékenység.** Felhívom a feljölgetem alá tartozó összes plébános, iskolászeiki elnökök, iskolagazgatószágit és tanítókat, hogy az újabb elrendelt toborzás silere érdekében saját hatáskörükben igyekezzenek a honvédség kiegészítést ügye támogatni s maguk részéről is kövessenek el mindent, hogy a honvédség kötelekékbe érkelel és hazafiai szempontból is teljesen megbízható férfiak kellő számban jelenkezzenek.

Pevald Vilmos

A pécsi egyházmegyei sulys gyász érte. Egyik szentéletű, buzgó lelkipástorra Pévald Vilmos hírdeműt eseres, szajhói plébános 61 éves korában Szajhón visszadta lelkét Ireműtjének. Az elhunyt jeles képzettségű, kiváló tehetségű, buzgó pap volt. Teológiai tanulmányait a budapesti egyetemen végezte. 1891-ben szentlelté pappá. Mindössze öt évig kaplankodott, amikor előbb Bonghadonarasdon, majd Kisbördön kapott lelkét. Szajhóra 1916-ban került plébánosnak. Hivetéri járadáságtól, vagy áldozatból sem riadt vissza. Ezt bizonyítja az, hogy szajhi hielet kedéért, elmentett korában tanult meg horvátul, hogy minden egyes hievel beszéljen tudton. Jó szívűért nagy népesség és hielet szeretele vette körül. 1924-től kezdve négy éven át a németből került eseresse volt, amely halála alkalmából külön gyászjelentést bocsátott ki. Temetése február hó 15.-én délután 2 óra körül Szajhón. A gyászmisét a temetés napján délelőtt 10 óra körül mutatták be érte.

Határidő emlékeztető.

Katholikus Iskola 1927. évi 3 pengős előfizési díjat személyi sürgetes beadására nélkül postafordultalva behaladó. A tanév nemai megfordítására irányuló kérelem a közgazgatósi bizottsághoz beértesendő.

HIREK

Igazgatótanítói kinevezések. Megyeispökh Ur O Mőlössága Kondor Gyula, tormási tanítót a tormási, Albauer József, nagypárdi rk. tanítót a nagypárdi rk. elemi iskola igazgatójává kinevezte.

Tanítói kinevezések. Fancsy Imre a vargai és Kts János a kisszékhelyi r. kath. kántortanítót állásra egyházhatósággal kinevezteket.

Her. iskolatogatósi jegyzőkönyvek és isk. év jelentések. A múlt éven kifogásolt iskolatogatósi jegyzőkönyvek helyett a hatóság a püspöki rendszabályoknak és az iskolatogatók kívánalmainak is megfelelő új iskolatogatósi jegyzőkönyvek és ezzel kapcsolatban évi iskolai jelentés ürlapnyomtatványokat ad ki. Az erre vonatkozó rendelet a Katholikus Iskola ápr. 1. számában jelenik meg.

Pályázat. A sekszárdi r. k. hitközség pályázati hírdet a D. sz. számú utolsó ká. tartánítói állásra. Hiteleségi és jaadalom díjlelt szerint. Fordaralom és komán alatti usielkedés igazolanda. Pályázati határidő március hó 15. Probánelés és választás március 26.-én. Az énekpróbat megelőzőleg a város bérmeily templomban vagy nyilvános kapónyájában való jelölés tilos és a választásból való kizárást vonja maga után. A próban minden pályázó önkönségen köteles megjelenni és ahi azon nem vesz részt a választásból usielképtelnek tekintik. Az állás április hó 1.-én elfoglalanda. A pályázatok usielkélyekkel ellátva a sekszárdi választási plébánia hivatalhoz elismérők.

Iskolánkülső népművelés Pakson. A paksi róm. kath. hitközség egyesületében a tel. folyómat 54 érs ismeretterjesztő tanfolyamok tartottak. A tanfolyam előadói voltak: Habel Vince rk. hitóhtató, Dr. Grünfeld Adolf községi orvos, Pálkölcz Mihály községi el. isk. igazgató, Németh Mihály közs. tanító, Bors József, Welgerding Vendel, Hirt János, Jantner József, Nagy István rk. tanító és Geyer József rk. tg. tanító, ki egyben a helyi népm. biz. ügyvezető teendőit is végezte. A tanfolyam végén az ifjúság tanceal egybekötött, nagyszerű színelőadást tartott. A rendezést Habel Vince az egyesület elnöke, alelnöke és Jantner József rk. tanító agilltással és nagy ügybuzósággal végezték.

Irópökek legelőcsbón Neidhart J. írópöszaküzletében (Pécs, Városház-u. 2. sz.) szerzeszettek. Műr 80 pengőért megföldítöl írópökek állanak rendelkezésre egész 70 pengőig. Régi írópökek beszerése igen előnyös feltételek mellett. A papság és tantóság a legmesszebbben részleltetési kedvezményben részesül.

Szinielőadás Bölcsekén. A bölcseket polgári leányiskola növendékeit legutóbb kellemes ünnepeltetésben részesítették a Misszionaryk rend nagy jótévéjét és mecenássá vársányi Szachak Ernő dr. kormányfőtanácsos, bölcse-szentandrásí földbírtokost, a Szent Gergely rend lovaghercegnéjének tulajdonosát. Tiszteletre előadták a a Szehunda egyfelvonásos és Dallatás az iskolában című háromfelvonásos színművet. A szereplők ügyes mozdulatokkal és kitűnő előadásukkal igen megnyerték a közönség tetszését. A hét színdarab közötti időt szép időözöl énekszám és beszéd töltötte ki. Az éneket a polgári iskola énekkara adta elő, Mater Lippay Lucia vezetésével. A beszédet Schneider Márta p. IV. o. t. mondotta. A színdarabokat Mater Varga Magdolna és Mater Kiss Andrána tanították be és rendezték nagy szakértelemmel. Ungancsai kellemes órákat szereztek a polgári iskola növendékeit az Intenzív főnöknőjének Máté Szendzának tiszteletére. Ez alkalmával a Kis rendezés ellen színdarab és a tavasz ünnepe énekes daljait került színtre. A közönség feszült figyelemmel nézte végig az előadást és lelkes tapsal ünnepléssel az ügyes szereplőket. A rendezés nagy munkáját Mater Frank Paula végezte. A zongorajátékot Mater Lucia szolgáltatta. Gyertyaszentelő-Boldogasszony ünnepe az Oltáregyesület rendezte műsoros előadást saját zászlóaljára jávára. Az ünnepély kitűnően sikerült. Szép irredenta, hazafias énekszámok és több monológ gyönyörűdött a közönséget. Monológok mondták: Kardos Mariska, Német Juliska és Procop Margit kitűnő alakítással és tetszéssel, amiért a közönség lelkes tapsban részesítette őket. Majd a Szüvärgárdisták a Megvilgaltatás farsang gyermekszíndarabot adták elő. Bámulatok volt a bohóruhás karnevál és társainak játéka, valamint a kis prierleket kedves, bájos alakját. A kis szereplők mind teljes biztonsággal mozogtak a színpadon, helyes táncokkal, kedves szavakkal és ügyes mozdulatokkal sok örömet és kellemes előadást szereztek a közönségnek. Az előadás iránt oly nagy volt az érdeklődés, hogy a terem szűk volta miatt sokan kiszorultak s így követhető voltásnap az előadást meg kellett ismételn. A színdarab betanítását körül sokat fáradozott Horváth Józsa tanítónő és Varga Nándor kaplan. A monológokat Bérés Miklósné tanította be; a szereplők ruháit özü. Alpar Leoné készítette farsángot nem ismerő munkával; az egész előadás sikerében nagy szerepe van özü. dr. Szachák Ivannának, az Oltáregylet agilis elnökének. — Az éneket Szabó Pál hántortantó tanította be és dirigálta kitűnő hozzáértéssel. — A közönség kellemes benyomásokkal távozott a jól sikerült előadásról.

A püspöbhogadi levante egyesület nagy erkölcsi és anyagi sikerrel adta elő Gárdonyi Gézáknak a bor című színművet. A nagy precizitással előadott darab sikere Zábory Alajos igazgatótanító rendezésének és fáradságos munkájának köszönhető. A termet zűsűfőiség megtöltő közönség a szereplőket pereckett tartó tapsal üdvözölte.

Járási kiállítás lesz Tamásiban. A Falu Országos Földművelés Szűvészet a közeljövőben nagyobb kiállítást rendez Tamásiban, mely többek között szarvasmarha és tájjajta lökiállítással lesz egybekötve. A kiállítás idejében papi, jegyzői, tanítói és higazdogyűlések is tartanak a „Tolnauvármegyei Áll. Tanítóegyesület” is itt és ekkor fogja megtartani idei közgyűlését, valamint a vármegyei túzólvőverseny megtartása is ezen időre van terüve véve. Tamásiban a kiállítás előkészítésére már megalakult a rendezőbizottság, mely a legnagyobb ügykezettel azon munkódi, hogy a tervezett kiállítás a lehető legnagyobb sikerrel érjen el. A tamási járásban hasonló méretű kiállítás még nem volt s így rendkívül örömdetesnek kell tekintenünk a mozgalmat, mert a kiállítás feltétlenül a járási községek gazdasági javait fogja szolgálni és nagyban hozzá fog járulni a gazdasági élet fellendüléséhez. A kiállítást előkészítő bizottság ügyvezető elnöke egyebeknt Kálnai Béla, Tamási község ügybuzgó főjegyzője; az előkészítő munka sikeres előrehaladását pedig dr. Denz Akos országgyűlési képviselőnek odaadó támogatója biztositja.

Tanulók és levantek színelőadásai Szébenyben. A szébenyi elemi és ismételő iskolai tanulók a farsang alatt festői öltözékben, ügyes játékkal, dicséretesnek adták elő kedves alkalmi darabokat. A rendezés és betanítás munkáját Wanke Edit tanítónő végezte. A szébenyi levante egyesület műkedvelő ifjusága az iskolán kívüli oktatások során Ignits József hántortantó vezetésével és rendezésével szépen sikerült műkedvelő előadást rendezett. A piros bugyellás című népszínművet adták elő a tehetséges szereplők, fényes erkölcsi sikerrel.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. A Ft. Egyházmegyei Hatóságának álláspontja az, hogy főképpen a suloy megterheléssel járó gazdasági viszonyokra a hitközségeket kötelezni nem lehet a tanítóok arcképes vasuti igazolványra térítési díjának fedezésére. Oly helyeken azonban, ahol a hitközség ennek fedezésére önként lendő, a ft. ehm. hatóság észrevételt nem tesz.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Előfizetési díj 1928. évre 3 pengő.

Tartdíj 1928. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámok is küldendők. Az előfizetési és lapsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főnöktartós címere Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1928. április 1.

XVII. évfolyam, 4. szám.

A husvét diadalmas erejében.

Semmi sem kapja meg lelkünket oly hatalmasan, mint a fellámadás, az ébredés, a tavasz, az új élet fuvalma. Mikor a nap sugar melegtől és fényétől hízódik a pázsit, fakadnak a rigyek, lombosodnak a fák és színpompába öltözökdiük erdő-mező, az emberben is felpeszűdöl a vér, életerő tüket bennünk és örömrink lelkesedés fokozódik. „Az élet szemlelete gyönyörűség”, mondja Gárdonyi „Az én falum”-ban.

Március lúsa, a magyar szabadság hajnalhasadásának emlénapja evől-évre felkavarja a magyar lelkesedést. Fellángolt ebben az esztendőben is hatalmasan, mert úgy érezük, hogy ez a nap történelmünkben ébredést, tavaszt, új életet jelentett.

Azért harsog fel husvétkor is templomainkban diadalmasan az alleluja és hirdeti a harangok zűgása hegyen-völgyen át isteni Megváltónk feltámadását. Krisztus úres sirjából árad ki ugyanis a legerőteljesebb, a legdiadalmasabb élet fuvalma. Az örök élet lágy tavaszi fuvalma.

A hitelenség szelleme ugyan az első husvétól kezdve egészen a mai napig falazgatja ezt az úres sirt, homályosítja azt a perspektívát, amelyet az nyitott az emberiség számára. De hiába.

Az élet nehéz küzdelmében elfáradt, az arasznyi földi lét elégtelenségét hinosan érvó ember husvétkor mindig áhítatos vágygall lehint Krisztus úres sirjára és szenvedélyes szomjúsággal szájja lelkébe az abból kiáradó erőt, fényt és melegt. Az örök élet, a végtelen boldogság, a soha el nem muló tavasz édes, megmüglátó, boldogító reményét. Mert hiába; ha életről, örömről, boldogságról van szó, az ember csak egy mértékkel elégszik meg. És ez így hangzik: örökké, végtelenül!

És ezt a husvét biztosítja számunkra a feltámadás. Krisztus úres sirja ...

Husvét hajnalán Krisztus úres sirjából kiáradó örök igeretek fényözönéből nekünk tanítóknak hűlőn erősítő, vigasztaló, boldogító sugarak jutnak. A mi lelkünket sokszor teljesen áthalja hivatalunk nagy fontossága. Brevitük, hogy keszkünkben tartjuk nemzedékek fejlődését, a magyarság jövőjét, az emberiség sorsát. Mi ósunk le a mélybe és rajuk a jövő alapját. Alakítjuk és szinezük a viaszpuha lelkelt. Szeretettel és örömmel dolgozunk ...

És újaink sokszor mégis a nagy Mester útját. A Golgota hállátlansága sőtélti sokszor a mi életünk is. Nem méltányolják sem anyagilag, sem erkölcsileg munkánkat, ahogyan megérdemeltük. Gyakran felreismernek. Az igazságatlanság töviszuszorja sebai lelkünket. Keresztutat járunk. És lanhad munkakedvünk. Közömbössé, unalmassá válik számunkra az iskola. Hivatalunk nem lelkes. Az ideálizmus gyengülése pedig mindenütt ronfja az életet, nálunk tanítóknál azonban végeztes baj. Ha az égen ragyogó nap fénye gyengül, elfonnyad, megfagy minden. És ha a nép mesterei lanyhulnak, alkony borul az életre.

Harcosjon azért husvét ünneprőlételen bele lelkünkbe fellámad isteni Mesterünk nekünk szánt hűlőn bizató igereit. Számunkra a proféta szava cseng ki Krisztus úres sirjából: Ahik igazságra ohtálnak sokakat, mint csillagok fényleni fognak örökre, mindörökre. Ahiben ezek a szavak életté és valóssággá válnak, az többé nem keseredik el. Nem hilelkűsökdik. Reményteljes, örövendő, lelkes, kitartó lélekkel dolgozik hivatala néhez úján mindvégig. A husvét diadalmas erejében ...

Dr. Gabriel Pál,
tanítóképző-intezeti tanár.

munka. Rendben is lett volna. Isátogatniuk szorgalmasan a kultúreseteket. Hanem febr. havában jött egy szónok Bleyerékétől, mert hát ők művelt akarták nagy erővel az „elnyomott németseget”. Mindenestre szép a gondolat. Le a kalapot mindenki előtt, aki segít nekünk Krisztus Urunk munkájában! Hozzunk nyugtunk neki! Bleyerék azonban messze estek e gondolatól. A „Sonntagsblatt” közölte meg, hogy a kath. németseg közt. El kell ismerni, hogy alg akad jöb a német lapok között. Ezt nem vehetjük ki a kezüből. Nem is kívánatos. Ezzel szemben, hogy művel az egyesület: Ezenként egyszer, az idén februárban járt nálunk egy kiküldött. Összedoboltatta a férfiakat s mondott egy gyűjtő, buzdító beszédet a német nyelvéről. A beszéd alapszámja az évi tagsági díj körül mozgott. A szónok gyenge hatást érzelt s ezért csattanól a következő mondatlalt zárt beszédét: „Ha hinek-hinek az edesanyja nem ér 240 P-t, akkor hát ne lépjenek be az egyesületbe!” Mondanom sem kell, hogy erre 36-an jelentkeztek. Így tanítanak Bleyerék.

Mégis, mi legyen az álláspontunk e mozgalommal szemben? Szerintem, oly helyen, hol számoztatón működik, kapcsolódjunk bele mégis, hogy kezintünk legyen, s ezáltal mégis talán mégis szabb trányba terelhetjük, hogy valóban meg is érdemelje „népművelés” nevet.

Ott azonban, hol nincs meg az egyesület, minél előbb fogjunk hozzá az iskolánktól népművelésnek. Tanítsunk nekik a semmitestésre ne fánadjunk az egyesület érdekében, mert vele kapcsolatban mindenkor „Trüban” jut szinkbe. Ez pedig nem kívánatos. Talán elfő az idő s a német népművelésnek sem cseng oly kellemesen füllükbe, mint ma.

Poltiták, nemzetségi poltiták mi nem intézhetünk. Nem a mi dolgunk. De az iskolatípust mi határozzuk meg ezután is. Hísebbesgi tantó! Foglalkoz a mi munkánkat, ha nehéz is! Csendes viz partot mos. A németek talán lehetnek idővel mégis magyarokból; a saeforgácsnál nyomorék, csonka országból lehet még egész s az valószínűleg nem Bleyerék érdeme lesz.

Grábóc.

Steiner József
tanító.

II.

Ugyanakkor, mikor sürgetik a hazafias nevelést, Bleyernek teljesen szabad kezét engednek a nem magyar kultúra terjesztéséért. Ez a kultúra bizony abban áll, hogy elmondják németjeinknek, hogy ősek kétszáz év előtt csak azért jöttek ide, hogy a kultúrátlan területre a kultúrát hozták: részint tudást és ismereteket, részint ipart és ügyességet, részint pedig szorgalmat és munkaerőt, mert a magyar földön akkor egyéb sem volt, mint lakatlan, mocsaras vidékek. A német erő és akarat, éss és ügyesség csinált a magyar

földből kulturállamot! Miért nem mérnénk ilyeneket mondani, mikor nyíltan hírtárlapjukban azt is, hogy ők kétszáz év előtt itt kultúrát nem hoztak! „Abból életem, mint őseket hoztak és rájuk hagytak”, pedig hát „ők Magyarország legértékesebb elemei!” A magyar tantó és a kath. iskola évszázados munkáját egyszerűsíteni letagadják!

Nemely falvakban még nagy titokban gyűjtik a lakokat és bujtákba szervezedeinek. Másutt azonban már helyiségeket béreltek s összejönnek minden este, mint az olvasókörökben, sőt az illetékesek bormérési engedélyt is adtak nekik, noha az alapszabályok állítólag tiltják a klub-eleket.

Szával a hatóságoké dlegettelét gyermekek. Pedig néhány helyen valóban mint ellenség észlelték be magát. Egyik helyen például csak négy polgár írta alá a gyűjtőket: az első, ki bírta akart lenni, de nem kandidált; a második, ki tcebrónál volt kandidálva, de nem kapott szavazatot; a harmadik, ki megpeticionálta a bírósághoz, de elutasították; a negyedik, kinek gyermekei gyenge tanulók voltak s minden osztályt ismételték. A többi alátó a szegényebb néposztályból került ki, kik annak idején a városkőnél is levoltak szervezve. Más alkalommal a plebánus ellenállási trítak alá a fegyűjtőket. Mégis az egyházi Hatóságok részéről sem történt felszólalás ellenük. Sőt annak idején Magyarországon első főpári méltósága is melléjük állott a magyarság nagyobb dicsőségére!

Ismeteltem megessét, hogy írásaitk és szónoklataitk később letagadják. És ezek a kultúrójelny apostolai! Nem pedig a magyar tantó! Nem!

Belvárosi.

A Szent István-Társulat Igazgató-ságához több panasz érkezett, amelyből megállapítottuk, hogy egyes igazgatók a Szent István-Társulatra való hivalkozással különböző *„Próbákra Otoklárka”* hivalkozó művet akarnak a közönségnél elhelyezni. Feltevések ellenülése végett szükségesnek tartjuk ismételten hangsúlyozni, hogy a Szent István-Társulat egytellenegy munktát, a nagy püspöknek *16 kötetben Összegyűjtött munktát* adta ki és ktszáról ezt a sorozatot terjeszt. Ennek a 12 kötetnek az ára 160 pengő és a terjesztéssel megköltött a Szent István-Társulat hórbégyelgőjével ellátott fényképes igazolóannal rendelkeznek.

Felkérjük a nt. közönséget, hogy amennyiben a megjelentek fényképes igazolóannal felmutatni nem tudnak, vagy más munktát ajánlanak a Szent István-Társulat nevében, öt mint a Szent István-Társulat nevével visszaélőt a rendőrségnek adják át.

Szent István-Társulat
igazgatósa.

Püspöki rendelet.

* 412/1928. isk. sz. — **Nyári gyermek-menedékelyek létesítése.** Baranyavármegyé alyán a nyári menedékelyek létesítése tárgyában 3238/1928. alisp. sz. alatt a következő körrendeletet adta ki valamennyi járási főszolgabíró, kör-, községi jegyző, s ezek után a községi előjáróságoknak, stb.

A gyermek az Ursten áldása, — a szülők részére a külvilágos élet öröme, az állam részére jövőjének egyetlen birtoka. A gyermek tehát olyan kincs, amelynek magatartása és értékeinek növelése érdekében megbotozott semmiféle áldozat nem lehet drága. Magatartása és értékeinek emelése vállalkosoknál nevelésén és közegsegélyi védelmében, lelki és testi kiképzésén és megvédésén mulik. És ott, ahol erre a szülő a mindennapi kenyérré folytatott küzdelme folytán nem képes, ott a közgazdaságnak kötelessége segítséget nyújtani.

Az iskola és az iskolánkülvilági nevelés és népművelés munkáját előkészítendő a gyermeket már akkor, amikor anyjának karjairól lekerül, amikor öntudata ébredni kezd, — a legegyszerűbb körülmények között is oly gondozásban kell részesíteni, amely lelket az Isten és hazá szeretőben, gyorsan fejlődő szervezetét pedig a tisztaságban, a munkatapasztalásban, a megőrzésben, a munkára padjait az ott belátólagó és hasznos dolgok befogadására fogékonyá nevelje.

Ezt a nevelést a gyermekeknek a kisdődővő adja meg. Végletlen sajnálatlalt kell megállapítanunk, hogy vármegyékben, — mely a gyermekszületés és halandóság terén az ország legzomorabb vidéke, ahol tehát a megkezdett gyermekéletnek a fejlődésének kellene lennie, — a kisdődővő a legelhanyagoltabb, mert a vármegyé 323 községe közül csak tizen van kisdődővő s azok egy része is nem felel meg feladatának. Ezért van az, hogy a gyermekek jó részben — mert a szülők a nehéz élet mindennapi eger küzdelme és gondja a gyermeknevelésről elvonja, — a tisztatlanságból, rendetlen táplálkozásból, szellemi és fizikai betegségeknek, főlegleg nekikül jártaknak a gyermekeknek, megvédésükre és szász meg szállítására más szerezetelenségnek esnek áldozat alá, megmaradásuk esetén pedig egész életükön át válnak a falu nyomorékaivá, — végül számtalan esetben játéuk megmondolatlanságával tüzést okozva, pusztítanak el pár perc alatt évtizedek folyamán összegyűjtött gyönyöket.

Ezek a szomorú megállapítások vezettek azon elhatározásra, hogy addig is, amíg a községekben a kisdődővő órádk létesítése iránt a vallás- és közoktatásügyi kormánytól megindított és a jövőben is folytatandó akción eredményre fog vezetni, — elrendeljem, miszerint Cimzetek a községben még ezen év folyamán a nyári gyermekmenedékelyek létesítése érdekében az alábbi figyelembevételével tegyék meg haladéktalanul a szükséges intézkedéseket és az eredmény érdekében minden kövessnek el.

E rendeletm végrehajtásánál szem előtt tartandó irányelveket a következőkben közlöm:

a) nyári gyermekmenedékely minden községben létesendő, ahol iskolapélet, vagy más célra alkalmas helyiség, és ahol legalább 15 (tizenöt) olyan 2—6 éves kora gyermek van, akik a nyári idő alatt szülői felügyelet nélkül állanak;

b) menedékely céljára a községben levő iskolát, vagy iskolák egyikét, esetleg más arra alkalmas épületet kell felhasználni, mihez az illető iskolászek vagy tulajdonos előzetes hozzájárulása megszerzendő;

c) az ezen célra kijelölt iskolát vagy épületet a nagy nyári szünet tartamára *janius hó 20-ától* augusztus hó végéig kell igénybevenni;

d) a gyermekek kora reggelőtől kezdve lesznek a menedékelyben tartandók, ahol az idő játékait, imák és versek tanulásával, és az arra még rászoruló — átváltás utániak is;

e) a gyermekek részére a menedékelyben déiben meleg levelet kell főzni, egyéb ételmeit a gyermekek vagy a magukkal hozott, vagy a társadalmi uton összegyűjtendő készletből kapják;

f) a menedékely vezetésére valamely helybeli tanító felelős, vagy a tanító, illetve más intelligens nő volna főelőrendő és megbízandó méltóságos díjazás mellett, aki melly minden 40 gyermekig egy dajka lesz fellegandó a helyi közönség cselébél mellett; ha az alkalmasított vezető nem volna helybeli, részére alkalmas lakás is biztosítandó; a dajka végéne a főzészal járó teendőket is;

g) a menedékely felszereléséhez beszerzendő lesz: egykét felkötésű kicsiny fejvaskoskál legalább 10—15 m³ területre 30 cm. homokteper, egy kátlam legelőleg bőrcsacsal a leveleszős céljára, egy-két kisebb faház, szőpán és fesi a gyermekek mosdatására és fésűsére, vizeskannák és vízvezeték, minden gyermek részére tányér és kanál, a szükséges tej, liszt, zír, burgonya, stb., tűzifányalás stb.;

h) a felsoroltak szerint szükséges költsékek, részint a politikai községek által elérhető megtakarításokból, részint pedig társadalmi uton (természeti és pénzübeli adományok gyűjtésével) fedezendő;

i) a menedékelyek igazgatására és felügyeletére a község képviselőtestület által 5 tagú felügyelőbizottság lesz 3 évnélkét választandó a kisdődővő iránt érdeklődő tekintélyeseb egynekből, mely bizottságok ezenfelül az illetékes kör- (községi) jegyző elnöklete alatt a kör- (községi) orvos, a községbél feleletekkel létkészési és a vezető igazgató-tanító hivatalból tagjai. E bizottság a fennálló ügyeinek rendeltetését az 1917. évi XV. t.-c., ill. az 44.000/1892. V. K. M. rend. ívet hivatott működését teljesíteni, az egyöntúti eljárás céljából erre néve később kiadandó utasításaim szerint. E bizottság megválasztásánál figyelemmel kell lenni a községbél feleletekhez és nemzetségekre.

A cél érdekében különösen hangsúlyozom, hogy egy a járási főszolgabíró uralk. községi előjáróságok, egy a község és tanító munk, más arra alkalmas egyének, illetve intézmények hivatott támogatást jó eleve keréjk ki és a ő segítő munkájukkal — a helyi legalkalmasabb módon — győzzék meg a községek lakosságát arról, hogy nemcsak az egyes szülőknek, de magának a község is mily nagy érdeke a gyermekek állandó felügyelete és testi, lelki gondozása, — és hogy így a nyári menedékelyek létesítése ha áldozatokkal is jár, a hozandó áldozatok értékét messze túlhaladó eredményeket fog teremteni.

Megjegyzem, hogy ezen társadalmi támogatás biztosítása érdekében a feleletek szerinti egyházi főhatóságokat és a kir. tanfelügyelőséget egytőlgyál külön is felkértem, hogy az iskolahelyiségek átengedése érdekében, egyben aziránt is, hogy alárendelt szerveikhez a saját hatáskörükben is becsussának ki buzdító felhívásokat.

Ha az így a fentiek szerint kellően előkészítve, nyomban képviselőtestületi ülés tartandó, melyben határozat kiadandó, hogy a község nyári menedékelyt létesít, annak fenntartását, felszerelését, vezető személyzetét (vívón és dajka) és a szükséges fedezeteket miképp biztosítja, mely határozat a társadalmi gyűjtés eredményét biztosító kötelező aláírások megtörténte,

Visszafelé megyünk!

Döbbenetes és szomorú tény konstataható nagy családunk fiatalabb generációjánál. Ezul a kópca, mely e nagy család tagjait összetartatja s nem tudjuk felenni azt a kedves, közvelen patrarchális életet, ami oly vonzóvá tette elődeink tüzehelyét. Az ő idejükből a tanítócsalád volt a társadalom központja, összekötő tényszerű a falu kultúrájához, meimél, mely és állala történelmi társadalmi események öröm és bánat nélkülie el nem valtható. A ma társadalmában kevés helyen találkoznak a régi megértéssel, elmúltól a közvelenség, nincs meg a családi tüzehely melege, a tanító egyéniségéből hiányzik a hiszágórá meleg, a társadalmi élet elevenségére szovalgó érjesztő anyag, az élető hovára. Hova lett hát a régiök jó szándéka, talán kibeszelt egészen?

Nem, el még az őregbekben, kik hagyományul örök az utódoknak, de sajnos, a fiatalság az, mely a „neo” szellemében hódol a vele fellépő gyengeségeknek. Az egyén gyengesége folytán erős akaratot kívánó, az élet harcát megvívó lelkirosság megcsökken, nem tud ellenállni a kor azon áramlatának, mely a társadalom szeretetét, hűségét az egyénekre megszünteti. Első ilyen nagy hibája az anyagi javak után való féltelen történelmi igaz, ne éljen úgy a tanító, mint leteletlen zsugori, vagy ne gondoljon a mezőhő líonómára, de legyen mindig szeme előtt azok felruházója; a munka szeretete és a legkisebb megbecsülése ad tartalmat az életnek. A mammonnak való hódolata még a legkomolyabb életemenyekben is ényomulom, midőn tüzehelyt megalapítja, nem vezeti a szeretet, a kölcsönös megértés, azon felelemlő tudat, hogy magának olyan életársat szerezzen, hi tudásával, szellemével is fogja segíteni harcolni életében, de keresi a másó javakat, a milliók özönét, melyel jóvá boldogságát véli megalapozni. A látszat igazán bizonytalan, szervezett szűz burzozatot, az életárs öltözökösével halogató feleségét igyekszik pukkasztani, járnak mulatozni, mert van hozzá tetszés, cseléd stb., de oda nem férközhettek, ahol a szellemnek is meg kell nyulatoznia és nem vihet annyi társadalmi tudást, aminek csak a központi érinthetésben veheti hasznát. Ez bűntéja meg azután a falu kultúreleimének régi, családias közvelenségét, életársával náluk meg nem jelenhet, mert izlelésen öltözökösével vagy modórával mosolyt kell, akivel azután komolyan nem foglalkoznak, hozzájuk sem mennek, mert pukkadozni kell s így a férj, ha fenn akarja tartani a társas érinthetést, csak nyilvános helyen teheti, amely egyéneket szorosan össze nem köti, sőt az elhagyatottság érzete ejt foglyul és züllésbe viheti. Ezek követhetménye a kölcsönös megértés hiánya,

a szemrehányás, féltékenykedés, utána pedig büszkeségük: anyagi javak elpredálása. Erdemes volt ezért egy, sőt két szép életet felidőzni, mert a többszörös milliók birtokában levő feleségjelelt megtalálta volna boldogságát olyan férj mellett, kinek társadalmi követelettségét beveszebbel kívánánk és hozományát egészesen gazdálkodási szellemmel társadalmának és hazájának javára értékesíthette volna.

A házasság előtt és után, — a rózsás napokban — a legfőbb azzal állítja magát, majd kiműveli, van pénz és elfejtje a legelembb szobágot: „Addig hajszolt a peszót, míg gyenge.” A 17–18 évi háznelvelés nyoma förléhetetlen, megmullatkoz, ha nem a társas életben, de magában a családban és a „neo” egy másik betegségbe viszi a régi tanítócsaládok kincsét, megteremti az egykét. Pedig igaz büszkeséggel gondolhatunk vissza elődeink legszebb érényére, minden áldozatra képes volt gyermekeiket, végigszenvedte férjhorát családja felnevelését és mikor derék polgárnak lettek a hazának, jellemelt fejfel vallottak magukat tanító gyermekeinek. A kényen-kedven nevelt milliók feleség magával hozza a házból az egykés gondolatát s habár okos beosztással volna tehetség a gyermekek könnyebb felnevelésére, azt látjuk, hogy a tanítócsaládok nem melyikénél az egy gyermek gerincelene, elhényeztetett csemetéit lesz.

Ez hát a példaadás a népek azoktól, akik velük állandón érinthetnek, közöttük énekek! Nem bocsajtható meg ez az érdek-háztalagságokban, de még inkább a rang-békeségben. Ha valaki nem érez magában elég erőt 2–3 gyermek felnevelésére, úgy volt tanóróm szavai szerint: — menjen fejfel a falnak, — de rossz példát ne adjon. Az igaz, istenbe vetett hit a nehézségeket legyőzi, csak a gyenge akaratú embert rettenni meg előre a hisztitűs.

Amikor pedig ezeket sorokba foglaltam, nem a megszólás vezetett, az sem, hogy ezzel kártársaim haragját fejmenre zúdítsam, hanem annak tudata, hogy a tanítócság vissza nem fejlődhetik és kell, hogy ezután is nemzetének jobbaj köze tartozzon. Mert egykét évtizeddel ezéltől rosszul esett, hogy nagy családunkban oklevél nélküliek rontották a nyóvt, most be kell látni, hogy a társadalmának is tartozunk. Az élet fűszerét nem a cifrákódás, a gondtalanság adja, hanem az a megelégedettség, hogy istenünk, hazánk és emberársaink szolgálatában lehetünk. Lássuk be e sorok igazgátát.

Bodó László.

A pécsi egyházmegye a magyar népoktatásban.

Ez év december 5-én lesz 60 éve annak, hogy a „lex Eötvös” a magyar népoktatás törvénye megszületett. Ez a jubileum a Gondviselés hírkészíthetetlen akaratát folytatón épen olyan időkre esik, amikor mindenki érzi, hogy a törvény teljes megvalósítása a nemzet, elfejtelte.

Nagy nemzet katasztrófák u. i. mindig a nevelés-hatás felét terelik a figyelmet. Ma, nemzetünk talán legnagyobb katasztrófája idején, szintén egy a reményeségünk: a magyar kultúra, melyet nem vehettek el, nem csonkíthatók meg s mely a maga fessítő erejével, — úgy hiszünk, — biztosan ki fogja tolni a szákre szabott trianonai határokat. Ép ezért fokozott az érdeklődés a magyar kultúra és intézményei iránt. A nemzet érének végső megfessítésével siet a magyar kultúra vezérének segítségére, a magyar kultúra intézményeinek támogatására.

A magyar kultúra alapja pedig a népoktatás: a nemzet nagy tömegeinek az egyetemes nemzeti kultúrába való bekapcsolása. Ezért a magyar kultúra hivatalot vezére, Klebsberg Kunó, gr. hatalmas gondolatát a magyar megneveléni nagynevelő elődje alkotásának a jubileumát. E gondolat az volt, hogy jubileumot ünnepeleink csak akkor szabad, ha a „lex Eötvös”-tel teljes egészében végrehajtottuk, megvalósítottuk.

Es a miniszter elindult az alkotások útján... Biztos célkitűzésekkel, csodálatos energiával haladt előre s most, a jubileum előestéjén meg kell állapítanunk, hogy ha nem is jutott még el a teljes megvalósulás pontjához, de igen közel jár hozzá.

Ennek az utnak eddig megfett állomásait, eredményeit s a jövőben elérendő pontokat tárgyálja az előlított fekvő hatalmas képlet, melynek címe: *Magyar Népoktatás* a melyet a Magyar Kir. Valóság és Közoktatásügyi Miniszterium adott ki. Beszámoló ez a könyv arról a munkáról, melyet a miniszter és a nemzet együttes erőfessítésére végzett a magyar népoktatásnak Eötvös szellemében való kiépítése érdekében. Erdemes tehát, különösen netünk, a népoktatás aktív résztvevőinek, a könyv egyes fejezeteibe belekintennünk.

A könyv mindenütt a számok erejével bizonyít.

Az első fejezet a népoktatás szervezetről beszél és megállapítja, hogy a népoktatási törvény megalkotása után hat évtizeddel sem jutott még el az ország oda, hogy a népoktatás hiánytalan benepesülését biztosítani tudná. A háború utáni iskolapolitikának tehát elsőrendű feladatává vált, hogy az iskolahötelettség eddigi ellenörzését jobb és biztosabb alapokra fejtesse.

Ez a szükség hozta létre az 1921. évi XXX. t.-cikket az iskolatartási követelettség biztosításában. Ez a törvény újra szövegezi részben kiegészíti a tanítóképzés vonatkozó 1868. évi XXXVIII. t.-c. intézkedését. Legfontosabb újítása, hogy az iskolahötelettséget nem pusztán az életkorától teszi függővé, hanem a 6 évfolyamos mindennapi és a 3 évfolyamos ismétlőiskola tanulásától. A törvény eredményeképp a tanulólétszám 1920/21 óta a mindennapi tanítókélek 82,2% -ról 94,1%-ra emelkedett s így a be nem írt iskolahötelek száma már csak 5,9%, míg 1920-ban 17,2% volt.

A megnövekedett tanulólétszám hatalmas iskolaeépítési programot tett szükségessé, mely program szerint 1931. szept. 1-ig 8000 népoktatási objektum (tanterem és tanítói lakás) épül részben iskolálan községekben, részben egyes iskolák tulajdoságának enyhítésére, vagy rossz épületek helyébe. Ezen program megvalósulása 1925 óta feruzseriellen folyik.

Érdemes az iskolák elosztása jelleg szerint. Az ország 6438 elemi iskolájából 2.704 rom. kath., 6.002 kath. tanítóval és 260.524 tanulóval.

Egyházmegyénk a statisztikában a követelező adatokkal szerepel. Baranya vármegyében 530 tanteremben, 532 tanító vezetése alatt 367 elemi, 318 általános ismétlő, 30 gazdasági ismétlő és 8 iparostanonciskola működik. *Ebből katolikus jellegű 215 iskola, 337 tanítóval, 335 tanteremmel.* Az 1925 óta tartó építkezések programja szerint szükség van 137 tanteremre és 81 tanítói lakásra. Ebből részben már felépült, vagy épülőfélben van, nagyjából biztosítva van 23 tanterem és 12 tanítói lakás. Szükséges tehát még 104 tanterem és 69 tanítói lakás. *Katolikus iskolák részéről szükség van 62 tanteremre és 40 tanítói lakásra, melyből biztosítva van 15 tanterem és 8 lakás.*

Tolna vármegyében 520 tanteremben 238 elemi, 127 általános ismétlő, 76 gazdasági ismétlő, 2 önálló gazdasági iskola és 10 iparostanonciskola működik 530 tanító vezetése alatt. *Ebből katolikus 120 iskola, 299 tanítóval és 293 tanteremmel.* Az egész vármegyében szükség van 125 tanteremre és 62 tanítói lakásra, melyből biztosítva van 43 terem és 23 lakás, marad tehát szükséglet 82 terem és 39 lakás. *A katolikus iskolák részéről szükség van 73 teremre és 35 lakásra, melyből biztosítva van 39 terem és 31 lakás.*

Somogy vármegyének az egyházmegyéhez tartozó részében összesen 2 katolikus iskolában 2 tanteremre és 2 lakásra van meg szükség, melyek egyelőre biztosítva nincsenek.

Összegezve az adatokat, a pécsi egyházmegye a következőképp foglal helyet a magyar népoktatásban:

Az egyházmegye területén 609 iskolában 1112 tanító tanít 1088 teremben. Az 1925-ös építési program szerint iskoláiban községek, a faluszültségek és a rossz épületek helyett szükség van összesen 262 teremre és 149 tanítói lakásra. Ebből már biztosítva van 166 terem és 35 lakás. Hiányként marad tehát még 196 terem és 114 lakás.

Katolikus szempontból van 342 katolikus iskola, melyben 650 kath. tanító működik 638 teremben. Szükség van ugyancsak a fenti okokból 137 teremre és 77 lakásra. Ebből biztosítva van 46 terem és 22 lakás. Hiányként marad tehát még 91 terem és 55 lakás.

1. A biztosított tantermek helye és száma: 1. Baranyában: Sáros 1, Komló 1, Csikósfőtös 1, Magyarereggy 2, Véménd 6, Vajszó 2, Mohács 2, összesen 15.

2. Tolnában: Dombóvár 1, Döbrököz 1, Fadd 7, Némekér 5, Mózs 1, Szedres 3, Hőgyöss 5, Tolnanémedi 3, Bedeg 1, Magyarheszi 4, Ozora 1, Simontornya 1, összesen 31.

II. Biztosított tanítói lakások: 1. Baranyában: Sáros 1, Magyarereggy 2, Véménd 2, Vajszó 1, Mohács 2, összesen 8.

2. Tolnában: Döbrököz 1, Fadd 3, Némekér 3, Ócsényi 1, Szedres 1, Tolnanémedi 1, Bedeg 1, Magyarheszi 2, Ozora 1, összesen 14.

A fennálló hiányokat 1931-ig tervezi a miniszter megszüntetni, úgy, hogy akkor a teljes mértékben beiskolázott tankötelesek számára teljesen elegendő terem és tanító fog rendelkezésre állani.

Ebből a néhány, — mondhatnánk csak odavetelt, — számadatból is látható, hogy nagy erőfeszítés folyik a magyar népoktatásnak a nemzet növekedő igénytelv lépést tartó kifejlesztésére.

Rendkívül érdekes a könyveknek a tanítói fizetéséről szóló fejezete, melyben a háború és a forradalmak utáni szövevényes tanítói fizetéseggállapításról kapunk tiszta képet. Ez a fejezet részleteiben is annyira érdekes és mindnyájunk életébe markoló, hogy erről egy külön cikkben szándékozom majd beszámolni.

A könyv átolvasása minden tanítónak nagyon ajánlatos volna, mert belőle hiü képét kaphatná annak a munkának, annak a törekvésnek, mellyel a magyar kultúra vezére a magyar népoktatás ügyét, ha lépersől-lépersé is, előrébb igyekszik vinni. Minden tanító részese ennek a munkának és így csak hasznára lenne, ha tudná, hogy milyen nagy és fontos erőfeszítésbe kapcsolódik bele.

Számlp. Pál.

Ezt akarjuk.

Ifjúsági szimnű két felvonásban. Irta: Nagy Ilona. Ára 1 pengő 60 fillér. Előadásra a szerzőnél (Dunaföldvár, Templom-u. 19.) vásárolt 5 pld. jogosít. A szerző kérésére.

Egy remekbe készült, ifjúsági szimnű Nagy Lonának, a kiváló írói készségű dunaföldvári tanítónőnek legújabb írása, amely a gyermekélmők szívárványos hídjával köti össze a magyar multat és a magyar jövőt: a régi Nagymagyarországot és az eljövendőt. Közben ott van a jelen: a határaitól, királyától megfosztott magyar fájdalom. Az örökös király hazavárása, amelyre jobb propaganda irást még nem olvastunk.

A szimnű, mint műalkotás is elsőrendű. A gyermeklélek ismeretével, ügyes jelenetfezésekkel, hol meghatottságra, hol derűre hangoló ötleivel, mint olvasmány is lebilincselő. Szinpadra hozatala bármely iskolai ünneplő alkalmmal könnyű és kívánatos. A pécs egyházmegyei katolikus iskolák több példányban szerezzék be.

Nemzet feodalni könyvpatkó. „Uj Pálya” nemzetirodalmi könyvkiadó vállalat határozta, hogy a Nemzeti Feltámadás gondolatának kimérvényes céljából újból az ifjúság kezébe adja Várnai Páncs „Feltámadunk” című könyvét. Ez a könyv nemzeti-embeli szolgálatában hasznos eredmények kulfórára lehet, mert a szerzőjünk izgig-érig magyar tónusú versel alkalmak arra, hogy ifjúságunk lelkeben megmozdítsa ugy az erkölcsi mint a nemzeti vonást. „Feltámadunk” 5 íven finom fapapír papíron nyomva, karton kötésben 5 példány rendelésnél mindössze 50 fillér darabonként. Kapható: Szent István Társulatnál és a Haladás nyomdában Pécsen.

Plebános, tanító és jegyző urak figyelmébe!

! Az összes egyházmegyei és községi nyomtatványok kaphatók

HALADÁS nyomdarszervezettségének-nél PÉCS
Király-u. és Móra-uta sáros

Egyesületünk közgyűlése alkalmával rendezendő kézimunka kiállítás.

A Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület folyó évi, Dombóvárótt megtartandó közgyűlése alkalmával rendezendő kézimunka kiállítás körül s annak sikhre érdekében a dombóvári Szent Orsolyarend és a dombóvári rk. tanítótésület munkálkodnak. Tájékozásl alábbiakban egész terjedelmében közöljük a dombóvári rk. tanítótésület f. évi ápr. 18-lán a kiállítás tárgyában megtartott értekezletről felvett jegyzőkönyvet azzal, hogy részletes felvilágosításért érdekeltek forduljanak közvetlenül a dombóvári Szent Orsolyarend f. Főnöknőjéhez, vagy a dombóvári rk. tanítótésülethez.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétele Dombóváron 1928. ápr. 18-án 10-18-án a dombóvári róm. kath. tanítótésület üléséről.

Jelen vannak:

Főtszedeledő Magyar Béla plebános, Párl József igazgató-tanító, Némekér István hitoktóelő, Eicher József tanító és Marton Hálman kántortanító.

Tárgy:

A Cxeller József dóbrókői tanító által indítottáozott kézimunka (súj) kiállítás előkészítéséről.

Tanítótésület megállapítja, hogy a tervezett kézimunka kiállítás keretén nem maradtok azon hátrókok hátr, amennyiben indítványozó javaslatát annak idején előterjesztette, hanem mennél több kézen ment keresztül az indítvány, mennél többen szölköztek hozzá, annál szélesebbre dagadt ugy,

hogy Mater Agnéta igazgatónő tervezete a kiállítás már majdnem országos kiállítás keretét közi saajba.

Tanítótésület e tervezetet igen szépen tartja, azonban ebben a formában esidő szerint Dombóváron kiüvetlennek. Nem valószínűk ennek kiüvetlése maga a tervezett késszítője nem, sem az indítvány megfoglái, — annál kéreusébbé változtatunk ml, akik ily nagyszabású dolog keresztülvételére felkészülte nem vagyunk. De meg — szerény nézetünk szerint — iskoláink legnagyobb részében még nem áll oly magas fokón a kézimunka-tanítás, hogy annak bemutatására ily nagyszabású kiállítás rendezhetünk s töle megelégedő erkölcsi sikhert várhatunk. Eppen azért tanítótésület eme nézete alapján, de megfogaló tés az előkészítő bizottság véleményét, amelyben Magyar Rezső ulági elnökünk és Földházy Gizella dóbrókői igazgató-tanító szölközött fel hasonló értelemben, — egyhangulag a következő határozatot hozza: —

Szállítások le a kiállítás szervezete Cxeller József eredeti indítványának keretét közi otárfomán, hogy a kiállítás csak házi jellegű s minnyegy utóbbi képpen a kézimunka-tanítás további fejlesztésének.

Téhat a folyó évben Dombóváron tartandó egyházmegyei tanítógyűlése alkalmával minden tanító hozza magával a szervező újdó Dombóvára a kiállítás szánt produktumát, amiket Mater Agnéta ígérte szerint a záróba elhelyez és elrendez, az egyházmegye területéről egybegyűlt tanítók pedig a kiállítás felkészítését megkezdik ismeretleiket gyakorlatiák, helyes irányt s fokozott ambícióit nyernek a kézimunka további tanításához.

Kmfj.

Eicher János
tanítótésület jegyző.

Magyar Béla
tanítótésület elnök.

Glosszák egy meddő pályatételhez.

A Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület válasszámnya és igazgatósága által kibölködött pályatételmegeállító bizottság 1928. jún. 4-én másodsorú is kiüveti: „A gyermek érzelmi világnak céltudatos és tervszerű képtésése az elemi oktatás során, az erkölcsi nevelés szolgálatában” című pályatétel, mert igen fontosnak találta nevelői szempontból és „mert amennyiben ez a tétel elfogadható módon ki lesz dolgozva, valóban mintatantervül szolgálhat a tanítónak, s a tanítás vallás-erkölcsös voltát eleve biztosítja”.

A fenti napon a bizottságban annak a véleménynek adott kifejezést dr. Jakab Béla elnök, tanítókészintézetet igazgató, hogy „a tanítás nem értette meg a pályatételt” s ezért nem volt red pályázo. Ugyanehkötr bővebb magyarázatokat is kaptunk a hídolgozásra vonatkozólag, de ennek alapján sem készült el a tétel még máig sem, pedig annak fontossága az új tananyagbeosztással kapcsolatban elvitathatatlan.

A sikertelenség okát nem heresem, hanem annak a meggyözüdésnek adok itt

kifejezést, hogy ezt a pályatételt ki kell dolgozni, mert a tanulók erkölcsi érzelmetének ápolása és fejlesztése nélkül tervszerű és tökéletes nem lehet. Sőt tovább megeik és állítom, hogy nélkülük a róm. kath. iskolák részére kiadott tanterv által kiüvetölt célt sem tudjuk elérni. Már pedig nevelésünk végcélja a közérkölciségnek jobbtása, a nép életében előforduló tévedések, bünök kiüvetéséből, új társadalmi erények létrehozása, stb. Ha mindezt elérjük, megteremtük azt az erkölcsös társadalmat, melynek tagjai „öntudatosan” vallásosak, erkölcsösök, hűségesek és áldozatkészek.

Ezen elsősorban nekünk, tanítóknak kell munkálkodnunk, mert mi veltük meg az elv és jellem pilléreit, mert a mi kezünkbe van tés az a hatalom, mellyel egy egész generációt boldogá, vagy boldoglatlaná tethetünk. Hogy pedig azokat boldogá tésessük, szükséges, hogy már az iskolában megteremtjük az általános erkölcsnek alapját a „növedésük szöbeiben.

Már most áttérök a már talán el is felejtett tétel boncolására.

Első kérdés, miért szükséges a gyermek érzelmi világának cellulóz és tiszta képzése, ápolása? Erre a feletit így hangzik: azért, mert az ember gondolkodása, ítélete, cselekvése, alkotóképessége a legtöbb esetben a neveléstől függ. Ebből pedig mi következik? Az, hogy omilyen a nevelésünk, olyan lesz a tetterő, a gondolkodás gyümölcse, stb.

A második kérdés, illetve tétel az, hogy miéért lehetne már az iskolában a növendékek színeben az erkölcsöt nevelés, hogy az állandó legyen és melyek azok az érzelmeik, melyeknek ápolásánál a gyermek erkölcsét nevelhetjük.

Szerintem a gyermek erkölcsét az elemi iskolai oktatás során már akkor nevelhetjük, ha érzelmeire nevelőleg hatunk, vagyis ha a vallási és hazafias érzelmet állandóná tesszük.

ha szívet neveljük és ezáltal a társadalom problémáit ismét fogékonyvá tesszük, ha az igazságosság- és becsületességét, továbbá a kötelesség- és jogérzelmét fejlesztjük és ápoljuk,

ha a tisztelt, kegyelet, részvét, hűség, odaadás és hálaérzelmét felbresszjük, ha esztétikai érzelmet fejlesztjük, s végül ha erkölcsi fogathozásait gyújtjuk.

Általános ismertetés, hogy az érzelmeik a lélekre megismerés által tett hatásokból erednek és csak később, rendszeren nem is önként támadnak (ép ezért szükséges azokat élesíteni, ápolni és művelni). Az érzelmeim, mint ilyen, a belső tapasztalásnak legfontosabb és legkevésbé elmezhető mozzanata, mely részint előnyös a gondolkodásra, részint hátráltatja és rövidítődő teszi. Az érzelmeink, hogy lelki életünk melegebb rétegeibe beszivárognak, sokkal több időre van szükségük, mint a gondolatoknak. Innen van, hogy „az érzelmi haladás rendszerint megelőzi az érzelmi élet fejlődését és kifinomlását”. Az érzelmeim melegebb rétegekben fejlődnek, minden melegebb szellemi fejlődésnek hosszabb időre van szüksége, a fejlődés gyorsaságának tempóját elsősorban nem a gondolkodásának, hanem az érzelmeink természetét határozza meg.

Még mielőtt felüljár rátérnék az egyes

érzelmeik képzésének eszközeire, egy szabályt állítok föl, mely így hangzik: Nem szabad az érzelmet megszakítani vagy kötelességszerűen tenni. A parancsszó vagy élelmiszeri átal nyitlanított érzelmeik nélkül.

Az érzelmeik nevelésének eszközeiről szólván megállapítom, hogy a növendékek érzelmeik példaadással, az értelem és képzelet művelése és végül az oktatás által művelhetjük, nevelhetjük. Az egyes érzelmeik nevelésének eszközeiről beszélni nem célom — különben sem áll rendelkezésemre elegendő hely. De utalhatok: „A család és az iskola együttes feladata” című értekezésemre, melyben már szóltam a szóhasználatról, példaadás és oktatás fontosságáról, mely itt is mint eszköz szerepel. Azt azonban, hogy melyik a legfontosabb, bajos volna e kis keretben tüzetesen meghatározni. De szabály lehet ez: a szoktatás eszköze mellett parallel használnak a példát és az oktatást is. Végül, hogy célunkat elérhessük, megemelttem a gyermekek erkölcsi fogathozásait is, melyet gyűjtöttem kell. Ezt kell tapasztalattal és szakismerettel visszakereszteni.

Részletes tananyagbeosztásom alapján már is igyekeztem e kérdést megoldani. Röviden és velősen foglaltam össze a nevelő vonatkozások című rubrikában az életbölcseesség igéit népszerű modorban. Annak megállapítása, hogy az illető tanítással kapcsolatban mely érzelmet kellettem fel a növendékek erkölcsi érzelmeinek ápolása és fejlesztése céljából és hogy minő hitteletben kerüljék erre, egy részletesebb munka feladata.

Bizom abban, hogy belátható időn belül — de ha össze fogjunk, rövidesen —, olyan munkát tudunk keresztülni vinni, melynek segítségével az erkölcsüket jobbakká tesszük már iskolai oktatás során és ha nem is csupa anyagokkal neveljük is be hazánkat, de legalább megkevesbítjük az erkölcsi bűnök számát.

Mecsekszabolcs.

Paulicske János
tanító.

A 3586.1927. sz. egyházhatalossági körlevél
rendeletét előír

Családi és egyéni lapok

100 darabonként 360 P-ért a Haladásnyomda Rt.-nál beszerezhetők. Továbbá:

Hítközségi adóintézetek listástrom

„ adókönyve

„ pénztári főkönyve

Összeírt lapok

Tanítói kereseti adó bejelentési nyomtatványok és a megírt feltevések sorolt összes iskolai és hítközségi nyomtatványok is.

Kulturvénepély és jubileum Németkéren.

A maga nemében ritka, élvezetes és meghatározó látvány volt március 25-én Németkéren. Látvány után az új zenei lényegességét előadói természetesség közegében intelligenciájával és színe-javával. Az előadói emelvényen 25–30 léányka, asszony, legény és férfi áll: Welsch Háróly rk. igazgató-háttérantantó énekes gárdája — ugyanszóan az utolsó emberig az ő keze alól nőttek ki az iskolából, — de mindnyájan az ő művészi lelkének gyermekei. Egyszerű, eldugott 2000 lakosú városban — a közegében — ilyen énekkar nincs még egy a vármegyében. 25 éves szűzök, hitartók, lelkes munka gyümölcse ez, amelyet, ha nem is ismer az egész vármegye, de méltó arra, hogy kiújíva egyházmegyéink szeretett Pápasztorának magas elismerését és magas művészi tökélyt minden ismerőjének barmulatát. Welsch Háróly és felesége, szül. Hietlingner Maria rk. tanítónő olyan munkát végzett közegükben, amely előtt minden kulturrebernek kalapot kell emelnie.

Az ünnepegy szellemi vezetője és rendezője Frost Péter, ker. tanfelügyelő-plébános. Jónom lelke úgy irányította a rendezést, hogy a műsor legkiválóbb bizonyított volt az énekkar apostolának méltó ünneplésére, 25 éves kamagysága alkalmából.

A műsor pontjai: Híszkegy, énekelte a vegyes énekkar. Dr. Koudela Géza: Üdvözlégy Maria, 2 szól. női kar, zongorona és hegedűkísérettel. Mint közbeszótt számok, a műsort változatosabb tette Weber, Schubert és Haydn dalai, amelyeket harmóniumon Geyer József páksi, zongorán Koudela Gyula dunaföldvári rk. isk. igazg. és hegedűn Pinter János u. o. tanítók adtak elő. Refyvárad: Az ezüst fátjól legendájánál Koudela Gyula zongorakísérettel Salamon Erzsébet dunaföldvári rk. tanítónő szavalt, aki kelleme orgánumban, nagy értéki előadói tehetségével igen szép sikerrel aratott.

A műsor főpontja J. Dantonello op. 8. „Christi Leidensgeschichte” volt, amely Krisztus szenvedéseit, a keresztfátádozatot, majd a fátámadást mutatta be 22 énekben, (solo, 4 és 6 hangú vegyes karokban). Gyenge a szó és a toll a hatás lefestése, amelyet a biztos intonálás, a készséges dinamika gyakorolt a hozzáértőkre. Szent öröm ragyogott úgy az előadók, mint a hallgatóság arcain, ilyen művelészet csak nagy, csak főtárosok nyújthatnak. A frézések közötti szövegmagyarázatot Frost Péter ker. tan. plébános tartotta, a zongorát az onofótum-betájtatója Welsch Háróly, a harmóniumot Geyer József, a hegedűt Pinter János játszotta, beszentelt: Koudela Gyula.

A következő szám a rendező figyelmességéből adta a program meglepésszerű

jublárius színezetét. Frost Péter plébános beszéde, amelyben visszapillant 25 éve házidelem munkájára, saját földelme terheze hozott nagy áldozatokat, hogy az elvettől nagból kifejlődött ilyen gyönyörű termés sorjadt, azt már a jelenlévők is csodálhatták.

Felolvastá és ányújtotta a pécsi Megyei-püspök Ur Oméltóságának 644. sz. a. kelt elismerő sorát:

„Szívest önmélem szerettem tudomást arról, hogy igazgató Ur nemcsak mint tanító teljesítette mindenkör népevelő feladatát elismerésre méltó módon, hanem mint háttér is a gregorián ének meghonosításában már 25 éve fáradságtalanul buzgólkodik s annak idején uttörő volt a gregorián ének terjesztésében a falusi iskolák háttérantantóiban. Az igazgató Ur által új egyházi színeben szervezett énekkar bizonyára nagy mértékben fokozta és fokozza a nép vallásos érzelmet. A J. és március 25-én a Christei Leidsensgeschichte óráterium terübe met előadása azt bizonyítja, hogy ezeltől 25 évvel megkezdett munkássága meghozta áldadás gyümölcseit.

Híszkezelő szíven és östímélem jézusit ki 15-páskori elismertetést és háttérantantó igazgató Urnak. Kérem, buzgólkodjék e területönbára s s ekként egyrészt szolgáljon példaképpé háttérantantóinak, másrészt ápolja és erősítse meg a hitnek szeretetét és ragaszkodását a fensőbb eszméket és háttérantantó élet fenntartásában. További munkásságára a jó isten áldását kérem. Pécs, 1928 március 9. *Fr. Ferenc* püspök sk.”

Majd felolvastá Braun István magócsi esp.-plébánosnak, a közeg szülőtársainak szíveze-lelékekhez szóló levelét, amelyből jellemzően emnyit: „Sohasem felejtettem el azt a szinte hitetlenül hangzó jelenetet, mikor megkerétem Kedves igazgató Urat, legyen szíves kéresem másnapján egy teljesen szabályszerű misét előadni énekeslel: a tarlórt szedette össze a libásztorokat próbára, — mert azok voltak mostani harának első eseményei — és másnap gyönyörű egyházi énekekben volt alkalmam részeseit. Mindig ünnepe volt a számomra, ha szülőtársaim templomban misézhettem és élvezhettem Welsch Háróly harának énekeit. . .

Végül üdvözölte a jubliánst Dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő vármegyei alispánjának, mint az iskolatitkárú népok. bizottság elnökének, — a saját — és tanfelügyelői harának nevében emelkedett és néha könynyegik megható beszédeiben kérte isten bőcsége áldását az ünnepeletre, családjára, munkájára és további működésére. Az ünnepegy a pápai himnus hangulatú fejeződött be.

Este barátosság vacsorán vettek részt a háttérantantó az ünnepeletnél és talán nem is lett volna teljes az ünnepe hangulat, ha az ézsákca csendjében fel nem zendül a jó német-héri „plözörök” bandája, akik színtelen Welsch Háróly tanítványak.

Adjon az isten sok hozzá hasonló tanítókat az Egyházunk és Hazánk!

Dunaföldvár.

Koudela Gyula,
ig. tanító.

Aktuálítások.

A tanítói tekintélyről, társadalmi helyzetéről mint programpontról, először Komárom főtanfelügyelő úrtól hallottam egyik közgyűlésünkön beszélni. Azóta napirenden van ez kérdés a Nemzetnevelésben és lapunkban és érdekes cikkekben sok találó megállapítást és megjegyzést olvastunk. Szóba került a tanító anyagi helyzete, nősülése, ruházata, modora és sok minden, ami főképp a külsőre vonatkozik s ami a külső tekintélyt befolyásolja. Ezek mind fontos dolgok. Szegény, sok gyermekes falusi tisztviselő nem láthat mindig dívatos ruhákra. Ha keveset foroghat falneskülsőjében úri társaságban, ez természetesen megdöbbent rajta. De olyan szélsőségeknek mégsem volna szabad előfordulni, amilyeneket olvastunk és cíkekben. Cizmában, ferencjóska-kabátban, apaséging módjára begyírt gallérrőlküli ing nyakkendő nélkül rendes kakóval és téli kabáttal, mint nemrég láttam. Ha nincs meg a sliffje, akkor legyen szőrényen visszahúzó az a tanító abban az úri társaságban, de nem feltétlenül. Más „falusi” urak is vannak, a jegyzők például és még nem hallottam, hogy „parasztlány” vettek volna feleségül, miért éppen a tanítók között fordul ez elő gyakran? A napokban is hallottam egy fiatal, tehetséges tanítótól, hogy ő esküvő-parasztlányt vesz el. Lesz vagyon, a kiserő szöknyőn kívül nem kell neki más és parasztnál lehet neki („Parasztlány” alatt én és az illető teljesen iskolázatlan, képes műveltségű lányt értek). Egy „modern” fiatal, tehetséges tanító ilyen feltétlenül Hűla Istennek, nem hiszem, hogy sok akadna ilyen, de egy is sok az ilyenből. Ezek a külső dolgok lerontják a tanító tekintélyét, viszont ezek ellentéte, a jól szituált helyzet (ami óhajtatunk), kifogástalan ruházata, ami moder stb. megalapíthatják a tanító tekintélyét, de csupán külső tekintélyét. Fontosabb azonban a belső tekintély. Ezt nem adhatja meg az állás, a fizetés, a vagyon, a házasság, a ruházatkodás. Ezt senkinek adhatja meg a tanítónak, senki, csak ő maga. Vannak magaslásai, jól detált, nagy hatalmu emberek, akiket külsőleg mindenki respektál, akikről mindenki félt, de akiket senki sem becsül, senki sem szeret. Minden tisztelőt megadnak nekik az emberek, de csak szemben, hátuk mögött ugyanazok kinevetik, szidják, lerántják. Ha valakinek, a tanítónak van szüksége igazi, belső tekintélyre, fuszint tisztelőre, szeretetre. Ezt kivívni pedig nem tudja állása, a fizetése, hanem azokat a belső, lelki erények, amelyeket mindenki ismer, amelyekről e helyütt nem szükséges szólni.

A tanító leventeoktatására ne kötelezések írja egy kollega a „Tanítók Szövetségében”. És pedig azért ne, mert „kiskirály” főszoigabírák (de csak „egyese” —

írja ő is) akkor olyant fognak csinálni vele, hogy attól előre borsódik a hátuk. Azért sem, mert ez azt a tanító tekintélyének, mivel a leventeoktatás miatt mirdenki görbe szemmel néz a tanítóra s megtörtént már, hogy „a tanítót a leventék megkergeték, inzultálták.” Végül azért sem, mert vasárnap phionőre van szüksége s speciál a panasos levél írójának az orvos a bosszankodástól való óvakodást és hivatali teendőjén kívül minden munkáját való tartózkodást itt elő. Gyenge évek, kissé neveltségek is, de másrézt megmondandók. A levente-intézmény a kultuszminiszter hatásköréhez tartozik. Ha a leventeoktatás a nyolcosztályú népiskolával kapcsolatosan ugy lenne megszerveze, mint azt mult havi soraimban ajánlottam, akkor a főszoigabírák nem lehetnek „kiskirályok” a tanító fölött, mert a leventeoktatással a tanító — mint írtam — hivatásához tartozó teendőket* foglalkozék. Ugy volna az megszerveze, hogy sem a közlési előjárásának, sem a főszoigabírónak nem tartozék hatáskörébe. Mert azt már máskor is hangoztatunk, hogy előjárónk, feljebbvalónk, ellentartam van előg, a mostaniak el tudják végezni feladatukat, ha nemesak gyermekekkel, hanem ifjakkal is foglalkozik a tanító. Új paranoszlokat nem kívánunk, szakavatott segítők azonban szivesen látunk. Elcsinék akkor a cikkrő panasz a vasárnapi túlterhelésre nézve is, melyet jelenleg én is és minden leventeoktató tanító erősen érz. Ha a leventeoktatás nem ér annyit, hogy azt át lehessen tenni hétköznapokra, akkor annyit sem ér, hogy tanítóoktatókat kájon, akkor a kiszolgált alisztek csak eszeiroztassák a leventéket és durrogassák őket vasárnap. Ami az utolsó panaszát illeti a levélírónak, az is csak addig állhat fenn, míg a leventeoktatás csupán tenni képzésre szorítkozik. Ha azonban szellemi, erkölcsi nevelés elsősorban számításba jön, ahogy kívántam, ugy az őregebb, a betegebb tanító nem fog uralni és győpít rugni a leventékkel, hanem ezt a fiatal vagy egészséges, vagy felügyelőre alatt más fogja elvégezni, ő, az őregebb pedig az iskolában vagy az árnyékban ülve fogja őket szellemi tőkájéből táplálni. Hogy a tanító a leventék „megkergetése”, az a tanító hibáján kívül meg nem eshetik. Leginkább az olyan fiatal tanító esetében történhetik az meg, aki pajtásodik a leventékkel, akikkel együtt mulatgoktan és akikkel együtt meg nem engedett dolgokat művel. Ismertem ugyan egy ilyen kollegát, tehát nem a levegőből beszélek, de hála Istennek, csak egyet s ilyen tanítót tekintélyt rontó tanító talán nincs is több, legalább is kívánom, hogy ne akadjon több.

br-t

Tanítóhősök emlékének megőrkítése.

A világháború hősi hűdelmeiből a magyar tanítószág derekasan kivette a részét. A hadállások első vonalaiban mindenütt ott láttuk a magyar tanítót. Természetes, hogy a vérdőzolatok között is nagy számmal van magyar tanító, akiknek jellelen sirján talán csak mezei virág nyúlik s emléküket egy-egy család síró fájdalma óri.

A háború után akció indult a hősök emlékének megőrzésére. A községek egymásután emelték emlékműveiket, hogy a felbúkedő utókor állandón ott lássa, érezze, magába szívja az elődök példáját. A tanítólétek is emléket állítottak hősi halál halt hőseik emlékére, hogy az ő példájukat követve nevelőmunkájuk keretében. Egyes elemi iskolák mármájnyitáblával jelölték meg hősi halalt halt tanítójuk emléket.

Országos Tanügyi Kiállítás.

Értesítés és felhívás hazánk valamennyi elemi népiskolájához.

A III. Egyletemes Tanügyi Kongresszussal kapcsolatosan folyó évi július hó első napjában Országos Tanügyi Kiállítás lesz Budapestben. A kiállításban részt vehet bármely elemi népiscola, azért a III. Egyletemes Tanügyi Kongresszus elnöki tanácsa és a kiállítás rendező bizottsága felhívja az elemi iskolák igazgatósgát és tanfésztületét, hogy a kiállításban vegyenek részt és érteshes közreműködésükkel annak sikerét biztosítsák.

A kiállítás célja világot, áttekinthető képet nyújtani a hazai elemi népoktatás módszere nevelő és oktató munkájáról, különösen tekintettel az 1925. évi új telerve. Egyben mintát kíván nyújtani az ország tanítósgának az egyöntetű munkálkodás céljából.

A kiállítás anyaga felöl minden népiscola tartományt. Szemléltetni kívánjuk egyrészt a népiscola tanítási anyagát és a tanítás eredményét. Ezek szemléltetésére szolgálnak az egyes iskolák helyi tanmenetét, továbbá írásbeli dolgozatok, rajzok, kézmunkák, iskolai kiadások tervezetét, iskolai ünnepek műsorait, fénnyépfelvételeket, szoval az iskola belső életéből minden mozzanatt, ami irásban, rajzban vagy képpben megőrzhető.

A kiállítás egyik legfontosabb feladata azonban az lesz, hogy a népiscola módszere munkáját szemléltesse. Euegéből a rendező bizottság hért a kiállító iskolákat és tanfésztületeket, hogy válasszanak ki minden tartományból osztályonként 2-3 módszerees egyéget (1-1 tanítási óra anyagát) és azt törekejenek szemléltethetővé tenni, hogy azonban épül fel módszerezen egy-egy tanítási óra, hogyan vesz részt a munkában a tanító és tanuló?

A pécsi püspöki tanítóképzőintézet is megóhajja örökíteni hősi halalt halt nővendéki emléket. Emléket akar állítani mindazon tanítóknak, akik a hőseslegetjesítés parancsát szívuik vérel, életük árval pécsettélék meg. Örök figyelemzéstől alkar állítani a felbúkedő tanítónemgenerációnak, mely azt mondja: a magyar tanító mindenkor és minden körülmények között teljesíti hősesleget.

Ezért alulrott azon hűdellemmel, fordul a pécsi püspöki tanítóképzőintézet volt nővendéki dékeit, hogy aki az intézet nővendéki hősi halalt halaltokról tud, azoknak nevet, szesleg a hősi halalt helyét és idejét, valamint annak körülmezejét, vagy a hozzártózkodók címét vele közölje, vagy a hozzártózkodók címét vele közölje sziveskedjék. (Pécs, Papnövelde-u. 2. Tanítóképzőintézet.)

Számpl Pál.

*

Ehhez szükségesek a tanítási óra tervezete, a tanító és tanuló magyarzó rajza, írásbeli dolgozatok, esetleg kézmunkák. Megjelölendő az órán használt szemléltető eszközök is.

A rendező bizottság a kiállítás elemi népiscola csoportjának rendezésére Jovicza I. Sándor szón. elemi iskolai igazgatót kérte fel. (Budapest, VIII. Bekerődt-u. 16. a.)

Akik a kiállításban részt akarnak venni, forduljanak Jovicza I. Sándor igazgatóhoz, aki az érdeklődőnek részletes tájékoztatást küld. A jelentkezésnél azt is jelezni kell, hogy mifele anyaggal óhajt a kiállításban részt venni.

A kiállításra szánt anyagot külön felszólításra folyó évi május hó 15-ig kell a fent megadott címre beküldeni. A kiállítás végleges anyagát a rendező bizottság dolgozza ki.

Az anyagok oda és visszaszállításának költségeit az iskolák fedezték, azért a kiállítás kiöltői csoportjalementestellek hall feladói a visszajuttatás pedig a szállítási költségek utánafelezése mellett történik, kiad a kiállítás rendező bizottsága ezeket a kiadásokat fedezni nem bírja.

Budapestben, 1928. március hó.

Hazafias és hűbartási időelőzetel:

Dr. Néggyesy László s. k.
egyletemes tanügyi
ó III. Egyletemes Tanügyi Kongresszus
előnöke.

Dr. Erdő Kálmán s. k.
realiskolai igazgató,
az Országos Tanügyi Kiállítás
rendező bizottságának előnöke.

Dr. Haury István s. k.
realiskolai tanár,
az Országos Tanügyi Kiállítás
rendező bizotts. főtitkára.

Albrecht István s. k.
elemi iskolai igazgató,
az Országos Tanügyi Kiállítás
rendező bizotts. titkára.

Püspöki rendeletek.

951/1928. i. sz. — **Családvédelmi kongresszus.** A Magyar Kath. Négyezretelek Orsz. Szövetsége által f. évi május 17-ikén és 18-ikán tartandó családvédelmi kongresszusra azaz hivatalos felhívással a fohászatoknál a tartozó rk. tanárnökök és tanítónökök, hogy ezen minél számosabban vegyenek részt. A Szövetség a magyar kath. nők ez évi seregszemléjét arra akarja felhasználni, hogy azt a kérdést, melynek megoldása a jövő nemzedék erkölcsi fejlődése szempontjából igazán nemzeti fontosságúnak mondható, minden oldalról megvilágítsa. Mindazon tanárnők és tanítónők részére, akik a Budapesten tartandó kongresszusra részt ohajlanak venni f. évi május 17. és 18-ikára szabadságot engedélyeznek. Részletes felvilágosítással szolgál fennvezetett Szövetség, Budapest, IV. Ferenciek tere 7. sz.

835/1928. i. sz. — **III. Egyetemes Tanügyi Kongresszusra való részvétel.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi min. tanúszer 1928. évi 16.270. V. sz. körrendelete alapján (megjelent a Hivatalos Közlöny é. é. márc. 15. számában) felhívom a fohá-

ságom alá tartozó összes tanárokat, tanítókat, tanítónöket és óvodnőket, hogy a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszusra minél nagyobb számban vegyenek részt s ekként r. kath. oktatásügyiünk képviselőtételben s annak érdekében itt is helytálljanak.

1124/1928. sz. — **Táncmulatságok védnökségét egyházi személyek nem vállalhatják.** A magyar püspöki karnak határozatából kifolyólag jelen soraimmal megtiltom a fiszlelendő papságomnak, hogy bálók és táncmulatságok védnöki tisztét elfogadják és vállalják. E tilalom fennáll akkor is, ha a szóban levő mulatságok valamely jótékony cél érdekében tartatnának. A rendezéseiket erről tapintatosan értesítsék. Ha pedig a rendezőség vednöki az ilyen mulatságok meghívón megkérdezésük nélkül a védnökök sorában leköszön, utólag is tiltakozzanak e rendelet alapján az ilyen eljárás ellen.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

Ad 92/1928. i. sz. — **Magyarország néprajzi és népisirásági érkepe.** Meggyes-püspök Úr O Mellsőára 92/1928. i. sz. rendeletével (megjelent a Katolikus Iskola 1928. évi febr. 1. számában) kötelezte az iskolavezetőket, hogy a Társadalmi Egyesületek Szövetsége által meghirdetett térképeket átvegyék és a rendelkezésre bocsátott postal befizetést felhasználásával a térképek árát küldjék rendeltetési helyére. Nevezett Szövetség most arról értesített, hogy a követelt iskolák:

Szentoroszarend Dombóvár 8. polgári fiúiskola Pécsvárad 2. polgári leányiskola Bölcse 3. Somogybányatelep 2. Szentlőrinc 2. Siktós 4. Babarc 2. Majs 2. Pécsvárad 2. Bonyhád 4. Dunajai 3. Hurd 2. Szekes 4. Pincehely 3. Bölcse 2. Dunaföldvár-belváros 15. Dunaföldvár-külváros 5. Höggyész 6. Mucs 3. Nagyrápád 4. Garé, Gyúró, Köhény, Nemeti, Szalonta, Pellérd, Siklósbodony, Bakonya, Hegyfa, Hissaszonyja, Ozdalu, Magyarasszintón, Velény, Szabadkánykál, Hássád, Herkány, Illocska, Bezedek, Sárók, Pécs, Kishágyárd, Liptód, Mohácssziget-Sárhát, Sátorhely, Püspökpuszta, Rácgyörsény, Püspökmárok, Rézmessze, Szécsény, Lotárd, Hidasbúrd, Belvárd, Bácsa, Ráctóts, Hatonfa, Óbánya, Hőkezd, Ékál, Nagyhajmás, Hársás, Homló, Szopok, Maza, Husztói, Felsőimindszent, Kisheszterce, Gódré, Hetevely, Okoróvölgy, Szentantón, Liget, Mánfa, Felsőgyéngy, Pálé, Varga, Vázanok, Gékőstócs, Taros, Höggyész, Drávaékesztur, Drávaasztára, Seluce, Csécsény, Hópád, Almásheszterur, Ritticspuszta, Palatinca, Ofalu, Szálka, Nagyhonda, Mészlony, Felsőleperd, Ódalmán, Hurd, Kisbék, Noszary, Várogy, Újlajtor, Magyarbékés-belváros, Újdomogyes, Tengőd, Kálleged, Udvari, Gyántpuszta, Tolmácsné, Regöly, Kishajdász, Hőlesd, Földpuszta, Dees, Oszákpusztá,

Harcza, Jegenyész, Szedres, Várdomb, Bonyhádváros, Nagybábod, Lengyel, Szakadát, Hányga, Csepitspuszta és Hegyhátmárcos rk. iskolavezetőket 1-1 drb. térkép árával még mindig hámálételek vannak.

Felhívom fennvezetett közhírességek iskolavezetőit, illetve iskolaszékhé elnöket, hogy a térképek árát a Társadalmi Egyesületek Szövetségének a 11.000 sz. postaküldemény-pénzért csekkszámlán befizessék és pedig jelen rendelkezésem kézház vételétől számított 3 napon belül, nehogy ellenkező esetben hámtelem legyen a melláskötéssel szemben az igazoló eljárást lefolytatni.

855/1928. — **Tanfelvételség meghosszabbítása körüli eljárás.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi nagymélt. miniszter úr f. évi márc. 21-iki kelettel 18.297/1928. VIII. a. ú. o. szám alatt a követhető köriratú intézle a Főtitst. Egyházmegyei Főhatósághoz:

„Több oldalról érkezett jelentések szerint sok hitfelvételi elemi iskola nem tessz eleget az 1921. évi XXX. l.-c. 2. §-ában előírt követhetőségnek s említt a kir. tanfelügyelő a tanfelvételség meghosszabbításánál a népoktatásügyi érdekeknek megfelelően eljárni nem tudnak. Az egységes eljárás biztosítása és a tapasztalható nehézségek megszüntetése érdekében van szerezésem a Főtitst. Egyházi Főhatóságot fiszlelendő feljelen, melytől azaz a fohászatok alatt működő elemi iskolák iskolaszékhé és tanítói utasítai, hogy a tanfelvételség meghosszabbításánál az idézett l.-c. 2. §-a és a 190.700/1923. sz. rendelet 41. §-a értelmében járjanak el s az előírt javaslatot a jövőben mindenkör a határidőre teljesítsék be a kir. tanfelügyelőkhöz.”

Ez alapon felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaszékhé elnököket és iskolavezetőket, hogy a fentebb jelzett miniszteri rendeletnek saját jól feljagott érdekében pontosan és lelkiismeretesen tegyenek eleget, mert amennyiben e lekintetben panasz érkeznék, a mulatsók ellen hámtelem lennék az eljárás folyamatban tenni.

Tájékoztatlásnál alább egész terjedelmében közlöm az 1921. évi XXX. l.-c. 2. §-ára vonatkozó 130.700/1923. sz. ukm. rendelet 41. és 42. §-át:

A kötelező oktatás meghosszabbítása.

41. §. Ha a törvény rendelkezésének megfelelően hat tanévet át mindennapi oktatásban részesített tanököket a tanítási teremben kitűzött ismereteknek nem sajtította el, kötelező mindennapi oktatásának tartama egy, esetleg két évvel meghosszabbítható.

Valamennyi nyúlános és nyúlánosági joggal felruházott elemi népiskola igazgatója követhető különös figyelemmel kíséri az elemi népiskola hatodik osztályába járó, nemülönben azon tanulókat tanulmányi előmenetelt, akik mindennapi oktatásuk hatodik tanévetől fölött ugyan be, de nem jarnak a hatodik osztályba. A tanulókat tanulmányi előmeneteltük folytatás ellenőrzése elsősorban abból a szempontból történik, vajon a tanuló a tanév befejezését a kitűzött ismereteket el tudja-e sajtítani.

Ugyanez a követhetőség terheli a nyúlános és nyúlánosági joggal felruházott elemi népiskolák hatodik osztályának vezetésevel megbízott osztálytanítókat, valamint azt a tanítót, ahinek a vezetése alatt álló osztályba olyan tanökök járnak, akik a folyó tanévben mindennapi oktatásának hatodik tanévet föltn be.

Ha a hatodik tanévben mindennapi oktatásban részesülő tanuló a kitűzött ismereteket a tanév végéig előreláthatóan nem sajtítja el, a tanító követhet az a tanököket az iskolai oktatásánál feljelen személyek irásban értesíteni.

Ha a tanökök ügyállaton megállapítandó, hogy a tanököket a kitűzött ismeretek nem sajtította el, az igazgató (a tanító, a tanítói testület) a követhető oktatás tartamát meghosszabbítás iránt az iskola helyi hatóságához előterjesztéssel tessz.

Az előterjesztés igyében az iskola helyi hatósága ülésben hozhat s kellően idővel határozattal javaslatot tessz abban a tekintetben, hogy a tanököket követhető oktatásának tartamát meg kell-e hosszabbítani.

A határozat meghozatalánál figyelemmel kell lenni arra, megállapíthatóak mi az öka annak, hogy a tanököket a tanulmányokban elmaradt.

Az iskola helyi hatóságának határozatáról a tanököket iskolatitkosdóért feljelen személyek azaz a figyelemzetéssel kell értesíteni, hogy a határozat ellen a kézbesítéstől számított nyolc napon belül az iskola helyi hatóságánál felszólalhatnak. A felszólalás joga a tanítót (tanítást) is megilleti.

A határozatot és az az ellen esetleg beadott felszólalásokat a kir. tanfelügyelő el kell jertseníti, azt a követhető oktatás tartamának meghosszabbításá kérdésében dönt.

42. §. A követhető oktatás tartamát meg lehet hosszabbítani:

1. ha azt a tanököket gondviselője is kéri, illetőleg nem elemzi;

2. ha a tanököknek tanulmányokban való elmaradását az iskolai mulasztásainak lehet tulajdonítani.

Ha a tanököket betétegek, gyengébb szellemi

képeségei, vagy saját hibájan kívül egyéb okok miatt nem tudta a kitűzött ismeretek elsajátítani, a követhető oktatás tartamának meghosszabbításánál az megilleté el kell, hogy a meghosszabbítás a tanököknek vagy gondviselőjére (csak meghátszó) nem jelent-e súlyos megerleést.

Ha azt, hogy a tanököket a kitűzött ismeretek nem sajtította el, az iskola hosszabb saunetelésnek, a tanító betétegségének, vagy mulasztásának lehet tulajdonítani, a követhető oktatás tartamát meg lehet hosszabbítani, hacsak azt a tanököket gondviselője nem kéri.

A követhető oktatás meghosszabbításának tartama.

A követhető oktatás tartamának meghosszabbítása egy tanévre szöl. Ennek befejezése után a tanököket követhető oktatásának tartama a fent körülírt eljárásnál továbbit egy tanévre újból meghosszabbítható. A követhető oktatás tartamát két tanévre hosszabbító meghosszabbítást nem lehet.

A követhető oktatás tartamának meghosszabbítása a tanökökhez (ismétlő)joltatás követhetőségét nem érteti s a tanököknek a követhető oktatás meghosszabbítása folytán kell, illetőleg nyolc tanévre tartó mindennapi oktatás után a három tanévre tartó továbbképző (ismétlő)joltatásban is ügyig részt kell venni.

Határidő emlékeztető.

Nyugdíjaztatás iránti folyamodványok az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal után bejerteszendők. — **A tanökök iskolában levő gyermekek számbavételét és az összegyűjtött bejelentések feldolgozását** május 15-ig a tanítók elögezéni követheték. (130.700/1923. ukm. rend. 7. §.) — **A törzskönyvezetett tanító** a szept. 1-től aug. 31-ig születelt, életben levő gyermekek kimutatását az anyakönyvezetéstől bekéri. (130.700/1923. sz. ukm. rend. 9. §.) — **Magán-átalók** gondozói az iskola igazgatószékénél a helyi hatóság utján figyelemzetendők, hogy a magánvizsgák a tanév végén mely napon tartatnak meg. (130.700/1923. sz. ukm. rend. 53. §.) — **Madarak és fák napja** megtartandó s lefolyásáról az évi iskolai jelentésben meg kell emlékezni. — **Juliusi fizetési jegyek** a kir. tanfelügyelőszékhez láttamozás végett beküldendő. — **Békenap** tartandó, május 18-ikán. **Eszáró vizsgálatok ideje** a 721/1927. sz. ehm. főtán. rend. (megjelent a Kath. Iskt. 1927 évi 4. számában) a kerületi tanfelügyelői határoltnak bejelentendő.

Meghívó a Szigetvári r. k. Esperesi Kér. Tanítói Körének 1928. május hó 24-én *Lakócsán* tartandó rendezetavaszi gyűlésére.

— Táragsorozat: 1/4-10 óraok, szentmise. — 1. 10 óraok gyakorlati tanítás a földrajzból — tartja: Main József csebényi tanító. — 2. Lassányi János vil. elnök megnyitó beszéde. 3. A mult ültégyzetkönyvének hitelesítése. — 4. Tagdíjbefizetés. — 5. „A mult modern növevelés ferdesége!"; írta és felolvassa: Söletörms Teréz felsőszentmártoni tanítónő. — 6. „Fegyelmezési eszközaim iskolában"; írta és felolvassa: Horényi Károly dránakeresztúri tanító. — 7. Elnöki előterjesztések s ezzel kapcsolatban a katk. iskolák anyagi ügyeinek rendezéséről eszmecsere. — 8. Indítványok. — 9. Dr. Kápolnai Zsigmond ker. tanf. egyh. elnök záróbeszéde. — Délben közös ebéd az *Oppermann* vendéglőben. — Szigetvárról Lakócsára és viszont autóbussz közlekedés. Tótújfalú, 1928. IV-12. *Lassányi János* vil. elnök.

40 éves találkozó. Felhíerem osztálytársaimat, kik 1888-ban velem végezték a pécsi rk. tanítóképzőt, sziveskedjenek jelenlegi elnökkel velem tudatni a 40 éves találkozóink céljából. Huber Ferenc igazgatótanító Kapossvár.

Levente mükedvelői előadás Bonyhádon. A bonyhádi levente egyesület jól sikerült táncal egybekötött mükedvelői előadást rendezett szombath. Szinre került Bartók Józsefnek a „Premier” c. egyfelvonásos bohózatát és Gaston Bellinek „A két igazgató” c. 2 felvonásos vígjátékát. Műsoron kívül szökméket Havas István „A négy szobor” c. költeménye szerepelt, amelyet *Diusztuss* Imréné adott elő oly művészi előadással, hogy a közönség percekig ünnepelte a kitünő szavalót. Az előadást tánc követte, amely füszerelve volt értékes tombolával és leányszépségversennyel, amelynek első díját Hufnagel Imes nyerte nagy többséggel. Az erkölcsileg és anyagilag fényesen sikerült estélynek értelmi szerzője és főrendezője *Diusztuss* Imre tanító volt, a levente futballszaki kitünő trénerre, aki hozzáértő ráterméssel és alapos munkájával igazolta, mire képes a szorgalmas és kitartó munka.

Családi és újszereplők elkészültek. Kaptható a Haladás-nyomdában, olcsó és pontos kiszolgálás.

Az értényi esperesi kör április 17-én tartotta meg tavaszi gyűlését Felsőírepen. *Dr. Gere* Gábor egyházi elnök megnyitóján a *gyermeklélektan* alapvető kérdéseiről adott elő s nagy szakavatottsággal tájékoztatta a tanítóságot e tárgyban. *Vidákovics* József bedegi tanító a *szülői értekezletről* tartott felolvasást gyakorlati szemlemben. *Straub* János magyarkezeli ig. tanító új ösvényit mutatott a *hangjeggy utáni énektanítás* nehezen járható útján. *Brunner* András párti ig. tanító vitatételrel vezette be az új *tantervről* és *tanhőnyvekről* szerzett *lapaszlatokról*. A kör tanítósága nagy haladást lát e téren s nem osztja azon — sokszor éles — kritikákat, melyek e tekintetben elhangzóttak tanügyi lapokban. Ezután a mult évről elmaradt füstiztatást ejtette meg, melynek eredményeképp megválasztatták: *Brunner* András párti elnökhé, *Straub* János alelnökhé, *Pinér* István értényi ig. k. tanító jegyző és *Mikóiné* Pinér Teréz értényi tanítónő pénztárossá. Az ülés az ujra megválasztott világi elnök záróbeszédével ért véget s kedélyes körhöz követte.

Pünkösd olcsó hét! Haladás-nyomda a pünkösd ünnepek előtt 4 pengő rendelésnél is teljesen ingyen ad 1 drb. kiadásában megjelent szépirodalmi művet.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége a multban szívesen volt segítségére a testvéregyesületeknek mükedvelői előadások és műsoros estélyek rendezésében. Tanácsot adott színdarabok megválasztása tárgyában, megszervezte és közvetítette a darabok előadási jogát, hozzávitelt jelmegyeket stb. A mükedvelői előadások száma a Manz, iskolák, Levente egyesületek, Faluszövetség, legényegyesületek, nőgyűletek, iparos körök stb. rendezésében hatalmas arányokban megnövekedett. (Az 1926-27 évben 7300 előadás volt.) Ezért a Manz. elhatározta, hogy egy külön szervezet létesít budapesti központjában a mükedvelői mozgalom segítésére és irányítására, hogy a nemzeti kulura és füstia izlés fejlesztésében még hathatósabban működjen közre. E szervezést létesítés szükségessé tette az a körülmény is, hogy a kultuszminisztérium a Manz.-t bízta meg a mükedvelői előadásokra alkalmas darabok kiadásával és jegyzékbe foglalásával. Erre a célra bíráli bizottság alakult a Manz. tagjaiból, írókból a szín-

szek egyesületének és kultuszminisztériumnak képviselőiből. E bizottság bírálat alá fogja venni az eddig megjelent színműveket, jelmegyeket, kabarédarabokat stb. és kiadássalja a mükedvelői előadásokra alkalmasokat. Ezek jegyzéke időnkint meg fog jenni a szövetség lapjában a Magyar Asszonyban, 1928 őszére pedig könyv alakban.

Ezután is szeretettel hívjuk fel az egyesületeket és mindazokat, akik a mükedvelői és ifjúsági előadásokat az iskolán kívül nevelés ma már nem mellőzhető eszközeinek tartják, hogy forduljanak utmutatásért a Manz központ mükedvelői bizottságához, mely díjtalanul végzi a testvéregyesületek segítését. Csak erkölcsi támogatást kér, anyagi ellenszolgáltatás nélkül. E célból a közelkező kérdésekre kér választ azoktól, akik előadások rendezésében részt vettek és vesznek:

1. Melyek azok a színdarabok, költemények stb. melyek az 1927—1928 évben programon voltak?
2. Melyek érték el a legnagyobb sikert? 3. Hány előadás van évente?
4. Hogyan szerették be a jelmegyeket?
5. Volt-e eléggé gyakorlati rendező?
6. Milyen körülmények okozták a legnagyobb nehézséget? 7. Hik voltak a szereplők (felölt, ifju, iparos, földműves stb.)
8. Milyen költséget igényelt az előadások lebonyolítása? 9. Milyen javaslatok vannak a mükedvelői közp. bizottság számára. Azokat a szerzőket, akiknek darabjai mükedvelői és ifjúsági előadások szerepeltek, kérjük, küldjék be azokat a bíráli bizottságnak (Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége mükedvelői bizottsága Budapest, VII., Rózsa-utca 23.) A Manz. és a bíráli-bizottság döntése után értesíti a szerzőt és a megfelelő darabok kiadását előkészíti. Kérjük az egyesületeket és rendezőket, hogy rendezett és rendezendő ünnepeiket mikor a fenti címre meghívulni sziveskedjenek.

Névjegyek, borítékok, meghívók, egyesületi nyomtatványok készítését a legolcsóbban elvégzi a Haladás-nyomda, Pécs, Király- és Mór-utca sarak.

Írógépek legolcsóbban Neidhart J. írógépszaküzletében (Pécs, Városház-u. 2. sz.) szereshetők be. Már 30 pengőtől megvesheto írógépek állanak rendelkezésre 6250 pengőig. Régi írógépek becselése igen előnyös feltételek mellett. A pappás és tanítóság a legmesszebbmenő részletfizetési kedvezményben részesül.

Főpénztáros közlései

Nyugdíjazás. Rk. isk. Szekszárd, Tékes, Fadd, dr. Kápolnai Zs. Lakócsa, Vadas Gy. H.-maróc, Nagy I. Várdomb, Pleb. hiv. Nagyköny, Lengyel, Németh Pál Garó 6—6, Schádt Gy. Mész 52, v. Mezey L. Regoly 16, Tircsi P. K.-szénája 24, Haug N. B.-sz.-györgy 9, Horácsék E. Görényi 9, Kirschner J. N.-nyárad 150, Liebelt F. Rácapetra, Pleb. Hiv. Nak, Lapáncsa 9—9, dr. Bence László Kácsontanya 9, Keller B.-Gerde 4, Pleb. Hiv. Bogdása 15, Gábor Gy. Meckszabolcs 12, Rk. isk. Tarros, Himesháza, Dunaszekes, Bános, Páka, Külsőárpuszta, Szébeny, Pusztakislafu, Lovászhény, Boda, Áta, Gyánt, Ritespuszta, Egyházbér, Monyoród, Pécsvárad, Földespuszta, Kisdorog, Tabód, Kaposszekes, Barátur, Sásd, Vámpusztá, Berkesd, Odaldmánd, Vajszló, Cikó, Korpád, Szakocs, Mészla, Németszől, Sumony, Szentlászló, Kisújványa, P.-sz.-lászló, Apar, M.-szabolcs, M.-egregy, Szalánta, D.-berény, Császa, Szakály, Godisa, Málom, Martinca, Mészlony, Csoboka, F.-nyék, Hant, Áta-varasd, Lánköcs, Öcsény, Sütvény, Belmajor, Szökéd, F.-reg, Pincehely, Feked, A.-egreszeg, P.-bogád, Szakadát, K.-székely, Mánfa, Szt.-diens, Udvar, N.-nyárad, Závod, Kiszvegy, Murga, Bedeg, Szászvár, Szajk, A.-mocsolád, Grabóc, Véménd, Ozora, K.-szöllös, Bár, Györe, K.-tötös, Szedres, R.-mecke, R.-göröcsény, Somberék, Keszű, Kökény, Ófalu, B.-aszonya, Bánfa, M.-keszi, Bel-és Külfüregd, M.-sarlós, N.-szokoly, Martonfa, H.-hetény, Kánya, Sz.-sz. király, Peretked, Tevel, Mut, P.-arányos, Hírd, N.-vejke, Újmajor, N.-árpád, Hg.-sz.-márton, Szür, N.-márok, Virágos, Kaksad, Belác, S.-tornyó, Pócsa, V.-kövesd, Cs.-doboka, Versend, Velény, Majsa-p, Majs, Borjád, Tengőd, Bakonya, Hetvehely, Kurd, Tolna, A.-sz.-márton, N.-budmér, K.-szénája, H.-hertelend, Híd, Cs.-tötös, N.-tormás, Szentegát, Zomba, M.-rákos, Gyód, Kárász, Pellérd, Szemely, Pellérd, Högység, Szederkény, Orfi, Vékény, P.-udvard, F.-leperd, Mára, Récsereg, Pleb. Hiv. Iba, Ruszicska J. Mész, v. Simon S. Szekszárd, Magyar R. Kocsolya, Galambos K. Kurd, Jahn J. Véménd, Irg.-névrek Bonyhárd, dr. Kovács P. Himesháza, Isestölget L. Olasz, Fent Gy. M.-szék, dr. Perényi Pál Németmárok, Alibauer J. Iba, dr. Horvát L. Pellérd 3—3, Rk. isk. Dunaföldvár 21 pengő.

—

Szerkesztői úzenet.

K. L. Berze Nagy Ilona kitünő színárjátékat bátran megrendezheti. Rendezze is meg. Ha bárkinél bármilyen agyly merülne föl, vajjon lehet-e, szabad-e, okos-e, szalassa el ezeket az agylyokat, sem közölgem sem közigazgatási, sem pedagógiai komoly nehézségek nem támasztak ellene. Ellenkezőleg mind a három szempont kivánatos teszi, hogy népünkre neveljünk hasunk. Sajnálatos dolog, hogy még a hozzánk tartozóknak is kevés a céltudatosok, tulok a bizonytalan agylyokodás. Ezzel pedig nem lehet nemzetet nevelni és népképi helyes irányban öntudatosítani tenni.

Rádiólaboratorium!

MAGYAR. KIR. LŐPORÁRUDA

SZALAY ÉS RICHTER

EZELŐTT:

SZALAY JAKAB

FEGYVER-, LŐSZER-, SPORT-, VADÁSZATI, MECHANIKAI CIKKEK
NAGY RAKTÁRA

PUSKAMŰVESMŰHELY

PÉCS

HIRÁLU-UTCA 21. SZ.
MŰR-UTCA SAROK
TELEFON 5-41.Rádiókészülékek és alkalmasság, kerék-
párok, fegyver, lőszer, vadászati
cikkek nagy raktáraFutball, tenisz, vívó, torna, atletika,
gerjesztés, lenente és vadászati
felszerelések

Részlelt fizetésre, megkönnyített fizetési feltételek mellett is!

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPKÖZTÁRSÁGI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCEGYHÁZMEGYEI TANHTÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanszékvezető.

Kiadótulajdonos: a „Pécegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elsőjén.
Előfizetési díj 1928. évre 3 pengő.SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklamációk is küldendők.
Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postakörnyezetintézményi befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1928. június 1.

XVII. évfolyam, 6. szám.

MEGHÍVÓ

a Pécegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület
1928. évi június hó 20-ikán Dombóváról tartandóXVIII. RENDES
ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE

1. Reggel 10 ó. szentmise a plébánia-templomban.
2. 1/11 órákor közgyűlés a Szent Orsolyarend-zárda dísztermében.
3. 1/2 1 órától kezdve a kiállítás megtekintése a Szent Orsolyarend-zárda emeleti helyiségében.
4. 1 órákor közeledik a Korona Szálló nagytermében.
5. D. u. 2 órákor az „Ipar” mozgószínházban, kizárólag az egyesület tagjai részére 1 pengő helyiarakkal mozi előadás. (Örültségzet [Dreyfus] 10 felv. és Chaplin vígjáték 6 felv.)
6. Előadás után Dombóvár nevezettségének természetesen megtekintése.

A közgyűlés tárgysorozata:

- a) Elnöki megnyitó.
- b) A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése vonatkozó jelentés.
- c) A gyermek természetfelfrötltsége. Előadó: Dr. Gálos László, pécsi papnevelőint. prefektus.
- d) Titkári jelentés, s ezzel kapcsolatban a f. évi május 22-ikén megtartott választmányi ülés határozatainak jóváhagyása.
- e) Főpénztáros és számvizsgáló-bizottság jelentése, a felmentvény megadása, az 1928. évi költségvetés jóváhagyása.
- f) Iskolán kívüli népművelésről. Előadó: Erős József, világi elnök.
- g) Indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal a világi elnöknel beadattak.
- h) Elnöki zárás.

Pécs, 1928. június 1.

Homocsey István, sk.
egyházi elnök.Erős József, sk.
világi elnök.

A mi piñenésünk.

Tíz hónapi fáradságos munka után júniusban be-
zárulnak az iskola kaput és mi piñenésünk. Sokan
szemlénre vetik, hogy az élet egész vonalán senkinek
sem jut olyan hosszú szabadság, mint nekünk tanít-
óknak. Összehasonlítjuk a tanító munkásságát mások
elfoglaltságával és megállapítjuk, hogy ez sok esetben
épen olyan fárasztó, idegölő, mint a miénk.

Nem vitatkozunk ezekkel. Csak egy szempont-
arokor rámutatunk, amely a mi piñenésünket mások-
tól megkülönbözteti és hosszabb szabadságunknak
nagy jelentőségét ad. A múlt nyáron Zell am Seen egy
bajor tanítóval ismerkedtem meg. Az mondotta nekem:
Tíz hónapon át én tanítottam, neveltem, alakítottam
az életet; most én tanok, engem alakít az élet.

Mi nagyon is rászorulunk a piñenésre. Tíz hónap
alatt az életem, nyugtalan gyereksereg alaposan ki-
szedi idegrendszerünket. Előnkességünk is lankad és a
tananyag unalmasá válik. Munkászatnre, körülmény-
változásra van szükségünk, hogy testünk megerősöd-
jék, lelkünk, kedélyünk felrűssüljön.

Nekünk azonban a hosszú nyári szünidő más szem-
pontból is fontos és értékes. Mondhatnám: nélkülöz-
hetetlen. Mi nemcsak tanítottunk, hanem nevelünk is.
Irányítottuk az általános fogynatokat, megkelteltük az
intuitumot nekik, szoktattuk őket. Alakítottuk, szennettük
a jövőt, az életet.

Az élet pedig állandó mozgás, változás. Sokszor
lassu tempóban történik ez, a huszadik században
azonban rohamlépésben megy ez végbe. A fiataljusz
új helyzetekbe kerül, szokatlan nehézségekbe ütközik.
Más felelős az élet, mint miénk felatáságunkban.
Az élet útmutatóra, vezére szorul, aki ezeken az új
utakon eligazítja.

Nekünk tehát alaposan ismernünk kell az életet,
annak megváltozott viszonyait, körülményeit, hogy
hozzájuk szabassuk nevelő munkánkat. Törékszünk is
erre egész éven át, de nagy elfoglaltságunk, a sok
gond akadályoz: hogy nyugtalan és behatón figyeljük
az életet. Ez a nyári szünidő feladata. Ilyenkor többet
utazunk, sokat látunk, gyakran találkozunk kollégáink-
kal zavarólaganabul gondolkodunk.

Akit — fontos hivatásának tudatában — ez a szem-
pont irányít a nagy szünidő napjaiban, az szeptemberben
nemcsak kipihent testtel, lelkes munkaközelvel tér vissza
az élet feladatokhoz, hanem sok tapasztalattal, gazdag szem-
lelt kincsrel vissz, magával az iskolába. Az igazi Mosele
lessz tanítványainak a mai zavaros viszonyok között is.
Biztos kézzel mutatja azokat az utakat, amelyek a
felatáság boldogulóságát, a magyar felatáságunk,
megerősödésének ígért földjére vezetnek.

Dr. Gabriel Pál.

A közeledik részesülett díja 2 P 00 J. (Ragu leves, előétel, and-
nyaga, borjú és sertés sült, haltelefőzet, diós és túróes rétes,
lenyeg). A közeledik való részesülett, valamint az esetleges
éjjei közleltés felatáság megjelölésére a 45.612. sz. postakörnyezet-
intézményi befizető-lapon küldendők be.

Választmányi ülésünk.

Folyó évi május 22-én megtartott választmányi ülésen a tagok csaknem teljes számban jelentek meg. A megjelentek száma 32 volt.

Homocsy István ehm. főtanfelügyelő egyház elnök megnuttolt beszédében hegyeletes szavakkal emlékezett meg *Csernoch* János bíboros hercegrepmási *Báter* János tanítóképző-intézetét címzetes igazgató az egyesület megalakulása óta volt titkár és *Egri* Béla székszárdi ig. tanító elhunytáról. Előbbiek emlékeit a választmány jegyzőkönyvleg örökítette meg.

Szeretettel üdvözölte *Dr. Serédi* Jusztintát a tudós s ázatos szerzetest, kit Ó szentsége hercegrepmási nevezett ki.

A továbbiak során bejelentette, hogy a Magyar Cserkészszövetség az egyesület által a pécsi püspöki tanítóképző cserkészcsapatának adott 200 pengőért köszönetét fejezte ki. A kisebbségi nyelvű népiskolák részére a részletes örearterek kiadatták és azok tartandók be. Meggyes-püspök úr Örmelósága és a miniszterium által jóváhagyott alapszabály megérkezett s kinyomtatva az egyesület minden tagjának el lett küldve. Az egyházmegyei írkák 1,250,000 darabjából 44,000 drb. foggyott el, s így az írkák eladásából a jutalek még nem foljt be.

Az egyetem tanügyi kongresszusa a Kath. iskola 1927 évi évfolyamát kiálltás céljára bekérte. Diszes hűtésben hűdült meg aján-dékképen. Végül örömenek adott kifejezést a her. tanfelügyelőnek a megszámolt megjelenéséről, mely biztosította az egyházmege régi tradíciójának a pápaság és a tanításág együttműködésének. Hűlónás örömmel üdvözölte *Hiss* Lajos székszárdi her. tanfelügyelőt opátja történt kinevezése alkalmából.

Tudomásul vette a választmány *Magyar* Sándor egyesületi főpénztáros jelentését. A számvizsgáló bizottság jelentése alapján az 1927. évre a felmentvény megadását hozta javaslatba a közgyűlésnek.

Homocsy István ehm. főtanfelügyelő előterjesztésére az ülés a pécsi püspöki tanítóképző kérelmére cserkészcsapata táborozására 200 P segély megadását javasolja a közgyűlésnek. Ezzel kapcsolatosan elfogadta az 1918. évi költségvetés tervezetét, melyet jóváhagyásra a közgyűlés elé terjeszt.

Ezek után az elnök¹ *Erős* József világi elnök vette át, aki őszinte szeretettel üdvözölte *Homocsy* István ehm. főtanfelügyelőt ehm. egyház elnököt prépost-hananokba történt kinevezése alkalmából.

Petrovics Károly titkár jelentését az egyesület 1927. évi működéséről a választmány tudomásul vette.

Magyar Sándor tanfelügyelő bejelentette, hogy általános óhajra terembe vették jobb

minőségű írkák s rajszfuzetek kiadását is. Hogy az írkák kiadásával helyes után járunk biznysága az is, hogy már három egyházmege követte példánkat. A választmány az ujabban kiadandó írkák felülbíralására *Magyar* Sándor tanfelügyelő előterjesztésére: *Erős* József egyesületi elnököt, *Brunner* András, *Schmidt* Diktör, *Zábori* Alajos, *Csikli Székely* Dénes, *Kamerer* János ig. tanítókat s *Petrovics* Károly titkárát küldte ki.

Bodonji Nándor úr ig. tanító bírálóbizottsági tag a bírálóbizottság meghívásából bejelent, hogy *Homocsy* István ehm. főtanfelügyelő s az egyesület által kitűzött összesen négy pályatételre tíz pályamunka érkezett be s ezek mindegyike jutalomra méltónak találtatott.

Homocsy István ehm. főtanfelügyelő egyház elnök pályatételére:

„Szolgálja-e a napszáj a nevelésügyet? Mik a tennivalók a tanításág részéről?”

Három pályamunka érkezett be.

Az 1-ső díjat (50 P) *Gasz* József

a 2-ik „ (40 P) *Szempl* Pál

a 3-ik „ (30 P) *Bodó* László

részére javasolja kiadni.

Az egyesület által kitűzött pályatételek közül:

„Foglalkoztathatja-e a tanító a tanulót a maga háztartásában és az iskola körül a gazdasági és háztartási ismeretekkel kapcsolatban?” — pályatételre három értekezés² hűlték be.

Az 1-ső díjra (60 P) *Badó* Pál

a 2-ik „ (40 P) *Gasz* József

a 3-ik „ (30 P) *Treer* Ilona

értekezését ajánlja.

„Van-e a házi feladatoknak pedagógiai értéke a népiskolában?” című pályatételre beérkezett három pályamű közül

az 1-ső díjra (60 P) *Gasz* József

a 2-ik „ (40 P) *Hóhary* Gizella

a 3-ik „ (30 P) *Treer* Ilona

pályamunkáját tarlja érdemesnek.

„Az iskolai kirándulások a nemzetnevelés szolgálatában?” pályatételnek

1-ső díjat (60 P) *Szempl* Pál

pályaművének javasolja kiadni.

A választmány a bizottság előterjesztésének megfelelően határozott.

Somssich Sándor lemondásával megiresedett bírálóbizottsági tagságára *Dr. Gabriel* Pál tanítóképző-intézet tanárt választotta meg a választmány.

Vitéz Simon Simon Előterjesztésére „Milyen nevelési, gazdasági és törvényhozási

Pályajutásokat kell kérniük, hogy nyugdíjak az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz mielőbb kiadjék be, hogy ekként a nyert díjak kiutalhatók legyenek.

intézkedéseket kellene fogantatosítani az egybe ellen” címen a választmány pályatétel irt ki s a további pályatételek kírásával a bírálóbizottságot bízta meg.

Egyház elnök tudatta a választmánnyal, hogy a tanügyi bíráló bizottság észrevételeit felküldte a Kath. Tanügyi Tanácsnak. A választmány köszönetet mond a bizottság

tagjainak s egyben felkért őket, hogy további észrevételeiket is küldjék be.

Az idei évben Dombóváron megtartandó közgyűlés napját június 20-án határozták meg tartani s előkészítésére az elnökséget kérte fel a választmány.

Az ülés a világi elnök zárószavával fejeződött be.

A dekadens irodalom és az ifjuság.

Kétségtelen, hogy az ember érzés és gondolatvilágára olvasmányainak tárgya, szelleme formálásán és közvetlen hatását gyakorol. A lélek formálásánál, tehát a könyv, építő és romboló munkára egyaránt alkalmas. Épít, ha szelleme egyezik az emberiség örök eszményével, rombol, ha céljaiban a tisztult világlélelőg ellenségesé szegődik, ha erymeszt a szundnyod indulatot, tobzódo szenvedélyek végigjártja. Mert az utóbbi esetben beteg jellemeket termel, nagyobbítja egy rothadt részeit a társadalomnak, szaporítja a botlófákat a magasabb érdekek és célok országjában. Mig az iskola az oktatások során az előtérbejövő érzelmi, akaratl és értelmi momentumok közül csak a célnak megfelelőt fejleszt, ápolja és erősíti, addig a könyv szelleme akadálytalanul, zabolátlanul szalad végig a lélekhurján, s jaj a papírhagyomány jüditumának, ha nem az értelem és érzellem lélekemlék konzonanciját találja magától szemben.

Nemzetek, társadalmi osztályok s az emberiség életére kiható sokszor egymást kérésztől eszmeáramlatok, képtel mérték megatlalásit hangadókat, képtel mérték megatlalásit hangadókat, képtel mérték megatlalásit hangadókat, képtel mérték megatlalásit hangadókat. Az irodalom tag területén, a nemzeti irodalom történetek különböző korszakában, még sem lehet kimutatni két oly szövegben, melyben levő trüncsoporsultak, mint amit „fin de siècle” évtizedet keltettek életre. Az egyik a vallásos, nemzeti és erőkész eszmék fennen hirdető harcosa maradt s felvette a konzervatív jelzőt, a másik erugta maga alól a hagyományos talajt, az örökérményű eszmék gyilkos ellenségesé szegődött s a művészetek korlátatlan szabadságát tette jelszavává. Mivel mind a két irányzatnak kihatásolt szorosan összejórnak a néprevelés roppant kérdésével, nem érdeketlen velük foglalkozni.

A konzervatív irány fogalmilag nem tette a maradását élet megadásá, de megmaradt győhőereiben az örökéleti erkölcsöt és szellemi erők kiapadhatatlan forrásánál, hű maradt a nemzeti tradícióhoz s nem dobta a feladás lomtárába a kétezer év óta lángoló Krisztusi gondolatot. Nem val el a léleknevesítő forrásoktól, a vallásos és nemzeti eszme minden korban más-más értekes tőpot nyújtó erejétől. Nem tarja szemét

dombra való homlunk azt az irodalmi tartalom, amely atól az időtől erősíti a hazas és lészenzeteret, nemzefenfarító, szilárd pilléreit, amikor még a néplekiben minden akarat és cselekvés mozgató rugója a hazas és a mennyország gondolata volt.

A hódító ulán haladó materializmus által szabadossá lett közszellem erőtük pocsolgójából nőtt fel a dekadens szépirodalom.

A züllöttségű francia Baudelaire-t, a romlottság első magasztalóját, harmonizálóját, versneik mossallandagsa miatt először kövvel hajgálták. A megbotránkozás moraja bizonyított volt arra nézve, hogy költeménynek új tránya, célja a közérköles és a jóléts omlados falában, még akadályra talált. De a Voltair-i fölélyóságutsale, a szabados közszellem leendőző szale kőrbacultainak milliárdjaital a közérkölesőt alapjában megámdadta s nagyobb ellenállásra teljesen képtelenné tette. Ebből magyarádható, hogy két-három utóór után s velük együtt is Verlatne, a romlottságnak csabító megszólalótója s meggyalója, már olvasótáborán bússalóga felkínálta végig, amit költészetben az emberi gyengeségneknek csabjában és varázsszálal toborzolt össze. A nagygonolvasott Anatole France, regényneik egyaránt hirdetője a lélek és a test anarchizmusánál. Az élet múlt örömei, a kéj, mámor, illat, csabító szinek világbá járjala olvasóját s bíztaja az élvezetek poharának fenéjét való irtésére, mert szerinte elveszett az az óra, amely tánc, csók, ölelés nélkül mulott el. Lemoitre és Curet drámái a képeleznék nagyban igyekeznék segítségére lenni az által, hogy a színpadon nemcsak megeveletintői a dörésg, a bússág csilandó színeinek, hanem példákhat is szoiágl az erkölcs szulos köteletétől megszabadult élet modern berendezése.

Ezen irodalmi irányzatról méltán mondhatjuk, hogy jobbkéze, szócsove, támogatója lett annak a fizikenkredis száadabbeli szöszében az emberi gyengeségneknek csabjában alapot építeni; költő; az ifjuság felkeltője a szeméremérzvetet, beszeményezt a fehéj ár-tallanságot, lobogtatja a szexuális felszabadulás győzelmil lobogóját. S ez az irányzat céltudatosan választotta elsőnek pusztifása tárgyául a lélek legfőlettebb, legjobban ör-

Tanítógyűlés és kulturnap Apáti-pusztán.

Felédhetlenül tanulságos és kellemes napot szerzett a „Tolnai nr. kath. espereskerület tanítói köre — tagjainak a május hó 10-én Apáti-pusztán megírtott tanítói közgyűlés. Az ünnepi szentmisét a pusztai kis kápolnában 1/2-10 órákor kezdődött, melyen a kör tagjából alakult egyes dalárda énekelt Rochi János tolnai hántortantító, karnagy vezetésével. Közvetlen az istentisztelet után a gyűlés vette kezdetét, ahol Dr. Halmos Andor hr. tanfelügyelő és br. Fiáh Tibor Apáti-pusztai birtokosa is jelen voltak. A lelkes megírtott beszédet Hága Ferenc tolnai igazgató-tanító vlt. elnök, a vendégek melegsé hangozó üdvözlő beszédét Gosztongyi Jenő hr. esperes-plébános, elnök mondotta. A tisztes tórtórhóli szólo mintanítást Rochi János tolnai hántortantító oly kitünő pedagógiai érzékkel és kitáló módussal vezette le, hogy méltán megérdemelte az egész kör egyhangú nagy tetszését. — „Pályaválasztás és tehetség c. értekezésé elsőrangú pedagógus és trói tehetségű áruita el Géczy Ilona Jemva-pusztai tanítónő személyében. — Az indítványok keretében Dr. Halmos Andor hr. tanfelügyelő megköszönte a szép üdvözlést, a tanítóság együttes működését kért és biztosítja, hogy ő mindenkör és mindenkinék ez új korszakalkotó munkájában egyformán támogatja lesz. — Br. Fiáh Tibor reflektálva a szívbész szólo üdvözlésre, mint nem pedagógus ószinte örömet fejezi ki a szép együttműködés és együttműködés és erős reménye támadt, hogy ilyen alapos munka a várt eredmény nélkül el nem tűnhet. A záróbeszédet magasztos szavakba öntve Gosztongyi Jenő esperes plébános tartotta.

A gyűlés befejezése után a mintagazdaság megtekintése következett. Az anyagok elrendezése, iparigazolványokhoz való behatódása, már messziről belterjes gazdálkodásra enged követhetnek. A bonyhádi és borzdesz keverékből álló tehénzsír, a hiáló ménes és nagy gondálattal üölt sertésfenyészés országjáró. (E pavillon épült a gazdaság elsőrangú cementgyárából kiterülő anyagából, a csúf, „Helyes” és „Baba” 19 babájának és más jorsikráló tudéainak. Az egész gazdaság kitünő vezetésével az érdem Pekárdy Géza főintéző illet meg. Sárge kis villánál, a főintéző-lak orgonavirág illattal telt udvarán, hosszú fehér asztal körül magyar ruhás lányok sürgöttek forogtak. Az asztalon végigtűző májusi virágfűzér Pekárdy Géza magyar vendégcsere-tetével volt átszőve. A háziakat és a 36 főből álló vendégcsereget Fiáh Tibor báró is megtisztelte megjelentével.

A fejedelmi ebéd után kultúr délután volt. „Az egyetlen kabát”, „A fűndérlányok” és „Mill néni játékolt” c. darabok kerültek

színpadra. Az iskola termében felléltott színpad, művészies díszletek, díszes öltözékek, a pusztai ifjuság elvezetés jéteka, a gyöngyöri magyar táncok, mind, mind Pekárdy Gézához köszönhető. A pusztai tanítónője fáradságot nem ismerve, saját gyermekeinek nevelését feladva és lezi a ifjuság szívbözben lobogó hazaszeretetét tűzét. Csak egyjete, lobogólajó dísző feltámadást előhészító kis pusztai tűzöl. — élesszékete a nagy dícsényit, amely Nagy-Magyarország egén nemsokára ragyogó fog.

Hészülődés az Országos Tanügyi Képzőiskolára. Az Országos Tanügyi Képzőiskola Bizottságának (Budapest, II. Reál-tanoda-u. 7. sz.) április hó 14-én tartott ülésén dr. Bródi Kálmán elnök az eddigi eredményekről számolt be. Örmösök közölte, hogy a Rendező Bizottság felbízott a egész országban lelkes visszhangra találtak. Az ország iskoláinak óhtárszemélyzete teljes mértékben érzi a Tanügyi Képzőiskola nemzeti fontosságát és minden erejeivel arra önkészti, hogy az minél jobban sikerüljön. A Vallás és Közoktatásügyi Miniszter Ur Öngyműltósága a Hivatalos Közlönyben legújabb számában kiölön rendeleteben szóllította fel az ország iskoláit a képzőiskolákba való részvételre. A legnagyobb jóakarattal támogatják a képzőiskolát Székesfejváros Tanácsa, a tankerületi főigazgatók és a vármegyei királyi tanfelügyelőségek is. Előnk beszámolója után az egyes iskolatípusok képzőiskolákba intéző társelőnkök tesztik meg jelentéseiket. Azokból kitűnik, hogy az ország minden vidékéről több mint ezer iskola jelentette be részvételét. A Rendező Bizottság az alkalommal üböli felhívja azokat az iskolákat, amelyek még nem jelentestek, hogy részvételüket sürgősen jelentsek be, mert csak így tud a bizottság részükre megjelölni helyről gondoskodni. A Rendező Bizottság egyúttal felkéri az összes iskolákat, hogy a képzőiskolákba szánt anyagot, — ha már ezzel elkészülték, — szonnal küldjék be, mert annak kiutalógatása, csoportosítása és elrendezése hosszabb időt kíván. Az anyagok az egyes iskolatípusok képzőiskolákba rendező társelőnkök címére kell küldeni, ahonk nevéit és lakás címét megjelölő híradásainkban már közölték. Elhatározták a Rendező Bizottság, hogy a képzőiskolákba katalógust ad ki, amelynek adatait már most gyűjtik. Ezért is szükséges a részvétel módosításáról gondosan tájékozódniok. Felértesések elküldésével végezt köllt a rendezés, hogy az iskolák semmiféle részvételt díjat nem fizetnek, a Kongresszus tagsági igazolványa az Országos Tanügyi Képzőiskolába belépőjegyűül is szolgál.

Püspöki rendelet.

1451/1928. sz. **Házadó a tanítói lakás után.** Ismételt felmerült már az a kérdés, hogy a *tanítói lakás után* a *házbéradóit ki követhetnek* hogy a törvények által rendelkezett, hogy a házadó a házbiroknak birtokosai által fizetendő. Tényleges birtokosnak pedig tulajdonos, illetőleg haszonélvezet esetén a haszonélvező kell tekinteni. Ez utóbbi törvényhelyzet sok helyütt alként

magyarázzák, hogy a tanító haszonélvezőnek tekintendő és ő köteles a tanítói lakás után a házadót fizetni. E kétséget eloszlatva a 20000/1927. P. M. sz. rendelet 67. §-ához fűzött végrehajtási utasítás, mely utólag bevezetésében ekként rendelkezett: „Az egyházközség épületében lévő tanítói lakás után járó házadó a tanítótól nem követelhető, hanem az egyházközségtől.”.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

Ad 541/1928. sz. **Uj tanfolyamokra vonatkozó észrevételek.** A Kath. Tanügyi Tanács megkeresése alapján felhívtam a felügyeletem alá tartozó iskoláimál működő tanterjesztőbizottság tagjokat, hogy az új elemi iskolai tanfolyamok észrevételeit tegyék meg, hogy ekként a Kath. Tanügyi Tanács ezek figyelembevételével adhassa ki az újabb tanfolyamok. B felhívásomra Mager József tanácsi, Köházy Gizella dóbrókai, Lassányi János tótfaluai, Paulticske János mecsekszabolcsi, Ruszinszky József bákócai, Pinter István érényi, Resch János császári, Szántó László szentesi, Kiss Lajos békési, Zichy János aperti, Brunner András párti, Koleszár István magyarszlói, Schömmler István dunabölkényi, Koudela Gyula dunaföldvár, Wagner Károly himesházi, Zsinoki Ernő szentlőrinci, Hartnek J. Jenő kisbárméti, Bodó László bonyhádi, Balin István lovasbátányi, Hess Béla véméndi, Geyer József pápai igazgatótanítók, illetve tanítók, végül a pécsi püspöki tanfelügyelőség és a pécsi mórardai rti. tanfelügyelőség intézet gyórtkorlátolt tanítói. Fentvezetett bekielentő észrevételeire vonatkozó jelentéseket közzéteszem, mert ezek értekes és alapos munkát árulnak el. Reményem, hogy a Kath. Tanügyi Tanács e megjelöléseket hasznosítani fogja s ezáltal minden tekintetben kitáló és kifogástalan tanfolyamok birtokába fognak jutni.

1045/1928. sz. **Postatakarékpénztári befizető (csekki) lapok.** Az egyesület tagjainak ismételen kifejezett óhájára s a bevezetés elvégzésével végezt a Postatakarékpénztári a „Pecsegyházmegyei Róm. Kath. Tanfolyamgyűlés” részére 5612. sz. alatt folyószámát nyitottam. A postabefizető lapokat a Katholikus Iskola előfizetést díjnak behűlésde céljából mindeneseg iskolagazdálkodásnak a laphoz mellékelten rendelkezésre fogjuk bocsátani, valamint a *köri pénztárosoknál is a tagdíjak behűlésére.* A postabefizetési lapon, amennyiben a Katholikus Iskola előfizetési díja küldetik be „K. I.”, míg ha tagdíj küldetik be „T. D.” jelet kell alkalmazni. Zavarok elkerülése végett jelzem, hogy *más mint a Katholikus Iskola előfizetési díjat és egyesületi tagdíjat a rendelkezésre bocsátott csekklapon küldeni nem lehet.* Tagdíjakat a csekklap használatával csak a köri pénztárosok küldhetnek. Tagok tagdíjakat tehát feltétlenül a köri pénztárosoknál fizessék le.

1046/1928. sz. **Hívatoltók örädíjak ügyében álló jelentőségű ukm. rendelet.** Felmerült esik kapcsán tájékozásul alábbiakban közölöm a nm. ukm. urnak j. évi 49. 19-én 91.219/1927. VII. ú. o. sz. alatt kelt üvi jelentőségű határozatát:

„Az 1868. évi XXXVIII. t. c. 57. §-a hímonda, hogy a községi népiszkolában a hívatoltásról az illető hi. községek tartoznak gondoskodni. A községi jellegű önálló gazdasági népiszkolák hívatoltása a törvények értelmében rendelkezésel szabályozva van. De szabályozza a törvények ez a rendelkezése a gazdasági jellegű továbbképző iskolák hívatoltásának kérdését is mert ezek az iskolák még ha állami elemi iskolával kapcsolatosan működnek is, másnak, mint az idézett t. c. 50. §-a értelmében szervezett jellegű ismételi iskoláknak nem tekintendők. Ily értelemben intézkedik a hivatali elődóm 1902. évi 44.246. sz. rendeletével kiadott községi iskolaszéki utasítás 70. §-a is. A fentebből kitűnik, hogy az 1905. évi március hó 18-án 232-235. VII. sz. a. kiadott rendelet semmiféle újítást nem tartalmaz, csupán az 5.222/1923. évi sz. rendeletet 2-ának téves értelmezése folytán keletkezett félreértéseket kívánja kiközösíteni. Az ellen, hogy a hívatoltók ügyében a községi népiszkolákban a községek részben, vagy egészen önkéntesen magukra vállalják, semmiféle észrevétel nincs, sőt örendeni közik, hogy az egyházi hatóságok a községekkel ill. levány megállapodások kiadnak létesítent, de a községeknek ezen kiadások fedezésére nem követhetnek. Egyben van szerencsém Meltóságodt (szíveslel értesítem, hogy az állami közsépiszkolák, tanfolyamintézeteknél, felső-iskolákban, polgári iskolákban, polgári iskolai tanárképzőintézetnél, polgári iskoláknál, gyógypedagógiai intézetnél, önálló gazdasági népiszkoláknál és az iparosaniskoláknál működő iskolai képesítési országos igazgatótanácsoknál, a közsépiszkolai képesítési országos igazgatótanácsoknál pedig nyolcban jeltt örädíjban részesítetnek minden tényleg megírtott óra után.

1095/1928. sz. **Orsz. Tanügyi Képzőiskola.** M. kir. vallás- és közoktatásügyi nm. miniszter ur 20.068/1928. V. sz. rendelelére (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi 9. számban) az orsz. tanügyi képzőiskolák rendezésében a orsz. tanügyi képzőiskola a felügyeletet tárgyában azzal hívom fel a képzőiskolát minél aló tartozó tanfolyamok, hogy a képzőiskolákban a községek részben, vagy egészen önkéntesen magukra vállalják, semmiféle észrevétel nincs, sőt örendeni közik, hogy az egyházi hatóságok a községekkel ill. levány megállapodások kiadnak létesítent, de a községeknek ezen kiadások fedezésére nem követhetnek. Egyben van szerencsém Meltóságodt (szíveslel értesítem, hogy az állami közsépiszkolák, tanfolyamintézeteknél, felső-iskolákban, polgári iskolákban, polgári iskolai tanárképzőintézetnél, polgári iskoláknál, gyógypedagógiai intézetnél, önálló gazdasági népiszkoláknál és az iparosaniskoláknál működő iskolai képesítési országos igazgatótanácsoknál, a közsépiszkolai képesítési országos igazgatótanácsoknál pedig nyolcban jeltt örädíjban részesítetnek minden tényleg megírtott óra után.

Ifjúsági előadás Szekszárdon. A szekszárdi Béri Balogh Ádám-utcai rk. elemi iskola f. évi május 10-én és 6-án másoros előadást rendezett, mely erőteljesleg és anyagilag kitűnően sikerült. Az előadásnak az egyik főeredője, hogy nagy részét l. és II. osztályos elemisták vonultak fel, a belvárosi káth. kör színpadán. Műsoron volt: 1. Bajban van a rendező, Tréfás prólog. 2. Zenés szabaddrámák. Viharos tups jatszma az apró, pöttömnyi kis leventék gyűngőny gyakorlati. A betanítást Giszl Edit h. tanítónő végezte. 3. Szent Sziv az otthonban. Eggyelönösök szindarab énekek. 4. Juliska és a tündér. Irredenta költemény. A műsor kiemelkedő pontja volt Nagy Ilona dunaföldvári rk. tanítónőnek Hiszünk a magyarság ősi igazában című irredenta melodráma 12 képpel, némajátékkal, szavallattal. A szavallatot és énekeszöveget cigányzenekar, harmónium és tárogató kísérel. Könyvekig megható jelenetek játszódtak le a színpadon. A Himnus fenségség hangja mellett megjelent a színen hozánk képe, fejtők között nemzetiisznó villanygökök körülölet kosszoruban. Fényárbán ragyog hozánk. Majd a szavallat alatt fokozatosan sötétül el a színpad, megjelennek az ellenségek katonák felete lepellel eltakarják az elszakított országzászeket, megjelennek a téptt magyar hósiók, felzokog a tárogatóból a magyar bánat, a fájdalom. De egyszerre megjönnek a kis tünderek, letérik a lepüket, visszavazétk a hósiókat az elvesztett otthonokba s Magyarországot nem volt, hanem leszó, szebb lét mint valaha, mert hiszünk s hitünk nyomában feltámadás jár! Az előadást Steiner Erzsébet h. tanítónő, Trencsényi Ilona, Mészáros József és Raffai Sándor tanítók vezérelték. Az előadás jóindulatát az iskola felszerelésének pótlására és jótékony célra fordítják.

Vadás Gyula hegységjáróci rk. igazgatóságú törzshonvédezői tiszteletdíjt, 30 P-1, ez évben is felajánlotta lapunk fejlesztésére.

A szentlőrinci tanítói kör közgyűlése. A szentlőrinci espereskerület káth. tanítói köre f. év 24-én tartotta tavaszi rendezőgyűlést Szentlőrincen, amelyen a kör tagjain kívül Patacsi Dénes országgyűlést képviselő és a kerület papja is részt vett. Ábrahám István ker. tanfelügyelő egyházi elnök szókot melegséggel és szeretettel üdvözölte a közgyűlést és a megjelent vendéget, amely után Kohler Ádám színdarabot íg. k. tanító ülési elnök — szép és gondolatokban gazdag előtörténeti székfoglalóban — meghörszönt az új tisztkar nevében a helyje helyzetét bizalmat és további összefatársra, lelkes együttműködésre kéri a kör tagjait. Máthé Albert szentlőrinci k. tanító jól sikerült

gyakorlati tanítást mutatott be. A „mohácsi veszről” tanított IV. osztályú növendékeknek. Fodor Ferenc vizsgál k. tanító gyűngőrien kidolgozott előadásában bizonyította, hogy a hivatalos magaslatán álló tanítók valóban a kultúra fényesillagait! Mindkét előadó jegyzőkönyvi dicséretben részesült. Több indítvány lérárgyálása után, igen szép és tartalmas beszédben bucsuzott el a köről Dobszay János cserditi k. tanító, aki 29 év után át volt az eggyesület búzgó tagja. A közgyűlés lelkes ünnepelle a nyugolamba vonuló, derek kártafars és megbecsülése jeléül a kör dísztagját választotta. Világi elnök időközölte a megjelent Patacsi Dénes országgyűlést képviselőt, meghörszönve a tanítóóság érdekében tett fáradozásait, mire Patacsi kijelentette, hogy mint a tanítóóság őszinte, igaz barátja, a jövőben is szívesül-lelélek küzd a tanítóóságért, mert ezt kötelességnek tartja. Az ósz viszonlatás reményében bezárt gyűlés után, a jelen voltak közös ebéden vettek részt, amely körülmény és elhangzott köszöntők bizonyították a szentlőrinci tanítói kör hagyományos együttérzését.

Nyugdíjazás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Walter Antal ötköri r. k. igazgatótanító 43 évi szolgálat után f. évi szeptember hó 1-vel nyugolamba helyezte.

Nyilvánossági jog. A Szent Országra rend dombóvári róm. káth. tanítónőképzőintézet első osztálya részére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ut a nyilvánossági jogot az 1927/28. iskolát éret megadta.

Felvétel a dombóvári Sz. Országra-rendi tanítónőképző intézetbe. Az első osztályú felvételtől foglalkoztatott az 1928/29-1 tanévre azok az építési, egészségessé tanulók, kik életük 14-ik évét betöltötték, a polgári leányiskola, vagy bármely középiskola IV. osztályát sikeresen elvégzők, s az első iskolában nem térték meg az iskolai internátussal is egybe von köté, utdéli növendékek számára. A felvételt iránt benyújtandó, Komocsi István egyházmegyei főtanfelügyelőhöz Pécs, címezett és az intézet igazgatóságához becsdótt kérvényekben az érdeklődők, vagy kérés másolatban a következő okmányok csatolandók: 1. születési anyakönyvi kivonat; 2. utjellet hatóság orosi bizonyítvány arról, hogy az illető építési, egészségessé teljesen egészséges; 3. összeházasor és színtérképé hivatás, zenei hallása és a tanítónői pályára alkalmas; 3. utolsó iskolai bizonyítvány. Ha joglamosdó kérvényezés beadása idején a IV. osztálybeli bizonyítványval nem rendelkezik, az esetben a IV. osztálybeli felvétel értesítőjét csatolják, azok a joglamosdó, kik a folyó iskolában mint rendszeres tanulók iskolában nem járják, köztük előjárásig bizonyítványt is tartoznak mellékelni, erkölcsi magaviseletük kifogástalanagáról; 5. az illetékes felvétel, vagy hivatkozott bizonyítvány, hogy joglamosdó felvételi kötelességének minden körülményes elvett. A Sz. Országra-rendi tanítónőképzőintézetben lelék a következő iskolákat tartja fel: nőiárpiskola, négy polgári leányiskola és négy elemi iskolai elemi leányiskola. Az érdeklődőnek a felvételre vonatkozó, vagy azzal kapcsolatos bármely természetű felvilágosítást az intézet igazgatósága adja meg. A megkéréshez válaszbélggy csatolandó. Az intézet igazgatósága.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPKÖZTÁJÉKOZTATÓ HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felétős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.
Kiadótulajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Káth. Tanító-Eggyesület.” — Megjelenik minden hónap elsőjén.
Előfizetési díj 1928. évre 3 pengó.
Tagdíj 1928. évre 3 pengó.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Kápolán-4. sz., havó a lap szemléi részét illető minden közlemény, hírdetés és reklámúciók is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postaküldeményre befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1928. július 1.

XVII. évfolyam, 7. szám.

A gyermek természetfelföldítősége.

Előadta: Dr. Gálos László, pécsi papnevelőintézetet prefektus, a Pécségházmegyei Rk. Tanítóeggyesület f. évi június 20-án Dombóváron megtartott közgyűlésén.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Azok számára, akik az Ur Jézus Krisztusban és az ő Evangéliumában hisznek, a földi élet minden rejtélyének megoldása két különböző világ arányos találkozásán, ölelékezésén múlik és ezek: a természet világa és a természetfelföldítőségi világa. A hűtő vagy viszonylag egyszámúhoz, mint a halandó az örökkévalóságához, mint a test a lélekhez, mint a föld az éghez. Természet mindaz, ami tenyészett után létezik, melynek életéjeja a Teremtőtől bejéje gondolt élet kibontani, azután ezt az életet továbbadni, utódokat hozni létre és ezután az élet szereplőinek sorából kiállni: elpusztulni. Természetföldítőségi pedig mindaz, ami a természetet mióvalban, igényelben, erőiben megjelji, megoldja, megkoronázza; amelynek életéjeje isten kegyelmé, amelynek célja a teremtetni isten-hözösséggé emelni: tehát az eggyént isten fiává tenni, a családot szentséggé és szentlélyé avatni és a társadalom Angyaszentegyházba gyűjteni. Hasonlatlalt azt mondhatunk, hogy a természetvilága olyan, mint a katicabogár hátának domborlata: kicsiny, piros és pontjai feketék; a természetföldítőségi világa pedig olyan, mint a katicabogár háta fölé feszülő égboltozatnak örüsi lte, amely nagy, amely kék és amelynek pontjai: a csillagok, fehérek. A természet világa ennyit mond: van víz, van balzsam, van kenyér, van olaj, van bor, van gyermek — ez a katicabogár hátát; a természetföldítőségi világa pedig azt mondja, hogy a víz újjászülés, és a balzsam a lelki ifjúság és bá szentsége, hogy a kenyér a völgyek kegyere a siralomölgyében gyaloglóknak élet, hogy a bor a katicabogár hátán a kalváriás magasztalokra kaphozódóknak édes viddmász, hogy az olaj a halálós ágyon vergődőknak csodálatos erő, hogy a gyermek nemcsak szülnéke, de a mindenható istennek is képe és hasonlósága, ez pedig az égboltozat örüsi nagy lte.

1. Egy híres német hittudósnál olvastam,

hogy a szentségek sorrendjében jó volna a házasságot mindjárt az Oltárszentség után tenni. Miért? A ma lényegbenugó hasonlatosság miatt, ami az Eucharisztában rejlik Krisztus és a házasságból születő gyermek között van. Micsoda Krisztus? Istenember. Az Isten és az ember egymás iránti végtelen, világokat átépítő szerelmének gyümölcse. Isten szereti az embert, az ember is vágylik Isten után, a kölcsönös szeretetnek gyümölcse, záloga, biztosítéka egy harmadik: aki egyesíti természetében e kettőt: az Isten és az ember: Istenember. Krisztus tehát az ég és föld egymástráti szeretetének, az Isten és az Ember egymás iránti szerelmének kifejezője, gyümölcse, mert Ő mindkettő: Istenember. Ép így áll a dolog Szent Pál apostol teológiája szerint a házassággal. A házasságban 2 külön, egymásnak teremtetett világ: a férfi és a nő szerelme találkozik egymással és e találkozásnak, szeretetnek záloga eredménye egy harmadik: a gyermek, akit önszempélyben egyesített anyját és atyját, azok vonását arcában, szeretetét pedig felkeltetében. Ime a gyermek főleges helye a természetfölöttiség világszemléletében, Krisztussal való viszonyában! A gyermek e helyzeténél fogva Krisztus mása, képe hasonlatossága. Ha egy gyermekre néztek, eszembe kell, hogy jusson Krisztus, az Istenember, mert ahogyan egyesítette Ő, mint központ a két Istenember az Isten és az ember, épen úgy fogja a gyermek két kezével apját és anyját, szívet, szöknak összefuratóságát megerősítve, biztosítva Micsoda pedagógia lesz az, amely a gyermekkel való érintkezés apróságait így nagy gondolat mellett végzi!

2. A másik gondolat, mely a gyermek helyét a természetfölöttiségben megadja, az, hogy mikor az Isten emberré lett, nem felöltöztet jelent meg, hanem gyermekként született, földi édesanyjának ölelési út és végigjárta az ember természetes fejlődésének útját: a gyermekkort és az ifjúkort. Az öregkor Krisztus nem élte át, mert a hangulat semmi formában sem tartotta isteni természetét állónak, a gyermekkort azonban, mint a fejlődést, kibontakozás korát átélte és megszentelte. Sokan királyt vártak a Messiasban, kinek országa tullezz Dávidén, sokan bölcsét remélték benne, aki megszegyenül Plátót, Sokrateszt; mások prófétát, hadvezért kerestek benne és Ő megjelent mind gyermek. Miért? Azért, mert a gyermek mindenképpen a gyermek mindenkit megszólít, számára nincsen idegen, minden állatot megismogot, beszéde nem magyarul van: a gyermekbeszéd mindenki számára megérthető kétség és sírás. Ő mindenképpen a gyermek volt, szent keze sokszor pihent gyermekfejekre, a gyermekeket a mennyország birtokosaiként mondta, életideáinak állította felőnk elé, egy gyermek kegyerét és halát sokasztotta meg, nem egy felöltött és

Imájában így beszélt: „Halát adok neked atyám, hogy tanításmot elrejtetted a tudósok és a bölcsék elől és kinyilatkoztatta a hisdedeknek.“ A gyermek személye, fejlődésének életútja szent, mióta Krisztus maga is átélte; és amennyire felmagasztosult szent hitünkben az édesanyaság az Istenanyaság révén, épenugy a lelki előkelőségnek roppant magas fokára emelkedett a gyermek Krisztusnak gyermekéje révén.

Az eddig említett két gondolat természetfölötti pedagógiának elmélete, megmondja: *hogyan kell a gyermekben Krisztust heresni.* A most következő harmadik gondolat pedig a természetfölötti pedagógiának mintegy gyakorlata, megmondja: *hogyan kell a gyermekben Krisztust szeretni.*

3. Katholikus világnézetünk nemcsak a gyermek helyét jelöli ki, hanem megjelöli a vele való bánásmódot is e szavakkal: „Ami egynek e kicsinyek közül tetteitek, azt nehem tejtétek.“ Minden tanterem föl és minden tanító, tanítónő szívébe fel kellene írni azt arany belükkel, hogy valahányszor megfogjuk a tanterem kilincsét, átremegjen rajtunk az Ur szava: „Ami egynek e kicsinyek közül tesztek, azt nehem tejtétek.“ Krisztus végtelenül megkönyöli a gyermekekre irányuló minden gyakorlatot, amikor azonosítják magát a szeretettel. De ezzel egyuttal munkának névelten súlyt, jelentőséget és felelősséget is ad. Nincs pedagógia, amely túlérné a krisztusi pedagógiát. Ha minden kis tanítvány a kis Jézus nehem, akkor adva van tartalmában és módszerében az én egész pedagógiám: mert ahogyan megmeséltek, égi vonatkozásokkal gazdagodtak a gyermekek iránti természetes munkánk és szeretetünk. Igazán szeretni csak az tud, aki ismert Krisztust. A szeretet e holdus világ jótéveje — és a Jótévo a szentségében lakik. A szeretet az élet öríási gépezetének olaja, amely nélkül csikorognak csovarjai és kerekeli, — és ezt az olajt Beltehemben mérli. A szeretet az élet legrosszabbá zarárnak kulcsa — és e kulcsot egy kisdéd tartja a kezében. A szeretet e jegébermedt világ melengetője — és ez a meleg egy kisdéd pólýából árad. A szeretet vézró szíveinek kíméletes simogatása, a zobokogó, a jéjégtök korának csillgatása, — és erre nem tanít meg más, csak az öröli Mester és a szeretet Szentsége.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! A nevelők munkáját sokan hasonlították már a kertészekéhez. Valóban: az embert is épügg kell fejlődésében irányítani, mint a növényeket, a kegyelem korójához kell hozzáközölni, a türelem vízérel kell öntözgetni, vadhajásait a büntetéses öljóval kell nyesegetni. De ez csak a Krisztus nem ismerő, természetes pedagógus munkája. Mi legünnem természetfölötti pedagógusok: csodátozó kertészek! Hogyan? Ime: tulajdonképpen állg van különbség a fenőfő és a karácsonyfa

között. A fenőfő azonban kiint áll az erdőn, ragadóss gyantát, hegyes tüleveleket, száraz tobozókat, fakó pókhálókat visel, — míg a karácsonyfa a szalonban áll cukorra, ragugó díszekkel és angyalhajakkal ékes. Ha én — mint csodátozó kertész, — valami titkos nedvek birtokába jutnék és ezzel beolantam ott kiint az erdőn a fenőfőt, — hogy ettől kezdve nem ragadóss folytán, hanem az olással megdolított, megjelölt erejűhöz fogva teremjek a gyanta helyett az édes cukorkát, a száraz tobozó helyett a ragugó díszeket, a pókhálókat helyett az angyalhaját; — ekkor megadnám ezzel a természetfölöttiség helyes képét. A fenőfő a természetes ember, — a karácsonyfa a természetfölötti ember. Az ojtás, — ami ezt a változást teszi, — az Isten malaszja, kegyelme, máza a természet erőt megdolga, meghoránna és így oly eredményekre teszi képessé, amínökre neki saját természetét tekintve

KÖZGYÜLÉSÜNK.

Dombóvár, 1928. június 20.

Baranya-Tolna-Somogy hármas halárpontján, tehát a Pécssegyházmegye szívében fekvő, amerikai gyorsasággal fejlődő *Dombóvár* egyébként is forgalmas alomására és közsébebe szokatlan élénkséget vitt be június 20-ikán a Pécssegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület. Eői rendes közgyűlésére tartaj mindhárom vármegyéből közel négyezeráan gyűltek össze. Az őt irányuló a reggelt és délelőt órákban bejövő vonatok ottanták a tanítgy munkást, papokat és tanítókat egyaránt. A Pécstől érkező vonat már Pécsett megtelepedett és elindult az elnökség: *Homócsy* István, prépostihonog és *Eörös* József, mohácsai íg. tanító. Somogyból nem tagok is érkeztek, élükön *Szabó* Béla dr. somogyvármegyei íg. vezető tanfelügyelővel. A székszárdiak már előző este érkeztek, így *Halmos* Andor dr. tolnavármegyei íg. vezető tanfelügyelő is. Az érkezőket az állomáson *Parl* József, igazgató, főrendező és *Petrovics* Ede, dombóvári hitóháló fogadták. Parl főrendező mindenképpen kezébe adta a napirendet s más tudnivalókat magában foglaló tájékoztatót s az érkezőket a hocsiokhoz és autókhoz vezette, melyeket díjtalan használatra szervezt meg a mintarendező. A tanítóság és papság a templom elé gyűlekezett s rövid kölcsönös üdvözlések után bevonult a templomba szent misére, melyet *Varga* Kálmán dóbróközti plébános, dombóvári kerületi esperes-tanfelügyelő mondott.

Üdvözlések.

Dombóvár fejlődésének egyik szép bizonyossága a Szent Orsolyarend záródja. Ennek diszterében gyűlekezett a tanító-sereg szent mise után. A folyosón végig a

nem telének. Legyenek önök, — kedves tanítónők és tanítók ilgen csodátozó kertészek, olgassák a gyermekeket: Isten fenőfőjéket Isten malaszájának oltaival; — nem kell öök föltételeit átíttetni a falu erdejéből a városi élet szalonjába, mert ott esetleg nem tudnak gőköeret venni, — hanem ott a maguk helyén legyenek Isten karácsonyfaí. Tanítsák meg a gyermekeket Krisztus elé jutni, neki hosszantán énekelni, — segítsék levetni a bűn ruháját, amelyben eddig jártak talán. — Elője az utra, hogy taposson rája és hadd tartsa meg ünnepe honlapúását a gyermekeinek Jeruzsálemében! A tanítók pedig maguk is egyesüljenek Krisztussal, hogy azt a kis feltehetséget és jóakaratot, amit mint nagy kegyeret és pár halat magukkal hoznak hazulról az iskolába, — mi úgy megszerpíthassuk, hogy morzsákeiket összeszedve, az élet minden hétköznapjára jusson nekik belőle.

zárda elemi-, polgári- és felsőbb ipari leányiskola növendékek álltak sorfalat, a tanítónők kedves növendékek pedig fehér ruhában és Boosha sapkában a diszterem színapindákkal foglalták helyet. *Hartón* Kálmán tanító vezetésével a délelőtti Beethonen „Isten Dicsőségét“ *Magyar* Béla, dombóvári plébános üdvözölt Homócsy István, ehm. főtanfelügyelőt ábból az alkalomból, hogy első ízben jelent meg az új intézet falat között és kéri, hogy vegye szíves jóindulatába a kath. növendék ezen modern intézetének ügyét. A főtanfelügyelő megköszönte a kedves üdvözlést, örömet fejezi ki afiótt, hogy a kulturának így szép épületet emeltek Dombóváron, ami a jó növekedés alázatos krisztusi szeretetének és Tolna vm. megélt jóindulatának köszönhető. Kívánja, hogy a növekedés ismert buzóságukkal áldásos és eredményes működésüket sokáig folytathassák.

A képző-növendékek egyike szép szavakkal üdvözölt a főtanfelügyelőt és szép, fehér csokort nyújt neki, ki ezen kedves üdvözlést megköszönös azon óhaját fejezi ki a növendékekkel szemben, hogy azt a szent tüzet, melyet a kedves növekedés és hitóhálóik élesztetnek lelkükben, soha ne engedjék kialudni az élet zavarák közepette sem, hanem vegyék igénybe mindazon eszközöket, melyek megbízhatóságáról itt az intézet életben meggyőződtek. Befejésésként meg egy szép karéneket adtak elő s virágjalkat az előlévő vendégek felé szorva a növendékek elbuvultak.

A gyűlés megnyitása.

A vezetéség elfoglalában helyét, Homócsy István egyházi elnök az idő előrehaladására való tekintettel nagy vonásokban

1930/1928. sz. — A pécsi **Erzsébet Tudomány Egyletem szülészeti klinika mentőaotója.** A Dömörghézy és Lánosok Országos Mentőegyesülete a pécsi Erzsébet Tudomány Egyletem szülő- és nőbeteg klinikájának egy különösen felszerelt mentőautóit becsafolt rendelkezésére elő célból, hogy azszal a szülészeti mentés ügyét egész Baranya um. területén ellássa. Ez intézmény a szegény szülőknél intézménye s így nem rontja sem a szülészés, sem az orvosok anyagi érdekeit, sőt elősegíti, mert segítségnyújtása révén eredményesebbé teszi azok működését.

Mind ezek alapján felhívom a feljületelem által tartozó banyamegyei összes plébános, iskolagazgatókat, igazgatónaitok és tanítókat, hogy ezen intézményre hívják fel a nép figyelmét. A mentőautó a benzín- és olajköltségek megtérítése fejében, onosai pedig teljesen ingyen éjjel vagy nappal rendelkezésre állanak minden szegény szülőönek vagy a klinikára való becsallítást kívánó minden szegény nőbetegnek vagy, ha az a klinikát teleponon „Szülészeti” szóval jelhivják.

1943/1928. sz. **Tanítói Névtár kiadása.** A Pécsmegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület j. évi június 20-án megtarolt közgyűlést határozata alapján felhívom a feljületelem által tartozó összes plébános, iskolagazgatókat, tanítókat, tanítóöket, hogy a kiadandó Tanítói Névtárra vonatkozó előjegyzéseiket legkésőbb j. évi július 15-ig hivatalommal eszközöjék. A Tanítói Névtár csak az esetben lesz tényleg kiadható, ha megfelelő számu előjegyzés történt. A Tanítói Névtár a közgyűlés határozatának megfelelőleg bővül sikem, hogy az 1925. évben kiadott Tanítói Névtárban közöli adatokon kívül a következő adatok is fel jognak véteni:

1. a hibességi nyelvű iskolák tanítási nyelve,
2. a filialis községek táolsága a plébánia községtől,
3. a tanítói javadalom értékegsége,
4. az isk. fenntartó %-os hozzájárulása a tanítói fizetéshez,
5. az állam hozzájárulása a tanítói fizetéshez.

A tanítói névtárnak ilykép bővített kiadása, megfelelő számu előjegyzés esetében is legfeljebb 250 P-be azaz kétfő pengő 50 f-be fog kerülni.

A tanítói névtár melöböl összedíjhátása érdekében felkéröm a ker. esperes-tanfelügyelőket, hogy az évi iskolafogatási jegyzőhöznyelveit, illetve iskolát éni jelentéseket a kitűzött határidőig (július 31.) sürgötés bevárása nélkül, pontosan kitölve hivatalomhoz küldjék be.

Felkéröm az iskolagazgatókat is, hogy a tanötvégi beiratások s a tankötelesek összterássa alapján az 1928/29. tanévi tankötelesek (mindennapi és külön ismételő) számt hivatalomnál ugyancsak sürgötés bevárása nélkül, legkésőbb j. évi július 31-ig jelentsék be, hogy ekként az új tanítói név-

tárban már az 1928/29. tanévi tankötelesek száma legyen feltüntethető.

Végül felkéröm az esperes-tanítóit körí elönléségeket, hogy a körök listabizelöinek névsorát, úgy mint ez az 1925. évi tanítói névtárban is közöletet, ugyancsak küldjék be lehetőleg mielöbb, de legkésőbb j. é. június 31-ig.

1970/1928. sz. — **Kötelező iskolai felmötetés.** A m. kir. nm. utm. nr. 37.547/1928. IX. és 23.769/1928 IX. sz. rendeleteire (megjelent a Hivatalos Közlöny j. é. számban) azszal hívom fel a feljületelem által tartozó iskolagazgatókat, hogy e rendelet szemelötörtássa mellett intézkedjenek.

1941/1928. **Templomi ének tanítása.** Egyik esperesi körület új kérelemmel fordul Meggyéspüspök Ur Ömeltóságához, hogy az iskolagyermeknek templomi éneklésére vonatkozólag előbbi rendelkezés megújításáá azszal a hozzáadással, hogy jegelmi eljárás alá vonassanak azok a kántortanítóik ekkik vonatkozó rendeletet végre nem hajlják. A körület kérelme indokolt, de újabb rend delkezésére nincs szükség, csakis a régebbi rendelkezések szigorú betartására, illetve ellenörszésére. Ugyanis a templomi énekek tanítása tárgyában 2757/1924. sz. (megjelent a Katolikus Iskola 1929. évi 40. és 15-hi számában is) alatt adottok ki az egyházasötási kölevezési rendelet, amely *sigoruan, jegelmi nésgyzer terhe alatt* kötelezi a kántortanítókat s többitanítókat az oszdtanítókat is, hogy az egyházi énekek tanítását úgy eszközöljék, hogy a gyermekek legalább a III. oszdtanítól kezdődőleg képesek legyenek a templomban énekelni. Ugyanezen rendelet előírja azt is, hogy úgy is, mindennapi, mint pedig az ismételő tankötelesektől meg is követejék, hogy templomban az ismételtesetek alatt tényleg énekeljenek is. A rendelet arra vonatkozólag is intézkedik, hogy a kántortanító kölelesek minden évben legkésőbb szeptember 1-ig a plébánosoknak jóváhagyás céljából bemutatni az általuk, avagy az oszdtanítanító által is tanítandó énekek szövegét és dallamát s az ekként jóváhagyott énekeket jentebb jelzett módon tanítani.

Mind ezek alapján, amidőn a 2757/1924. sz. alatt helt egyházasötási kölevezési rendeletrre felhívom összes érdekeltek figyelmét, egyben a plébánosokat felhívom arra is, hogy ezen rendelethez szerzeszenek érvényt. Amennyiben a rendelet végrehajtása teljes egészében bármely ökből nem lenne megvalósítható, arról nekem nyomban tegyenek részletes jelentést.

1971/1928. sz. — **Pölgári iskola Szanatórium Egyesület** céljait ismertetősötölő értekezéleki tartása tárgyában kiadott 37.814/1928. VII. sz. utm. nreletrre (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi 13. számban) mihetartás végett felhívom a feljületelem által tartozó iskolák igazgatóságait.

• Határidő emlékeztető.

Az elemi népiszkolai tanuló kölelezeltségének meghosszabbítása tárgyában a tanítóok a 12 élet már betöltött s az elemi iskola VI. osztályát el nem végezt összes tanuló kituntatását az iskolaszek után kötelesek július 10-ig a kir. tanfelügyelőszékhez betervezteni. Nemleges jelentés is betervezendő (lásd Hivatalos Közlöny 1926. évi 21. számban közöli 63.577/1926. VIII. a. sz. rendelet).

Iskolafogatási jegyzőhöznyeg és évi iskolai jelentések a kerület tanfelügyelő által július 31-ig az eh. tanfelügyelői hivatalhoz betervezendők.

HIRK

Igazgatónaitó kinevezés. *Plel György apari tanítói Meggyéspüspök Ur Ömeltósága igazgatónaitóvá kinevezte.*

Halalozás. Baranyavármegye tanítói hátrát gyász érte. Meghalt Halmay János nyugalmazott tanító 54 éves korában. Halmay János éveken át jágónak községekben működött, kitáló népművelő volt, akit szerelet veit körül. Temetése nagy részvét mellett folyt le a pécsi központi temető ravatalozó csarnokából. Halálát széleskörű rokonság gyászolja.

Iskolai szüneladás. A *Szecsárd-belvárosi Rk. Tanestület*, — az átlagos messze felülmúló sikerrel edta elő tanítványaiat június 3-án „A magyar turul” című melodrámt, Tábort Piroskától. Malonyay Zoltán IV. o. elemista meglepő szép hangszalorg és átérzéssel szanalta. A borostyánkorszus címűerinkent angyalok tarolták, s föltölte állt kiterjesztett szárnyával a Magyar Turul. A his I. oszt. levelek listelgő állása és a turulmadár dalának kedves éneklése igen nagy hatást váltott ki a hallgatóság lelkeléből. Ezután következett: Kozák Jolán „Mi háza” című szindarabjának előadása. Az egyes szereplők betanítását és alakítását új mestereim végezte a tanestület, hogy az elsőhöz községekkel szuföltség megett kath. kör termében szem nem maradt szárazon. **Raffay Sándor**, a cigányzenekarral együtt művészi formán kísérelte vezette a székelv lángok gyöngyvirágos dalait. Mikes Kelemen

Július 5-ig a rendes beiratások ideje. Ennek befejezése után a *beiratkozott tanuló egyéni lárja* 3 nap alatt megküldendő a községti előjáróságnak; ugyancsak 3 nap alatt az 1093/1927. sz. eh. főtán. rendelet alapján (megjelent a Kath. Isk. 1927. évi júni. 1. számban) az *irákra és értesítőközpöcskére vonatkozó rendelkezés* s *ezek ára* az eh. főtánfelügyelői hivatal címére beküldendők.

Tagdíjak az új alapszabályok értelmében most már személyi sürgötés bevárása nélkül a körí pénztárosok által a rendelkezésre bocsájtott postal befizetövel felhasználásával haladéktalanul beküldendők kituntatás kísérelében.

kuruc fájdalomnak merengő panaszaik. S valóságos tapsuivarral honorálta a hallgatóság a bájos tündérbabát táncát, a magyar baba magyar szóió táncát, a cigány baba cigány nemzeti táncát és a tót legény tót táncát. Minden hallgató érezte, hogy a szüneladást bár gyermekek játsszák le, de ajkuk szava, kifogástalan precíz játéku, lángoló hazaszeretet és fanatikus ragaszkodás az ősi határokhoz — a nagyoknak, a felnötteknek szöl. Minden néző szívében, lelkelében föllángolt a kuruczfajdalom égő esztöbeokra, a trianoni rablilicsben nyugó magyar szabadságszeretet. Jölesően konstaltá a tanestület, hogy a darab betanításával járó fáradságát — mint az előző években is, — nemcsak fényes erkölcsi, de anyagi siker is koronázta.

Zenetanári képesítés. *Kulor Ferenc* tanítóképzőintézeti zenetanár, a Liszt Ferenc zeneművészeti főtiskolán a zeneszerzés szakon, végblzongylványt nyert.

Kérem kedves karársaimat, hogy a Pécselt középiskolába járó tanulóok szüelét figyelemmel a szüelkefenekek, miszerint én havi 70 pengőért eladlakom gyermeküket teljes öltözásra és tanulmányi feljületeire. Erdödy Ágoston nyug. tanító Pécs, Rákóczi út 9. szám.

A bonghádi iskolások tanulmányutja Baranyában. A bonghádi rk. elemi főtiskolára négy növendéket Dlusztusz Imre, tanító nevelése mellett tanulmányi kirándulástól a tótok nevelése mellett tanulmányi kirándulástól és első állomásuk Abaliget Hétfőn reggel indultak és első állomásuk Abaliget volt, ahol nagy érdeklődéssel szemlélték meg a

cseppkőbarlangot. Az éjtelmés éhen és gyermekszereit Thiangyi János plébános jóvoltából a plébánián töltötték „jűtői” szobában. Kedden reggel Pécsre utaztak, ahol csodálatlan tekintettel meg a székesegyház, az öskeresztény katakombák, a városi múzeumot, a minarettet és a nevesesebb közbü épületeket. Felmentek a Teltje jensikra is, ahol Pécs város távlati látképen gyönyörködtek. Még azzal Gyűtre utaztak, ahol a vendégszerető vitéz Szalay Sándor kántorlanító hűbendben szálltak meg. Másnap reggel Diusztus tanító élen közös gyűlést tartottak és áldoztak. Szerdán délután átrándultak Sihlóra, ahol a történelmi nevelésszerű nárat telítették meg gróf Benyossy Móric névű városi szüves engedélyre. A fiúk tanítóikkal a déli vonattal tértek vissza Pécs és Dombóvárra át Bonyhádra, ahová az esti órákban érkeztek meg. A fiúk jenssen és egészségben tértek meg az est a nagy utat és háláskan jó tanítóknak írtak, aki járadásigot nem kímélve, ebben a nagy örömben részesítette őket.

Tanítói kinevezések. Gazsi Teréz, a bányosi kitanító és öze. Keletiné, Oberitter Anna a zombai menházvezetőnő állásra egyházhatalóságul kinevezettek.

Rajzfüzetek kiadását is elhatározta a Pécs-egyházmegei Róm. Kath. Tanítógyűléslet. A rajzfüzet minőségét és kiállítását illetőleg az egyesület által kiküldött bizottság f. évi július 15-ig fogja javaslatát előterjesztene s ennek megjelölése után fogjuk a kártársakat előrelátóhalag augusztusi számbanban tájékoztatni a rajzirkák áráról s ezeknek mikénti rendeléséről.

A kereskedők figyelmét fel kell hívni ezen rajzfüzetek kiadására azzal, hogy más kiadású rajzfüzeteket ne szerezenek be, mert csakis az Egyesület által kiadott rajzfüzeteket lehet a pécs-egyházmegei iskolákban az 1928/29. tanévtől kezdve használni.

Amennyiben a rajzirkák árusítását is a helybeli kereskedő bizatnék meg, a kereskedő a szükséges rajzfüzeteket az egyhm. főtanfelügyelőségéni rendelje meg.

A mohácsi esperesi kerülettanítóhorének tavaszi gyűlése. Jun. 4-én tartotta a mohácsi esperesi kerület tanítótagosa tavaszi körli gyűlést Sombereken. Megjelent a körnek 50 tagja, papok és tanítók. Kilenc órákor közös szentmisén vettek részt, mely alatt Kienle, somberekt kántor vezetésével az elemi iskolások énekeltek hely hangon gyönyörű magyar énekeket. Majd az iskolában Kéthelyi József dr. esperes, kerületi tanfelügyelő megnyitotta a gyűlést. Megnyitói beszédében az öntudatos katiholikus életre való nevelés eszközeit ismertette, példákban bizonyította a mondatokat. Majd Erős József világi elnök beszédította a kör tanítóit, hassanok oda, hogy nemcsak őd maguk, hanem családtagjaik is példásan

járjanak szentmisére s közösen végezzék el híveik előtt a husvétli szentáldozást és pedig az iskolások husvétli közös gyűlést alkalmával. Nagyon tanulságos gyakorlati előadást tartott a németalfaj U. osztályosoknak magyaranyelven Kienle Ferenc kántorlanító, amikor arról is meggyőződés a kör tagjai, mennyit lehet a magyárosítás ügyében egy ügyes, beugró tanító. Farago G. mohácsi tanító a befűtetés művészetéről, Vártes János püspökpüsztat tanító pedig az olvasás megkedveltetésének módjáról tartott igen tanulságos szabadelőadást. A tanítójutás következett. Előnöknek egyhangú igazgatónálotti választották meg, alelnök lett Hengli Boldizsár lánycsokti igazgatónálotti. A bejelentett indítványok leírógyalása után a gyűlés imával végződött.

Új önálló Miaszongyunk nőzárda Bőlesken első nőtáncfűtással. A szerzetesek személy ügyét intéző római biborokongregáció 1925. évi június hó 6-án hely dekretumával XI. Pius pápa engedélyével, felhatalmazta a pécsi egyházmegyéhez tartozó tolmáccsal Bőleske községben letelepedett „Miaszongyunk” tanítórend opáček zárdáját öngy rendházá szervezni. Ez meg is történt, ám által a rendház felhatalozatit mindazon jogokkal és kiváltságokkal, melyek megilletik az önálló rendházakat. A zárda már ebben az évben élni fog jogaiival és noviciátust is hamarosan megnyitja. Hérei tehát a zárda előjárósága mindazokat, akik hűbátást éreznek a szerzetesnő életre s a „Miaszongyunk” tanítórendbe öltöztenek lépni, forduljanak bizalommal a zárda főnöknőjéhez. A zárda Bőleske község legszebb részén terül el, nagyon egészséges környékkel, gyönyörű szép parkkal nem messze a Dunától. Cím: „Miaszongyunk” nőzárda. Bőleske. Tolna vm.

MEGNYITTA A HALADÁS NYOMDA RT.

**PAPÍR- ÉS IRÓSZERÜZLETE
KIRÁLY- ÉS MÓR-UTCA SAROK**

Kaphatók az összes írószerek, kréták, szivacsok, füzetek, tollak és stb. stb. legolcsóbb árakon, valamint az összes egyházmegyei és iskolai nyomtatványok nagy raktára.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCS-EGYHÁZMEGEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadástajadonos: a „Pécs-egyházmegei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején.

Előzetesti díj 1928. évre 3 pengő.

Tudgij 1928. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSEK: Pécs, Kaptalan-u. 4. sz., havón a lap szellemi részét illető minden közlésem, hirdetések és reklámokért is küldendő.

Az előfizetési és tagsági díjak az 45 612. sz. postatakarékpénztári befizetés-lapon küldendőek be.

Pécs, 1928. augusztus 1.

XVII. évfolyam, 8. szám.

Tanítók és családtagjainak élete.*

Mélyen Tisztelet Köri Gyűlés!
Kedves Kártársak!

A véres világháború és az ezt követő fel-fordulás után népiünk nem annyira anyagilag, mint inkább érkelesleg rongyolódott le.

En nyem-tied fogalma, a más vagonának tisztelete oly annyira kiveszett az emberekől, hogy az erősebb, merészebb, hatalmasabb által történt nagyon elutaljonítás nem is volt ritka eset. Felebarát szeretet, felsőbbiség iránti tisztelet csak papiron valának megírva és azt biz igen kevesen gyakorolták. Istentfélelem, Isten iránti tisztelet és imádság kötelezettsége csak mint multak emléke és mint neveléses illuzió élt a nagy tömegben, hisz templomok bezárását, szent-ségek gyakorlatát, sőt kihaltatás nélkül megvesztés, az Úr testének megszenteléselemlését ancolománálása nélkül vette tudomásul az nép, — aki nem rég istentől, Isten tisztelet és imádságában ájtatos volt. Már-már a megmaradt kevészsámu hitében állhatatos remege gondolt Szodoma és Gomora megismétlődő végpusztulására, de ez háló a Gondviselésnek nem követhetett be, mert Ábrahám módjára aludozásba bocsajthoztak Istennek, hegyemet könyörgő-tek a tömeg számára. És könyörgésük meghallgatásra talált; újra a lélek, a lelkiismeret hallatta szavát és a tömeget a jónak, a helyesnek megismerésére vezette, melynek következménye a gonoszok csordájának megsemmisítése, elűzése lett és régi ideáit hűvő lelkei követele helyre állította a régi, de hibápról rendet. Lassan-lassan újra éledt a lélek, mely Teremtőtől többé már nem tagadta meg. Feingyilkat az istenházának ajtál és felhangzott a régi szolozsma: „Uram szent-lakodba jöttem, imádnék szent-fűlösedet.” Felocsudott a sztu, felemelkedett a lélek újból ahhoz, kitől származott.

Öndicséret nélkül merem állítani a gonosz csorda elűzésében, az ördög leverésében,

a hit fájlyájának felemelésében az egyházt és világi tanítótagok kivette a maga részét, munkásságával Isten dicsőségésége vissza-állításában tevékenykedtek.

Mélyen Tisztelet Köri Gyűlés! A mi ebbel munkásságunknak ezzel nem szakadt vége. Nem szabad s nem lehet phenésere hajolni fejünket! Ma még fokozottabban, elsántsabber erővel kell ez után munkálkodnunk, ma világi meggyőződéses apostolokra is van szükség, hogy eljőjön az Isten valódi országga a földre. Már most azon kérdés segélyével apostolt munkásságunkban kifejthetjük? Tudjuk mindannyian jól azt, hogy a szó elhangzik az írás maradt, apostolkodjunk ilyen módon is, de el ne feledjük legfőképpen, hogy a példa a leghathatósabb eszköze a néplelek felemeléséhez, mert a példa vonz. Donz ugy, mint a mágnés, mely mérhetetlen tengerek ölen is csalhatatlanul vezet a kitűzött célhoz. Azért h. Kártársak! Valassuk mi is ezen csalhatatlan eszközt népiünk vallásosságának fohosására. Mutassunk gyakorlati vallásos példát mi magunk és minden hozzátartozóink, gyermekeink és szüleiné, és akkor minden bizonyon eljőn az Isten országga és béke lesz a földön. Ugy legyen!

Kedves Kártársak! Elmondom az indító okot, mely engem jelen felolozásom meg-tartására részben ngafolt. Vannak ugyanis az egyházmegye területén olyan kártársak, kik vallásbéli követhetőségükben eléglet tesznek, de nem példa adó módon olyan kártársak, kik hozzátartozóik (gyermekeik, feleségük) követhetőségben ezt elmulasztják. Bizonyításul felolozásom az Egyházmegyei Főtanfelügyelő Urunk letrátát.

H. Kártársak! Nem merem hinni, hogy jelen felolozásom a pusztába kiáltónak szavaként hangzik el és adott esetiben az Egyhm. Főtanfelügyelőségéni kénytelen lenne

* Felolozás a mohácsi esp. tanítói kör f. é. tavaszi gyűlésén egyesületünk v. elnöke.

Aktualitások.

A tanügyi kongresszus fényes külsőségek között lezajlott. Tulajdonképpen demonstratív jellegű volt az egész lefolyása. Sokkal inkább, mint ahogy előre gondoltam. Tájékozás, vita nem volt, a Néptanítók Lapja VII. 1. számában közzétett határozati javaslatokat érdemleges hozzászólások nélkül fogadta el a tömeg. Egy fontos javaslathoz készült módosítástom be sem adtam, a külsőségek, az idő rövidsége, a hangulat egyáltalán nem volt olyan, hogy feltölgassék ütköztesen össze, hogy megfontolás után szavazás után állapítsák meg a többség főfogása. A rendezőség és előkészítő bizottság, melyből — mint azt megírtam — a kath. tanítóság és annak szervezete hiányzottak, az ő főfogását fényes keretek között egyszerűsített beadtam annak a többségnek, mely olyan volt, mint ahogy előre felejttem s amely kérés, „felekezeti”, pláne katolikus izű határozatot nem hozhatott volna. Az előkészítő bizottság az ő képre és hasonlatosságára alkotott javaslatokat az ő képre és hasonlatosságának megfelelő nagy többséggel, simán, rosszul mondom, kellesékek közepette elfogadtatta. Szól ez első sorban a plenáris ülésére és a népiskolai szakosztályra. Mi, katolikusok csupán csöndes szemlélők voltunk. Egyházmegyéinkből 10, mondják kath. iskolai tanító jelenléti sikert, de részint közvetett úton megállapítom, mert nem láttam mind a tízet, Tolnamegyéből 30—40 tanító volt ott, ezek között katolikus 5 vagy 6.

A tanügyi kiállításban rengeteg anyag volt összehajtozva, értékes, szép és az egyes iskolafajtákat jellemző. De ez is inkább demonstratív és reprezentatív jellegű volt. Nem mondom, hogy ez nem fontos szempontok, mivel laikusok is megérik s különösen, ha Angliában akarnak végre utólag kultúrfelevenik mellett demonstrálni. De én azt kerestem, melyik az a nivó, melyet falusi iskolában el kell érnem, mert a kiállítás tanúsága szerint azt el is érhetem. Ezt az anyagot és az ahhoz vezető módszereket, lehetőségeket nem találtam meg. Mihó állt csaknem teljes egészében a népiskolai kiállítás anyaga? A főváros, Szeged, Salgótarján s még néhány lehető legjobb viszonyok közt levő iskola kiválasztott, sőt észrevehetőleg külön a kiállítás céljára készült tananyagából. Ezt én megámulom, sőtajozom és haszon nélkül továbbállok. Én a közöves és rossz viszonyok közt levő falusi iskolák átlageredményét, annak módszereit és eszközeit kerestem, amiből tanulhattam volna, amiből lelkesítés mellett utánozható példákat kaptam volna, de ez teljesen hiányzott s így itt is esélődtem a sok fény és pompa közepett. Egyedül hasznom az egész kiállításból ez a Hardtmuth Koh-i-noor, melyre a sorokat írtam s melyet a cég „III. egyetemes tanügyi kon-

gresszus, 1928e jelzéssel külön gyártott és ingyen osztogatott reklámképen. Mert a kiállításon tultengett a reklám. A folyosók tele voltak a kufiárok lármájától. Az embert úgy fogták le a cégek vigérei, akár otthon a lakásunkba naponként betolakodók. Az egyik leposzkondiázta az egész népiskolai olvasás-írás-és rajztantást, ott mutatotta a Betűvelést minden oldalán teleírva hibajavítás gyantán, a papírt vagyon elcsejtve, mely adhatna pénzt a jobb könyvre. De ép így járt a „Kalász” Abe-je is. Mert a népiskolában gyorsított kell tanítani az I. osztályban, nem nyílték beülakot az Abe egyetemi oldalán s az egyedüli helyes módszer önála azonnal átvethető ennyi és ennyire. Én ezt a szemtelen hangot nem hagytam szó nélkül ott a helyszínen sem. De a rendezőség izlését úgy látjuk nem sértette.

Margóval vagy margó nélkül készüljenek az új egyházmegyei irkák? Ez a kérdés vetődött föl a választmány által kiküldött bizottság tagjai között. De mivel nem illesz, hanem egyenként, írásban adja le mindgyökéln a véleményét, a kérdés így nem dönthető ki. Ha lesz még idő az irkák kiadásáig, lapunk következő számában találunk előszókat a pro és kontra érvek fölsozoroztatásáig. És pedig nemcsak a bizottság tagjai részéről. Ezek alapján aztán az elnökség dönthet.

Kifejttem röviden margó-ellenes érveimet, ha valaki jobbakat is tud, hozzá azokat, de hozzák a margó melletteket is az ívökét.

A fogalmazványokat 4 szempontból bíráljuk el és javítjuk ki! tanulókkal: tárgyi, fogalmazási, helyesírási és — főleg alább fókusz — szegírési szempontból. A margópártiak úgy látják csupán a két utóbbi szempontot lártják. E két szempontból esetleg meg is felel a margó. Mert e szempontokból csupán betűket és szavakat kell javítani. De fogalmazási és tárgyi hibákból kifolyólag mondatokat kell javítani, vagyis újból beírni helyesen. És pedig több mondatot. Esetleg mondatokat sorrend szerint föl kell eserni, vagy új mondatokkal kell pótolni tárgyalóg téves mondatokat, vagy az élethűség kedvéért egészen új mondatokat kell beiktatni. Erre a célra a keskeny margó semmi esetre sem felelhet meg.

Hol javítjuk ki margó hiányában a dolgozatot? Vannak, akik ezt külön irkában végzetik. Én a dolgozat után folytatódólag végzettem. A dolgozat hibáinak megjelölése után a tanuló megkapja irkáját, megbeszéli a javítást általában s aztán a dolgozat után új kezdést gyantán írja a tanuló: Javítás — s aztán sorra javítja a megjelölt hibákat. Egyiket a másiktól fekvő vonással (—) való szja el. Nem volna helyes pontot tenni egy hibát a helyes leírása után s a másik szót nagybetűvel kezdeni. Vessző sem alkalmas az egyes hibák

javítások elkülönítése céljára. Némelykor az egész dolgozatot újra leíratom a tanulóval. Annál helyet használ így a tanuló javításra, amennyi szükséges. Az irka így takarékosan

kivhasználható. A margó hol kevés a javítás céljára, hol sok. Tehát vagy pazarlunk a papírral, vagy nem tér el a helyes javítás.

Br—r.

Püspöki rendelet.

1935/1928. Az iskolák történetének elhagyása. A dunaföldvári esperesi tanító kör 1928. évi május hó 21.-ei megartott gyűlésén hozott abbeli határozati javaslatát, hogy minden egyes iskola történetét és pedig az iskola mlténeti és mikori letevése, a működött tanítók személyi adatait, s általában az iskoláról és annak működéséről szóló részletes adatok összegyűjtésével megírassék, úgy mlként az az egyes plébániák történeti megírásával is történt, és történik, — nemcsak elfogadom, hanem helyeslem. Ezért elrendelem, hogy mindenegyes iskola történetének megírásához az iskolatagzatóság az iskolát pénztár terhére szerezze be a szükséges könyvet s azt a plébános, iskolaszéki elnökök utasítása alapján több tanítós iskolánál a plébános, iskolaszéki elnök által megbízott, avagy az igazgatótanító a többi tanítók segítségével, egy tanítós iskolánál

pedig a működött tanító ugyancsak a plébános, iskolaszéki elnök utasítása alapján kötelesek visszaszámolni, az iskola keletkezéséről kezdődőleg, a rendelkezésre álló adatok alapján tisztán és olvasható írással megírni a mai naponig s következélesen és állandóan folytatni úgy, hogy az iskolára vonatkozólag minden adat abba bejegyzetessék. Arról, hogy az iskola történetének megírásához szükséges könyv beszerezetett, s annak megírása kezdetét vette, f. évi november 1-ig egyházmegyei főtanfolyóelmének jelentést kell tenni. Az espereskertület tanfelügyelőket és her. iskolálatogatókat pedig felhívom, hogy az 1928/29. tanévi iskolatagzatsal alkalmával szerezzenek meggyűjtést arról, vajjon az iskola történetét jelen rendelkezésem alapján megfelelő módon megírták-e s az eredményről az évi iskolatagzatsal jegyzőkönyvük betérjesztésével tegyenek jelentést.

Egyházmegyei főtanfolyóelöl rendeleik.

1947/1928. sz. Egyházi népének kiképzése. A bonyhádi esperesi tanító kör indítványát az egyházi népének mlként tanítása tárgyában a f. Egyházmegyei Hatóságához fölterjesztettem. Adág is, mi intézkedés történt, feljtem a feljegyzésem alá tartozó plébános, iskolaszéktagok, kántortanítókat és tanítókat, hogy a 2754/1924. sz. püspöki körlevél rendeletét (megjelent a Katolikus Iskola 1924. okt. 15. számában is), valamint ugyane tárgyban a Katolikus Iskola 1925. május 15-iki és 1925. aug. 1. számában kiadott rendelkezéseimet pontosan tartassék meg s e rendelkezések minden irányban szerezzenek érvényt.

Fegyelmi büntetés terhe alatt kötelezem a kántortanítókat és tanítókat arra, hogy az egyházi énekek egy megéneklék és úgy tanítsák, amint azok eredetileg megalkapították. Sem a százeves, sem a fegyelmét a különböző rossz éneklési módokra, különösen önják az ének vég nélküli buszátsól a a kiállítás való éneklésről. Ezen felhívásoknál alapul szolgálhatnak a Katolikus Iskola 1928. aug. 1. számában kiadott elölben foglaltak.

Amennyiben az egyházi ének tanítása tárgyában kiadott és fentebb hivatkozott eddigi rendelkezéseim és jelen rendelkezésem bárhol is nem tartaték be, az arról nyomban kérek résztes jelentést, hogy a bejók orvadásra tránt a szükséges intézkedések megtehessem.

1402/1928. sz. Tanító lakberek. Pannosz tárgyát hépezte az, hogy egyes iskolaszékek, illetve iskolaszéki gondnokok a tanító lakberek kifejtése körül agályosodnak azért, mert a lakberek negyedéneként valózó összesben fizetnek ki.

Felutalóztatás közlöm, hogy a tanító lakberek a mindenkori kormányrendelet által megállapított összesben fizetendőek ki. A lakbereket a kormány átmenetileg negyedéneként állapítja meg azért, mert a fizetendő lakbereket illg. ill. időközbenben kénytelen megállapítani az ady, mi a lakások teljes felszabadításával egyidejűleg a tisztviselő lakberek is állandó jelleggel megállapítható lesz. Mig ez megtörténhet, az iskolaszékek, illetve annak gondnokok kötelesek a tanító lakbereket a mindenkori kormányrendelet alapján kiszolgáltattal s amennyiben a tekintetben az iskolaszéki részéről kétegy merülne fel, a plébános, iskolaszéki elnök utján tegyen megfelelő előterjesztést a hatóságnak.

1545/1923. sz. Női kézművesek szükséges anyagi beszerzése. A m. kir. udalás és közoktatásügyi miniszter ut 32.757.1929. VI. sz. rendelkezése (megjelent a Hivatalos Hírlóalj. f. 15. számában) asszál hívom fel a feljegyzésem alá tartozó iskolatagzatságok figyelmét, hogy e rendelkezés értelmében és annak megfelelő módon intézkedjenek.

1489/1928. sz. **Ideiglenesen adómentes házak után isk.** és **hitk. adó hiteles.** Az 1927. évi 200 P. M. sz. rendelet 5. §-ának 4. bekezdéséhez fűzött utasítás szerint az ideiglenesen házasodómentesség kiterjed a községi pótadóra, azonban nem terjed ki az utadóra, rokknak ellátására, közüzemi díjakra. Ez a rendelkezés a gyakorlatban akként lett végrehajtva, hogy az ideiglenesen adómentesség a hitközségi és iskolai adóra nem terjed ki, mert a mentesség kiterjesztőleg nem lehet magyarázat. Így körülmények között az ideiglenesen adómentes házak után hitközségi és iskolai adót lehet kivetni.

1519 1928. sz. **Országos méhészeti kongresszus.** A Magyar Méhészeti Egyesületek Országos Szövetsége (Budapest, IX. Útlót-ut 25. l. em. 16.) az Esztergom és Vidéke Méhészegyesülettel együttesen f. évi augusztus 15–20. napjain Esztergomban kiállással egybekötött országos méhészeti kongresszust rendezt. A kongresszus és kiállítás fővédnökségét *Serédi Jusztinián* dr. bíboros, hercegprímás Ur Önmegnélti alá vállalta és a kiállást személyesen fogja megnyitni. Ezen kongresszusra és kiállításra azaz hívom fel a feljügletem alá tartozó plébános, iskolai igazgatókat, igazgatótanácsokat és tanácsokat figyelemmel, hogy a kongresszus és kiállítás minél nagyobb erkölcsi sikere érdekében, főleg a méhészettel foglalkozók vegyének részt.

1537/1928. sz. **Anyák napja tartása.** A németböllyi esperesi kerület 1928. jún. 12-én megtartott koronai gyűlés indítványára alapján vonatkozóan az 1927. évi 62.500. VIII. a. sz. ukm. rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny 1927. évi 22. számában) s ez alapon kiadott 2301/1927. sz. rendeletre (megjelent a Katholikus Iskola 1927. évi dec. 1. számában) felhívom a feljügletem alá tartozó plébános, iskolai igazgatókat, igazgatótanácsokat és tanácsokat, hogy a fentebb hivatkozott ukm. rendelet alapján megtartandó anya- és csecsemőnap ünnepélyekkel kapcsolatosan, avagy előtt függetlenül is évenként tartassanak színdarabokkal, szavalatokkal, énekekkel és felolvasásokkal iskolai ünnepélyeket az anyai méltóság felémelésére és megbecsülésére. Ahelyett, hogy szent felelemmel és megkülönböztetett tisztelettel tekintene a világ a leendő anyára, letelekinyelve megmosolyogja. Hogy felelemmel az anyát az ő megillető polgári, hogy így a család és társadalom alapjának megépítésében résztvevőssük, országunknak, magyar hazánkunk használhassunk, kívánatos, hogy a rendelkezésünkre álló összes eszközökkel felhasználjuk arra, hogy az anyásd az ő megillető védelemben részesüljön. Mindez remélhetőleg halással lesz arra, hogy katolikus népünkbe ne szűrjemkedjenek át annak a nemzetsorvasztó betegségnek népszerűsítése, amelyet „egyke” elnevezés alatt ismerünk.

1451/1928. sz. **Gazdasági továbbképző iskolák.** A gazdasági továbbképző iskolai tiszteletdíjak megállapítása körül több helyen nehézségek mutatkoztak. Tájékoztató közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi nm. miniszter ur 931/1919. sz. körrendelete szerint a gazdasági szakfarkgátat tanító, gazdasági tanfeljüglemet végzett tanórok két óránként évi 40 aranykorona, gazdasági tanfeljüglemet nem végzett tanórok pedig évi 30 aranykorona tiszteletdíjban részesülnek. A gazdasági oktatás órák száma osztályonként, illetve tanteremként. A gazd. ism. iskolák, mint tisztviselői járandóság, 17.000 papírkorona-val számítandó át.

1514/1928. sz. — **Kötelező iskolai filmkötés.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi nm. miniszter ur 3734/1928. IX. sz. alatt a kötelező iskolai filmkötés tárgyában kiadott rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny f. j. é. 13. számában) azaz hívom fel a feljügletem alá tartozó összes iskolai igazgatókat, hogy ezen rendelet értelmében kötelezően, amennyiben szabad formájú miniszteri rendelet bármilyen okból megakadályozható nem lenne, azvagy annak keresztülvételre nehézségekbe ütköznek, arról nekem az iskolai igazgatókatok tegyenek indokolt jelentést.

• Határidő emlékeztető.

Irkábra, rajzfizeterek és inakönyvek vonatkozó rendelkezések egyházmegyei főtanfjüggelőséghez f. évi szeptember 10-ig beküldendők.

Pótbétszások időpontja aug. végéig a községi eljárásossal közlendők.

Az iskolafelügyeleti jegyzőkönyvek és évi iskolai jelentések az egyházmegyei főtanfjüggelől hivatalhoz sürgősen bejuttatandók.

Tanítói Névtár adatai és az előjegyzésekre vonatkozó jelentések f. évi szeptember 10-ig egyházmegyei főtanfjüggelőséghez beküldendők.

Reiner Ferenc nyug. sombereki esperes-plébános jú. 25-én reggel 60 éves korában meghalt Pécsen. Reiner Ferencet 1895-ben szentelte pappá Dulánszky Nándor megyéspüspök. Első plébánosi állomása Barban volt, ahová 1899-ben neveztek ki. Onnét 1906-ban Somberre került plébánosnak, ahonnan 1928. január 1-én ment nyugalomba. 1918. óta a mohácsi kerületnek az esperese volt. 33 éves lelkipápszorkodása óta hűven munkálkodott az Ur szolgálatában. Hível rojandóság szeretője a meleg szívű, mindig áldozatkész papot, akinek mindig az volt a főtevékenése, hogy papi hivatását mindig odaadóbban töltse be. Nyugalomba vonulása után Pécsre jött. Rokonnán *Fejes György* dr. muzeumi igazgatónál lahoth. Két év előtt agyvérzés érte, amely azután sirba vitte. Halála az egész pécsi egyházmegyeben ószinte mély részvételt keltett.

HIREK

Főpásztori elismerés. Schubert Károly, püspökszentesítései rk. igazgatótanácsnok 40 évet meghaladó hűvöl munkásságát elismerésül nyilvántolta. Nevezett 40 éven keresztül sikeresen működött fejtett ki a magyarorszáli ferén és mint kántor is szép énekelést ahítára szerveztette a hűvöl. De nemcsak hivatalos teendőit látta el ügybuzgalommal, hanem az iskolán kívül is foglalkozott a hitközség ügyeivel s minden tette odaátányult, hogy községe népének javára szolgálhasson.

Grof Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur a köztársaságban közölte meg a Pécssegyházmegei Róm. Kath. Tanító egyesület f. évi jún. 20-iki közgyűlési üdvözlő aóratát:

„A Pécssegyházmegei Róm. Kath. Tanítóegyesület tekinetes Elnökségének Pécs. Az Egyesület Dombóvárótt tartott közgyűlése alkalomból hoztam intésezt, jóelőő üdvözléseket nagyon köszönöm, további munkálkodásukhoz pedig őszintén kívánok sok sikert és az eddigiekhez hasonló jó eredményt. Függedja a tekinetes Elnökség őszinte tisztelettel nyilvántasát. Budapest, 1928. júl. 2. Klebelsberg sk.

Halvax József

Egy hosszú harmonikus szép élet fejeződik be tisztes csendességben és gyász borult a pécsi egyházmegyére. **Halvax József** c. madoacsai apát, nyugalmazott madoacsai esperes-plébános jú. 16-án reggel 86 éves korában meghalt Mohácson. Igazi Krisztus Szíve szerint való pap volt, aki a hűvöléi és azok kívül is főképp a szegényekért élt. 1842. április 17-én született. Tanulmányait előjegyzés alatt 1864-ben szentelte pappá. *György* akhörti pécsi püspök. Sokára majd nem két évvel ezelőtt káplánkodott az egyházmegye különböző helyein, míg végre 1883-ban németkeri adminisztrátorrá, három év múlva pedig ugyanoda plébánossá neveztek ki. A köztársaság esztendőben Madocsra került plébánosnak, ahol 32 esztendőn át egyfolytában volt hűvölnek igazi szeretői atyja és mindenre kiterjedő figyelme gondoskodója. E minőségében *Zichy Gyula* graf megyéspüspök 1906-ban a madoacsai kerület esperesévé, 1914-ben szentszéki tanácsosává, 1917-ben pedig a bírályi hely madoacsai címzetes apátá nevezte ki. A kommunizmus borzalmait megértők az akhört 87 éves öreg ur gyengéd lelkét és nyugalomba kívánkoztott. Ekhört Mohácsra költözött és azóta ott élt csendes visszavonultságban. Az utóbbi időben már gyakran betegeskedett, amit magának eléggé megmagyaráz. Szívsző termérszete azonban minden bajjal megküzdött, míg július 16-án reggel 86 éves korában visszaidta lelkét Teremtőjének.

Kinevezésel. Piel György apari kántortanítót Ö Moltóság, a Megépsüspök Ur igazgatótanácsa kinevezte, míg Szócsai Anna pellerdi rk. tanítónőnek az igazgató címet adományozta.

A pécsi szentszék új elnöke. *Virág Ferenc* megyéspüspök *Wurster József* dr. nagypprosztót általános püspöki helynökké törtétt kinevezése fölöttén felmentette a pécsi egyházmegyei szentszék elnöki tisztától és helyébe *Szilvek Lajos* dr. prelátuskononokot nevezte ki. A szentszék elnöke továbbra is *Igaz Béla* dr. prelátuskononok maradt.

Berani népművelési új titkár. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pécsre érkezett rendelete Berani népművelési és Pécs város iskolánküüli népművelési bizottságához, a titkárt teendői ellátására Berki István kötegházosi általi elemi iskolai igazgató tanítót osztotta be, és felhívta, hogy a vármegye alispánjánál, a város polgármesterénél, és a közséi tanfelügyelőségénél jelentkezzen. A népművelési titkárt tisztelet előző a népszerű és agilis *Tóth Aladár* látta el, aki sokoldalú, őszinte, fáradságos munkát fejtett ki ezen a téren, ami csak egasszej állapotra engedte.

Ezüstmisze Nagymagyhó. *Elanófi György* tanfelügyelő és *Magyaryok* nagymagyhói plébános, most ille meg meggyászados pap jubileumát. Az ezüstmisén a madoaktort tisztelet *Jogács János* dr. bonyhádi prelátus-prépost fölőtte be, az ünnep egyházi szónoka *Szentiványi József* szájkali plébános volt. Szentmise végén az ezüstmisés pap áldást osztott. *Virág Ferenc* megyéspüspök külön leiratban fejezte ki elismerését az ezüstmisés esperes plébánosnak.

Az iskolánküüli népművelés Tolnavaármegeiben. Az 1927–28. tanév tartama alatt Tolnavaármegeiben 27 népművelési tanfeljüggel (2143 órámmal) és 1928. esztendőben előadást tartott Sajnátsók, hogy a vármegye 123 községe közül 28-ban a jelölték oktatása keresztülvétel nem volt. Hogy a legközelebbi tanév alatt ezekben a községekben is mindenütt népművelési munka folyjék, arra vonatkozólag a szükséges intézkedéseket a vármegye alispánja, mint a vármegyei iskolánküüli népművelési bizottság elnöke a kir. tanfelügyelőséggel karöltve megteremtési ügyeknek előmozdítása céljából az Országos Vöröskereszt Egyesület a vármegye minden községében négy-négy megköpöles előadást fog tartani. Az auló szervezését maga jánktó Agoston Jánosnál a sz. előszámlakéltben részletesen a vármegyei népművelési bizottság, a vármegyei tisztviselő és a kir. tanfelügyelőség. A Vöröskereszt előadások augusztus hó végén már megkezdődtek.

Tanítói kinevezés. Strobl István, lipótló tanító a hisherendi kántortanítóvá állásra egyházbizottságilag kinevezetelt.

Nyugalombizottság. Walter Ádám ektől és Schubert Károly püspökszentesítései igazgatótanácsok a nm. ukm. ur f. j. é. szept. 1-vel nyugalomba helyezte. Taschek Anna, kóppányssámtól átöltözött ideiglenesen egy évre nyugdíjas lett.

Első Emil plébános átöltözésában hivatala a *Stretcher-Fele „Lelki Vezér”* c. oktatási, imádságos-és énekes-könyvet a tanulmányosság számára. Az imakönyvek egy A. X. kiadású. — Kópható a „Haladás”-ban. Ára 1.60 pengő.

Értesítés. Dr. Gausser Rezső tolnamegyei kir. s. tanfelügyelő által szerkesztett „A népoktatásügyi közgazgatási jog” c. könyv már sajtó alatt van a augusztus végén jelenik meg. A terjedelmes munka, mely az egész népoktatási közgazgatási jogot, így az iskolaszékek, községek, tanítók és óvodók jogait és kötelezségeit rendszeresen feldolgozva tartalmazza, minden iskolásként, tanítónak és óvodónéknél nélkülözhetetlen. Ára előzetes megrendelés esetén még mindég 3 P, mely kívánatra két részletben is lefizethető. Bolti ára magasabb lesz. Megrendelhető a szerzőnél, Szekszárdon.

Gyűjtés a sásdi új orgonára. A belügyminiszter megengedte, hogy a sásdi római kat. egyházközség a temploma orgonájának felépítéséhez szükséges anyagi eszközökhöz részben való megszerzésére július 15-től számított 3 havi időtartalom alatt száz gyűjtőléppel Baranyavármegye és Pécs törvényhatósági joggal felruházott város területén pénzbeli adományokat gyűjtsenek.

Tanítói Névtér kiadása csak az esetben történhet meg, ha legalább minden iskola részéről előjegyzés történik. Ezideig az előjegyzések száma 100. Kívánatos, hogy amennyiben a Tanítói Névtér megjelenik, egy példányban az iskolai könyvtárban helyezték el.

Megnyit! Megnyit!
Haladás Nyomda Rt
papír-írószerüzlete

Szolid, pontos és olcsó kiszolgálás!

Haladás Nyomdászvénység, Pécs. Király- és Mór-utca sark.

Pályázati hírdetmény.

A szakos útanéplős rk. el. népiskolához a sásdénél III. sorozatú **osztálytanítói állomásra** az iskolaszék pályázatot hirdet. Javadalom: törvényes fizetés, 20 aranykorona-k. illetmény és akas természetben. Miután pedig ezen állást az iskolaszék előre láthatólag a II. soroz. oszt. tanítói és egyenlítő segédtanítói állomást dívozó tanítavól tölti be, ezen állomásra is pályázatot hirdet melynek javadalma:

1. egy burorított szoba (fűtéses) és tisztogatásának, ételké készítésének és két étekefényeg;
2. a második szoba és mellékhelyiségek törvényes leltár- és helyettesítési. Nyugdíjas tanárként elvon. részeseinek Pk. y. zati határát a lap megjelenéséig szavatol 3 hét. Személyes megjelenés ajánlatos. A pályázati kérvényhez dr. lev. lap és a kérvény esetleges visszaküldéséhez megfelelő postabélyeg mellékelendő. Az állás azonnal elfoglalható.

Dende József plébános,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A Sellye-r. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetettük. Javadalma: Hónaponta 8 aranykorona, perzár hó. 100 a. kor., a pol. községi 100 a. kor., ismételt iskolai, stóla stb. 100 a. kor. Természetben: 2 hold föld, 1 szőlő, 800 Csal. kert, és 6 legelő telek. Az uradalomtól 124 l. bor, 25 m² hely, és 6 hely. A pályázati kérvényhez dr. lev. lap és a kérvény esetleges visszaküldéséhez megfelelő postabélyeg mellékelendő. Az állás azonnal elfoglalható.

A helyben felszerelt lakásnak még Deszkoulnak van uradalmi részlete és alulról helytelen nyugtandó be aug. 12-ig. Problématis az állást azonnal elfoglalható. Hónaponta 8 aranykorona, perzár hó. 100 a. kor., ismételt iskolai, stóla stb. 100 a. kor. Természetben: 2 hold föld, 1 szőlő, 800 Csal. kert, és 6 legelő telek. Az uradalomtól 124 l. bor, 25 m² hely, és 6 hely. A pályázati kérvényhez dr. lev. lap és a kérvény esetleges visszaküldéséhez megfelelő postabélyeg mellékelendő. Az állás azonnal elfoglalható.

R. K. Plébános Hivatal
Bogdása, Baranya m.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSGYŰHMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felétős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótitulajdonos: a „Pécsgyűhmegyei Róm. Kath. Tanít.-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején.

Előfizetési díj 1928. évre 3 pengő.

Talaj 1928. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hora a lap szellemi részét illető minden közlemény, hírdetés és reklámkiáltás kiadandók. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postaküldeményként befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1928. szeptember 1.

XVII. évfolyam, 9. szám.

Pályaválasztás és tehetség.

Madách, az Ember tragédiájának felanszter jelenetében megjósolja, hogy lesz egy kor, amikor az emberek tehetségeik szerint lesznek kénytelenek pályát választani, nem hajlamlak szerint.

„Tudós! vizsgálj feljalkotásukat a gyermekeknek!” — írja. S miatt a tudós a gyermekeket észleli, Éva felsóhaj: Ó, mi vár reánk?! A tudós azonban hamar dönt és kimondja az ítéletet: „E gyermekek orvosnak kell tanítani. Ebből pásator lesz!”

Az író továbbá leírja, mintegy a módszer kidolgozását, hogy Luher Márton hazánfutó, Michel Angélo págát, mint bogárn, széklátat farag.

Ha a tehetségvizsgálat ma sem ment volna tovább, mint a koponyavizsgálat megújítása, bizonyára több tehetség kallódna el, mint amennyi így is koponyavizsgálat nélkül paragon lehet.

Az ember ugyantán minden hasonlóság és kapcsolat ellenére, mely a mechanizmuséhoz és az anyaghoz fűl, se nem kizárólag anyag, se nem merő mechanizmus. Epen azért a pályaválasztásnál nem lehet kizárólag fizikai eljárással utbizsgálatot adni, de viszont a hajlandóság, vagy a szülői akarat sem szabhatja meg az egyén boldogulásának útját. A hajlandóság magában véve nem tehetség. Ezen igazság bizonyítására elég hivatalosunk Peleóftre és Aranya. Mindhétto hajlama a szinpad felé mutatott, pedig tehetségük egészen más pályát szabott eléjük. Jókat festő szeretet volna lenni, tehetsége azonban a regényes mesék világába vitte.

A gyermek kedve és hajlandósága sem jelent sokat. A his ju kocsis szeretne lenni vagy esetleg fűzőlő, rendőr vagy katona, aszerint, hogy melyiknek ruhája felszik meg neki, melyikét látja, a leánykák pedig a tantónénál szerepében látják vágyaik telovábbját.

Erre vonatkozólag a fővárosi Pedagógiai Szeminárium végzett értékes vizsgálatot, mikor 1916-ban 1100 népiszkola tanulóit vizsgált meg. Bár a pályaválasztás 8 évtől 13 évig nagy eltérést mutat a fiúnál általános eredményként így oszlott meg a fiúk pályaválasztása, illetve a kérdése mi szeretnél lenni, ilyen arányban oszlanak meg a feleletek.

Tehnikai pályára összesen 39% készült, mégpedig 15% mérnök és építész, 8% soffőr, mozdonyvezető, 8% kovács, gépész, más iparos ugyancsak 8%. A szellemi pályák kevésbé hereselték, aminek oka, már a gyermekek előtt is ismeretes válságos gazdasági helyzetünk. Orvos 6%, hivatalnok 4%, ügyvéd-bíró 3%, tanár-tanító 16%, pap 0-7% összesen csak 15%.

A leányok viszont a szellemi pályák iránt mutatnak hajlandóságot. A 6 évesek közül 35-9% szeretne tanítónő lenni, de a 12-13 évesek közül csak 17%. Összesen azonban 48% válassza szellemi pályát. Érdekes, hogy a tanítónő után a vágyak körében a varrónő következik és pedig minden korban meg lehetne ezen egyenletes 1/6-hal átlagban 26% hal.

Az ilyen vizsgálatások értéke azonban kizárólag arra szorítkozik, hogy betekintést nyujt a gyermekek lelki világába, de korántsem alkalmas arra, hogy megmutassa, mire van a gyermekek tehetsége. Hiszen ha a gyermekek megkérdezik, miért akar az lenni, amit most, rendszerint azt válasszolják: azért, mert a papám, a testvérem is az, vagy a mamám mondta stb. Szóval a gyermek pályaválasztásában — a szülők és a környezeti befolyása alatt áll. Ezt bizonyítja, hogy a budapesti fiúk közül senki sem akar plé. földműves lenni.

A pályaválasztás azonban sokkal fontosabb a társadalom szempontjából, hogy sem kizárólag az egyén szempontjait legyenek az irányadók. Mert ez esetben az egyes társadalmi teendők végzésére sok egyén áll rendelkezésre, ismét más teendőkre nincsen vállalkozó. Az egyik terhen felszaporodnak, ahiktól azt lehetne kérdezni: mit állók itt hivalkodva és csak terhet lesznek a társadalomnak és a körülmenők joglalkozás-

változtatásra kényszerített őket, amit mindig nehézséggel jár, a másik terem pedig felzug a kívánság: küldj Uram munkásokat!

A pályaválasztás kérdése tehát a nemzeti szervezkedésnek egyik legfontosabb feladata. Ezt Német és Franciaországban, Amerikában már régebben észrevették és a szükséges intézkedéseket is megtették. Amerikában pld. ahol a telefon magánállás-zóhat valóságos fizikai kísérletezésnek vetik alá. Mivel a telefonnál a hívók számtalán jelentkezőnek a kagyló felemelése által az szükséges, hogy a jelölt átlétekinthető képességgel bírjon. Van olyan száma, ahol épen a koncentráció figyelemre van szükséges, a telefonnál viszont a nagy területet átfogó, mondhatnánk szétszórt figyelem jön tekintetbe. Ez a szempont az irányadó a kísérleteknél és csak ezt alkalmazták, ahánél a fizikai kísérletek ezt a szétszórt figyelmet kimutatták.

Németországban ma két jelző utalóval: „Szabad utat a tehetségnek!” Hangzik az első. És a másik jelző: „Mindenki a maga helyén.” Nálunk is megindult kultuszminiszterünk kezdeményezésére egy mozgalom, melynek célja a tehetségek felkutatása. El lehetünk tehát készülni, hogy a tanítóságra esztrányban belátható időn belül új feladatok hárulnak.

Nem vagyok proféta, de embert számlálás szerint el lehetünk rá készülni, hogy egy szép napon a tanfelügyelőség íveket küld azért, mely minden gyermekre vonatkozólag a testi és lelki képességekre is, külön kimutatást kér. Németországban az ilyen kurt már több módszer szerint csoportosítva

forgalomban vannak: kb. a következő kérdésekre oszlanak: Testi tulajdonságok, melyek az érzékszervek a testi fejlettségre vonatkozó kérdéseket ölelik fel. Külön fejezet van száma a körmozgásoknak. Az iskolai osztályzatokat a 6. évtől a 14-ig minden tárgyból csoportosítva mutatja be. A szellemi képességek vizsgálata részletes kérdések alapján kiterjed a figyelem, megfigyelő képesség, érdeklődés, emlékezet, intelligencia, akarat, sőt az akaratot mozgató motívumok és a temperamentum minőségének vizsgálatára.

De egy hiányzik a kérdésekből, egy t. a. az erőlcst tulajdonságok vizsgálata. Pedig az engedelmesség, kölélességgérzet, öntudat, önuralom, megbízhatóság, pontosság, jóindulat mind olyan tulajdonságok, melyek a rátermettség kérdésében döntő tényezők és ezeket figyelem kívül hagyni nem szabad.

Igaz, hogy ez olyan külön munka, ami a tanító eddigi díjlevegében nem szerepel, mégis készült kell rá. Nemzet feladatát akkor remélhetünk csak, ha Széchenyi mondása szerint megteremtjük az igazi fölény hatalmat, mert a kiemeltek ember fölényessége — ugymond — a nemzet igaz hatalma.

Ha ehhez még hozzáfűzöm, hogy akit a kérdés után bővebben érdeklődik, a Szent István Társulat könyvek sorozatában megjelent Dr. Wessely Ödön: Korszerű nevelési problémák c. könyvben többet is talál, megtettem kölélességemem. A kérdést tovább érdeklődésükbe ajánlom.

Janyapuszta.

Géczy Ilona,
rt. tanítóéni.

Pillanaffölvételek . . .

irta: JÁRTAS RÓZA, rt. tan. Szekszárd.

A tanév utolsó iskolai délutánján elbúcsúzom lelki leányamtól: tanítványamtól.

27 évt működésem alatt mindig az a kíváncsiság izgatta lelkemet, tanév végén, vajjon: milyennek formálódott a 10 hónapig reám bízott gyermek lelke? Legbensőbb legérintetlenebb szentélye? — Ahova bele szólt a rejtett nyert benyomások, emlékek, kedves ragaszkodások arany fonalait, apró, kis lelki fényképmasolatokat? . . . És normális gyermekről lévén szó, bizonyára ott van lelke szentélyében a tanítójának a képe is, akit szeretet az ő meleg kis ragaszkodó szívébe; mint a napraforgó arany színű virága, mely fölgyon az aranyfényű nap felé néz . . . Azért lesz aranyárga színe . . .

Az iskola kopott kis fapadjaiban ülnek az én kis napraforgó virágaim: ll. osztály . . . Meghálódva nézek felém s búcsúzó szavaimra, kiragogy szép lelkük kis csillaga: a

rámrögzött szemekben . . . A szeretet harmatos fényessége. . .

S szólók hozzájuk.

— Kislányok! Tudjátok mit szeretnék én még tőletek utóljára?

Negyvenhat pár fényes kérdőjel ragogy felem.

— ??!

— Búcsúzzék el tőlem mindegyitök különkülön úgy, hogy irjátok nekem búcsu-levelet. Irja le mindenki azt, amit el szeretne mondani nekem utóljára: amikor el fogunk egymástól válni.

(Áradozó mosolygások.) Jaj, de jól lunk! lunk!

— De egyet kikötök: Senkinek se segítsenek otthon! Sőt még egymásat se nézzétek meg! Meg se mutassátok egymásnak! Teljesen magatok irjátok el, amit akartok és szeretnétek nekem mondani, öszintén és

igazán. Még azt is megengedem, hogy ha valaki szégyenlős, hát ne írja alá levelekéjére a nevét sem. (Volt rá okom, hogy e kijelentést tegyem.)

— Aki akarja és szeretné, akár itt az iskolában mindjárt meg is írhatja a házi nyelvetanírójába. Csak az a fontos, hogy igaz és őszinte legyen, amit ír. Ha aztán beadjátok a leveleket: én elolvasom, aztán el fogom tenni emléküli. . .

A gyermekek szeretetnek és önértetnek valami bájos mosolya aranyozta be a kicsiny arcát: erre a kijelentésemre. . . Ebben a rohanó, reális világban különösen jól kell használnunk minden eszközt, amely által *mellyel* írjuk a gyermekek érelemvilágát és jövének a lelki fejlődés és lelki nemesség balzamosolóját fokaszhatjuk bennük. A tektélyiszteletből fakadó hála, szeretet: tanító szülők iránt, ezek legyenek a fogalmazási órák legjobban legalaposabban megfogalmazott tárgyai. S mint a hőmérő higánya, minél nagyobb, magasabb hőfokot mutatson: a gyermekek szívében a további osztályokban. Följéle. . . följele. . . Társuljon hozzá: a hazaszeretet. . . a női és honleányi érények tüzes, pünkösdi lángjai!

S így, mézes vízben beadva az orvosságot: földalom nekik az *utolsó fogalmazási feladat*. Mily képmutatás is tud lenni a tanító: csupa szeretetből. . . hogy tanító kíváncsiságot kielégíthesse: csupa merő szeretetből. . . Szeretl nésgémetni filkon, loppa, hogy vajjon kikelték-e vetésai a gyermeklelkék kertjében? — *Hoz-e levelet, vagy tényleg mind utórbimbó is van rajta. . . ?* Belet írnyekedés. . . de igazán tüdőb. . . sőt ez egyenesen érény-számba megy. A gyermek jövőjébe mutató piteke alókat beklucskálni. . .

De ellett a delután és másnapra hozták az én kis napraforgó virágaim a leveleiket.

Lássuk hát, mit és hogyan ír a *második leányosztály*? 8 éves kis szíve és agya mit ad felzárter? . . . Minden igazítás és javítás nélküli másolom:

1.

Szabályos, hialaku levélpapíron akurátus, figyelemes irt sorok. (Párosvonalozáson írva).

„Kedves jó Tanítóéni!

Azt a sok jót, amit velünk szemben egész éven át gyakorolt, nem tudom eléggé megköszönni, de ígérem, hogy mindig jó, engedelmes tanítványia leszek, hogy sok örömet szerezzek. Kérem Tanítóéni, hogy tariszon meg szeretelében.

Kezét csókolja hálás tanítványia.” (Mellékelve st. kép számomra.)

László líi.”

(Műszaki jótanácsos leánya, de feltűnően fejlett érteke van a nyelvtan, helyesírás, fogalmazásra. Bár valószínű, hogy otthon is átnezték kicsi levélének tartalmát. Ugyanily

írásban indult és haladt tovább s minden tanítónéje mint drága gyermeklelkővel ellátott igazi mintatanítványát emlegette. Meny-nyisgeitban gyengén közepes tehetség).

2.

(Hét kis Farkas nővér. Egy nagy régi lev. borítékban, mely utykának van címezője, — dugták bele a 2 drb. irkalapot, a leveleiket).

„Kedves tanítóéni

Köszönjük, hogy olyan szeretettel tanított minket hála- és szeretet(vel) gondolkun mindig kedves tanítóéniéremmel kezd csókolja Farkas Erzsébet”

3.

„Kedves Tanítóéni.

Az iskolai ének vége és mi köszönettel búcsuzunk a kedves Tanító nénióli.

Hálás tanítványia

Farkas Ilonka”

(Ez az ifjabb és kevesebb a helyesírás hibája. Levélformája is szabályos).

4.

(Irkalapon).

„Nagy Erzsébet

Kedves

Tanítóéni nagyon tiszteltem és becsülöm. Engedelmeskedek és nagyon jó szíveam. Sorsa legyen jó, egészséges legyen. Köszönnöm hogy enyit értim(nek) vesztől értim(nek).”

(Gyengén közepes tanuló, szégyény kis földmúveslánya. Sokszor lett büntetve, mert igen figyelmetlen és nyugtalan természetű. Hanyag tanuló. De belátta a saját hibáját és megérezte, hogy szeretetből büntetve, hogy javuljon . . .)

5.

(Házilag, papírból készített kis levélborítékba dugott szépirás irkalap).

„A tanító néni sokat fárad velünk fáradozásai soha sem tudják meghálálni mi sokszor rosszak vagyunk. A tanító néni mégis jó hozzánk mert mesél nekünk. Csillag Teréz II. o. t. 1926.”

(St. kép mellékelve számomra).

(Egyszerű, de értelmes, földm. gyermeke, anyja tanítóéniem volt, első tanító évenlben. Különben igen közepes tehetségű, de szíve elsőrangú. . .)

6.

(Igazi rendes lev. boríték, kívül ez a címe):

Tanító néniéne. — (Híszahított irkalapon).

„Kedves tanító néniéne.

Szépem köszönjük, hogy enyit fáradt irkánk. Csak tanító néni azért fáradt írta, hogy mindig jó fejeltünk. En szeretem tanítóéniéne.

Fekér Juliana.”

(St. kép emléküli számomra).

(Ez is jó közepes; his földmives lányka. Anyja tanítványom volt. Amolyan hálás, jól tanuló, mint tanítvány. Juliska, anyja szellemi tehetségét 50 %-ban örökölte, de szíve jószág és nemességét teljesen).

7.

(Igazi levélborítékban, igazi lev. papíron, megvonalozáva):

„Kedves Tanító Neni.

En nagyon szeretem. És igen fáj hogy nem járhatok iskolába. Sokan a tanító névre gondolok a szünetekben. És minden nap fogok a jó tanító nőniért imádkozni. Az egész évi fáradságát nagyon köszöm.

Kezei csókja
hálás tanítványa
Hamor Sárika.”

Szelekárd 1926. Június 23.

(Szé. kép mellékelve emlének).

(Zenetanár lánya; his ideges, nyugtalan, elég jól tanuló, vidéki. Nagymamájától járt hozzám iskolába).

8.

(Tanító lánykája. Egy negyedrésznyi irkalpra csak ennyit írt):

„Kedves tanítónéni,
köszönöm hogy tanított.

Egri Katalin.”

(Hésőbbi éveken mindig bejött hozzám, harócsyón és husvét előtt boldog ünnepeket kívánt. Sokszor szinte megbámultam magamban, mély ragaszkodásáról tanushodó fíggel, mely ületefét, modorát. Példás lelki tanítvány).

9.

(Szabályos női levélboríték, benne egy kiszakított irkalapon):

„Szeretett Tanító Neni!

Hálás szível köszönöm a sok jószágát a mellyel engem egész éven át el hámozott. Kérem tarison meg jó emlékekben, szeretetben.

Kezei csókja hálás tanítványa
Éva.”

II. o. i.

(Dr. Cs. P. lánya; intelligens urt kis lány, sok hanyagsággal, de azért hajlott, simult, mert jeles eredményt értem el vele. Ő tudta, hogy majd semmik sem tudott, mikor ide került.) Menehelték.

10.

(Valódi kis ócska levélborítékban, his negyeder vágott széprási irkalapon):

„Szépen megköszönöm Tanítónéninek a fáradságát és a meg dicserést meg ígértem ha jó Isten segít a jövőben jobban fogok tanulni kéz csókjal

Szék Ilona II. osztály.”

(Szegény, gyarló iparos szülői lánykájá, de iparkodott a Szép Ilonka és Igen jó esett, szinte fúrdóit his lelke meleg szeretetemben.

Őthon keményszavú atyjától biz nem hallott sokszor valamit épületes, vagy szeretetteljes szót. Ezt akartam neki pótolni. Sikerült).

11.

(Valódi, szép kicsi borítékban kívüli):

„Szeretett
Tanítónénimnek.”
(Belső: irkalapon):

„Kedves Tanítónéni

A tanítónéni jó volt egész éven. És jobban és jobban tudunk tanulni. Ezért a sok jórt fogadják hálás köszönetet.

Hálás his tanítványától
(Szé. kép mellékelve).

Nelli.”

(Értelmes, iparos lánykájá. Helyes irányban nevelve. Jól tanult, de sokat kellett buzdítani).

12.

(Finom lilaszínű kicsi levél, kívüli):
Tanítónénimnek.

(Belső: jól elferdítettten sikerült vonalozásos verébfej) betűkkel):

„Drága jó tanítónéni!

Ne lessek haragudni, hogy oly hálátlan voltam. De megfogadom hogy ezentúl jó leszek és imádkozok érte. És azt kívánom, hogy az Isten nagyon sokáig éltesse.

Kézcsókját küldi
tanítványa
Dorka

(Előkelő iparos, malomtulajdonos becézett kis lánya; nevelője van, de oly csintalan, játékos és hanyag tanuló volt, hogy folyton-folytást szemmel kellett tartani. De dicserétre val módos szüleinek, hogy Igen szerényen, józanul nevelik és barmily iskolai büntetést kapott: őthon is kijárt érte mel neki a kikapás és bocsánatlansággal simította el sok szamos csintalanságait. Tehetségés minden tekintetben. Az osztály szegény tanulóit éveken át ő ruházta és ebédre magához hívta).

13.

(Egy kitépelt széprási irkalapon):

„Kedves tanítónéni
Köszönöm hogy vesződtél velem. Jövőre is a tanítónéni tanácsom, mert már megszoktam.

Perc Rozika.”

(Hís nazarénus, földmives lányka. Igen türekuó, jól tanuló).

14.

(Kitépelt széprási irkalapon):

„Kedves Tanítónéni.
Nagyon köszönöm hogy anyit vesződtél velem és sok kécsókot küldtél Től Anna.”

(Órás és ékszerész lánya. Anyja tanítványom volt. Igen jóviseletű, szorgalmas his léány).

15.

(Egy kitépelt irkalapon):

„Kedves tanító neni

Bekövetkezett az elvadás ideje. Fogadják hálás köszönetem. Az emult tanév folyamában velem éretletet jó indulatért. Aldja meg a jó Isten minden tetét, hogy még sok öröm napokat szerzhessen, számtalan éveken keresztül.

Maradok hálás kécsókkal volt hű tanítványa

Kovács Ilonka.”

Szelekárd, 1926. VI. 23.

(Rendőr léánya; egyszerű, szegénysorsu, jó közepes tanuló, de lelke, szíve szépen simult a jó szóra s Igen ragaszkodó volt a későbbi éveken is).

16.

(Híszakított széprási irkalapon):

„Tanítónénimnek.

Kedves tanítónéni Igen köszönöm a fáradságát. Igen sokszor megbántottam tanítónénimét és Igen bánom hogy megbántottam. Tanítónénim én szeretem mert belátom, hogy mégis jó hogy iskolába járok.

Pásztor Mária.”

(Most, IV. o. elvégzése után, átadott egy szat. képet emléküi é felirással: „Szeretettel Tanítónénimnek.”)

17.

(Kitépelt díztandó irkalapon):

„Kedves jó tanítónéni szépen köszönöm, hogy évdejeitől anyit vesződtél velem és mindig szeretettel gondoltok tanítónéimre

Sárius Katalin.”

(Intelligens urtlányka. Több benne is a jószág, ragaszkodós, mint a szellemi képesség. Igazi jó kisleány).

18.

(Híszakított széprási irkalapon, végtelen videnyáza tr sorok):

„Kedves tanító neni nagyon sajnáljuk, hogy az évdege elkövetkezett és ígérjük, hogy a kedves tanítónénimnek mindig meg fogjuk emlékeztünkben tartani. A jó Isten sokáig éltesse.

Szegedy Sári.”

(Végtelenül ragaszkodó, engedelmés, szorgalmas, mint egy kis szent. Igen gyenge tehersege dacára, jeles eredményt tudtam vele elérni, mert ahogy s amit mondtam, arra megható pontosan figyelt és megtette. Mindegyik pontosan figyelt és megtette. A dig az volt a benyomás róla, hogy ebből a dig az volt a benyomás róla, hogy ebből a végtelenül pontosan engedelemeskedő és hőlelleségteljesítő gyermekből: szent les. és Ugyanilyen maradt a további osztályokban is).

19.

(Kitépelt széprási irkalapon):

„Czirák Teréz II. osztály
Kedves tanítónéni köszönöm hogy anyit vesződtél velem. És nagyon kívánom hogy jóegészségre legyen. Kedves tanítónéni nagyon bánom, hogy megbántottam.”

(Hís, szegény földmives léánya; többet volt a pad alatt, mint a helyén. Igen nyugtalan, hanyag, figyelmellen s persze gyenge tanuló. Idegel igen gyengéké, olyannyira, hogy az osztály hőboros bohóca volt. Anyja tanítványom volt s reszeltte, hogy milyen a gyermeke. De beláttattam vele, hogy a gyermek idegrendszerre gyenge).

20.

(Kitépelt széprási irkalapon):

„Kedves tanítónénim.

A tanítónéni szeretem, tiszteltem, és kedvelem mert tudom, hogy sok jól tett velem.

Vörös Anna.”

(Egyszerű, szegénysorsu léánya; áltja városi dobos. — Közepes tanuló, jószatú léánya).

21.

(Egy féllapnyi számtant irkalapon):

Levél.

„Kedves tanítónéni ne haragudjon hogy idáig hálátlan voltam. A jó Isten aldja meg a jószágáért. Amiret olyan sokszor jól tett velem az Isten aldja meg a tanítónéni.

Bence Rózi.”

(A legszegényebb gyermek; szurdik pincében laknak, anyja lánynevet viseli, kínosan éltek. A Rozikát az osztály ruházta és táplálta mind a IV. osztályban, még az iskolai szereket is úgy adták össze. De Igen hálátos is anyjával együtt. Mindennap valaki meghívta ebédre. Ruha és enniáló nélkül soh sem volt. Moziba és színházba is befizették his lársát. Mindez Igen nagy hálat váltott ki úgy a gyermekből, mint születből).

22.

(Igazi borítékba dugott irkalapon):

„Kedves Tanító Neni.

Nagyon köszönöm a sok fáradságát és jószágát fogadják köszönetem. Én kérem a jó Isten, hogy aldja meg erő egészséggel és minden jóval.

Szerető tanítványa

Hum Bözsike.”

(Postaltiszt egyetlen becézett léánykájá; nagyon gyenge, szellemileg s gyenge. De ha akar és iparkodik, meglehető. Míg a többi egy kézzel is elég volt irányítani, est két kézzel és minden körültekintéssel kellett vezetni és irányítani.)

23.

(Híszakított széprási irkalapon):

„Kedves Tanító Neni!

Hálát adok a jó Istennek, hogy ilyen jó tanító néni adott nekem, aki olyan sok szép és jóra tanított.

Hálás köszönettel csókja kezei

Simon Klára.”

(Igen jó, szelíd, tanító gyermeke. Példás család, példás őthon. Sok jóntudat van a kis nézina Klára szüvecskéjében. Igen figyelt mindig).

24.

(Egyvonalas írhalpon):

„Kedves tanítónéni! Köszönöm, amiről idáig fáradatos voltam. És a vissza napjait oly jóra és becsületességre tanított. Soha nem tudom meghálálni a kedves tanítónéni jogását. És köszönöm amiről minden tanítárgyra megtanított.

Zéman Teréz tanítvány.”

(Mellékelve egy szt. kép e felirással: „Szeretett Tanítónénimnek ajándékozom. — Zéman Teréz.”)

(Egy igen szegény földmives leánykája, nagyon sokan vannak testvérek és végtelen szegények, ezért, amivel lehetett, segítettem rajta, osztálytársai is. És ez úgy látszik, nagyon mély hálát és ragaszkodást termelt ki belőle.)

25.

(Kitépelt egyvonalas írhalpon):

„Adorján Katalin

Kedves tanítónéni. Köszönöm a fárasztást és a tanítást és a jószágát. A jó Isten dálja meg nyomait. Maradok szeretettel jó deják Adorján Katalin. Kezti csókolom.”

(Végtelen szegény napszámos leánya. Igen türeklő és jóra hajló gyermek.)

26.

(Kitépelt szépirásli írhalpon, mellékelve egy préselt szejhű és rezgófűszál):

„Kedves tanítónéni,

én azt kívánom, hogy egészséges legyen. És mi tanítónéninek sok bánatot okoztunk. Demár meg bántuk. Kardos Erzsébet.”

(Rit koszias leány; nagyon gyenge tehet-séggel, de jó szíve van).

27.

(Negyedrészes nagyságú írhalpon):

„László Jánoska.

Kedves tanítónéni! Köszönjük a tanítónéninek azt a nagy fárasztást. De a tanítónéninek nem alajuk azt a nagy fáradságot meg. Ha én nagy leszek, akkor mindig köszönök és tisztelom.”

(Nagyon szegénysorsú iparos leánya. Nagy testvére járt már hozzám. A ismétlő, igen gyenge tehetségű, de jóindulatú, bár sok gyarlóságot kellett belőle kirtrogatni).

28.

„Tanítónénimnek.

A tanítónéni sokat vesződtől velünk az évben. A tanítónéni igen jó szívú volt hozzánk. Kedves tanítónénimnek sok erőt egészséget kívánok. Kedves tanítónénim! minden nap fogok imádkozni, mert máskor is imádkoztam a tanítónéniért és megígértem, hogy máskor mindig jól felelek és tisztán jól szavalok.

Dicséretetek a Jézus Krisztus.

Zámbó Margit
II. oszt. tan.

(Értelmes, iparos leánya. Gondos figyelemmel. Ezen a levélen is az látszik, hogy a fogalmazási órán amly meletben és irányban vezettettem őket; ha valamiről, vagy valakitől jól megdondultak és összegyűjtöttek, megbeszéltük a mondatulónak, gondolatulónak. Akkor aztán logikát sorba szedték s ki-ki fölírta az iskolai táblára a saját gondolatait (mondatait), az osztály pedig írta a saját írkájába. S végre összegyűjtve csöppent-het elkészül a „fogalmazás” — „a feladott lecke” — teljes egésze. Ez a leslány valóban „fogalmazott”, de a szívtét is beleöntötte a gondolataiba).

Szánte nehéz felbeszakítani a levélsorozatot, ezeket a kedves, hervadafan, visszai vtrágesokrokat. De számolom kell a várakozó rövidséggel és főként karításaim fáradt idegeivel. Már eddigi is türelmproba volt, amiret ezennel bocsánatot kérek. Leszürve azonban a tanulságot a kis „naprejtő” leveleiből: látam, mennyire megértették s magukévá tették intelmeimet és oktatásaimat. Ha nyugtalan, hanyag, vagy más „rosszaság”-ért megfedtettem őket, kijelentem, hogy ezzel a viselettel megsomoritottak, megbántottak helyességmszolás: nem becsületes cselekedet stb. Aki a kötelességet pontosan teljesíti, az a becsületes ember. S hogy „csak azért fáradtam, hogy ők jól feleljenek, hogy tudjanak”...

Értették, hisz sokszor tárgyaltuk a b. é. gy. képesán is, de „likápnás” alkalmával is, hogy sokat vesződöm velük, egészségemet jóindulatom s ez a hála... (a sok beszédől torokfájás, megbetegedés) stb. értésükre adtam. Hogy vannak dolgok, munkák, amelyekkel csak a jó Isten fizethet meg; pénzszel csupán nem lehet, de hálaul, tisztellel, szeretettel: igen. Ezért ajánlják az imát értem, a hálát és hogy ők mindig fognak tisztelni, köszönni, „mert jó szíve van” és „jó hozzánk a tanítónéni” és „mi sokszor megbántottuk, de már bánjuk... és ezután mindig jól tanulunk.”

S az a sok kicsit his virág-levél mind sajtát bensejébe néz... ott szemlélődik a lelkétkörben, mint az ismeretek, az ohtalás- vagy aprócska hegyi tavában, annak az általászó kristálytükörben. S ezen önmagukba nézéssel újra fölzsendül halhán, finoman, a visszaemlékezések, az elraktározott benyomások kellemes, vagy leckéztető hangja, mint valami tündérszimfonia... S csak az a nehéz nekik, hogy gondolatulig jóhalászott gyöngyszemeit, hogyan is, mihiép is szorítású formába? A szavak mondatok acélszimbóluma miképpen szorítású bele? Hétlős érték, dupla haszon az ilyen levélkeletés az így tanévben van közvetlen vissza előtt, amikor már hessen van a bizonyítványuk is és az a sötétes gondolat sem lopakodik lelkük nyomába, hogy ha esleleg nem ír szépet, jól, — ki fog kapni —

nem kap jó jegyet... A teljes, a százszázalékos őszinteség a legfőbb értéke ezeknek a búcsúzó-levélnek... Hétlős tükör az ilyen őszinte írás: a tanító nemcsak tanítványra lelkét látja meg benne, hanem a saját tanítói, nevelői orcképét is.

* * *

Leiki-Vezér

oktató, imádságos- és énekes-könyv a keresztény katolikus tanulíjúság számára. Írta: Streicher József, apáthanonok. Átdolgozásban kiadta: Lányi Emil, zombai plébános. Tizedik kiadás. A pécs-egyházmegei hatóság jóváhagyásával. Pécs, 1928. Haladás Nyomdarészvnyvnyárság.

Örömmel köszöntjük ezt a kedves ifjúságot okhtató, imádságos- és énekes-könyvet új kiadásában. Mert ifjúságunk vallásos életének elmélyítését várjuk tőle. Az átdolgozó alapos munkát végzett. Az újabb igényeket megfelelően kibővítette úgy az imádságokat, mint az énekeket tartalmazó részt. Teljesen kielégíti majd ifjúságunk lelki szükségleteit. Még a kis szüvgárdista is megtalálja benne a maga kedves imádságait. Elterjedését azonban különösen kívánatos

Egyre azonban ügyoznünk kell: ne legyen mukkáj írni mindenkinék, aki a növendékek közül nem akar, bármily okból... Ne legyen belőle rendszer, ne is írassunk minden évben, mert akkor igazán feladat lesz... és leziaruk róla hlyépb a közvetlenség, a természetesség, az őszinteség hatmagyöngyös, hamas üdeségét...

* * *

teszt okhtató része. Aki ezt a könyvet használja, tudatosan, figyelmesen hallgat majd szentmisét. A főrészek kidomborításával a miséző pap minden ténykedésének rövid, velős magyarázatát adja. Ugyanígy jár el a miséző a szentgyónás, szentáldozás és egyes ájtatosságok tárgyálásánál is. Különösen silherülnek tartom a kis lelki-tükör. Röviden, világosan benne van a fatalásig egész élete. Látszik, hogy a szerző pécsi hitokhtatói működésé idején alaposan megismerte ifjúságunk lelki-világát. Az okhtató, imádságos- és énekes-könyvet az ifjúság barátainak a lelkeskedő papságok és tanítóságoknál különös figyelembe ajánlom. Megrendelhető a Haladás Nyomdarészvnyvnyárságnál Pécsen.

Dr. Gáborl Pál.

* * *

Egyházmegyei fötanfelügyelői rendeletek.

1924/1928. sz. Alapítványok valorizálása. Az egyes megánoi pénztarozások felértékeléséről szóló 1928. évi XII. t.-c., amely 1928. évi április 1-én lépett életbe, az alapítványoknak is módot nyújt arra, hogy a törvényben előírt feltételek fenfor-gása esetén tökéjűk, illetve köpetelésékel felértékelése iránt pert indíthassanak. Felhívom az okhtó a felügyeletet alá tartozó összes iskolaiagazgatóságokat, hogy amennyiben az igazgatása alatt álló iskola kezelésében levő alapítványok között vannak olyanok, amelyek a valorizációs per megindíthatásának lehetősége fenfor s ha igen, egy a felértékelés iránt feltételek lépések a m. kir. vallás- és közokhtatásiügyi miniszter ur 48.350/1928. X. ü. o. sz. rendeletére való hivatkózással a kir. tanfelügyelőségnek haladatalan tegyenek erről jelentést.

1710/1928. sz. „Népevelésügyi Hözagazgatás” című mű ajánlása. Rusztek Károly, Hevesvármegye kir. tanfelügyelője

„Népevelésügyi Hözagazgatás” című műben a népevelésügyi pénztarozások céljának és anyagának általános ismertetésén kívül megjelöli a népművelésügyi közagazgatásban a közagazgatási és népoktatásiügyi hatóságokra és azok munkálatára háruló feladatok és kötelességeket még pedig nemcsak a szorosan vett népoktatásban, hanem az azt megelőző kisdidaktásban és az azt követő népművelésben egyaránt. B mi hasznos szolgálatot tesz nemcsak a közagazgatási tisztviselőknék, hatóságoknak, hanem a tanítóságoknak is. Az iskola és tanítók ügyelnek helyes intézése kívánatosá tesz azt, hogy a tanítói könyvtárak részére beszeressék. Ezért az 50 filléres beiratási díjok terhére beszeressék ajánlom a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatóságoknak. A mű ára 8 P. (Bolti ára 10 P.) Megrendelhető szerzőnél Rusztek Károly, kir. tanfelügyelő, Eger (Heves um.).

Határidő emlékeztető.

Írások, rajzfüzetek, értesítőkönyvesek és imakönyvek rendelése a beiratástól számítva három napon belül, de legkésőbb szept. 10-ig személyi sürges bevárása nélkül az **egyházmezei főtanfelügyelő hivatalán** eszkölendő.

Pótbetérások után a tanulóknak egynél lapját a községi elüljárószághoz küldendő három nap alatt.

A tanév kezdete, valamint a hett és évközt szünetek kir. tanfelügyelő hivatalnak bejelentendő.

HIREK

Bérmálás. Virág Ferenc, megyéspüspök Úr Ó Mellsőága ez évi őszi bérmahörűje a *szechszárdi, tolnai és dunaföldvári espereskütelekre fog kiterjedni és pedig a következők rendezésén: szeptember 12-én Bata, 13-án Bataörs, 14-én Vardomb, 15-én Dees, 16-án Szechszárd-újváros, 17-én Sióagárd, 18-án Hare, 19-én Mózs, 20-án Tolna, 21-én Fadd, 22-én Kistengely, 23-án Hajdacs, 24-én Némethér, 25-én Paks, 26-án Dunakömlőd, 27-én Dunaföldvár-belo., 28-án Dunaföldvár-külv., 29-én Bócsike herülnék sora.*

Főpásztor elismerés. Bajméré Egró János, zsvodi tanítónéknak nyugdíjba vonulása alkalmából, hosszú és eredményes szolgáltatnak elismeréseként Főpásztori elismerését nyújtotta.

Igazgatótanítói kinevezések. Flóri György lékeszt és Szász István kályóli rk. kántoraitomlított Megyeispüspök Úr Ó Mellsőága igazgató-tanítókai kinevezte, míg Zsotny Cipó kályóli tanítónak az igazgató tanítói címét adományozta.

Lányi Streicher-jéle „Schutzengel” német imakönyv újabb kiadása szépséggé vált. Szerző az imakönyv mind tökéletesebbé tétele érdekében ez uton kerül fel érdekeit papságot és tanulókat, hogy az imakönyv módosításra vonatkozó szives utalgatásait és javasataikat legkésőbb f. evi október 1-ig címére (Lányi Emil, plebánus, Zomba, Tolna vm.) küldjék meg, amikor is az újabb kiadásnál a közötti kiválmatnak a lehetőséghez képest figyelembe fogja venni.

Halalozás. Sulyos csopás és veszeség érte Koleszártsi Károly magyarorszáli igazgatótanítói családját, 28 hónapos Béla neví fiacskájuk négy nap szenvedés után meghalt Pécsen. Az ártatlan kis gyermek temetése 28-án, délelőtt 10 órakor lesz Magyarorszáron. A leszállt család iránt általános a részvétel.

Tanítói Néptár kiadása csak az esztben történéthik meg, ha legalább minden iskola részéről egy példány előjegyzés történik. A Tanítói Néptárra vonatkozó adatok az előjegyzésekkel együtt legkésőbb szeptember 10-ig az eh. főtanfelügyelő hivatalhoz beküldendő.

Tanév elején hét hónapig az igazgatótanul mulasztók kimutatása hetenkint küldendő meg a községi előjárósnak.

Togdíjak a kört pénztáros által csekk-lapon legkésőbb október 1-ig beküldendő.

Tanítógyűlés. A Faluszétség által szeptember 8-12-ig rendezendő tolnai mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és kulturális kiállítás alkalmából tartja meg Tolna-megyei Áll. Tanítógyűlést és községi ülést Tamásban, szept. 11-én és egyúttal kinevezési programjontja lesz ennek Dr. Gere Gábor értegni esp. ker. tanfelügyelő előadása „A jalu életében” címmel.

Tanítói kinevezések. Notheisz Imre szilágyi kántói a márfai, Háhn József rácmeski kántói a cikhói, Fekete Károly a mtslali, Kungl József a pécési kántoraitomlított, Róna János a cikhói II., Schram Ádám a cikhói IV. és Stengel Péter a kisdorogi III. sorsz. tanítói állásokra egyházközségülag kinevezeték.

Negyven éves tanítói jubileum. Schubert Károly püspökszentkeresztebi igazgatótanítót meleg ünnepségben részlette az aug. 12-én Püspökszentkereszte községi lakossága. Az ünnepségen résztvett a községi elüljáró és iskolaszék testületének, kántóknak tanítói, a leventesok, iskolásgyermeknek és nagyszámú ünnepelőközönség. Az ünnepi szentmise alatt Márócs Ferenc plebánus szép beszédében megemlékezett meg arról a férfiról, aki nagy példaként álltánálta az ártatlan gyermek szívében az istenfélmet és hazaszeretést, tanította a betűtes tudományra, tudásának mindig legjavát jó szívet adta. Ezután átnyújtotta az iskolaszék ajándékát egy aranyórát. Mise után az egész ünneplő közönség az iskolába vonult, ahol folytatódott az ünneplő. Márócs Ferenc, plebánus, felolvasta Megyeispüspök Úr Ó Mellsőága elismerő kegyes leiratát. Ezután az iskolaszék üldégi elnöke üdvözölte tanítót, az ünneplő az üdvözlőre jól szívhöz szólnó bucsuzott külön a felnötekként, külön az ártatlan gyermekekkel, hogy csak úgy szerepeljen a sirástól az egybegyűlt közönség. Egy kis tanítvány kedves hangon bucsuzott a jó öreg tanító bresztől. A községi nevelés Agárdé Ele körjegyző köszöntö meg az ünneplő ünneplén, [áradságot nem ismerő, kötelezősége messze túlhaladt munkásságát. Hímeit, hogy hivatását nemcsak az iskola felát közt teljesítette, hanem foglalkozott az ifjúság iskolánkülső nevelésével is mint jó gazda, gazdasági, főként szőlősejti és kertészeti ismeretét közzé a lakossággal. Zenei tudásával istenhez emelte a templomban, kint pedig szórakoztatta a halgatóságát, segült isten dicsőségére kért az ünneplőre nyugalmaba vonulással, kívánva, hogy találja meg a jó kérdémetel pihenőt.

Hittünetelt magyar anya. A Magyar Anyák Nemzeti Ünnepeit Rendező Bizottsága Szent István király napján Bogátt Jánosné, harkányi róm. kath. kántoraitomlított nejté 112 magyar anyával együtt hittünetelt. Bogátt Jánosné 37 éves, 8 gyermeke születelt. Mind a nyolc él, ép és egészséges. A jenti bizottság az anyáknak olvelelt, diszkrét, 100 pengő jutalmat és minden gyermeknek egy cipőt, vagy ruhát adott. Pécségházmezei tanítócsaládok közül Bogátt Jánosnénak van a legtöbb gyermeke és az egyházmegyei tanítócsaládok között egyedül hittünetelt tanítónya. A népjóléti miniszter a betegeskedő anyát 6 hónapi ingyen gyógykezelésre, a Debrecen-nagyerdőben lévő Augustus sanatóriumba utalta be. Bojárt Bogáttiné a télen szereszte, mikor iskolásgyermekait a 1/6 órat vonathoz minden nap kikísérte. A nagy hidegben meghült és tüdőcsucs-hurholt kapott.

Nagydíjazott tanítók. A pallás- és közoktatási ügyekért Hírosok Állami pécsei székhelyén a dacsai rk. kántoraitomlított és Bajméré Egró János zsvodi rk. tanítómű f. evi szünetben eszejevel nyugalmaba helyezte.

Tanító urak figyelmébe! Az összes egyházmegyei és községi nyomtatványok legelőször beszerzési forrása a Haladás nyomdarszénvártárságnál, Pécs, Király- és Mór-utca sarok.

Hullerudatún. A siklósi esperesi kerület róm. kath. tanítói köré, a vadásogs helyzetben lévő harkányi róm. kath. iskola felségjelzésére július 16-án déltan 5 óráig megírtok a tanítók, hogy a déltan részt színházban, hullerudatún tartassék. A magas nyitva miszt Schmidt Vilmos siklósi új. tanító, iskolalátogató, dalárveadós és kántor állította össze. Az előadást Schmidt V. indította meg, mellet a Siklósi Dalárveadó Társaság Dr. Dr. Járásorosa a gyermeklelőrekkön könnégek megható szép előadást tartott, melyet Jolyon viharos taps kísért, Gyöngyösi utó Mozart vonósnégyese, Schmidt V. vezetésével. A Sakk-művelődési körök, a dalárveadók nagy lelkes névvel feltölt a halgatóságban, mellet a Siklósi Dalárveadó által előadott népdal-együttes követelt. Virág Iona művészi szavalata a Cinká Pannában éreményesült, mellet hegedűs és zongorista kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszarvarról”. C. költeménye előképekkel volt a gyönyörű daljátékok, 6 felvonású a női kar és vonósnégyes kísért. A költeményt Fontányi Rózsika szavalta. Rózsika színtin egy kis szavalóművés. A rendezést, valamint a zene és énekesszámok kedves hártársunk, Schmidt zongora kísért. A kis művésznő viharos tapsot kapott jutalmal. Beme nagy telettség rejlik. Az előadás koronája Stojánovics J. „Rege a csodaszar

A mi javunkra.

Erős küzdelmet folytat a nemzetek összes rétege a kultura jegyében s ennek legelső és legközvetlenebb harcosa a pedagógus társadalom minden egysége, legnagyobb exponense a kis eldugott faluk tanítója. Talán egy nemzet tanítósgája sincs oly nehéz helyzetben, mint mi, hika szétszórtodva, majdnem magunkra hagyva hintjük a tudás gyümölcs-fáinak magocskáit a kemény, rögös, meg nem munkált talajba, az óvót sem ismerő kis falusi vendokokba.

E lelket és testet elől munkában a szeretettel művelni a legnagyobbat, az nemesek értéke, hanem akarárs is, mely nagyságával az emberi létnek finomságának mutatja. A szeretet mellett az önuralomnak kell kézzemlátkodni e lelki tulajdonság fokozására, hogy alá tudja magát rendelni az isteni törvénynek felépült, nemzeti jólelet megalapozó, jelenben honmentő munkatörvényeknek, melyek a nemzetnevelést oly nehézé teszik. A tömeg nevelése és oktatása fejlemezett embert igényel, ki parancsolni tud akaratának, uralkodni önmagán, mikor a sikerelenségre nehezedik lelke, avagy sértések özöne zúdul rá a hádatadon okoskodóktól. Igazán érvényesülni csak a fejlemezett, önuralommal bíró tanító tud, megfontolt akaratát keresztül vinni egy bírja, ha a szeretet vezérelti cselekedésében, de egyuttal önuralommal az erőszaktól, a szélsőségektől óvakodik. Ezek hiánya szüli a be nem látást, meg nem értést, mely annyi sok kellemelenséggel, keseri napoknak okozója a tanító életében. Mindennapi munkájában, köznapri érinkezésében oly réteggel van összekapcsolódva, melynek lelkiéletéből a változó lelki finomság részben vagy egészen hiányzik; hatványozottan kell tehát kifejezésre juttatni magában, hogy föle, belső, mintegy forrásból menjen át a közbe egyegy parányra. Ezek sorozata kell ahhoz, hogy a tanító ezt magában kifejezhesse így hosszabb időt igényel a közbe való átszivódása. Ebből tudom csak megmagyarázni, hogy az új ember községében sok nehézséggel találkoz, de idővel hallani, hogy már összeszoktak, minden jól van. A szeretet és önuralommal felszerelt tanítóharcos érinkezésében könnyebben ér el eredményt, mely mindenkor csak saját jánára van és magának olyan bizonyítványt állított ki, amint az elzárkózott lelkiéletű megadása bírja. Szomorú tény, hogy sok helyen a tanító és iskolázás között nincs meg a harmonia, másutt meg a jóviszony oly túlságos, hogy nyomában rövid időn belül egyik vagy másik részéről ulsszárlás támad. Tanuljon meg a tanító jó munkán mindenfelé, fel és le, szeretettel érinkezni, de ugyanakkor uralkodjék környezetén és enjén oly mértékben, hogy a szeretettel párosult físzület csorbát ne

szenvedjen. Ha ezt magának kívánt bírni, úgy nem kell attól tartania, hogy jogos kövételése csak bírót után érvényesíthető, hanem elérte jónak látott kérséinek teljesítését is. A hiba nem másokban heresendő, pillantunk be előbb saját éntünkbe, gondoljuk át az érinkezés formuláját és talár elég jókor fogjuk észrevenni a hibát magunkban, hogy megelőzzük minden ellenségeskedést, a helyzetnek elmérgesítését: a mi javunkra. Csak ez uton halad az a kártárs és jutott el azon irigyléremelőtá stádiumba, ahol minden jól megy, összeülkőzés nincsen; kérséit, óhaját teljesítik.

Amint azonban szeretetével és önuralommal felele jellemelőleg hatott, felülről a megérdemelt elismerés száll hozzá, mert az onnan jövő rendelkezés neki nem parancs, amelyre megadza magát és mint teljesíthetőség elutasítani igyekszik, ahogy komoly jelentőség alól kibújni akar. Ahí fejjel nem tud elég szeretettel és önuralommal rendelkezni, az pátyajai nem kellő komolysággal fogja fel, felele pedig nem tud dominálni, mert uralkodni csak az bír, ki megtanult engedelmességedni. E nehéz megfontolásra ez a körülmeny késztessen bennünket; hogy egy mindért és mind egyért kötelezettséggel vállaljunk, amikor tiltakozó szavát senki fel nem emelte az egyházamegylet irkák és rajzfűzetek kiadásáért, most pedig állandó ostarozást kell azok miatt hiállani, kik nem is talán a lelki finomságok hiányát, de azok hátterbe szorításával köteleességüknek eleget nem tesznek. Nyíltan látjuk a fánadozásnak hasznosságát és lehet, hogy áldásában azok fognak legelőbb részesülni, akik legkisebb gondjuknak tartják a saját maguk hozott rendelkezést végrehajtani. Ha eaidéig negligens volt a testület egy része, ne az a mumus kesztesse, mely figyelművel fejemelezzük, a mi javunkra a szeretettel társult önuralom: a mi javunkra.

Hörnyék.

Bodó László.

MEGNYILT A **HALADÁS** NYOMDA RT.

**PAPÍR- ÉS IRÓSZERŐZLETE
KIRÁLY- ÉS NŐR-U. SAROK**

Kaphatók az összes írószerek, kreták, szivacsok, fűzetek, tollak és stb. stb. legelőcső árakon, valamint az összes egyházamegylet és iskolai nyomtatványok nagy rakára.

Könyvkiadásokról
munkák részletes
szép hivatalában

Stancsikáldor
Nyomdáshoz
Nyomtatványok

A falu nevelése és a nyolcosztályu népiskola.

A világháboru magasan lobogó lángjainál, amikor még a magyar jövő képponaltai egy reményteljes távlatban látták kibontakozni, célokat tűztek ki, eszközöket jelöltek meg egy kultur Magyarországgal felépítéséhez, melynek közgazdasági és szociális berendezése elől el kellett volna járulnia a mult minden eredményének. És ezen területek nagyszabásu alkotó munkának középpontjában a falufelkészítés sokfélejeltő gondolata állt. Felemelése abból az ásatat elmaradótárságából, ahogy a mult intézményeinek nem tudom poltikájára lejtotta, ahol magunk hordta a moradíság minden áhát és vészt. Ezen messzekihűtő célnak nem volt szabad megsemmisülni akkor sem, midőn ellenséges megsemmisült terpek, elszállt illusztrációk szimbólumként eléük állították a trianon gússzarvatát. A világháboru nagy erőpróbája, minden nemzet részére hátrahegytja tanulságait. S ezek a tanulságok lettek a jövő munkájának irányjelzői. A világháboru eser megpróbáltatása nálunk igen nagy lelki-fogyatésságokká lett feltárója. A magyar jövő szempontjából ez vált a legfontosabb munkák területévé.

— *Wir müssen umlernen!* — adta meg a jelszót Heilfischer német birodalmi államtitkár nemzete részére. Számunkra e gondolatnak keltős fogalma volt: újat tanulni és újra nevelni. A háboru éppúgy ránkibonyolította nevelésünk gyengességét, mint tudatlanságunkat. Ma már tudjuk, hogy az arstetten hívós erőt nem a kapujában esküdött nevelése hozza, hanem a mely átlátszó önértékelés, fajt büszkeséggel feljelezte volt. S az a nagy lelkesítés, mit a dalos, virágos katonabonatok üttek a harcterekre s az elszántás, önfeláldozás, hőstesség, melyekre a világháboru négy esztendőjének minden esatartere örökös fényes bonyittek, nem jelentettek tisztenőrn próbás lelkierőt. A falu életér, fáradságtalan munkása, aki a legdurvább mezei munkát éppoly könnyedén végzette, mint a tirtmet, gondosságot igénylő belterjes pepecselet, aki a szemleli frissesség és fogékonyság minden előnyét bírta: a nagy világégből, mint a kételyek, ingadozások, lelki-meghasonlások embere tért vissza. Erre a lelkielőrelépésre szolgáló példát — a front összeomlásán kívül — a két forradalom minden szenvedése, a megszállás nagy szűgyene és gyálazata s az a megalkuvás, megbékélés, mely a változott viszonyok dacára, oly könnyen hatalmába ejtette a falusi parasztág lelkiéletét.

Bebizonyosodott, hogy népiünk előnyös fajt sajátjából nincsenek egyházes formába öntve, biztos alaplak tekinthető eggyé szárduldu.

A forradalom utáni idők sem zárták le a lelkihiányosságok horszákat. Az őst nyúltság, ósáinteség, mellyel a magyar arc oly jól harmonizált, elúnt s helyébe a fejletádjó hallgatag bízalmatlanság került. Akarásában, eselehevésében nem található meg a tántortáhtatlan egységesség, mely a jellemnek nélkülözhetetlen vonása, de haszonért, előnyökéért siuttal, alkalmaskodni tud viszonyokhoz, körülményekhez, személyekhez egyaránt. Napri gondjába mélyen nem férkőzik be a magyar sors és jövendő kérdése, napri életének szűk körüli horizontját csak a napról napra élés apró gondjai töltik ki. Az egykedvű eggyé szórja a nemzetgyilkoló betegségek bacillussait. A neki elét elfajlulása is jelszó névvelneket őt. A fehér ártatlanság, a hamuszófehér szeméremt lassan kiűzőtt fogalmak tesznek. Rá kell jóni, hogy az újáépítés munkájában a falu nevelése, a legközvetlenebb feladatok egyike. Ha ezehhez hozzáesszük a tudás, ismeretek terén észlelhető fogyatékosságokat, bel kéltünk, hogy igen gyenge ez alap, melyre a magyar jövő a hiánymalok sokféleségével akar nehezíteni. Innen hiányzik még a szárd egység minden biztosítéka: a magyar parasztág erkölcsi és szellemi ereje.

E téren mutatókó hányok megszüntetésé előzoja a közoktatásügyi kormányzat népiünk higienikus testi és lelki képességeinek fejlesztésére irányuló sok hasznos és újdons íntekedése. Ezelnek egyike sem állhat azonban a népnevelés nagy kérdéseinek közelebb, mint az a kormányzati utasítás, mely megteremtő lesz a nyolcosztályu elemi népiskolának.

Nem mondom azt, hogy a fejleltetett elemi népiskola a nagy lelkielőrelátozások megszüntetésének munkáját egészen és tökéletesen el tudja végezni, de ebbe a munkába rendszerint visz bele, a módszeres iskolai nevelést tovább folytatja s ezáltal a leventegyűsület és a népművelés nevelő munkáját el tudja juttatni a megkutatható, szűkészes eredményességhez. Tehát egy bizonyos gyú kiötten, mely által lehetőséget biztosít egy élőt, törekedni és alkotni tudó magyar nemzeti társadalom megteremtéséhez.

A leventeversenyek győnyörkődhető produktúit csak a testi nevelés terén elért eredményeket összehajsz. A lelki képességek gyakorló tere, nevezetesen a népművelés, ennek igen kis százzalékhat tudná csak felmutatni. Itt nem is várható ezidőszertit lényegesebb, nagyobbimért előrelépés, mert hiányzik az alap, melyre e tekintetben biztosan építeni lehet.

A hatosztályu elemi népiskola nevelő

munkája akkor szabad meg, midőn az alap-erények fejlesztésére és ápolására a gyermek kora — érzelmi világának gazdagsága folytán — legjobban megfelelne. A következő évek válnának az erények igazi megalapozóivá, ahol a költésességért, jogértékért, méltányosság, ártatlanság, szívesség, ember-szeretet stb. magval biztos talajba hullának. Ezt a területet a nyolcosztályú elemi iskola majdnem teljesen birtokoltani fogja. — S itt a heteropathikus érzelmi életrebellől és gondozó munkájára, az antipathikus érzel-mek kinövését ellen való védekezést a lelki tisztulás folyamatát nagy lendülettel üthetik előre. A népművelő előadások során — amit magam tapasztaltam — sok helyen az elő-adóknál nevelési tendenciája alig vonatkozik másra, mint hogy a nemzeti érzést, fajt öntudatát, hazaszeretetét ápolják és fejlesztik. Elfeledkeznek arról, hogy alaperények nélkül, jellem nélkül hazaszeretetről beszélni üres frásis, hogy a fősúly az erények ápolására he-lyezendő, mert ember nélkül hazafis embert nevelni nem lehet. A nyolcosztályú népskola akkor végzi a legértékesebb nevelő munkáját, amikor terzuerszíttel bizalommal készít a nemzeti elemek számára. Ennekül pedig a levele- és népművelő-egyesületek hazafis irányú nevelése haszontalan erőlködés lenne, a nationális keresztény sajtó ezirányú ha-tása sem lenne több mélységnélküli, fel-szajzen uszó eredménytel.

A léleknevelő, hatékony vallás-erkölcst, logikat, esztétikai érzelmek fejlesztése és ápolása a nyolcosztályú elemi iskola érzelmen-velő munkájának csak egy részét képezi; a munka másik, lényegesebb része: a gyer-mek érzelmi világában mutatkozó rendelle-nességek megszüntetésére irányuló tevé-kenység. Ezt a rendelkezést legelőbbször a család, a környezet s egyéb ható erők idézik elő. Hogy a nevelői munka milyen fontos része ez, az bizonyítja leginkább, hogy az akaratnevelés sikere, vagy siker-teselése ettől van függővé téve.

Az akaratnevelés területe a fejfejlésés-sel nemcsak kezelhetőbbé válik a nevelő részére, de sok új momentummal is gazda-godik. A felső hét osztály munkabeosztása — a gazdasági és ipari munkák gyakorlati részével, az elméleti ismeretek feldolgozá-sával — bő alkalmat szolgáltat az erélyes és kitartó akaratra való nevelésre. Ennek megteremtése nélkül pedig a cselekedetek mezejéről hiányzik a céltudatosság, melyet állandó munkakedv s állhatatos munkabírás kísér, mely előtt az akadályok, megpróbálatások bomlasztó ereje megtörik.

A 12—15 éves gyermeknek már kifejelett társas hajlandósága van. Az iskolai élet gaz-dag változatok bőven adnak alkalmat az elő-zékenység, finomság, szívesség gyakorlá-sára; ezért a nyolcosztályú elemi iskola ott-

honóvá lesz a társas élet minden finomabb megnyilvánulásának, fejlesztőjévé az er-kölcsei akaratnak.

A sexuális kérdés is, mint az akarat-nevelés egyik legjelentősebb része, eb-ben a korban súlyos feladattá nehezül. — Ezekre az évekbe erős részben a neml-érdések kezdete. Az itt végzett munka a gyermek egész életére kihatóan lesz. A szülői ház legelőbbször nem fejezte be azt, amit a tekintetben a hatosztályú elemi iskola gondozó keze itt elpólt. Az erkölcsi oha-rát nevelésének ezen után sokkal többet mehet az új elemi iskola. A gyermek érte-mi fejlettsége eljut odáig, hogy a gyermeki ártatlanság fogalmát — előtte — minden földi érték fölfelemelhesse. Emellett a szemérme-ten, érzékies gondolatokkal szemben a gyer-mek ellenálló képességet is fejlesztieni tudja.

Egy másik főfeladatát képezi az új isko-lának az, hogy a szülői értekezletek révén a szülői házat közelebb hozza az iskolához. A kező közzét egy szoros, mely, kedvező viszonyt fog megteremteni. Mert csak közös és tudatos munkával lehet százszázalekos eredményt kiharényzerint a falu nevelése terén. A szülői értekezleteknek nemcsak jelentősége és szükségserősége nagyobbodik, hanem azoknak anyaga is kibővül, ér-tékies tartalommal gazdagodik. Ezt az új any-got az individumok megfigyelése által szer-zett tapasztalatok szolgáltatják. A gyermek lelkivilága — iskolai életének ezen utolsó évében — a pedagógus részére hozzáfér-heetőbbé válik. Érzelmi világának külső meg-nyilatkozásai temperamentumáról tájékozhat-unk, akarat elhatározása kialakuló fében levő jellemének körvonalait engedik látni, fej-lőző képessége értelmességének jobkáról ad biztos ítéletet. És ezeket a tapasztalato-kat — a szülői értekezleteken hasznosíthat-jogja az új iskola tanítója. A szülői ház így biztos tanácsot, utasítást kaphat a gyermek otthoni nevelésére vonatkozólag; s ezzel ki-épül az a harmónia — a közös nevelő mun-kában, amely eredménytelben, a nemzet le-hén ragódó súlyos lelki bajok meggyógú-rásához fog vezetni.

Mert lélekben beteg a falu, a magyar jóvő bázisa. Gyógyulását elősegíteni annyi, mint jövőbe vetett hitünket és reményünket a beteljesülés boldog valóságához juttatni. A nyolcosztályú elemi iskola megvalósítá-sának gondolata azért nagy horderejű kérdés, mert teljesen ennek a célnak szolgáltatá-ban áll.

Alsóegeraszeg.

Bank József,
tanítómester.

Aktualitások.

A Tolnávármegyét Ált. Tanítóegye-sület illeti közgyűlést szept. 10.-én tartotta meg Tamisában a Falu-zövetség kiállításával kapcsolatban. Ugyanott és ugyanakkor tartot-ták volna meg a simontornyai és az értényi esperesi körök öszi gyűléseit. Előzetes meg-állapodás alapján azonban a három gyűlés egybe-olvadt. Ez a nem elegendő díesérhető összemű-ködés így igen tartalmas, magas nivójú, kitűnően sikerült gyűlés eredményezett, melyen kb. 200 résztvevő vett részt. Tulnyomán kath. tanító-k, Schlenker Mihály bonyhádi r. kath. igazgató, egyh. egyesületének elnökeinek emlékeite alatt. Az értényi esperesi kör részéről Gere Gábor dr. ker. tanfelügyelő, a simontornyai részéről Mayer József tamási igazgató szerepeltek, mint elő-adók. Rézsi vetek a gyűlésen: Denz Ákos, országgy. képviselő, Szabó Elemér és Sücs József főszolgabírók, Magyar Zsigmond, nyug. esperes, Nagy Sándor, a Falu-zövetség igazga-tója, Molozáry István, prépost, Frühlwiri József dr., ügyvéd, Halmos Andor dr., Fium Miklós, Gábor Rezső dr., tolnávárm. vezető, illetve segédtanfelügyelők, Cserti János, ker. tanfel-ügyelő, Kalmi Béla, közs. főigazgató, Tolnávárm. főispánja és püspánja pedig kimentették távol-maradásukat.

Schlenker Mihály előzői meggyűjtésén utalt arra a nagy munkára, mely ránk vár: visszaszerzeni amit elvesztettünk. Olyan ember-keret nevelni, akik erre képesek lesznek. Ami-lyen a tanító, olyan a nép lelki tartalma. Han-gyos szóval, buttal a tanító nem szereshet kért-tyelt. Tartsuk szem előtt a legelőbb céit: a keresztény örök és a nemzet földi céljainak elérését.

Indítványára a gyűlés gróf Khelesberg mi-niszter az egyesület örökös díszelőnökének vá-lasztotta meg. Üdvözölte Halmos Andor dr., kir. tanfelügyelőt, ki ezuttal először jelent meg az egyesület közgyűlésén; továbbá Denz Ákos, képviselő, Nagy János, igazgatót és a többi vendéget. A nevezettek az üdvözlést meg-köszönték.

Gere Gábor dr. magas nivójú előadás tar-tott. „A falu jelentősége a nemzet életében“ címmel. Kifejtette e három téfelt: 1. A falu tartja fenn a nemzeti szellemet. Gyakorlati megállapításoként hangzottak, hogy a falusi kulturmunka nem folyhat a városinak a kapta-tatáján. A falu kultúrája ott rejlik minden faluban, azt fejlessük mi. 2. A falu fejlesz-ti a kulturát. Falusi kulturmunkánkat, mely igazi, ösi kulturát szolgál, nem kell restelünk, hanem nagy fontosságának megfelelően büszké önért-zettel végezzünk. 3. A falu a maga nagyobb állandóságával előmozdítja a nemzet állandósá-gát. Főtitűről döntötték le a nemzet építélet, az alap megmaradt, erre kell újból építeniük s minél biztosabb az alap, a falu kultúrája és

erkölése, annál erősebb és állandóbb lesz a nemzet épülete.

Reital Péter, Tolnávárm. népművelési titkár igen közvetlenhangú, tanulságos előadást tar-tott „A közmondások szerepe a népművelési előadásoknál“ címen. A közmondásoknál három fokozatot különböztethetünk meg: Egyszerű tapasztalatú ténymegállapítás, ezttan logikai ítéletet, végül követendő életszabályt. Ezek az egyszerű nép ösi lelki megnyilatkozásai s ami-ker eredményes népművelési akarunk folytatni, mi is legynék tekintettel e három fokozatra. A közmondások felhasználásának módjára néve tapasztalt gyakorlati utasításokat kaptunk. Egy közmondással sokszor több érthetünk el, mint hosszas magyarázattal, azért népművelési előadásainkban használjuk fel azokat.

Mayer József, tamási igazgatótánai a gyakorlati ember mindenre kiterjedő figyelme-vel létezik, emellett íg is jól megalkozott fö-ladásában „a szeretetlenség elleni küzdelem“ tárgyában az autorizta a szeretetlenséget, ön-zsést, pazarlást, helytelen gazdálkodást az anyagi, szellemi és erkölcsi javakkal. A helyes életmód-értékies nevelői megállapításokat adott a tanítói, nevelői gyakorlatra.

A gyűlést a kaszinó nagytérmenen rendezett közélet követte, hol sok értekes felküzintő hangzott el. A rendezőség itt ép új járt, mint a dobóvári közgyűlésekön. Itt is kb. egy-harmada jelentekett az ebédet igénylőeknek. Ma-holnap nem fog akadni, aki tanítók részére bankettet rendezzen. Aki már megpróbálták, azok semmisséte sem.

Ebéd előtt és után a tanítók a kiállítás tel-kinették meg, melyről csak díesőré szavakat hallottam.

A tamási hiállítás, mely a járás gazda-sági, ipari, kereskedelmi, tanügyi, szépművészi helyzetét és produktumait való hivatozó hema-tarit, szept. 8—11-ig tartott. E helyen espán a tanítók munkáját akarom vázolni. A meg-nyitás előtti tábori szentmisén a tamási tüzöl-őzönek adott elő egyházi énekeket. A zenek-rt Mayer József igazgatótánai vezetí régebbi idő óta, de újfeszervezése óta oly rövid idő telt el, hogy bántulatos volt háromnapos szereplése. A dobóvári Máv. fűtőláz 28 tag dalárudája a tábori misén egyháziás-lazafais énekeketéte-kenek, dölben pedig világi-dalokkal a tamási tüzöl-ő, továbbá a parí lentékből alakult zene-karokkal felváltva. A dalárda Part József dobóvári r. kath. igazgatótánai vezetésé mellett bántulatos fejelemvésztéggel, oly precíz előadással szerepelt, hogy azt a székszárdi urak is megcsodálták és gratuláltak a tanító-karnegynek.

A kiállítás tanügyi részében a tamási pol-gári fru- és leányiskola gyönyörű mű kézimun-káival és a fiuk síkjú-anyagával feltűnést kel-

tett. A népiskolai fiú és női kézimunka- és rajzanyagot főleg a tamási róm. kath. és izr., továbbá az oroszai és pinchevői r. kath. iskolák szolgáltatják. Eftőlől Kupcsay Felician, kultuszminiszteri tanácsos, a miniszter képviselője az imnpei közéletben is igen elismert nyilatkozott. Itt nem egyes kiváló gyermek produktumai szerepeltek, hanem meg lehetett állapítani a kiállító iskolák magas színvonalu átlageredményét és ebből a látogatá-

tanítók bizonyára ösztönzést nyertek az eddig még sok iskolában a mostohagyermek szerepét játszó és művelési tárgyakkal való behatóbb foglalkozásra, de egyuttal tárgyi és módszeres ismereteik is bővültek. Így a kiállítás céljére céljait, amit a kiállító iskolák kártársainak is a rendezésben nagy érdeket és munkát tanúsított, tamási tantestületnek köszönhetünk.

hr—r.

Egyházmegyei főtanfolyguelői rendeletek.

1908/1928. sz. **Isten felé.** Háromnapos lelkigyakorlat a mivel katolikus közönség részére konferenciabeszédnek alakjában. Irta Zborovszky Ferenc S. J. Ára 250 P. A Sziv kiadása Budapesten. Megrendelhető a szerzőnél Pécs, Pius-gimnázium, vagy a Haladás-nyomdában, Pécs, Király- és Szent Mária-sarkán. P. Zborovszky könyvét tárgynak fenséges komolysága mellett a világosság, az arányosság, az egyes részek rövidsége, a feldolgozás melegsége jellemzik. A három napra és 15 elmélkedésre osztott lelkigyakorlatot amellett, hogy ragaszkodnak Szent Ignác lelkigyakorlatainak céltüztetéséhez és fő beosztásához az anyag részleteinek kiválasztásában és feldolgozásában egyéniek, lendületesek. Azok, akik lelkigyakorlatot vezetnek, könnyen és kedvesen használhatják. De az áttitkveltségit katolikus kézbevétele is nagy hasznalomból fogja forgatni. Ez a könyv aszkikus olvasmányának használva, elmélyít és meggyőz. Ambátor mint ilyen, nem fog hatni az egész anyagnak három napra összpontosított érvet, amikor a lélektanilag összefüggő témák gyors egymásutánja ugy hat az elmélyedő lélekre, mint a kovács pörlye az áttitcsített vasra. Puhítja, alakítja, magasbrendűségbe formálja át. A mű beszerzését iskoláknak tanítóknak és tanítók részére engedélyezem és ajánlom.

1907/1928. sz. **Katonai toborzás.** A m. kir. honvédelmi miniszter úr 10.310/cln. 16—1928. sz. alatt valamennyi törvényhatóság-hoz rendelettel intézkelt a j. évi október 1-én kezdődő toborzás sikhre érdekében. Ez alkalommal a csapatok részeről toborzó közegeket (fizettek, állisztek, sőt erre alkalmas honvédek is) a közönségbe ki fogják szállni, de mindenhova csak egy alkalommal. A városokban, járási székhelyekre, sőt esetleg nagyobb községekbe a törvényhatóságú avatóbizottságok is ki fogják szállni. A toborzás sikhre érdekében felhívom a felügyelem alá tartozó plébános-iskolaigazgatókat, igazgatótanítókat és tanítókat, hogy a járási főszolgabírákat és közönségi elöljáróságokat a toborzás sikhre érdekében ne csak látogatások és felhívásokban is igyekezzenek odahalni, hanem saját hatáskörükben is igyekezzenek odahalni, hogy a hatonai toborzás sikhre járjon, s hogy ekként honvédségünk számára szükséges létszám-pótlás feltételül biztosítsa legyen. Abban a reményben vagyok, hogy a honvédség kiterjesztéséhez fűződő nemzeti érdek fontosságát tudatában az óhajtott kedvező eredmény biz-

tosítása érdekében a plébános, iskolaigazgatók, igazgatótanítók és tanítók a legteljesebb munkát fogják kifejezni.

1919/1928 sz. **Nyugdíjintézet bejelentése.** Baranya un. kir. tanfelügyelője a következő átiratot intézte hivatalomhoz:

A vall. és közokt. miniszter úr 1924. évi asept. 29-én kel. 50.000/934. IX. sz. körendeletem III. fejelete szerint az orsz. tanítói nyugdíjintézet köteleltébe tartozó tanítókéket jelentősen minden év november hónapjában bejelenteni kell tanítói hivatalom után a vall. és közokt. miniszter úrhoz a tanítókéket illető rendszerezett állásokról és az azokon alkalmazott tanárokról. Ennek a bejelentésnek az időszaki körendelet mellékielégelt közzétételével teljesen azonos szabály, a hárdeleket is feltüntető, háziújság is készíthető ir-lapban kell történnie.

A bejelentés minden tanítókéket vonatkozóan külön ténen teendő, hucse azon tanítókéket, melyek földközben magá a vallás és közokt. miniszter úr nevére össze egy nyilatkozattal szám alá és legfeljebb 100. 15-ig betérjesztendő az írt, teljes letételekhez. A bejelentés pecsételt és aláírással látandó el s min az l. oldal jobb felső sarkán a vall. és közokt. min. úr által már közölt nyilatkozattal szám feltűnően feljegyendő.

Mivel a multban a bejelentésnek egy része vagy elküvése és sürgelése után, vagy hiányosan keltőbe, vagy a nyilatkozattal szám feltüntetése nélkül érkezett be hivatalomhoz, a főtöltesek és elkerülhető iratbaltások kiküszöbölésére pégett ban szerencsém tisztelttel felkérni Főtisztelendőségemet, sziveskedjék a „Katholikus Iskola” c. egyházmegyei tanügyi lapban a böcs hatósága alatt álló iskolák iskolaszékét megjelölni utastani, hogy a bejelentéseket az elő-írt szövegnek és alakban pontosan keltőbe, a változások gondos feltűntetése mellett (pl. a tanító név-változása, elmozdása, elhunytá, a lejött l. év alatt esetleg egymásután több tanító alkalmaztatása ugyanarra az állásra sítb) nov. 1. és 15 között jöttélen küldjék be hivatalomhoz és a bejelentéseket az inté-zet nyilatkozattal számát feltűnően jelezék.

Fentl átirat alapján felhívom a felügyelem alá tartozó pécségházamgeget összes rk. iskolaigazgatókat, hogy szóban for-gó nyugdíjbejelentéseket az előírt módon j. évi november 1—15-ike közt az illetékes kir. tanfelügyelői hivatalokhoz személyi sürgeltes beavásra nélkül küldjék be. A nyugdíjbejelentésekhez szükséges irálapnyomatványok a Haladásnyomda Rt.-nál Pécs, beszerzeshetők. Egy bejelentést ut ára 50 f.

• Határidő emlékeztető.

Mulasztási kimutatások október hóra hetenként adandók ki. 130.700/1922 ohm. rendelet 12. §-ában előírt 15. sz. kimutatás és amennyiben illető tanító a törzskönyvvezetői teendők ellátásával is meg van bízva, a hivatalos rendelet 14. §-ában előírt 17. sz. kimutatás f. évi október 20-ig minden sürgeltes beavásra nélkül a kir. tanfelügyelőséghez betérjesztendő.

Tanítói Neutár adatai és előjegyzések folytatatosan e hó 15-ig a még hátralékos iskolák részeről az egyházmegyei főtanfolyguelői hivatalhoz beküldendők.

Höri pénztárosok a hátralékos és folyó évi tagdíjakat, személyi sürgeltes beavásra nélkül, a rendelkezésükre bocsájtott postal befizetőlap felhasználásával hűljkék be kimutatás kíséretében.

HIREK

Miniszteri elismerés. Halász Ferenc, dunaszekcsői r. kath. igazgató-tanítónak nyug-galomba helyezése alkalmából a népoktatás terén hosszú és eredményes működéséért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elismerését fejezte ki.

Báter János emlékének megörökítése. A pécsi püspöki tanítóképzőintézet tanári kara megalmat indított Báter János emlékének megörökítésre, egy az ő nevével alapított formájában, melynek kamatait éventék egy-egy tanítónak anyagii segítségére fordítják. Ezt a gondolatot pendit meg lapunk vezérekke, melyet Számpi Pál, tanítóképzőintézet tanár, kártársunk írt. Az e célra szánt adományok beküldésére szolgálnak lapunk ma számához mellékelt csekklapok. Használjuk őket a felvétező tanítómegzedék és Báter János emléke iránt érzett áldozatos szeretettel.

Tanítói kinevezések. Gubriczky József, a dunaszekcsői VI. Varga Margit, a simon-törvényes III., Ösz Lajos a regőlyi III., Schull Erzebet a nagyhöngyi III., Nagy György Gáspól az oroszai I., Szegő József a palatobacsok III. és Gábor Pál a dunaföldvár XII. sorsz. tanítói állásra egyházhafatóságilag kinevezettek.

A hisebbségi iskolák tanítóinak továbbképző tanfolyamán, melyet a vall. és közokt. miniszter úr a bajai állami tanítóképző-intézetben augusztus 6—18-ig rendeztetett s melyet a Nemzetnevelés szept. 15-i számában Brunner András par. íg. kitanító ismertetett és a Neptantók Lapja is ismertetni fog, követezők egyházmegyei to-lanítók vettek részt: Balint István, Lonász-hetény, Brunner András, Pári, Darányi István Várdomb, Eberhardt János Mucst, Eicher János Nagymányos, Himesháza, Kardos Gyula Mucst, Kissas József Geresd, Krémer János Nagybaján, Prejzl József Nagupall, Pollák Rezső Húsnyárád, Schnell József Bonyhád, Schröder Rezső Lengyel, Szabó Ádám Mécseány, D. Vada István Diósheregy, Wagner Károly Himesháza és Welsch Károly Neméthér.

Hábel Ignác

nyug. igazgató hántor-tanító 60 esztendősdorban meghalt Pécsen. Az elhunyt hosszú ideig működött Babaromb, egész generációkat nevelt fel és munkáját a közönség lahos-sága szerreltel és őszinte ragaszkodással honortál. Közél négy évtizedes szorgalmas és értekes munkássága után egy esztende ment nyuggalomba. Feleségével behitözött Pécsre, itt ragadt előtlen hátralevő napjait. A halál hírtelen ragadta el, melyen lesújtva özvegött.

A harkányi iskola. A közelmulban az a neszély fenyegetett, hogy a harkányi rk. iskolát elárvezzék. Ami annál szomorubb lett volna, mert a valamikori protestáns többségi közönségben ma 62 rk. tanítótelek járó a rk. iskolába, csak az önmaguk is fogyasztó protestánsoknak csak 14 iskolahitőleüstik van. 1906. évben boldogemléktü Hannu Gábor, kanonok 60.000 K-t tett le alapul a Harkányban építendő iskola és plébánia alapra. E pénz az alapítványi hivatalban volt letéttben. Jött a háború, e pénz leértékeltelenedett, semmitte vált. A hitközség pedig nagyon szegény. Özv. Müller Antalné, harkányi lakos 1917. évben házát és kertjét az iskola céljára adomá-nyozta. Holta után végrendelettel azonban örökösre számára a harkányi iskolaszék kötele-s volt 6.200 K-t kifeizetni. Özv. Müller Antalné 1925. évben meghalt. Az örökösök beperelték a rk. hitközséget, amelynek iskolájára a hagogamányok köteleste a harkányi rk. hitközséget. A hitközség erre képtelen volt. A nagy szűkségben stettet segítségére a hitközségnek *Homócsy István*, prépostkanonok, ehm. főtanfolyguelő, amelynek révén sikerült az iskolát megmenteni. A pécsi *Szelesháptalan* 500 P segélt, míg dr. *Szilvec Lajos*, praelatus-kanonok 5.000 P-t bocsájtott a hitközség rendelkezésére. Mindezekért a harkányi r. kath. hitközség *Homócsy István*, prépostkanonok, ehm. főtanfolyguelőnek, a pécsi *Szelesháptalan* nak és dr. *Szilvec Lajos* praelatus-kanonoknak halás köszönetét oktrairral nyilat-totta.

saját jól felfogott érdekünkben, de a köz érdekében is, mert a belföldi tőkegyűjtés megindítása nélkül nem remélhetjük végleges gazdasági talpraállásunkat. Pénztételeink nem folytathatják a vételeiket a külföldi tőkéjükből és azoknak a gazdasági élet véhringésébe való átömlesztését. Külföldi kölcsönből a helyes gazdasági gondolkodás szerint csak olyan befektetéseket szabad tennünk, amely az adósság terheit meghaladó értékek termelésével jár. Külföldi kölcsönt tehát csak többtermelést célzaltat szabad igénybe vennünk. Kell azonban egy kulonura tőkéből nemzetenek más befektetéseket is tennie, ha nem akarunk lemondani szellemi jóváírunk, akkor meg kell teremtenünk annak gazdasági lét alapját, ennek pedig ma altg van más módja, mint a takarékoság.

A takarékoság a lassu, fáradságos erőgyűjtésnek az eszköze. Nagy szerencsétlenség, vagy csapás után a leginkább indokolt. Ez a mi helyzetünk és minden érvelés, bármily kis eredményt mutat is az eszlemt, gondoskodnunk kell az erőgyűjtésről. Ennek az erőgyűjtésnek pedig egy fontos eszköze az ifjúságnak a takarékhosszra való nevelése s ezzel is egy jobb, boldogabb jövő előkészítése.

† Gosztonyi Jenő.

Elment.

Elköltözött a tolnai kerület járadhatatlan esperese, testvér sólgaínak példálán testvére, a nemzet napászmás apostolainak világoi jáklyája, jószágosan gyengéd támazsa és sok ezer hívenek lelki vezére.

Az 1928. év október 21. napján, pünkösd után 21. vasárnap derüs reggelén, aranyos napsugáron elvult az ényészet anguala az Urhoz, végző számádrása.

Gyászoz vasárnap.

Itt maradt porhüvelyének néma ajaka, mely annyi gyögyírt rebegett az elvévett juhoknak; erőllent a letterős karja, mellyel a földt mulandóságának annyi maradóit alkotott; az igazi jószág és szerettelé teltelt.

lett dobozástalan záve, melynek kiesapód cseppjei ezernyi új forrásává lettek a jószágok.

Ellikérték. Lefektették — a környékbeli összes testvérei híseretében — az ő ágyába, az ő jószágából áradó szerettelé, mely örök szeretel ott tükrözödött a szivekben honoló mélydeszes gyászban, az arcokon úgy gyászos jádalomban és a szemekből patákhént gördülo hönycseppekben.

Es eljutott odáig az ő lelke is. „Leborulván, héré Ot. . .”

„S hönörülvén az Úr után a szolgálás... s az adósságot elengedé neki.”

PEKÁR BÉLA,

ig. tanító.

Sikonda.

A vakációnban találhozhat egy nagyon kedves föjtészelendő ural, hível elbeszélgetünk egyúrl-másról, kütlönözés szöba kerülit a Kath. Országos Szónettséggel kapcsolatban a tanítók üidlőlázása is. Hogy ennek milyen horderje van, bizonyítja az, hogy Balatonlenn és Hevizen már meg is van. Söt Debrecen tájékan is jól akarnak állítant egyet, de az azt hiszem nem a miénk lesz.

Önkénylenül is eszembe jutott a mi vadvirágos Mecsek hegységünkben föltállt s az idén már használható vett gyögyforrás, a székesegyházi uradalom tulajdonát képező „Sikonda.” Hogy milyen helyen fekszik, azt hiszem nem kell kedves kartársaim előtt értes szavakkal lefesteni, — talán nehezen is sikerülne, — mert tő ember nem vagyok. Kartársaim közül sokan ismerik, hogy milyen gyögyfürdő vidék, erdel vírágokkal telve, sudármas erdei fákkal szegélyezve, reggelit-estig madárcsicsergéssel feltelve, teljesen tisztá pormentes levegővel, távol a zajos várost levegőtől, ami a pihenésnek, üidlülésnek legfontosabb momentuma. Biztos hely-

ről értesülbe, a magas Káptalan csövezéssel fogja elátni az egész fürdőt. Sütogva már beszélnek a városban arról, hogy egyes testülerek, a vendőség, a vasutasok, a postások óhajtanak a saját részülkre egy üidlőlázást föllállítani. Kérdem kedves kartársaimat, hogy ezek után talán elsősorban is nélkülük kellene komolyan foglalkozni azzal a gondolattal, hogy emeljük a saját részülkre a „Pécs-egyházmegegyel Róm. Kath. Tanítóegyesület” tanítói és föjtészelendő papjai részére egy üidlőlázást, ahol a tíz hónapi fáradságot ki pihenve, a hönetkező németet újult erővel megkezdhesseik.

Hogyan gondolom én ezt megvalósítant. A telket, ismervé a föjtészelendő magas Káptalan nemesen érző és gondolkodó jókarátát, talán tnygen fogja részülkre becsátant. S ez egy óriást lépés lenne a megvalósulás felé. Beszéltem egy pár szót a nagyfőnök és föjtészelendő Homócs István főtanfjelygölő ural is, ki biztosított arról, hogy a legmesszebbmenő jókarattal fogja ügyünkét támogatnti a Káptalannál. Es ha lesz valamit-

kor az egyházmegyei Tanítóegyesületnek föltöleszes pénze is, átengedhető volna a megvalósítandó üidlőlázás föllállítására.

Kedves Kartársak! Cserkész jelszóval élbe: „Légy résen!” Igen, legyünk résen, hogy megvalósuljon azon hó óhajunk, hogy a „Pécs-egyházmegegyel rk. Tanítóegyesületnek” legyen üidlőlázása a Sikondán.

Számításaim a következők: Az egyesületnek van kb. 700 tagja a föjtészelendő uralnak. Ha most egy számolunk csak, hogy minden tag havonta egy pengő ad, az egy ében 8.400 pengő. Ezt az összeget kiétel nélkül minden egyes tag nélkülözheti nélkül, hogy azt a zsebe megérezze. Ha megadjuk, vajjon hinek adjuk? Nem meguknak? Nem családunknak? Amire a felet, hogy igen, meguknak és családunknak. Gondoljunk minden kartárs arra, hogy évente több mint 12 pengő adunk ki olyan dolgokra, mint kb. ennyi hasznunk nem lenne, mint éppen ebből az üidlőlázásból. Ha a kedves kartársaimnak konvenálna s azt akarnák, hogy minél hamarabb az úgy nyúlbe legyen útle, akkor javaslom, hogy 1928. évre visszamenőleg és 1929. évre fixessük be az egyesület pénztárába s már 16.800 pengő áll rendelkezésre, ami elég arra, hogy komoly tárgyalásokkal lehessen megkezdnt az építést illetőleg.

Es építkezési a következőkép gondolnák: Építéneik egy olyan házat, amely 30 olyan szöbából rendelkezne, amely családok embernek, egy közös szöbát a nőlen tanítónak, egy közös szöbát a tanítónőknek, 4—5 szöbát a föjtészelendő uralnak és egy közös társalgót. A turnus 2 hétre lenne beállítatható s így egy nyáron kb. 180 családos,

30 nőlen, 30 kollegánó, illetve tanító, ugyancsak 30 föjtészelendő ur nemé igénybe. Így 2 éven át majdnem az egész egyházmegyei tagok részüléneken ezen üidlőlázásban, amikhez minden tagnak egyenlő joga van.

Ezt, természetesen ha a kartársak nagyon találnák, kibébiteni is lehetne, amiről később lehetne tárgyalni, amikor eloben az egész egyházmegyeiben el lenne fogva.

Ezeket kedves kartársaim szöbléjétek meg s a tavaszi kört gyülekeisen tárgyaljátok le, ahol egyes kartársak hozzászólása és egyetemes határozata folytán egy egész jónne létre.

Ezen ügyben a végleges döntést bizuk a „Pécs-egyházmegegyel rk. Tanítóegyesület” központgi gyülésére.

Ezek után bátor vagyok a kört gyülekekehez a következő határozati javaslatot terjesztent.

1. Mondja ki a kört gyülés eloben, hogy a Sikondán föllállítandó üidlőlázás föllállításához járj.

2. A szükséges anyagi eszközökhöz a havi 1 pengős befizetéseket elfogadja s ennek összeggyűjtésére kérjük fel az egyházmegyei Tanfjelygölő urat, az egyesület főpénztárnóhat, ki, azt hiszem, ezt szivesen, készséggel vállalk.

3. Amennyiben a körök eloben hozzájárulának, kérjük fel az egyházmegyei Tanítóegyesület vezetőségét, hogy az illetékes faktorkal lépjen érintkezésbe s talán már az egyházmegyei Tanítóegyesület közgyűlésén ez ügyben jelenthet is valamit.

Adja Isten!

Garái Gyula,
tanító.

Pályatöleleink.

Egyesületünk közgyűlése által kiküldött bizottságnak 1928. okt. 21.-én tartott pályatölelmegállapító gyűléséről felvett jegyzőkönyvet, — tudomásulvétel és mihezartás végett, — egész terjedelmében közöljük tagtársainkkal.

Jegyzőkönyv

a Pécs-egyházmegegyel Róm. Kath. Tanítóegyesület pályatölelmegállapító-bizottságnak 1928. évi október 21.-én megtartott üléséről.

Jelen vannak: Bodonyi Nándor, ny. igazgatóntóti elsőlkölete alatt dr. Jakab Béla, tanítóképzőintézeti igazgató, dr. Gabriel Pál és Számpál Pál tanítóképzőintézeti tanárok. Utóbbi, mint jegyző.

Bínlök, üidlőlázásnak a megjelént tagokat, három pályatölelt ajánl kiküldözésre, melyek közül ketőtől a bizottság el is fogad. A harmadikot, mely a 8 osztályú elemi népiskola és a gazdasági ismétőliskola munkahörének összehangolását tárgyalná, nem tartja alkalmasnak, mert a tanítósnágnak a 8 osztályú népiskolára vonatkozólag nincsenek beható

tapasztalatai s így a kérdés csak elméleti megoldást találhatna.

Több hozzászólás után a bizottság, az 1928/29. évre a következő pályatöleltét állt ki:

1. „A katolikus egyházt népének lélekemelő és kedélyképző jelentősége az iskolában s a templomban. Mit lehet a tanító a szép népének fejlesztésében?”

2. „A leventemozgalom jelentősége az erkölcsiég, a hasafiság és test nevelése, valamint az egészség szempontjából tekintve. Mit lehet a tanító a leventeség népszerűsítésére és megkedveltetésére érdekében?”

3. „Takarékossági propaganda a népiskolában. (A takarékhosszra való nevelés jelentősége, eszközei, módja és alkalmai a népiskolában.)”

A pályatölelek kidolgozásának határideje 1929. március 1. A pályatölelt jelölve el-

látva s a szerző nevére rejté jelgés boríték mellékésével a világi elnök címére (Erős mellékésével a világi elnök címére. Pályázójászf, ig. tanító Mohács) küldendők. Pályázhatnak a Décsyegyházi Rk. Tantövegcsület tagjai. Mind a három tételre a következő pályadíjakat fizik ki az egyesület: első díj 60 (halvány) P, második díj 40 (negyven) P, harmadik díj 30 (harminc) P.

Számpál Jelenti, hogy Homócsy István, prépost, kanonok, egyházmegyei főtanfilygylő, az egyesület egyházi elnöke, 50 (ötven) pengős díjat tűzött ki a következő kérdés megoldására:

„Szabgárdák, vallást társulatok és cserkészszerpródcsapatok, mint a nevelőhatások fokozói a népisokolában.”

Ezen pályátétel kidolgozásának határideje is 1929. március 1. A pályamunka ugyancsak jelgés boríték kíséretében a világi elnök címére küldendő.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést berekezi.

H. m. f.

Bodonyi Nándor, s. h. Számpál Pál, s. h.
elnök. jegyző.

Rádióról.

Sok néplantónok van ma már rádió-vevőkészülékkel s ennek halgatóság igen vegyes összetételből áll. Nem minden hallgató tud a sorok közt olvasni, pedig amikor a protestantizmus ma már a rádiót is jólhasználó katholicusellenes propagandára, nekünk ezt nemcsak észrevenni illik, de a megunk folytatásnak figyelmét erre felhívni *hőlelességünk*.
Csak 1-2 esetet hozok fel:

1. Egyik augusztusi vasárnapon déiben az egyetemi templom déli harangszavára akarok rányitni. Hát előre be nem jelentett protestáns szöveget hallok, amelyk azal dicsekszik, hogy valamikor három tenger mosta hazánk határát. Hát ez bizony igaz, de az Nagy Enjós legkatholikusabb országa volt; — amikor pedig őt „bécúsának-másának”, az, a mohácsé gyásznap okat (mert Euter Márton tiltakozott a normasz országgyűlésen az ellen, hogy V. Károly császár segítése küldjön nekünk a török ellen), — akkor három részre darabolta 145 esztendőre hazánkat a törökököt dédélegetni hitültás. Ezzel aligha dicsekedett a prédikátor.

2. Más. Ők minap gyűlést tartottak. Schertz bácsi referál: a klerikálizmus ellenséges indulattal kezeli a protestantizmust. (Ez nem áll, — csak sajnáljuk, hogy „bugalmuk” nem az igaz ügy szolgálatában áll.) Bizony a feketé nem fehér, a tévedés nem igazság. Még mindig csak a Szentírásb tarják kizárólagos hitforrásnak, pedig „elmenőn tanítások... a Szentlélek assistentiája mellett történt. — A hierarchiát is eldobták, de a szintén protestáns (de tömegesen visszatérő) anglikánizmusra hivatkozva igazolnivali tgyekés a használt *pisepki* címet. Pedig egyetlen apostolotól („én jelekkel leszek a világ végeig”) sem tette fel rájuk kezét. Még sok dologban fognak visszatérni az ősi hagyományokhoz, míg végre leszen egy ahol és egy pástor. — Még most nem lehet. „Mint bárányokat a farkasok közé küldetek fiteket”

— Igy Krisztus az apostoloknak. A fejver: az istenszeretet fanatizmus, mely vértanukat szült. Mióta sz. István hazát szerez, azóta a magyarokat a haszserzetet langja tűzeli. — Azért *vallásos és haszseret* a nevelés. Nekünk van egyesülésünk istennel a sz. áldozásban, — s a láng már lobog is. De a protestánsok hitünkönypet a katholicizmus ellen szórt régalmekkal vannak tele. Ez is tűz, a bosszu, az irigység tüze. Ez is nevelés. Ha más anyagot tennék a fűre, annak tisztá világosságánál az igazságot előbb látnák meg azok, akik nagyrészt katholicusok adóiból húzzák felekezeti fizetésüket.

3. Más. „A katholicizmus a latin nyelvű miseénekeket pártolta”, a protestánsoké tehát a magyar ének érdeme. De hát Krisztus egyházának egységét megbontva, nyelvének is hátat fordítva, csak nem akorhittak franciául énekelni? A nálunknál „erősebb” (ugy erőszakosabb?) protestánsok ének-telése miért nem mondta: coki! — annak a bandának, amelyk szines népek táncg, hangzavaráig juttatta zenekulturánkat?

Ezeket azért írtam, hogy lássuk, miszerint nem kell mindent készpénznek venni, amit a Studió-ból mondanak.

De a vasár- és ünnepnap déli harangszóráról *ne mondjunk* le, hisz az a nándorférvárt (Fünyedi Kapisztrán) győzelem emléké tédi jel s nem tisztességes magyar ember az, aki nem veszi le szavára a kalapját. De akkor állandó beosztást kellene csinálni a bath. vallás és a protestáns hitfelekezeti istentiszteleti idejének megállapításában. Ha a 9 órákor kezdődő (pl. szent-beszéddel s utána teátrális ének kísérettel) egysszer gregorán tartom, másszor néppénekekkel végzett eszenes sz. misek $\frac{1}{11}$ -re befejezhetők, ugyanannyi pto. istentisztelet után 12-ór a harangszóra biztosan egyg gondolva s együtt érezne minden magyar.

A dombóvári esperesi tanítói kör ülése.

SZIJÁRTÓ LÁSZLÓ,

ker. iskolatárogató, szakcsi rk. igazgatótanító ünneplése
25 éves tanítói jubileum alkalmából.

is melegen üdvözli s jókívánataival halmozza el.

Ünnepelt kifejezést ad meglepetésének a nem várt ünnepletés miatt s szerényen elhárítja magától az érdemet. Istené a dicsőség, mondja, de beismeri, hogy jól esik néki a jelsőbbség figyelem, mert ez a tanítói munka megbecsülését jelenti. Egyházi elnök által átnyújtott elismerő levelek örök értéket fognak képviselni egész életében s haláson megköszöni azokat.

Szijaártó László beszéddel szünt nem akaró taps és eljenzés követte s őt a jelen voltak is ószinte szívevel ünneplék.

Magyar Rezső, világi elnök emlékedett ezután szóalásról üdvözölte szintén Szijaártó Lászlót, tolmácsolta az egész tanítói kör szalkalozását azozhoz a szavakhoz, amelyekkel őt egyházi elnök köszöntötte.

Majd meghöszönte a dombóvári Orsolya rendnek, különösen pedig a zárdá igazgatónőjének, Meter Agnetának, hogy a juntsi síjdihtálitánsnak helyett adott s a kiállítást oly szép tárggyakkal gazdagította.

Felolvassa Frühvirth Géza c. kanonok, gyulajt plebános és Kovács Antal kerdeműlt esperes, szakályi plebános köszönőlevelét 50 éves plebánosi üdvözlése alkalmából.

Több indítvány letárgyalása után Magyar Rezső világi elnök szónoki erőtől duzzadó beszéde zárta be a tartalmas gyűlést. Zárószavában buzdította a tanítóságot a vallásosság és haszserzetnek az ifjúság szívébe való illesztésére. Ugymond: „Éini, haint kell a haszseret, a hitet megtantani, mert a krisztusi erények gyakorlása győz a pokol kapuin is. A hamu alatt parázs lappang, épen azért fel kell fegyverkezniük az ellenséggel szemben. Vallásosság és hit a fejver, amit minden tanítványnak kezébe kell adnunk, hogy éljünk, el ne vesszünk és visszaavulhassuk Szent István országát. Kívánja, hogy az új tanúbenin így buzgólkodjunk.

A pápai himnusz magasosztos hangjával a gyűlés véget ért.

Gondolatmenetek a „MAGYAR HÉC” jelentőségének ismerfetésére.

Magyarország külkereskedelmi mérlege 1927. ében 3463 millió pengő deficitet mutatott. Az összesen 1.148.8 millió értékű behozatalból 45.68% érték a készárk behozatalára esett ugyanakkor, amikor Magyarország 800.5 millió értékű kitevővel csak 30.23% volt a készárk.

A 3463 millió értékű külkereskedelmi deficit azt jelenti, hogy az ország hereken 8 millióra tehető lakossága évenként és fe-henként átlag 43.3 pengővel lesz szegényebb. Az a tény, hogy ezt behozatalunkból hereken 524 millió esik a készárkra, annyit

jelent, hogy az ország minden egyes polgára évenként és fejenként átlag 65-5 pengő értékű külföldi készáruat fogyaszt.

Magyarország ipari termelésének statisztikáját megállapított értéke legutóbb évi 1.703 millió aranykoronára volt. Az ezen termékek előállításához kapcsolatosan kifizetett munkabérek keretén 235 millió pengőre rúgtak. Az egyes ipari termékekre eső munkabérlétszám tehát a termék értékének átlag 12%-a. A fentemelt külföldi készáru-behozatalban tehát többek között 63 millió pengő értékű munkabér is van, ami azt jelenti, hogy ugyanezen termékeknek a hazai ipar által való előállításra révén több mint 30%-kal lehetett volna a belföldön elhelyezkedő munkások és tisztviselők számát emelni, holott az ipari munkanélküliség száma a foglalkoztatott összes ipari munkásoknak csak 8-9%-ára rúg. Tehát a készáru-behozatalnak csak 1/3-dal való csökkentése és hazai termékekkel való pótlása is elegendő lett volna már az ipari munkanélküliség teljes megszüntetésére.

1. A hazai ipar pártolása tehát a legvalószínűbb közmelegkedvelő munkanélküliség, vagyis egy nagy nemzeti veszedelmek ellen. (Népműjómor, bolszevsta fűszerekre való fogékonyág, nép-bebetegségek, kiandorlás sib.)

A magyar mezőgazdasági termékeknek egyik legfontosabb fogyasztója mindig a városi lakosság. Ennek legnagyobb tömegét pedig a munkások és magánalkalmazottak teszik. A felesleges külföldi behozatal megszüntetése és helyette a hazai ipar egyidejű fozokoztatás felkarolása azáltal, hogy a hazai munkásságot és a segélyre szoruló, nyomorgó munkanélkülieket is fizetőképessé tőmegké alakítja át: lényegesen megnöveli a mezőgazdák árulhegyezési lehetőségét.

2. A hazai ipar pártolása tehát, az állandó fizetőképessé tömegek ellátása által, állandó jó piacot biztosít a hazai mezőgazdaság számára is.

Egy ország fizetőképességének és hitelképességének megítélésénél az ország fizetési mérlege döntő súllyal bír. Ennek legjelentékenyebb tétele a külkereskedelmi mérleg. Hibába mutatják ki a jegybankok a legfőbb fedezet arányt, a külföldi bérekről hitelajánlatok kamatába — a pénzpiac világi piac helyzetén kívül — elsősorban attól függ, hogy a fizetési mérleg adatai alapján milyen prosperitatusnak lájnak a külföldi tőkés az országot.

A felesleges külföldi árubehozatal miatt passzív külkereskedelmi mérleg, a fizetési mérleg feltétlen kedvezőtlenül befolyásolja. A külföldi hitelle szoruló országban ez drága

külföldi tőke használatot, vagyis magas hatmatot jelent. A drága termelési tőke egyrészt megokadályozza, másrészt drágítja a mezőgazdasági és ipari termelést.

3. A hazai ipar pártolása tehát egyik leghalásosabb eszköz a drágaság ellen.

A fizetési mérleg állandó deficitje az ország elszegényedésére vezet. Ezt önségy útján kell megakadályozni. Eshközö: a hazai ipar és mezőgazdaság pártolása. Ez nemcsak hazafias kölelenség, hanem a legenyébb érdekek is. A családban az aya vegeen magyar árut, mert a saját kereseti lehetőségeit fűmasztja alá. Az anyja vásároljon magyar árut, mert a kereső férj munkalehetőségeit állandósítja ezzel. Az egész család — beleértve az iskolai szükségletek beszerző gyermekeket is — vegeen magyar árut, mert ezzel biztosítja a saját és gyermekei jövőjét is.

4. Önmagát támogafja, aki a hazai ipart pártolja.

Az egyes államok fűtőerevével közö ma-napság az önelátás, másszóval autarkia (nagy termelést skálajú, szállítóképess ipar) lehető megvalósítása tartozik. Különösen nagy jelentősége van ennek a nemzetek nagy megpróbáltatásait idején. (Pl. a világ-háború.)

A nemzetek hatalmát hadseregük mellett iparkodásuk is jellemzi. (Anglia, Németország, U. S. A., Japán.) Az ipari önálló vállalkozást, adófizető polgárokat, fizetőképess munkástömegeket, művelt magánisztisülős közeposztályt, tehát munkát, termelést és ügyvagyont és erőt jelent az állam számára is. Különösen áll ez az iparilag fejlettebb államokkal szemben. A vagyonos államok kultúrusszonyal is magasabbak. Az igazsággal szolgálatban álló morális és anyagi erőnek pedig gyűntök kell. Csonka-Magyarország utja Nagy-Magyarország felé éppen ezért a nagyobbjoku iparosodáson keresztül vezet.

5. Aki a hazai ipart támogafja, a régi Magyarországot helyreállításának útját egyengeti.

A „Magyar Hét” a magyar ipar népszerűsítését szolgálja. A „Magyar Hét” közmelegkedvelő külföldi árúk behozatala ellen és a magyar gyártmányú árúk fozokoztatás fozokoztatása mellett. A „Magyar Hét” november 3-ától november 11-ig tart. Ezáltal a hét nap alatt minden magyar kereskedő magyar árúkkal tölti meg kirakatát és csak magyar árut fűrekszik eladni veóvőinek, mert:

1. a hazai ipar pártolása a leghalásosabb közmelegkedvelő a nagy nemzeti veszedelmek jelentő munkanélküliség ellen;
2. a hazai ipar pártolása állandó és felváltóképes piacot biztosít a hazai mezőgazdaság számára;
3. a hazai ipar pártolása a drágaság ellen közmelegkedvelő leghalásosabb eszköz;
4. a saját kereseti lehetőségeit és gyermekei jövőjét biztosítja az, aki a hazai ipart pártolja;

5. a régi Magyarország helyreállításának útját egyengeti, aki a hazai ipart támogatja;
6. a „Magyar Hét” az igaz magyarjád próbáiöve.

A „Magyar Hét” tehát nemcsak a gyárés kézművesiparosság, valamint a mezőgazdaság közmelegkedvelő a megfélemlésért, hanem az egész magyar nemzet harca önmagáért és egy szebb jövőért.

STEINDL MÁRIA, högyészai r. kath. tanítónő 25 éves jubileuma.

A högyészai r. kath. elemi iskola tanítótestülete 1928. október 14-én délután 4 órakor a Kath. Legényegylet nagyertermében meleg ünneplésben részesítette Steindl Mária tanítónőt, amely ünnepléyen közpölsöve volt Högyész község minden árnyalata foglalkozás és vállalkozásból nélkül. A szűkösség meglett nagyerterméből igen sokan kíséreltek fel. Léh József, plébános ünnepi beszédének keretében felolvasta Püspök Ur Örméltóságának, Egyházmegyei fűtanfelügyelő ur Örméltóságának, a párm. kir. Tanfelügyelő ur Örméltóságának, és a Kath. Tanító-Egyesületnek Örmélt. Szűkössége elnökségének oszlatlan elismerését tanúsító meleg hangú üdvözölő leiratát.

Az ünneplési végén az iskolaszék arany herköltös öröval ajándékozta meg Steindl Mária tanítónőt, mely után a jubiliás ö könyvnyesség meghatva mondott közmelegkedvelő a tanítói munkát megbecsülő szép és szeretetteljes áradó ünneplését, nem mulasztván el ezen alkalmat is felhasználni, hogy volt tanítványait melysége vallásosságra buzdítsa, mely minden boldogság alapja, mely nélkül nincs igaz hazaszeretet és szűkösség porba tiporl hazánknak nincs a sirból feljárdás.

Eshle 8 órakor ugyancsak a Kath. Legényegylet dusan felvirágozott nagyertermében 60 teritkezés társaságcsoportra volt, melyen szintén számos felköszölő hangzott el.

Még legkevésőbb 2 (kettő) iskolátogatót minden espesi körbe...)

Ugy a kört látogatók, mint a helyi iskolátogatók által hitállandó „Evi jelentések” pontozatából fűtánhozható feltű gondossága nyitvánul meg, — de amig ezen „Evi jelen-

*) Bár nem mindenben értünk egyet elkölönő, mégis közöljük tönulésükben s azért, hogy e fontos kérdések megfontolás tárgyává tőssenek s hogy ez alapján a hatóság is a szükséghez mérten annak idején intézkedéseket kölhent, hogy a kérdések az ügy érdekeiben minél kedvezőbb elintézésre nyughessenek.

Schäfer József, volt högyészai, jelenleg párti plébános, mint a meleg vallásos, hazafias és a kölelenségért mindenkor szeretetteljes odaadással teljesítő tanító példaképet közmelegkedvelő.

Léh József, plébános az egész hitközség közmelegkedvelő elismerését tolmacsolta.

Gyentés Vilmos, segédlektész a lelkiismeretes és finomlelkű munkatársat közmelegkedvelő.

Fricher Ede, igazg. tan. a tanfelület nevében dr. Takács Károly a Vöröshereszt Egylet nevében üdvözölte, dr. Baumgartner József ügyvéd, a szűkösség hálás közmelegkedvelő juttala kifejezésre.

Sárosy Gizella áll. polg. isk. tanárnő a helybelet áll. polg. iskola nevében üdvözölte.

Végül a jubiliás mondott ismétlenen közmelegkedvelő, amiert az ö 25 éves működésének emléknapiját ily kedvesen hangulatossá tették. Rövid eszmefuttatást tart a jelenlegi lelki elkörcsodás okairól, hanglyúozza a jó példa elvitathatatlann nevelő hatását, majd összefoglalásra, áldozatkész együttműködésre kéri fel hallgatóit és Högyész társadalmát az ifjúság, a hazai a jövő leletéményeinek megmentése érdekében.

Az ünneplő társaság azután régi magyar nóták hallgatása közben az éjjeli órákig kedvesen elbeszélgett s lelkében egy szeretetteljes nap hagyományával lért haza,

tések” gyakorlatibb elintézését nem nyerneik, — addig azok jórészt meddő bürokratikus ténykedések lesznek... Miért?

1. Mert a kört látogatók a helyszínti öszgálatot és szemlélet mag nem képesek phisikail köd hánaga miatt ugy végezni, hogy valóban lendítőleg hasson a helyi öntátsággy mind szemlélet, mind anyagi, dologi érdekeire... Legfőbb 2 órát tölthet egy iskolában a látogató, — már pedig ennél idő még a tan-

eredmény tüzetes hűpahalására és megállapítására is képes... A jegyzőkönyvi kérdések kitöltése legalább is fél órát igényel ezenkívül anélkül, hogy az adminisztratív feladatok viszonyokról közvetlen s beható tájékozást szerezhessünk... Vásárt munkát hűnytelen végeztünk a legideálisabb velejáróval és létszámú daccra...

2. A magyar államleltre azt mondják, hogy agyon van „közigazgatva”, épen ezért a közigazgatás egyszerűsítése, illetve gyakorlati átállása helyesintézet és a legközelebbi parlamenti munka tárgya lesz... — a mi iskoláigényeket meg elegez mondani, hogy agyon van „jelentve”... Majdnem ugyanazon pontok lesznek a látogatók és az igazgatók „jelentés”-eiben feljuttatva, illetve nagy áttegra s lényeges momentumokban ugyanaz lesz jegyzőkönyveink... Ez a tanügyi feladatok elvégzésére kell, hogy megára hívja fel az intézőség megfontolását.

3. Az, aki a legtöbb „Évi jelentés”-t összeszeresztette, az előbbi pontokból azt vélhetné, hogy talán feleslegesnek és szablonos értékelésnek minősül munkája?... Nem így! Az „Évi jelentés” teljesen beváló s szép készítményre való, gondos egybeállítás hivatott, az marajon is teljes egészében, illetve a látogatók jelentésével való egybevetés után a nélkülözhető pontok kitágításával változatlanul fenntartandó. Így a tantervünket, illetve az oktatásügyi szellemi adataira vonatkozó bejegyzések kitagajandók, ugyancsak a személyi, illetve minősítési rovatok is, mert ezek a kört látogatók ívbé veendők át...

A rendelet azért rendelt, hogy végre legyen hajtva. Csak elismerés illet az Évi jelentés egybeállítását, hogy pontos hivatkozással az összes eddigi rendeleteket felsorolva s így megkönnyítve a helyi közegek munkáját e tekintetben, hogy tudják is, mit kell megtenni és végrehajtani.

Magyar ifjuság és a takarékosági erény.

A föld összes művelt államaiban az év egy napját, október hó 31-ét (a mai napot) már évek óta a takarékosági erény felbressztésére szánták. Ebben a mozgásban az elmúlt évek borzalmis csapásaitól sújtott Magyarországot most vessz módosodó rész. Ez a nap figyelemfelkeltésére akar lenni nemcsak a felnőttek, hanem a serdült fiatalok részére is, hogy ima van egy esközök, mellyel szébbé, tartalmasabbá tehetjük életünket. A takarékoság nem cél, hanem csak eszköz, emberi, társadalmi, nemzeti és erkölcsi célok szolgálatában. Esközök a sok közül, amellyel későbbi boldogulásunkat, anyagi és erkölcsi megcsalárdulásunkat előmozdítathatjuk.

A takarékosági erényét mindenki gyako-

4. Most már a cimben említett iskolalátogatás, kibővített tervezet önként jelentkezik. Amennyiben pontos és gyakorlati hűhatása munkát phykhat lehetőségek hiányában az eddig kinevezett látogatók nem teljesíthetnek, úgy azért kézenjelenő, hogy a pusztán anyagi s dologi adminisztráció végzésére újabb és pedig hűnként 2 látogató legyen kinevezve lehetőleg olyan geografiai csoportosítással, hogy az illető látogató centrális állomáson működő tanító legyen. Eselleg lehet más is látogató, aki az oktatásügyi iránt buzgó érdeklődésével fogja új megbitatására képeséggel vállalkozni... Finánciális nehézségek alig merülnek fel. 2-3 órányi pénztárat alig kerülne, ellátás pedig a plébános és tanító urakkal.

Minden látogatásuk szűnnapra eshetik, amely szűnnapi alkalmakat az egyes iskolák előre jelezzenek... Karácsony, Husnet, Farsang-kor van annyi szűnnap, hogy a 10-15 óráseget minden látogató elálthassa.

5. Az évi jelentés-ek tulajdonképen ellenőrzés célját szolgálják. Jörzött az eddig kövölt gyakorlat önellenőrzésből áll. Lényegében valóságban ellenőrzés; közpölen szemle, megbeszélés, értékelés a helyszínen iskolaszéki, polgári, községi képvisellel sok, igen sok nehézséget, fennakadást, feszültséget, lényes állásfoglalást és magatartást, ha nem is egy csapásra eloszalhat, de sok tekintetben a kibontakozás lehetőségére a fonalat megtalálhatja... A szülői értékelések is ebbe a keretbe volnának beillesztendők.

Teljesen részletes eljárás programot egy ad hoc bizottság dolgozzon ki. Itt csak elöt s pár gyakorlati szempontot lett ismeretbe... Az adminisztratív látogatók lennének a szemlel részt vevő látogatók pionterjei, valamint időpénz s szemlel látogatók időpénzen hűtárnák az adminisztratív munkásságára.

Régi igazgató.

nagy ideálok elérésére irányuló harcnak is, amely minden hazáját szegély emberre válni akaró gyermeknek legs-entebb kötelességévé kell, hogy legyen. Ha kimeli a használatában levő tárgyakat, azaz segít a szüleinek takarékoskodni, előmozdítja néhány fillérnek félretételét. Hűstólból épülnek fel nagyok s ha nem is sikerül mindentel meggyűjtenie a takarékoság erényének anyagával szorcsapások eseten a takarékos, magával sorsotapad, jöveldemléte szerényen, de tisztességgel megélti tudó ember könnyebbé válik a gazból s nem szorul embertársai könyörgüire, ami által megmott önértéket és megismeri embertársat becsülését.

Az egyes embereknél takarékosan félre- rakott filléreiből, a most már értékes pénzben hamatol fizető pénztárcáikban nagy vagy- onok és tókek gyűlnek össze s e tókek me-

glt tovább bűndörölvä újabb kenyeret, munkát adnak a szülőinek és gasdagabb tőve az országot, előmozdítják erkölcsi, gazdasági önállóságunkat. Sok takarékos ember mellett fejlődik a közjólet. A fejlődő közjólet pedig megkönyíti a nagy nemzeti célok megvalósítását. Már is észlelhetjük, hogy gazdasági talpraadásunkat, megerősödésünket nyomom követi önértéketünk megerősödése, hűföldi barátnak számának növekedése. Vegyete ugyanis gyermeink tudomással, hogy a hazánkat sújtó sok csapásból hűadók részvétel mellett elsősorban életképességünk igazolásának köszönhetjük, hogy ma már mind- gyelemben szólnak meg merékedő hangok, mint legutóbb lord Rothmerre Magyarországi igazsa mellett s a trianoni béke igazságtalanságait ellen-

A takarékoság tehát hűzefőség.

A gyermekek önkéntes megnyilatkozásaira építő tanításmód.

A modern utakon haladó tanítók közül sokan úgy szeretnék tanítani, hogy tanítási mintegy a növendékek kívánságának teljesítése legyen.

Az iskolában látszólag teljes szabadság uralkodik. A növendékek mindig arról tanulnak, amiről ők akarnak, ill. szeretnének. Azonban a növendékek eme akaratá csaknem mindig egyenlő a tanító szándékával, mert érdeklődésük hűlönféle ügyes fogásokkal, parancsokkal, megfigyelési feladatokkal és figyelemzétésekkel már napokkal előbb a kívánt irányba terelődik.

A tanító ismeri növendékeinek egésznapj életét, otthoni viszonyait, szórakozását, jászorapítást s így mindig megtalálja azt az érdeklődési pontot, melyből kiindulva elvezetheti őket ahhoz a kívánsághoz, hogy ma erről szeretnének hallani.

Az ily tanítási mód mindenestre kellemes és eredményes. Nincs benne semmi erőlelet. Minden csupa érdeklődés s növendékek részéről is tudáskiegészítés s tanító részéről.

Nem boldog-e az ilyen gyermekek, ha azt látja, hogy az iskolában mindig épen arról van szó, amire ő igen kíváncsi? Nem szerencsés-e a tanító, kinek növendékeit ebben a hűben vannak?

Mindenknek első feltétele, hogy növendékeink önkéntesen nyilatkozzanak előtűnik meglévő tapasztalatairól és mi ezekre a nyilatkozatokra építsük munkánkat.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium anyagi támogatásával most jelent meg saját kiadásban Lelt József siketéma-nt. igazgatónk „A gyermek önkéntes megnyilatkozásaira építő tanításmód” c. könyve.

A 150 oldalas könyv első részében a szerző részletesen szól a gyermek önkéntes

nyilatkozásairól, az ily nyilatkozatok keretében elmondott tapasztalatok jelentőségéről és a tanításon való felhasználhatóságáról.

Módszeri természetesen tanítási módnak nevezt, amennyiben nem az előre megállapított tantervi tananyaghasználat szerint akarja az ismereteket nyújtani, hanem az ill. o.-ban tanítást teljesen a gyermekek tapasztalataira és a tapasztalatok által kellett érdeklődésre alapozza.

A gyermeknek igazán csak a valóságos élet érdekli. Az ő élete. Erőlk pedig számtalan tapasztalata, megfigyelése van.

Szoktassuk tehát növendékeinket tapasztalatairól való megnyilatkozásra. B megnyilatkozások kapcsán tanítsuk meg őket a tárgyak és tünemények rendszeresebb és alaposabb megfigyelésére.

Ha már elérjük azt a fokot, hogy növendékeink tapasztalatszerzési megfigyeléseit szinte feroszeruen irányíthatjuk, ártérthetünk a tanmeneszertű tanításra. Ez persze csak a hűsbő osztályokban lehetséges.

A könyv második részében bemutatja a beszédnek és a nyelvnek a természetes módszerrel való tanítását és tanácsokat ad az idegen nyelvek tanításához. Végezteti részletesen szól a beszéd- és értelemgyakorlat tanításának módszereiről.

Feljegyezti mindenütt bő élettapasztalatairól merített példákkal világítja meg.

Bár a mű negyreszt siketéma növendékek tanításánál szerzett tapasztalatokat és ott elért eredményeket fejteget, mégis, mint gondolatlelet olvasmányát, nagy hasznalónal forgathatja minden tanító. Ajánljuk hűartársaink figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél Kecskeméten. Ára 6 pengő.

Feltele János,
pécsi pász. tanító,
népisk. tanár.

A cikkirásról.

Olvastad a cikkemet? Láttad a Nemzet-
nevelésben megjelent cikkemet? Ilyen kérdé-
sekkel jobban gyakran találkozok az ember.
Hála Istennek, hogy a tanító-írógatók száma
napról-napra szaporodik. Biztatás is kapunk,
napról-napra, hogy írjunk. Epen ezért
alkalmat is nyerünk, hogy írjunk. Epen ezért
szükséges, hogy különösen a legújabb tanító-
nemzedék érdekében, ezzel a tárggyal foglalkozunk.

Az írásmű szerkesztésénél betartandó
általános szempontok megtalálhatók a stílusz-
tikában. Ezekről tehát nem szólnok, hanem
mivel hivalképpen a tanügyi-cikkhekről óhajtok
egy-est más elmondani, kiindulásul veszem
Lux tanár úrnak a bejót tanfolyamon mondott
következő szavát: „Az az igaz írásmű, ami
a lélekből fakad. Átérzettel, átél élményeket,
érzelmeiket, gondolatokat írjunk. Az írásmű
egyik legfőbb helleke az igazság.”

Cikkeket csak akkor írjunk, ha van mit ír-
nunk. Csupán azért írni, hogy a neemet
lássam, hőnőmséges hiúság. Ettől való tar-
tozkodásban lett meggyőzöttem, hogy külön-
ösen szerény emberek csupán a nevében
előforduló egy-két betűvel jelölt cikkeket.
Pl.-I. Br.-r. Belső kénszer hatása alatt kell
a cikkeknak írni a tanítóióról. Más a
hivatásos író, aki rutint szerzett, ez már
megrendelésre is tud írni, de eredetileg ő
is csak impulsió módon ír. Itt önkénytelenül
eszébe jutnak az embernek a bucsúztató
kíntrétek. Bizonyára ez is egyik oka, hogy
az Egyház a bucsúztatókat csupán tört és
kihálászhat előlegeit.

Csak a saját koponyájában kitermelődött
gondolatot szabad a cikkírónak saját neve
alatt foglalomra hozni. Formásúveket hivat-
kozás nélkül felhasználni plágium magyartul

lopás, a katolikus tanítók nyelvében a Tízpa-
rancsolat 7. pontjának megszegése. Mégis
tapasztalható, hogy utalás nélkül felhasznál-
tatnak úgy írásban mint előbeszédben mások
szellemi termékeit. Itt-ott persze csak egy-egy
gondolat, mondat van spekulve a többi közé,
ezek a vaskapocok amelyek összetartják a
főmélékelt; persze nem a hézagföltöltő anyag
a fontos, hanem a vaskapocs és épen ez a
másé. Minél nagyobb a tudás, annál több
forrásműre hivatkozik. Természetesen szak-
irodalomról van szó, mert a szépirodalommal
irodalomról van szó, mert a plagiálásna. Meg kell
jegyezni, hogy nemcsak a nyomtatásban
megjelent szellemi művek hivatkozás nélkül
felhasználása plágium, hanem az élőszóval
felhasználása is az. Azok az illetők legya-
kább tulajdonát képezik. A hallottak-ha-
jók-megartatunk, szerintünk eszelekedniünk
kötelességünk, de mint sajtóunkat tovább
adunk tilos.

Vannak tanító-írók akik a Néptantó
Lapjában is, más tanítói lapban is különböző
előírások felé kacsingatva írnak s közben
mondanihozzák annyira megrábják, hogy
nem marad bennük izz. Ne légy elbizátozt,
de ne légy szolgálteit s. Légy őszinte,
de ne erőlködjél, ha nem passzol oda hírszobba,
erővel ne vond bele az Ur Jézus hírszobá-
s. Istennek nevéért b ne vedd! De meg
kénebesé moznek. A hathollikus tanító által
írt cikk legfőbb helleke az őszinteség, a
mázmentesség.

vitéz Vida István
újszerényi tanító.

Püspöki rendelet.

2006/1928. isk. sz. **Iskolaszéhi jegyző-
könyvek felebbezési záradéka.** Ismé-
telenen felmerült, hogy az iskolaszéhi hatá-
rozatairól felvett jegyzőkönyvek az előirt
szabályszerű felebbezési záradék rávezetése
nélkül terjesztetnek be jóváhagyás végett,
holott a záradék nélkül a határozat jogerő-
nyesnek nem tekinthető s így egyházhá-
t.

ságilag jóvá sem hagyható. Ekként indok-
latlan munka és költség áll elő. Ezért felhí-
vó a plébános, iskolaszéhi elnökhöz, hogy
az iskolaszéhi határozatokról felvett és egy-
házhatóssági jóváhagyást igénylő jegyző-
könyveket mindenkor lássák el szabályszerű
felebbezési záradékkal, amely záradékokat az
iskolaszéhi elnöke és jegyzője köteles aláírni.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1923/1928. sz. „His Dalkönyv” aján-
lása Szatnók Béla által szerkesztett a
Franklin Társulat által kiadott „His Dalkönyv”
c. könyvecskét a tanfoglalkozás beszerzésre
figyelemre ajánlom s e könyv használatát
engedélyezem azért, mert ezidő szerint más
megfelelő könyv nem áll rendelkezésre.

Szatnók Béla szóbanfőrgő könyvében az
összevont osztályok számára összevont
könyvet írt. Nehéz dolog, hogy oly kevés
számu dolgozatot mellett a gyakorlatokat
követő dalokat megtaníthassa hangjeggyel a
tanító. Szerző kénytelen volt oly rövide-
szabot anyagot, hogy azt egy óra alatt elő-
-

gezze a tanító. Ez részben sikerül is a tan-
tónak. Mindenestre szükséges a régi dalok
betanítása, de az újak mellett. Szatnók Béla
dalai mind régi dalok. A könyv előnye, hogy
alapos, nagy fudással van írva s ha a kis
könyv elemi iskolás tulajdonosai muzsikális
érzéssel bírnak, megtanulhatnak belőlé éne-
kelni. Megrendelhető a Franklin Társulatnál,
Budapest.

1930/1928. sz. **Tesiggyakorlási órák számszám
jelölése.** A m. kir. nagymélt. hullusminister ur
F. évi november 3-ól évi rendelettel
vel az elemi iskolák tesiggyakorlási óráit jelölésé-
vel ezzel helyreállította azt az összehangot, amelynek a
szellemi és testi nevelés között fenn kell állania.
Ez intézkedés azonban csak akkor vehető sikerre,
ha a végrehajtására kötelezett tanfoglalkozás
nemzetnevelő nagy jelentőségű s fáradságot nem
ismerve igyekezik a tanteremben megjelölt célt biztosítani.
A siker első feltétele a buszó tanítói munkán
kivül az, hogy a tanfoglalkozás kapcsolatait tudjon terem-
ten az iskolát és iskolán kívüli tevénelés között,
hözafizosan gondolkodó vállalás nemesen érvé, edesét,
erős és jegyzelmézt ifjuságot bőszessén bí az is-
kolából. Ezen feladatot előszertint megoldása bino-
mós nevelészekkel kell megvalósítani a tesiggyakorlási
számszám jelölése mellett a tanfoglalkozás órái
teljességéig még nem történt meg. Addig is,
amíg azt a hitelesítő anyagot a tanfoglalkozás rend-
elése, a hitelesítő anyagot a tesiggyakorlási
illetőleg vezetők a vállalás- és köznevelési minis-
ter ur megválasztásán azon lesznek, hogy a tanfoglalkozás
a szükséges képest teljesíthetőségét a a követő
eredmény biztosítása céljából a tanfoglalkozás
tevénelés legelső lépésében a Pészeügyminis-
terhez tartozó tanfoglalkozás, hogy a tesiggyakorlat tan-
tására különös gondot fordítsanak, hozzá az a
legteljesebb ószabánba a szellemi nevelésé-
sétől megkezdésével s a tesiggyakorlási órák szempontjára
által nyert idő helyes felhasználása érdekében a
tevénelési felügyelő és vezetők irányításának
figyelembevételel járjanak el. A került iskolafő-
gatók a ker. tanfelügyelői tanácsok által kéréssek
a tanítókat, hogy így szélesebb körű tapasztalatokat
ezen a téren is értékesíthetők legyenek. Iskolafő-
gatóknak jegyzőkönyveiben a tapasztalatairól tegyenek
jelentést.

1930/1928. sz. **Női kézműmunkához szükséges
anyagok beszerzése.** A m. kir. vállalás- és köz-
nevelési minis-ter ur 47.185/1928. V. ö. sz. alatt
kelt körrendelete alapján felhívom a felügyelőm alá
tartozó összes iskolafoglalkozásokat, hogy a női
kézműmunkához szükséges anyagot, amennyire csak
lehet, a magyar háziipar termékeiből szerke-
tessék be a tanulóknak.

1992/1928. sz. „Magyar Hét”. A m. kir.
kereskedelmi minis-ter ur fennhathatósága
alatt, az ország kereskedelmi és iparkamrá,
az összes magyar kereskedelmi, ipari és mező-
gazdasági képviselők bevonásával és a m. kir.
kormány összes ágazatainak segítő közremű-
ködése mellett, a magyar termékek fokozottabb
pártolása érdekében, É. évi november 3-ól 11-ig
„Magyar Hét”-et rendeznek.

A „Magyar Hét” közvetlen célja a magyar
ipari és mezőgazdasági termékek fokozottabb
forgalmazását a helyföldi piacokon előmozdítani,
részben a gazdasági patriotizmus, részben pedig
a társadalmi lelkiismeret felébresztése által. Köz-
vetít célja: a magyar nyelvű munka nélkülözhe-
nyenhi, valamint a külkereskedelmi mérleg
folyton fokozódó passzívítását eszköztelenül

A „Magyar Hét” e közérdekű, nagy és át-
fogóan magyar célja ad erőt és háttértságot a
rendezőkörzetségünk arra, hogy e mozgalomban
a magyar társadalom lehetőleg minden tényező-
jét bevonja. Ezért a m. kir. vállalás- és köz-
nevelési minis-ter ur 70.070/1928. v. ö. sz.
sz. alatt kiadott rendelkezése hivatkozással is
felhívom a felügyelőm alá tartozó plébános,
iskolaszéhi elnökhöz, iskolafoglalkozásokat,
tanítókat, tanítóiókat, hogy hassanak oda, hogy
a honi termelés pártolásának jelentőségét, szük-
ségességét és az attól várható eredményét minél
szélesebb körben ismertéké válnának és ezáltal
Csonka-Magyarország lakossága a ma any-
nyira súlyosan réneveződő területek törzse-
rűen és fokozatosan mentesíthető legyen. Lapunk
mél száma egyébként részletes felvilágosítást
nyújt arra, hogy a „Magyar Hét” jelentőségét
érdekeltek a képpel megérthető módon is is-
mertethessék.

2009/1928. sz. **Óvadák felétele haszon-
berleti szerződésnek megtétele.**
A codex 1541 canonia imperatore előírta
azt, hogy a rk. hitközségek és iskolák ingat-
lanok bérbéradásakor a szerződés feltételei-
nek betartására biztosított óvadék kötéendő
kell. Ennek eltérése semteletlen érkezik meg
egyházhatóssági jóváhagyás végett oly szer-
ződésnek, amelyek óvadék letételéről nem
rendelkeznek s így azok egyházhatósságilag
jóvá nem hagyhatók. Ugyasbálatlan eljárás-
részről azfőn hiemelenségeit származnak
a bérbéadó hitközség és a bérbévevő felek
közé. Ezt elkerülni felhívom a plébános,
iskolaszéhi elnökhöz figyelmét, hogy ingat-
lanok bérbéadásakor az óvadék letételére
vonatkozó a szerződésben gondoskodjanak,
mert az óvadék a haszonbérbeadó
kezeiben az egyedüli esaköz, amellyel a
haszonbérlet a haszonbérleti szerződés fel-
tételének betartására rá kényszeríthető, de
exenitívul a codex, valamint a vagyonezes-
lési szabályzat is előírja az óvadék letételét
s ezért elől eltérések helye nem lehet.
Végül felhívom a plébános, iskolafoglalkozók
figyelmét arra is, hogy a haszonbérlet szer-
ződésben az ingatlan határainak védelméről és
megőrzéséről is rendelkezni kell.

2019/1928. sz. **Iskolafőgatók pon-
közö jelentések.** Báránya om. kir. tan-
felügyelője J. évi okt. 6-ólán 5932/1928. sz.
alatt a következő átiratot intézte hozzám:
„A vállalás- és köznevelési minis-ter ur J. évi
okt. 2-ólán 7806. sz. alatt kelt rendelete alapján
tisztellelű feljérésem, szűsziedkedjélelem közölni,
hogy az 1923. évi VII. t. c. élelbevezetése óta a
fennhathatósága alá tartozó iskolafoglalkozók
iskolafőgatók építettek fel újabb épületeket
teljesen új elemi iskolák az Országos Népiskolák
Részleti Alap juttatásaitól nélkül. Fel-
kerélem egyben, hogy ezen építkezésekről az
alábbi adatokat magában foglaló kimutatást is
megjelenítő költőre hozzám eljuttatni szűszie-
kedjék.

1. A község vagy külterület neve. 2. A telek nagysága 3-ekben, 3. Hány új tanterem épült. 4. Hány tanítói lakás épült. 5. A régi tanterem helyébe hány új tanterem épült? 6. A régi tanítói lakás helyébe hány új lakás épült? 7. Hány volt a tényleges építési költség? 8. A városnagyszűcsök napja. 9. Az építkezés megkezdésének és befejezésének ideje.

Felhívom fenitiek alapján mindazon iskolai igazgatóságokat, ahiknek igazgatása alatt álló iskoláknál fenitiek szerint építkezés történt, hogy Baranya u. m. kir. tanfelügyelő által kívánt adatokat legheőbb jölvő évi november 15-ig hivatalomhoz küldjék be.

2057/1928. sz. **Községi jellegű kántortanítói állások betöltése.** A kántortanítók megfelelő ellátása és a megválasztandó kántortanító egyházhatalósági szempontból való megbízhatósága érdekében felhívom a ft. Plebános Urak figyelmét arra, hogy amennyiben községi kántortanítói állás betöltéséről, illetve kántortanítói választásáról van szó, szerezzenek meggyőződést arról, vajjon a pályázók birnak-e szabályszerű kántori oklevéllel, egyházi szempontból nem esnek-e kifogás alá család életüket sít. tekintve s amennyiben e tekintetben bármilyen kifogás merülhetne fel a megválasztottal ellen, a választás ellen felelőbészüket nyomban jelenítsék be írásban s eről egyidejűleg hivatalomnak legyenek jelenéft. Csakis új eljárás mellett lesz biztosítható az, hogy községi jellegű iskoláknál is megfelelő és megbízható kántortanítók alkalmazassanak.

2062/1928. sz. **„Finn Ferenc S. J. Tom Playai”** c. ifjúsági elbészése a napokban második kiadásban jelent meg az esztergomi névendékpapás magyar egyházi-irodalmi iskolájának fordításában. A vallásos irányu, pedagogiai értékű és egyszerűsített érdekfeszítő elbészéft tartalmaz mind a felügyeletnek alá tartozó összes iskolaigazgatóságoknak és tanítóknak az ifjúsági könyvtárak részére való beszerzésre nemcsak engedélyezem, de melegen ajánlom is. **Tonabák az** is hírem, hogy e művet a tanulóifjúság körében is minél szélesebb körben terjeszteti sziveskedjenek. Megrendelhető a Magyar Egyházi-irodalmi Iskola címén (Esztergom, Szeminárium). Ára 4 pengő.

2063/1928. sz. **„Isteni Gyermek”** című harcosnyit színjátékát művet az iskola ifjúsági könyvtárak részére a felügyeletnek alá tartozó összes plébános-iskolaigazgatóságok, igazgatótanítók és tanítóknak beszerzésére ajánlom. E színjáték két felvonásból és egy belhemi előbérpól áll; nem igényel különleges díszleteket, vagy öltözékeket, hanem egyszerűségi jellemst a legkisebb pusztán is minden nehézség nélkül előadható. Tárnya a világháboru utáni időből van merítve, mely vallásos, erkölcsemesítő és hazafist. E színdarabot gyermekek és felnőttek együtt játszhatják s így nemcsak az iskolák, hanem négy gyermek bevonásával a felnőtök műked-

pelők is nagy sikerrel játszhatják. Hortobágyi Ágost, nyug. kir. tanfelügyelő, írta, a „Benszányi Társaság” élnöke írta e kedves színjátékot. Megrendelhető nevezett szerzőnél (Haposár) anagy a Vörösmarty Nymodánál Székesfehérvárott. Az előadás joga 8 példány megvásárlásával szerezhető meg. 8 példány ára bérmentes küldéssel 6 pengő 40 fillér.

2073/1928. sz. **Takarékossági nap tartása.** A m. kir. Kormány, mint a múlt évben, úgy ez év október 31-én is országos takarékosági nap megtartását határozta el s a további takarékosági propaganda kifejlesztését ebben az évben is a m. kir. postatakarékpénztárt bízta meg. Míntán a kítűzött időben nem állott módomban intézkedni, felhívom a felügyeletnek alá tartozó összes plébános, iskolaigazgatókat, hogy a takarékosági napot í. évi november 10-én tartassák meg a vezetésük alatt álló iskolákban akként, hogy az ifjúság előtt a takarékosági lényegét, jelentőségét, annak nagy fontosságát ismertető és általában a takarékoságra buzdító, 10 percig tartó, a tanítás menetéft nem akadályozó rövid felvilágosító előadást tartassanak az osztályvezető tanítók. A megtartandó beszédekert illetőleg lapunk mai számában megjelent két közlemény vendő irányadóul.

1970/1923. sz. **Left József, hekesménti síkeltéma-intézetft igazgatójának.** A gyermek önkéntes meggyilkolásafta építő tanítómódt” c. jelen számunkban részletesen ismertetett könyvet a tanítói könyvtárak részére beszerzésre engedélyezem.

2108/1928. sz. **Ohatófilm-sorozatok az 1928/29. tanévben.** A m. kir. vallás-és közoktatásügyi nm. miniszter új 72/241/1928. IX. sz. alatt kelt rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny í. évi okt. 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletnek alá tartozó összes iskolák igazgatóságait és tanítóit, hogy a miniszteri rendelet értelmében a lehetőséghez képest járjanak el oly módon, hogy e tekintetben panasz fel ne merülhesen. Természetesen e rendelet csak ott hajtandó végre, ahol mód és lehetőség van az októft filmelőadások megtartására.

2110/1928 sz. **Polgári iskolák 1928/29. tanévi beiratási adatainak felterjesztése.** A m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter új 73/806/1928. VI. sz. alatt kiadott rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny í. évi okt. 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletnek alá tartozó polgári iskolai igazgatóságokat, hogy a nm. vkm. új által kívánt adatokat í. évi nov. 15-ig az illetékes kir. tanfelügyelői hivataloknak, hivatkozásált fentjelzett miniszteri számára, szűcséft bevárása nélkül, küldjék meg.

2111/1928. sz. **Magyarország történelmi falí térképeinek beszerzése.** A m. kir. vallás-és közoktatásügyi nm. miniszter új 76/695/1928. VI. sz. alatt kiadott rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny í. évi

okt. 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletnek alá tartozó tanító-és tanítófépítőintézetek, valamint polgári iskolák igazgató-

Határidő emlékeztető.

Nyugdíjintézetft jelentés betérjesztendő a kir. tanfelügyelőséghez nov. 15-ig. Januári havi fizetési jegyzék látomzásra vevéft a kir. tanfelügyelőséghez betérjesztendő. Önálló gazd. ím. iskolai állománygely iránti kérvények és költségvetés november 15-ig a 22.134/1927 VII. sz. vkm. rendelet (megjelent a Hiv. Közl.

löny 1927. évi 9. számában) alapján a kir. tanfelügyelőséghez betérjesztendő.

Határelőes előfizetési-és tagdíjak jobb személyi sírtételek bevárás nélkül a 45.612. sz. postai befizetőlap felhasználásával postafordulálval beküldendő.

HIREK

Tanári kinevezés. Kutor Ferenc, pécsi püspöki tanítóképzőintézetft helyettes-tanár, Megyéspüspök Ur Oméltósága í. évi szept. 1-ől kezdődő hatállyal a VIII. fiz. oszt. 2. f. előzárta rendes tanárrá kinevezte.

„Isten felé!” Az egyházmegyeft főtanfegyelő a Katolikus Iskola októberi számában 1909/1928. sz. alatt Zborovszki Ferenc „Isten felé, Hárnapnapos lelkiagyórlat a művelt hatolikus közönség számára” című könyvének a tanítói könyvtárak részére való megsszerzéséft engedélyezem. — A megrendelés meghíromlyése céljából a Katolikus Iskola mai számában a Haladás csekklapja van melléelve. Tessék a hívatott példányoknak megfelelő összeget a melléelt csekklapon a Haladásnak elküldeni és ahkor a Haladás azt postafordulálval becses címére elküldi. A könyv ára példányonként 2 pengő 50 fillér; postá-és csomagolás díja akárhány példány rendelésénél 30 fillér.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyéspüspök Ur Oméltósága Dencs István versenőitánítóft a versenőit rk. é. isk. igazgatótanítófta kinevezte, meg Hászórdy Károly, németbolyi tanítónak az igazgatótanítói címet adományozta.

Tanítói Névár. Ezideg csak 158 előjegyzés eszközöltetett a Tanítói Névárta s ekként az egyesült terhére a Tanítói Névár kintása nem eszözölhető. Tekintettel azonban a rendelők részéről ísméltent megnyilvánult határozott azon óhajnak, hogy a névtár minden körülmények között kiadassék, a Haladásnyomda Rt. volt szives vállalni a kinyomást és eszeben is, ha ezzel nemcsak, hogy anyagi előnyöz nem jut, de áldozatot is felt hoznia. Ezzel akarja méltányolni a Haladásnyomda Rt. a tanítóktól iránt tanúsít. A Tanítói Névár ára, mint azt az egyesült közgyűlésie is megállapította, ennek ellenére sem lesz több, mint darabonként 2 P 50 f. Már e hó végén előreláthatólag meg is jelenik. Az egyesült által terveft vet kibővívés csak abban szenved változást, hogy a tanítói fizetésekert vonatkozó adatok közlése mellőztetik, mert ezek a névtár terjedelméft nagyban

növelnék. Tanítói Névárta előjegyzések még folytatódólagosan az ehmf. főtanfegyelői hivatalnál eszközölhetőek.

Halóközös. Id. Takács Ferenc, simonteronyi nyug. igazgatótanítói sulgus csapás ért. Neje szül. Schmetgen Ilona, í. é. okt. 14-én életének 60. évében elhunyt. Temetéséft Simonterony október 17-én met végbe a község és környék általános részüete mellett.

Tanítógűlés. A siklósi egyesület szeptember 20-án tartotta Beremenden ösz közgyűlést, nagyon változatos és élnék tárgyozott metéft. 1/10 órákoz szemináste volt, melyet a helybeli plébános végzett. Utána r. kath. iskolában megkezdődött az értekezlet. Dr Perényi Pál ker. esperes szűs hazafist beszéd keretében az úlést megnyitotta, mint munkatársakft emelte ki a tanítóktól és kérte őket, hogy jó példával járjanak elő a nép előtt a vallásosságban és hazaszerebben. A kultúra fáktyahorzóft legyenek mindig és mindenben. Údvözölte a megjelent vendégeket, köztük Dr. Beczkó Szombathy István miniszter tanácsos, nyug. főgymn. igazgató urát, Útá Lutz György, Alopafia ís homopáthia a nevelésben” című tartalmú munkáft olvasta fel Szághy Dénes fiatal kártaft. Lutz György, mint tapasztalt pedagógus értékes munkájtér megjelénzték. Az egyházi énekoktártól Lieber Emil villányi kártaft értekezett. Kiemelve annak nagyfontosságát. Az értekezést hozzászólok és viták követték. Elismerve felolváso kártaft rátermettségét. — A magyar anyakörök Bogáti Ános hárdányi tanító tartott értekezést, melyet a kir. tetszéssel fogadtott. Nevezett tanító felesége nyolcgyermekes családnya, ki nagy családjáft ki lett tinteft és ki jelenleg a debreceni Augustus szanatóriumba itúft. Ez az értekezlet lapunkban is megjelent. Ács Ezerébet siklóti tanítóft „Hívatás és foglalkozás” c. munkáft nagy tetszéft aratott. A gyermekeköt jómógt és gyermeküket szerető kedves Bogáti nánit teljesen megjelénzték. Azonban a gyűlés koronája Vitéz Szalay Sándor tart. főhadnagy, gyűdi kántortanítóft „A levefte nevelésről” tartott értekezése volt. Gyönyörtően rámutatott Szalay kártaft a haza külső és belső életereire, a mai helyzetere. Erdemes valosa értekezést lapunkban leközi. A gyűlés évekét véget ért, melyet kártaft követett. Ott szellemesbőft szellemesbőft felköszölő hanggott el. Élterve egyházmegyéft szerető fapósztáft és agilis főtanfegyelőft. A jökevő dclután 6 óráig tartott. — A tanítói kör v. elnöke megbízásóft, Bogáti Ános.

Csendes alkonyóft című versékönyvem a közeljövőben jelenik meg. Kérem lapunk

Szeretettel hérem kartársaimat, hogy az írás, fogalmazás és helyesírás, valamint rajzolás sírhelyes tanítása érdekében egyrészt tanulmányozzák az új tantervet, másrészt irassanak és rajzolassanak a tanulókkal tanterv- és órarendszerüleg az előírt írások és rajzfüzetek felhasználásával, mert csakis így szervezünk érvényt az új tanterv követelményeinek és csakis ez esetben mondhatjuk el, hogy kötelességeinknek a tanítás tereén mindenben eleget tettünk.

Ne tartson vissza bennünket a tanulónkint kötelező mennyiség írka megrendelésétől és felhasználásától az írka anyagának bizonyos szempontból kifogásolható volta se, mert addig, míg e készlet tarti egyesületünk hársodása nélkül nem adhatók ki nagyobb terjedelmű, jobb anyagu írások. De megnyugtató ígérlet kapunk, — ha a készlet elfogy, — a nyomda ebben a tekintetben a legközelebbel fogja igényelni kielégítést, mint a hogy a K. Kartársak a rajzfüzeteknél ezt már tapasztalják is. Ebből következik: hogy minél nagyobb mennyiségben rendelünk a mostani kifogásolt írkból, annál hamarabb elfogy.

Végül jelzem, hogy szükségem látom annak, hogy az iskolafelügyelőkkel kapcsolatban az iskolafelügyelők számon kérjék az egész évi anyag feltüntetést írásbeli dolgozatokhoz és rajzokhoz. Ezért új írások és rajzfüzeteket a megtelek ellenében adjanak ki a kartársaknak és öriázzék azokat meg a tanév végéig, hogy az iskolafelügyelőnek módjában álljon egyrészt meggyőződést szerezni arról, hogy az illető

tanító az előírt anyagot az írásból, fogalmazásból, helyesírásból és rajzból elvégzte-e, másrészt pedig ebből folyólag megállapíthassa az iskolafelügyelő azt is, hogy az illető tanító megfelelő számban használta-e a tanulókkal írható és rajzfüzeteket. Ennek érdekében egyidejűleg felkértem az egyházmegyei főtanfelügyelő urat, hogy rendelkezésére állítsa az osztályvezető tanítóknak arra, hogy a tanév folyamán felhasználják az iskolafelügyelő rendelkezésére felbírálással végelt. Az iskolafelügyelő pedig kötelezettségének ugyancsak rendellett arra, hogy az írkat és rajzfüzeteket szákszerűleg vizsgálják meg s állapítsák meg, vajjon az előírt tananyag terülszerűen feldolgozható-e s hogy az egyes tanulóknak megfelelő számban használható-e írkat és rajzfüzeteket.

Amennyiben jelen észrevételeimet kartársaim szívesen fogadják és megszülelt, biztosam veszem, hogy egyházmegyénk iskoláinak színvonala páratlan lesz az egész országban. Dolgozzunk hitartól szorgalommal és ügybuzgalommal, hogy az eddig is már elért sikereinket még jobban jöhozhatassuk s kivegyűk részünket szeretettel hozánk üjjászületésében. Adja Isten, hogy úgy legyen.

ERŐS JÓZSEF,

egyesületi világi elnök,
ker. isk. látogató,
mohácsi rk. igazgatótanító.

A magyar dal.

A németek a nyáron ünnepellék Schubertnek, a világ legnagyobb dalköltőjének centenáriumát. Ezen a százeves évfordulón nemcsak a kontinens, hanem az egész világ némettel oly hatalmas és impozáns ünnepséget rendeztek Bécsben, és impozáns ünnepséget a művészt, hanem a politikai körök is felgyűltek. Az ünnepélyről többet közölt az írások a lapok, hogy az a díszes és összerakás dokumentálta a németek világhírségét.

A 150.000 német dalos, ki a világ minden részéből sereglett Bécsbe, csak képviselője volt annak a százeven millió németnek melynek egy része szétszórtál el minden világrészben. Megjelentek a dalosok Németországából, a volt Monarchiából, Elzászból csak úgy, mint a Lengyelországhoz csatolt orosz részekből, Csehországhoz jutott Szász-landból, az angol birtokba került afrikai gyarmatokból, Észak- és Dél-Amerika összes államaiból, Dél-Oroszországból, Perzsiából és Kinából is. Tehát mindazon helyektől, ahol a németiség törzsének fiat munkájuk

utánjövőt teremtettek maguknak és nem feledeztek meg német művelőkről. Ujjáajának rámutattak arra a pillanatra, mikor a 150.000 énekes hangja a rádió útján a világűrbe szabadult, a hangtörsereken és hallgatókon 150 millió német szívet fogott össze egy hatalmas érzés az erő, nagyság és összerakás érzésében.

Mi váltotta ki ezt a hatalmas összerakozási érzetet? Én azt hiszem, a németiség egyforma zenéje, a német nemzeti dal volt az, mely összehozta ezt a hatalmas tömeget a még hatalmasabb nemzeti érzésben.

Hogy a dal, a német dalit miképp lehetett annyira a nemzet szolgálatába állítani, arra példát mutatnak a németek. Lépten, nyomon látható a Burschenschaftok, a Schlaraffjak (zart társaságok) a német Gesangsvereinek és Krúszákénekek, a német templom és művészi éneklőnek, a német óvodák és egyetemek dalosai egyet énekelnek; a német lélek dalait! Azért van az, hogy bárhol is vett öket az élet, azért van, hogy bárhol is

találkozik két-három ember, az érzésben az összerakásban és dalban egyek.

Mi történe, ha egyszer a százezer, a százezer, a százezer, a százezer énekelne? „Egyet” tudna énekelni? Az is, aki Kanadában, Brazíliában, Erdélyben, Felföldön és jelenleg Szerbiában van? Csak a Himnuszat tudnánk énekelni egyformán!

Mi nem tudunk énekelni, mert elfelejtettek megintani énekelni. Figyeljünk csak. Nem tudunk énekelni sem az iskolában, sem a templomban, sem semmiféle hazafias ünnepélyen, sem társas együttlében. Nem tudunk énekelni sem kocsinyek, sem nagyok. Nem tudunk énekelni sem ketten, sem kétszázan. A háború idején akár a gyakorlatról hazajövet, akár a harctérre menet, nonatunk egyet, a metelteskor egyyszóban ordítottunk. Ahányan vagyunk, annyiféle dallamot énekelünk.

Talán a magyar nem születik olyan muzikalitással mint pl. a cseh? Hi meri ezt állítani. A legtöbb idegen senezszerzők nótáinkról tétele bennünket, mást mondanak! Ne feledjük, hogy a németek, csehnek

hatalmas énekkultúrája van. Ott a gyermekeknek nagy százaaléka tanul hangszerrel! Nem kell feltétlen zongora. Hangszer a hegedű is és a fűőhangszer is.

A baj ott van, hogy az elemi iskolában nem vesszük egész komolyan az énekhobozást. Ennek igaz számtalan oka van. Nemcsak a tanítóban van a hiba. Hibás az egész énekelőtatási rendszerünk. Biztosíték az ózon vilátkozunk, hogy mivel érünk el előbb célt, a szolmizálással, vagy az abszolút rendszerrel, de sok-sok iskolában mégcsak nem is kíséreltetnek. Elő az igaz nemzeti művészetrel, az igaz erős nemzeti érzés művészet megvalósításával, az igaz tősgyőkeres magyar dallal.

Ha mi tanítók igaz komolyassággal átérzünk a magyar nemzeti dal fontosságát, akkor hamarosan megérkeznek az a nap, amikor a magyar ember, magyar dal tud énekelni s én hiszem, hogy azon a napon a magyar világközössége is létrejön. Adja Isten, hogy ez a gyönyörű ünnep minél előbb bekövetkezék.

Hutor Ferenc,
tantókepelés-Int. szerkesztő.

Helyesbítés pályatételeink kiűzésében.

A „Katholikus Iskola” november hó 1-én megjelent 11. számában közölt „Pályatételeink” című közleményt a Pecségi egyházmegyei Róm. Háh. Tanítóegyesület elnöksége a választmányi ülés határozatából kifolyólag a követéshözépp módosítja: A pályatételt megállapító bizottság által ajánlott tételek (1-3) változatlanul meghagyatnak, csak Homócsy István, prelokanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő, az egyesület egyházi elnöke által díjazandó tétel nem az

ugyanazon számban meghirdetett tétel lesz kidolgozandó, hanem utaz Simon Simon tagtárs által ajánlott és a választmány által elfogadott „Milyen nevelési, gazdasági és törvényhozási intézkedéseket kellene foganatosítani az „egyke” ellen” — című tétel.

Ezen pályafétel kidolgozásának határideje is 1929. márc. 1. A pályamunka ugyancsak jeltjes boríték kíséretében Erős József világi elnök címére (Mohács) küldendő.

Tervezetés az új tanterv szellemében.

Néhéz gondolatok futják meg a tanítóember lelkét a tanév elején: munkájának fáradságos eredményessége okozza s ha a sok körülményen végig elmélkedik, melyektől a sikert várja, össze-össze roppan a felelősség súlyától. E töprengéseket csak az éltengondok hessetik el gyakrabban, továbbá kis vadoncanon első naivságnal, no meg a tanítógyűléses kollégialis és baráti érintkezéséből kiáradó öröme.

Nem tudom, más is úgy érzi-e, de nekem a tanítógyűlés nehezen várt ünnepnapom. Mi okozza? Sok minden! Hogy nem kell tanítani? A mai komoly világban nem öröm ez, csak vesztés; mi pedig minden felül csak vesztéséget érzünk.

De igenis örülök a sok régi jó barátunk, az újabb ismeretségnék, — hogy a magam társadalmában imádkozhatom Istenemhez, — a kedélyes együttesben elkötött izletes ebédnek, — jó humorok megnyilatkozásának és végül, ha nem elül a tartalomnak, melyet a gyűlés tárgya ad pedagógus gondolatink ében tartására.

Az alapszabályok helyes intézkedése öhajótát tette mintantatóság tartását és a gyűlési meghívók figyelemmel kísérésében látom, nem is hiányoznak a tárgyszerzőtől. Több esetben hallgattam végig ilyen gyűlési mintantatást, de bevallom én nem így gondolom el. A mintantató (legtöbbször se nem fiatal, se nem öreg; az első

bátortalan, a másik restel beszélni) kikap egy leckeanyagot, otthon vezérkönyvez, jól átgondolja, berendelőt az illető osztály gyermekeit, lebeszélgeti velük a kitűzött időt, utána egy-két csendesebb hozzászólás (vagy az sem, mert drága az idő) és a jegyzőkönyvi dícséret méltóan a fardőzárásért. Az anyag leginkább a besz.-ért. gyák. anyagából van véve, mert erre rendelkezünk legtöbb vezérkönyvvel. Hallunk jól készült tanítást, de hol van a tanító egyénisége, ráértelmességének bizottsága, a meggyőzés ereje! Kevés szagúrik ki belőlük mind a tanítóból, mint a tanítványokból. Ezt éreztem ki egyik kör világi előnökek ezen tárgyú hozzászólásából, kit az egyházi elnök beszédeiben látnoki erejének jelzett.

Ezen a régi rendszeren talán kellene változtatni, lehetne például az elnöki beszédekért rövidebbre fogni, a sok hajpokolásból engedni, igazán csak a gyakorlati pedagógiának egy teljes órát szánva, ugyanazon mintatantást két tanító adjon le a maga megvilágításában és felelősságában az osztálytanulóinak két fél osztásával is 20–20 percig és ezek nyomán 20 percet vitával mulna el az egy óra, mindenesetre az elnök érvényesíteni a házszabályrevízióval kapcsolatos időpocsékolási tilalmat. Így gyógyírna meg a hallgató, melyik a jobb! Ha ezt nem vélik helyesnek kedves kartsársak, ajánlanak jobbat, elfogadháróbbat, de munkánkat vigyük előbbre. Szerkesztő urunktól e helyen kérem e bővebb teret, de meg arra is, hogy a címek megfelelően fejtessem ki soraimat és Tanítási vázlatok-rovatát sziveskedne nyitani egy lapoldalon. Lapunk általa sokat nyerne, mivel a legkomolyabb gyakorlati embereket rövid után szőhöz juttatná, mert reményem, hogy egy házmegegyésben lenne évente 12 kedves rófrás, aki egy tanítási vázlatot beküldene, különösen azok közül, kik az újabb tanfolyamokat hallgatták.

E kérelem után munkám címének megfelelően a kerékvágásba zökkenek és szerkesztői engedélyvel megkezdem egy vázlat közzését a fentebb említett vil. elnök bírálati szellemében s a magam egyéniségében, mely természetesen az eredetközösséghozzászólást elbírja, sőt kivánatos is volna.

Az öszi tanfolyulás mintatantásai II. oszt. A. lakósek foglalkozása, jól sikerült. Elnök megjegyzése szerint elevenebb lenne a besz.-ért. gyák. tanítása mesével kapcsolatban. Veleményem ugyanez, de minden tárgyra, ahol alkalmazható, mert ha a régi időben a mester úr pácája egy év alatt csak a kis betűket bírta alulról berögzíteni, mi ezt mesével 3–4 hét alatt pálcá nélkül, jó kedvvel tessük marandóvá. De nem áradozok a mese határáról, azt jobban is tudtjáték nálam kedves kartsársaim, azonban szükség szerűen az életmeséket alkalmazzuk a legtöbb tanítványban és ha figyelmesen átgondoljuk a kedvelt olvasókönyvek menétét és tartalmát, az olvasmányok nem mások, mint a besz.-ért. gyák. anyaga életmesékben feldolgozva; pl. II. oszt. olv.-könyvében Tabi bácsiék. Ezért kellett észrevenni az új Tanterv készítőinek a tantárgyak között levő óriási összhangot, kapcsolatot, vonatkoztatást, alkalmaz-

latni a tananyagbeosztásban; ez segíti az elvégzett anyagnak folytonos ismétlését és hibátlan megtartását is. A fenti mintatantási címek megfelelően kerestem az olv.-könyvben alkalmas olvasmányt, azonban teljesen egy sem jó nekem, előtűt jobbkim eszem (minden tanítónak van!) csinálók egy megfelelőt.

* * *

Ahol én fiatal koromban tanító voltam, élt egy kedves öreg bácsi és néni, akik az egész faluban — édes llléseknek neveztek. Nem ám azért, mert olyanok voltak, mint a cukor, de annyira szerettek mindenkit, mint a gyermekeket a cukrot. Fehér volt már a hajuk, de az arcuk mosolygós és szívesen elbeszélgettek mindenkivel, kik hozzájuk mentek. Én is régi utat többször, mert lllés bácsi sok szép történetet tudott beszélni a faluról, a háborúról, az emberekről, de legszívesebben kedves gyermekeiről. A jó lsten nagyon szerette, így hát az meg is ádotta. Adott neki szép birtokot, de jó gyermekekét is, kik közül már a Juliska volt otthon, a többiek a faluban vagy más községben laktak és kenyerüket maguk szereztek meg. Egy öszi napon, mikor meglátogattam, nagy sürgés-forgás volt a házban; dísznót, csibét, kacsát vágtak, süteményt sütöttek. Kérdeztem lllés bácsit, hogy mire készülődnek, hát mondotta, hogy épen hozzáam akart jönni, meghívni a holnapj névnapjára, amikor is összes gyermekei családjaikkal hazafognak jönni. Sokan lésztünk ám — mondotta —, de azért nagyon kérem, jöjjen el, ismerje meg kedves gyermekeimet.

Másnap elmentem a szíves meghívásra! lllés bácsiéknál vidáman beszélgettek, de a beszélgetésből legtöbbször ezeket lehetett hallani: „Kedves apám”, édes jó anyám!... nagyapóka, nagyanyóka...“ és ahol legnagyobb csoport volt, lllés bácsi és néni volt a középben. Mikor a jó bácsi észrevett, elbém jött, karoforgva vezetett be a belső szobába, ahol idősebb férfiak és asszonyok ültek, beszélgettek, mosolygva cigarettát egymást. Beleptünkkor elcsendesedtek és lllés bácsi így szólt! „Kedves gyermekeim! A tanító úr is volt olyan jó, hogy elfjött örömlimbán részvevőim.” Ezután a legidősebbtől a legfiatalabbá nevüket és hogy mit dolgoznak, mivel foglalkoznak. Ti a kis bukásokkal hamar elfelejtétek, hát ide írni a táblára (természetesen aláhúzással és összefoglalással nélkül).

Imre földm. ves.

Erzsébet férje ács. } Iparos, mesterember.

János borbély. } tanult ember

Ferenc pap

József tanító

Ilonka férje jegyző

Miklós kereskedő.

Juliska férje földm. ves.

Ürskékat pedig még itthon látja a tanító úr és ha a jó lsten tovább is megsegíti, egy-két év múlva férjhez adom valami szorgalmas földm.

veshez, aki földjeinket gondosan munkálja és kis birtokunkat megtartja. Miután mindegyikkel barátságosan keztesz fogtam, asztalhoz kellett ültem, hogy a jó ételék és italok fogyasztása mellett kedvesen elbeszélgesztünk. Mire mindegyikük kibeszélte magát sötét éjszaka lett, én elbucsztam tőlük és hazafelé mentemben folyton a kedves és barátságos lllés családra gondoltam.

No gyermekek a mesének vége, most lássuk, idefigyeltetek-e?

Mi van a táblán, olvassuk!

Kiknek a nevei ezek? A nevek után mit írtam? Mit dolgoznak ezek? Hol dolgoznak?

Akik műhelyekben dolgoznak azok iparosok vagy mesteremberek, ezeket összefoglalva utánuk írni. Hogyan lehetett Ferenc pap, József tanító, Ilonka férje jegyző? Akik soká járnak iskolába, sokat tanultak: tanult emberek, ezeket is összefoglalom és utána írni. A tanult emberek is kezűikkel dolgoznak és keresik meg kenyerüket? Huzzuk alá, mivel foglalkoznak Imre és Miklós, Imre hol tanulta meg foglalkozását? Hát Miklós?

Olvassuk el az összefoglalás után írottat. Kiket nevezünk tanult embereknek? Ezeket kívül ismeretek-e még tanult embereket? Kik iparosok (rámutatok az íráásra)? Milyen iparosok vannak ezeken kívül? Mivel kereskednek az emberek? Mi lesz Juliska férje is?

Gondolkojunk jövőnkrol.

Megesonkított, kizsartolt szegény hazánk — hála a Mindenható gondosságának és faji erejének — kezd ántudatára ébredni. Mag egyrészt természetadta határainak, ezen határok között levő öksünkeinek visszacszerzése törekszik, addig másrészt büszkén vállalja és önzertelt teljesíti közelettségét a civilizáció érdekében.

Midőn így elérkezünk nemzeti ébredésünk első fokra, felébred bennünk a gondolat, hogy mi nemcsak a kőnek, de magunknak és családunknak is tartozunk valamivel. Jövének megalapítani, megszerezni és megélni, valamint megmaradt vagyonunkat, értékeinket megalapítani, mert hiszen mindon mi magunkról és családunkról gondoskodunk, gondoskodunk egyben hazánk össterkéderől is. Így tehát első kötelességként jelentkezik nálunk, hogy megélni értékeinket, vagyonunkat az elemi birtoklás ellen biztosítsuk, másrészt, hogy utódnak részere tökéit gyűjtsünk, melyek nekik a bologlust biztosítják az élet minden küzdelmében.

Ha ezen gondolatok ébrednek fel bennünk, megfejtsék az elemi rombolások ellen a tűz, jég és balesetbiztosításban találjuk, a töészerzésnek pedig legbiztosabb módja az életbiztosítás.

Ezen kétségtelen tények megalapítása után arra kell figyelmeztetni kiterjeszténi, hogy mily módon és mily társaságunk legyik azt.

Pécsgyűházmegyéi Hatósága gondos mértelegés után válsztott, s válsztása a szinmagyar talajon

Szerették-e egymást lllés bácsi gyermekei? Hát ha nem lettek volna testvérek? Minden foglalkozása embernek szeretni kell a másikat, mert a tanult emberek nélkül nem élhetnek az iparosok, meg a földművesek. De a tanult embereknek is kell kenyér, ruha, lakás. Azonban nemcsak ezért kell szeretni egymást, de a jó lsten is így parancsolta és minden egy földön születünk, egyforma nyelven beszélünk. Aki ezt nem felejteli el jó kis gyermek, azt szereti a Jézuska, az édesapa és édesanya, meg a tanító úr. Most pedig elővesztétek írkatok és leírjátok a táblára írottat.

Ha féltora nem lenne kitöltve, ami a gyors tempó mellett lehetséges, mert a mese 10 percnél több időt fel nem vesz, a kérdéseket lehet bővíteni vagy az erkölcsi tanúságot is kérdésekben vonatom le.

Illyenek gondolom a mesés besz.-ért. gyák. vázlatát! A gyermek állandóan köteve van, maga előtt látja a tanítás vázát, csendes foglalkozással feldolgozza, de a fogalmazást ön a mondatokat is észreveltem benne, sőt el is játszik.

Egy fél óra anyaga mennyit celt szolgált; míg a másik módon?

Ezek után pedig, aki jobbat tud, kérem találja fel, mint én a kőnek, mert evés közben jön meg az étvágy.

Hörnyék.

Bodó László.

felnőt, s ma a legtöbbkeörösb és legfelkeresebb társaságok egyike est. Ez pedig a G a z d á k B i z t o s í t ó S z ö v e t k e z e t e, mely évtizede meghatad ideje teljes meglegedéssel és mérsékelt díjával áll az egyházmegyéi szolgálatában. De nemcsak a Pécsgyűházmegyéi Hatóság határozott így, hanem a magyar gazdasáradalomnak leg-legnagyobb szerve az O. M. G. E. is, melynek mint a magyar gazdasáradalom szövetségének hivatalos biztosítója ugyancsak a G a z d á k B i z t o s í t ó S z ö v e t k e z e t e. Ugyanigy határozta a fejlődő magyar gazdasáradalom legújabb és egyik ágilis szerve — a Magyar Mez gazdasági Kamara országos igazgatósága, — s valamennyi viléki kamarája is.

Mindazonáltal fogva kötelességünknek véljük, hogy ere a fanitőstület, mint a viléki lakosság szellemi vezérének szíves figyelmét felhívjuk. Egyrészt arra kérjük őket, hogy a vezetésükre bizott közönség széles rétegeiben terjessék el az elemi és életbiztosítási egyéni, mint nemzeti szükségességének gondolatát s mindon meggyőzték köztük lakosságát ennek elengedhetetlen szükségességéről, ajánlják nekik, hogy ebbéli szükségüket a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél válsítsák meg. Hogy a fönt hivatkozott hatóságí rendelet szellemében járjon el, másrésztől, hogy a nemzetelton munkáit előmozdítsa tanitókának, és a tanitók által beajánlott érdekeiknek felvilágosítással, utbaigazítással kész-

ségesen szolgál a Pécsegyházmegyei rk. egyház-
megyei fíatanfelügyelő – Pécs, Káptalan u. 4. –
valamint a Gazdák Biztosító Szövetkezetének pécsi
vezérképviseletére, Rákóczy ut. 11., melyet az Egy-
házmezei fíatanfelügyelőség karöltve fog munkát-
kodni az iránt, hogy minden tekintetben előnyös
és tisztességes, keresztényi elbánásban részesüljenek,
a lehető legelőszőbb díjazás mellett.

A mai modern nőnevelés ferdeségei.

A világréngések és kulturák összeom-
lása után az embertérség érdeklődése mindig
fokozottabb erővel fordul az új világ építője.
az új kultura kialakítója és várománya; az
ifjúság felé. A nemzeti tragédiák és a
csodátló monddott nyugati kultura vergődése
közepette, rátapad a világ szemé az ifju-
ságra és töle vár választ azokra a nagy
életkérdésekre, melyeket a történelmi idők
előle állítottak. Az ifjúsággal kapcsolatos
problémák tehát mindinkább időszerekké
válnak és nem csodálhatjuk, hogy az ifju-
sági kérdéssel, tudóssal, bölcselővel pedagógus
lélekbudárolók, nemzetgazdászok, egy-
házai férfiak és politikusok egyaránt a leg-
nagyobb odaadással komolysággal fogla-
koznak.

Csak most az a kérdés, hogy a mostani
családi körök és mi tantól, hogyan tudjuk
megoldani azt a nagy problémát, amely a
mai ifjúság előtt áll. Ha nézzük a mai mo-
dern nevelés színté a végletekig kicsaporgó
ferdeségeit, bizony fájós szívvel kell meg-
állapítanunk, hogy ez nagyon nehéz problé-
ma elé állt bennünket. Mivel értékezesem-
ek etme „A Nőnevelés”, azért kitragadom
a nőnevelés hazánkra nézve nagyon fontos
jelentőségét. A nőkérdés, mely félszázaddal
előle legizagottabb részleikérdése volt a
társadalomnak, részben megoldást nyert a
nők szabad tanulási és később politikai
jogainak megadásával. Ez a maholnap már
teljesen megvalósult egyenjogúsultság ra-
gadta ki a nőket a természetadta éléltvá-
tásukból és ez hozta magával a helytelen
nőnevelést is. A nő legfontosabb három
éléltvántása a meleg szerető családi körben
a gyermeknevelés, a háztartási vezetése és
tránylítása és ott ahol a háztartással kapcso-
latos termelés feltételei is megvannak, a
házi gazdálkodás. Mert a nő nem pusztán
feleség, hanem szerető édesanya, házi és
gazdaasszony. Ezen hármas munkakörének
főköleles betöltése a legnagyobb tudással
párosult szorgalom és lygkezet mellett
gondolni sem igen lehet a szellemi tovább-
képzésére, lelkihiény és testiének ápolására is
nagy idő jutna. E téren nagy körültekintés
és előrelátásra van szükség, mert a nő a
legnagyobb és legszeretefremelőbb kapocs,

Ne legyen ezen felhívásunk a pusztában elhangzó
és visszhangra nem találó szöveget, szívelejek meg,
gondolják meg cikkünkben előadottakat, mert lygnek
meggyőződve, hogy annak minden szavát a
hazajai jövőéért aggódo, annak boldogulásiért törek-
vő és közönségének érdekeit szívén viselő igaz ma-
gyar érzés sugallta.

mely egy szerető családi kört összetart.
Kinek a lelkiében ne élne édesanyának jósa-
gos arca és ajkának mosolya, mely szerető
szívünket vele összefűz. Valóban nem lehet
elképzelnél erősebb és mélyebb kapcsolót. Ré-
gében szerzett benyomásainkat egymás-
után homályosítja el az élet, midőn újjakal
cseréljük azt fel. Feledésbe borul a régi jó
barátunk emléke, lassabb lesz a testvérrel
köz, ha kilépünk a szerető családi körből
az önnálló lét küzdőterébe, mindent, mindent
elmoshat az idő emlékünke, csak az édes-
anya képét el nem mossa soha semmi, az
ó emlékeit el nem törli az élet legnehezebb
küzdelmé sem, sőt minél távolabb érezzük
öt magunktól, akár térben, akár időben, ha-
tása állandóan fennmarad, sőt növekedik
emléke által.

Tudunk eltévedt bűnösökről, kinek édes-
anyjuk emléke nem hagyott nyugodni, míg
ismét jó utra nem tértek. Hallottunk gonosz-
tevőkről, kinek még minden vállalás jellegű
próbálkozás eredménytelen maradt a bűn-
bánat felkeltése céljából, addig az édes-
anya könnye leegelte lelkükről a bűn kemény
kergét s megtörten borultak annak a keblé-
re, ki még a bűnbán jeltengős nyomorult
emberi lényben is az ő édes gyermekét
síratta.

Olvastunk rettenhetetlen hősökről, kik
merészen, dacosan szembe mertek szállni
száz halállal, de az édesanyjuk tehintéle
előtt szelidek lettek, mint a bárony.

Erkölelet szempontból az anyának kö-
szönhető a világ vad ifjúságának megfék-
zése és a családi élet kölelelelnek meg-
szorítása. Mert a nő szívu már nemcsak a
maga ösztönös, hanem szellemi szeretettel-
teljes mértékben kihasználja, amikor a nő
önmagára nézve megszűnik létezni, mert
egész lényé egyetlen szent érzésben olvad
össze, a szeretetben. A mikor a nő szívu me-
legségben felolvad a világ önzése, elsimul
a főleletlenség minden durvasága, amikor
a nő szívu azért eped, hogy a világnak Meg-
váltót, főköleles utmutatót, emberit mestert
adjon. Az a betlehemi Mária ott a jászol
mellett a főköleles szellemi anyja, akitnek a
lelke már feljölle egy világ átalakító gondo-
latot, aki a lelke mellyén ott rejtgette egy

csodálatosan magas szent célt, jóvá tennt
ezt a világot, közel vinni istenhez az embert
és behatolni az isten még eddig ki nem je-
lentett titkába. Ha a világ megváltozásának
lehetősége a családi életben van létvése és
ahhoz, hogy a társadalom boldog legyen,
hogy a nemzetek nagyokká lehessenek,
ítsza leliú, szellemi anyákra van szükség.

Kiváló emberek életrajzából látjuk, hogy
mily sokat köszönnek édesanyjuk személyes
hatásának, hogy nem elég az öröklött hajlako-
mó világrahozatala, hanem azoknak sim-
tása, a jóknak észlelése, a rosszakkal ki-
trírása, a nemes érzéseknek a szívükbe való
beolítása, mind, mind, anyai feladat. Magyar
nemzett életünkben, minden válságos idő-
ben, az volt a legbiztosabb, hogy a nőh
megmaradtak ottunkon körében anyáknak,
igazi szellemi magyar anyáknak. Mert a
nacionál jói érzésnél is a nőben oly erős-
nek kell lennie s ebben annyi magasos
gondolatnak kell összefonásúnak, hogy a
paróskodó és akudozó férfiak lelkihiény-
ment szüntelen ébrentartása s a társadalom-
nak a legnemesebb szolgálatára felkeltése,
lyg kell a nő hatásnak a legkisebb pontról
mind nagyobb és nagyobb körökébe alakulni
a családra, társadalomra és nemzetre, vé-
gül az egész emberiségre kiterjednie, hogy
végezze utlágalkító munkáját.

A felelősségteljes köleleltség, melyekre
a nő pályáján hivatal van, nem csak sze-
rető szívvel, hanem kiképzett főti is igényel-
nek s a mai külsőre adott leánynevelés
magasosabb hivatásra még nem képesit,
mert ha ezek emelik is a szépség varázsát,
a valódi élet mindennapi viszonya közoit,
cselékj értékküre olvadnak le. Kiképzett
szellemi tehetség, erkölcsi és vallásos mű-
veltség nélkül nem biztosit tartósabb befo-
lyást a családban a nő számára, mint a
külső kellem. S a nő szellemi műveltsége
nemcsak a férji jellemének, de szellemi ere-
jének is legjobb támasza. Minél főköleles-
ben fejlődik ki a nő szellemi műveltsége,
annál több harmónia jön létre a társada-
lomban és annál biztosabb annak tovább-
fejlődése. A nő éllete trányadója egy nem-
lé morális életének, modorának és jelle-
mének, mert ahol a nő ösztönly leliásodik,
ott a társadalom szem áll jobb alapon. Nem
hiába mondotta a világhódító Napóleón, mi-
kor látta a francia társadalom zűléését,
hogy Franciaországának anyákra van szük-
ségé.

Az a könyvműly felelősségnélküli élet,
mely utóbbi időben sajnos a magyar női
társadalomra is ártata, a vallásos életnek a
meglazulással magyarázható, mely ha to-
vább is folytatódik, akkor a magyar női tá-
rsadalom nem fog megfelelni a hozzáfűzött
várakozásának.

Nekünk most új jóvendőt kell teremteni

ha élnt akarunk. A mult bezárult, nem lé-
vissa többé. Az új jóvendőt pedig a neue-
léssel lehet elérni, mely nem más, mint
adott képességek és tehetségek teruszerré
céltudatos kiművelése. Minden ember in-
gyen való hegyleméből a képességek és te-
hetségek főmögét hordozza magában, em-
lyet meg sem figyelünk csak ritkán mások-
ban bámuljuk. Az ember értékelését az élet-
cél kitűzése és a kibővítt életcéllra való tö-
rekvés utja és módja végt.

Sajnos, hogy az utóbbi emberöltők ne-
velési eseménye alig terjedt túl a megélhe-
tésre való képétesítésen. Az életideál maga
az élet, az életben való megmaradás, az
élők világában való elhelyezkedés. Testün-
két a befelegésék és minden támadó ellen-
ség ellen való küzdelemmel, lelkihiény az élet
harcainak megúratása lyguezükünk képessé
tenni. Minden törekvésünk oda trányul, hogy
annyi erő, és lygességet sajátítsunk el,
amennyit az ember létekedő főmögében,
az elpórtortást elkerülhetjük lyg a családi
nevelés és tanítás anyaga ma elsőszorban a
megéltetés biztosítását tartja szem előtt.
Senkisé nem vitathatja el, hogy ez is cél, ez is
köleleltség, de az embernevelésnek maga-
sabb életcéltjai és feladatai vannak. Ez a
nevelés adhat a társadalomnak élelmes,
lygges, hasznos, sőt kiváló embereket is,
akik által jellemelek, képezhet kitünő mun-
kástabot, melynek verejtékezése nyomán
megterem a jólét és az általános megele-
gés, de azért nem nevel harmontikus ke-
resztény lelkeket. Ha a mi nevelésünk ke-
resztény nevelés akar lenni, lyg ezt a har-
móniúsi életet és egyéniséget kell az ifju-
ságra belepántatnunk. Iskoláink különösen
a felsőbb iskolák kitároz egyoldalussággal
művelik csupán az értelmét, egymásra hall-
mozózik az ismereteleket és a legfőbb ne-
velési célban, a tudásban való gazdaglást
látják. A mai nőnevelésünk lygpedig
esetlenség egészen el van hanyagolva. Női
iskoláink főlis számban vannak, de maga-
sabb teruszerrűsséggel nem dicsékedhetnek.
Valohogyan variálják és majmolják a fiú is-
kolákat, de a női lélekre, a női különös ér-
tűki kedélyvilágára nincsenek tekintettel.

Sokat hallunk panaszolnoki a mai kor
nővilága ellen. Hogy nem rokonosvenn,
hogy visszássá magyartartást és visszássá életfel-
fogást tanúsít. Ezen csakis neueléssel segít-
hetünk. A nem keresztény világnézet elhieltet
velünk, hogy a nőnek a forruma kell kiállania
és fel kell venni a versenyt a férfijakkal. Ez
jogokat kell szerezni a politikai és társada-
lami élet trányói pozícióli». Én nem
vagyok ennek eliensége, de nem ebben látom
a női ideál megéltetésének módját, mert a
női társadalomnak nem lehet versenytárs,
hanem élettárs.

A keresztény nevelésnek pedig az a hiva-

Egyházmegyei főtanfolygói rendeletek.

Ad 1985/1928. sz. az iskolák történetének megírása. Vonalkozással Megyeispüspök Úr O Mellsósága 1985/1928. iskl. sz. rendeletére (megjelent a Hatalhosok Iskl. f. évi aug. 1. számában) felhívom a felügyeletet alá tartozó összes iskolafelügyelőségeket, hogy a hivatalosuk rendleleiben megkötöljenek jelentésként a személyi sürgelést bevdrásán nélküli, legkésőbb f. évi december 31-ig hivatalombhoz küldjék be.

Ad 1926/1928. sz. Tesinevelési felügyelőség meghívása az esp. tanító hór ülésekre. Baranya vm. tesinevelési felügyelőségének megkeresése alapján az egyházkerületi tanfolygói hivataltól Baranya vm. területére eső esp. tanító hór körh elnökségeihez a következő iratot intéztem:

Ad 1926/1928. sz. A Pécseházmegyei főtanfolygólól. Nagyvisztánról Egyházkerületi Tanfolygólól Hivataltak. A Katolikus Iskl. f. é. nov. 1-én megjelent számában 1926/1928. évi irat a testgyakorlati órák számának felmérésével kapcsolatban a vm. vkm. úr 57.964/1928. sz. rendelkezése alapján tájékoztattam az iskolafelügyelőségeket és tanítókat a követendő eljárást illetően. E rendleleiben közöltem, hogy a tesinevelési felügyelők azon lesznek, hogy a tanítóságot szükséghez képest tájékoztassák. Ez alapján felhívom a felügyelet alá tartozó tanítókat, hogy a testgyakorlat tanítására különös gondot fordítsanak s a tesinevelési felügyelőre is vezetők irányításának figyelembevételével járjanak el. Hogy mindezek megvalósíthatók legyenek, szükséges, hogy a tesinevelési felügyelőknél meg és alkalom adassék arra, hogy utabizgatásait és irányításait a tanítóság tudomására hozhassák. Ez legelőszóban az esperes tanító körök gyűlésein eszközölhető, amikor is az esperes körök tanító együtt vannak s így külön költség és iskolai mulasztás mellőzhető érhető el a kitűzős cél. Ezért felkérem Ker. Tanfolygói Urat min. a vezetés alatt álló esperes tanító kör egyházi elnökét és általa a világi Elnökét és, hogy a jövőben tartandó esp. tanító köri gyűlésekre Baranya vm. tesinevelési felügyelőségét is hívják meg gyűléseikre. A meghívóban jelzni kell az ülés idejét, helyét s azt, hogy mely órában tarthatná meg a központi kiküldött előadást a kör gyűlésen. A központi tesinevelési kiküldöttnek lehetőség egy órai időt kell kitűznie. Tekintettel az ügy fontosságára, igen kérem Ker. Tanfolygói Úr utján a kör elnökség fentieknek megfelelő intézkedését. Arról, hogy jelen rendelkezésemet az esp. tanító kör elnöksége tudomásul vette f. évi dec. 1-ig kérek értesítést. Pécs, 1928. november 6. Komocsy István, s. k., eh. m. főtanfolygóló.

Fentieket azon célból közlöm e helyen is, hogy érdekeljen esp. tanító hórjók tájékozódást szerzhessenek a felt intézkedésről s hogy ehékt a hórök minden egyes tagj áterezze a hozzáfér ké szolgálatában álló intézkedések nagy horderejét, egyéni eljárásában is kitűzőti cél megvalósítására törekedjen. Természetesen nem tessék észrevételét az ellen sem, ha nemcsak Baranya vm., hanem Tolna-és Somogy vm. területére eső pedagógusmegyei esp. tanító körök elnökségei is hasonlóképp intézkednek.

2133/1928. sz. Isklai szünnapok korlátozása és haladási naplók vezetése. A püspöki rendszabályok II. rész. V. f. 21. §-a (64. oldal) hivatalosan előírja az isklai szünnapokat s ezenfelül azt is jelzi, hogy az egyházi főtudóság egyházmegyéinként még más szünnapokat is rendelhet el.

Ismételten előfordult, hogy egyes isklák évenként 8, sőt még ennél is több községi ünnepet mutatnak ki s tartanak ehékt sütnet. Az 1921. évi XXX. tk. végrehajtása tárgyában kiadott 130.700/1922. sz. vhm. rendelet 76. §-a a hivatalosan megállapított szünnapokon felül az isklai helyi hatósága legfeljebb 5 napon át engedélyezhet még sütnet. Felhívom ez alapján a felügyelet alá tartozó összes plebánus, isklafelügyelőségeket, hogy a sütnetek engedélyezésénél szigorúan alkalmazkodjanak a püspöki rendszabályok s a fentebb idézett vhm. rendelet előírásaitoh s ennél több isklai sütnet ne engedélyezzenek, meri ehhez joguk nincs. Szükséges, hogy a hivatalosan megállapított isklai szünnapokon kívül az isklaszékek már előre állapítsák meg a községi és egyéb helyi ünnepek napját, amelynek száma azonban legfeljebb csak 5 nap lehet egy tanúben. Ettől elterelő eljárás szabálytalan s amennyiben erről tudomást szerzek, az illető isklafelügyelőség ellen az eljárás kénytelen leszok jogomatba tenni.

Arról is tudomást szereztem, hogy az osztályvezető tanítókat a haladási napló szelén nem jelzik a munkanapok számát s így a munkanapok számát az isklafelügyelő nem ellenőrizheti. Elrendelem, hogy ezentul a haladási napló szelén szines ceruzával kötele megjelölni illető tanító a munkanapok számát, hogy azoknak száma és előrt összege az isklai látogató hatóságok által mindenkor könnyen ellenőrizhető legyen.

2243/1928. sz. Népnevélési céljaira rádió igénybevétele. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Úr 85.133/1928. VIII. ú. o. sz. rendlete értelmében a népnevélési céljaira a rádió igénybe veszi. Ennek a célnak az érdekében a rendes havi rádió-műsorban hetenként kétszer csütörtök és vasárnap déltán Rádió-Szabadegyetem címen a nemzet legszélesebb rétegére számára megfelelő előadásokat illeszzenek be. A Rádió-Szabadegyetem minden órája 3 önálló részből fog állni és pedig:

- a) könnyű, de művészi színvonalu zene,
- b) előadás közismert tárgybol való kérdéssről,
- c) közérdekű aktualitások közlése.

Kívánatos, hogy a tanítók a községben ezt megfogadó módon tegyék közzé s a község lakói a Rádió-Szabadegyetem előadásainak hallgatására buzdítsák. Azokban a községekben, amelyekben az isklában, községközán, olvasóköriben már rádióvető készülék van, a tanítók arra törekedjenek, hogy a lakosság ezen a két napon e helyekre irányítsassék s ott a tanító program előtt a műsor egyes számaina vonatkozó előkészítő meggyazatot a hallgatóságának megadja; a program után

pedig rövid, összefoglaló tanulásos megbeszélést tartson.

Azokban a községekben pedig, amelyekben ilyen nyilvános, bárki által felkereshető helyen rádió még nincs, a tanítók szorgalmazassék azt, hogy a község vagy társadalom anyagi segítségével antenna szereltessek fel és megértő, maganeberek rádióvevőkészüléket kérjék el használatra erre a két déltánra.

A tanítók ügybizottságától függ, hogy ez a nagy horderejű kérdés megvalósulhasson és a rádió minden községben mindenki számára hozzáférhető lehessen.

Minden év június hó elején ezen népművelési tevékenység ereaményéről a helyi népművelési bizottság utján a vármege törvényhatóság isklainkivüli Népművelési Bizottságának jelentés teendő.

2275/1928. Irásbeli dolgozatok ellenőrzése. Er ő s József, egyesületünk világi elnökének, mint kerületi isklafelügyelőnek előterjesztéséből, de a beérkezett isklafelügyelőségi jegyzőkönyvekből is azt állapítottam meg, hogy az irás, fogalmazás, helyesírás és rajolás tanítása még mindig nem történ leteruszterüleg s az új tanterv kiadalmának megfelelő módon. A siker biztosítása érdekében azért elrendelem, hogy az osztályvezető tanítókat kötelesek a tanév folyamán felhasználandó összes irákat kezelni, a meglettel ellenében ujanak kiosztással megőrizni s isklafelügyelő általánál a kerületi isklafelügyelő rendelkezésére bocsátani az isklafelügyelőnek az irák, tanfolygólóknak és ker. isklafelügyelőknak módjában állhasson megállapítani egyrészt azt, hogy a tanteruszterüleg előrt anyag helyőben feloldoztatott-e, másrészt pedig azért, hogy a tanuló az irákat és rajfűzeteket kellő számban használták-e. Felkérem ezért a kerületi tanfolygólókat és ker. isklafelügyelőket, hogy isklafelügyelőségi alkalmával az irákat és rajfűzeteket is kérjék számon s erre vonatkozó észrevételeiket az isklafelügyelőségi jegyzőkönyvekben tegyék meg. Az irák számát illetően irándóul szolgál 1093/1927. sz. rendeletem (megjelent a Kath.

HIREK

25 éves plebánusi jubileum. A szerényked, szeretet és a csendes munka emberének Ábrahám István magyarszentuáni plebánus, ker. tanfolygólóknak 25 éves magyarszentuáni működését ünnepele Magyarszentuán és Vásároszentpál község községe. Előző este a Vásároszentpáli Polgári Daloshór szerenádál kedveskedett a jublánsnak, hit könyvekre jóhasztot e nem vált kedvesked. Vasárnap déltől a két község tesülettel és egyesülettel tiszeletgel, majd pedig a két község isklás gyermekek közsömtitkészerrelt lelkipásztoriatk és hedves éneklősközlettel lelkipásztoriatk lettek meg. A jubláns könnyezve köszönte meg az új-

Isklola 1927. jun. 1. számában) s kérem a ker. tanfolygólókat és isklafelügyelőket, hogy amennyiben e rendleleiben előrt minálmalis borsámat sem használták volna az isklában, arról feltétlenül számoljanak be az isklafelügyelőségi jegyzőkönyvben.

Az isklafelügyelőségi felügyelősége a legtöbb helyen nem volt eszközölhető, mert az isklafelügyelőségi napján az isklafelügyelőségek nem volt tanítási napjuk s nem voltak berendelőtök sem. Mégis, hogy az isklafelügyelőségi működéséről a kerületi tanfolygólókat és isklafelügyelőségeket némi tájékozódást szerzhessenek, elrendelem, hogy az isklafelügyelőségi irásbeli dolgozatok is egybegyűjtendők és a kerületi tanfolygólóknak, illetve isklafelügyelőségeknak bemutatandók oly célból, hogy ezeket módjában álljon megpalyagálni s megállapítani azt, hogy vajon az isklafelügyelőségi a nyelut, illetve fogalmazás anyagát tanteruszterüleg feldolgozták-e? Kérem a ker. tanfolygólókat és ker. isklafelügyelőségeket, hogy erre vonatkozó észrevételeiket az isklafelügyelőségi jegyzőkönyvekben s a isklafelügyelőségi irások részében tegyék meg.

Kérem a ker. tanfolygólókat és isklafelügyelőségeket, hogy arra nézve is terjeszsek ki tiszteletüket, vajon illető tanítók bizárolg a Pécseházmegyei Róm. Kath. Tantölgyesület által kiadott irákat és rajfűzeteket használták-e s amennyiben ettől eltérést tapasztalnak, ugy arról nyomban az isklafelügyelőségi befejezése után, az isklafelügyelőségi jegyzőkönyvől függetlenül külön tegyenek nekem jelentést, hogy ehékt az illetőkkel szemben eljárassák. Az irák és rajfűzetek kiadását az egyesület jogörvényes határozattal mondotta ki s e határozat egyházi hatóságai jóváhagyást nyert s így egy tanító sem vonhatja ki magát az egyesület által kiadott irák és rajfűzeteket használatra elő anélküli, hogy függelmeztést ne követne el.

völésüket és végeztül megdóltala his tanfolygólókat.

Kerületi isklafelügyelői kinevezés. Megyeispüspök Úr O Mellsósága Schlenker Mihály, bonyhádi rk. igazgatótanító a bonyhádi esp. kerületi isklafelügyelőségi isklafelügyelő kinevezte. Schlenker Mihály, igazgatótanító bőséges tapasztalata, hosszas gyakorlata és képzettsége biztosítják arra, hogy az általa látogatóuló isklafelügyelőségi munkájában a legelőszóban helyesen fogja intézni. Eddigi működésével e hitintérsere méltán érdemelt ki szerzést.

Áthelyezett segédtanfolygóló. A vallás- és közoktatásügyi miniszter G a u s e r

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Az 1909. évi 53.000 sz. vhm. rendelet alapján kiadott Ulasztás II. fejezet 73. §-ában kimondja, hogy: egy a kisebb fokozatu, mint az öndolt gazd. el. népiskolánál a közismereti tantárgyakat az állami és községi valamint azon felekezeti elemi iskolát tanító, tanítónőt, akit az 1907. évi XXVII. t. c. alapján államsegélyt élveznek és akit saját iskolájában ismételtanulmányban nem tanítanak, minden külön díjazás nélkül kötelesek tanítani. A gazdasági tárgyak tanításával megbízott és díjazott tanító köteles a közismereti tárgyak tanításában egyenlő arányban részt venni. Az 1925. évi 69.387. VIII. a. sz. rendelete (megjelent az 1926. évi Hiv. Közlöny 15. sz.-ban) még kiegészíti a fentebbi rendelettel azzal, hogy a hitelezeti tanítói abban az esetben is kötelesek a gazdasági tárgyú továbbképző közismereti tárgyat külön díjazás nélkül tanítani, ha államsegélyt nem élveznek. **B. A.** Igen kérjük, hogy lapunk számára

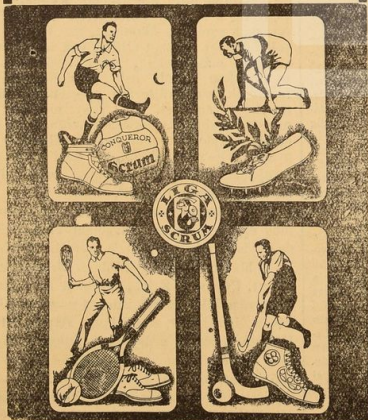
szánt közleményt ne ceruzával, hanem tintával sziveskedjék írni. Erre kérjük összes munkatársainkat is. — **M. I. Haposszekcső.** A földjérendéséget is élvező tanítók fizetési osztályuknak megfelelő kereseti adón kívül a földbirtok után járó állami adókat is, — ha díjleveleik más kikötést nem tartalmaz, — viselni tartoznak. Ugyanis az 1907. évi XXVII. t. c. B. §-a értelmében a földbirtok évi haszonbéréndje a tanító helyi juttatalom megállapításához az éves adók levonásával állapítandó meg. Ha tehát az iskolajenertő a tanító földes adóját a díjlevelében magára vállalta, ez az adóösszeg a földes hasznabéréndéhez mint juttatalomtöbblet hozzászámítandó. A tanító juttatalmának földadával megrótt része után azonban kereseti adót nem köteles a tanító fizetni. A természetben szolgáltatott földmunka, avagy ennek készpénzváltása kereseti adó alá esik. A földből eredő juttatalom után a tanító akkor sem róható meg kereseti adóval, ha a földadót nem ő, hanem az iskolajenertő fizeti. **Boldog karácsonyi ünnepeket** kívánunk olvasóinknak és munkatársainknak!

Cserkészfelszerelések. Rádió labororium!

MAGYAR KIR. LŐPORÁRUDA.

SZALAY és RICHTER

FEGYVER-, LŐSZER-, SPORT-, VADÁSZATI-, MECHANIKAI- ES ELEKTROTECHNIKAI CIKKEK NAGYRAKTÁRA
PUSKAMŰVES MŰHELY - RÁDIÓCIKKEK
Pécs, Király- és Mór-u. sarok
TELEFONSZÁM: 5-41.

Részletfizetésre,
meghőnnyített fizetési feltételekkel is kapható.

Cserkészfelszerelések.

Mikulásra,
karácsonyra és
ujjévre

névjegyek és
levélpapírok

a legjobb és leg-
szébb kinttelben
készülnek a

Haladás
Nyomda rt.-nál

Pécs,
Király- és Szt. Mór-
utca sarkán.